

Programmabegroting 2024-2027

gemeente
gouda

Inhoudsopgave

1	Introductie	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	Aanbiedingsnota	7
2.1	Begroting in beeld	7
2.2	Bestuurlijke samenvatting	9
2.3	Financiële samenvatting	11
3	Beleidsbegroting: programma's	15
3.1	Economie, werk en onderwijs	16
3.2	Energie en klimaat	22
3.3	Wonen en leefomgeving	28
3.4	Sociaal domein	34
3.5	Cultuur, sport en recreatie	40
3.6	Leefbaarheid en veiligheid	45
3.7	Bestuur en organisatie	50
3.8	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	57
4	Beleidsbegroting: paragrafen	62
4.1	Lokale heffingen	63
4.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	71
4.3	Onderhoud kapitaalgoederen	78
4.4	Financiering	82
4.5	Investeringen	88
4.6	Bedrijfsvoering	89
4.7	Verbonden partijen	92
4.8	Grondbeleid	109
4.9	Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid	111
5	Financiële begroting 2024 - 2027	112
5.1	Inleiding	112
5.2	Financieel beleid en indicatoren	112
5.3	Toelichting ontwikkeling meerjarenperspectief 2024 - 2027	112
5.4	Grondslagen	119
5.5	Overzicht van baten en lasten	120
5.6	Incidentele & structurele baten en lasten 2024 - 2027	121
5.7	Financiering	124
5.8	Ontwikkeling en toelichting reserves 2024 - 2027	125
5.9	Ontwikkeling en toelichting voorzieningen 2024 - 2027	134
5.10	Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	138
6	Bijlagen	139
6.1	Overzicht taakvelden	140
6.2	Wettelijk voorgeschreven indicatoren	143
6.3	Afkortingen	147

1 Introductie

1.1 Inleiding

Hierbij presenteert het college de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 (hierna: programmabegroting) van de gemeente Gouda. De programmabegroting maakt deel uit van de Planning & Controlcyclus. Gemeenten zijn volgens de Gemeentewet verplicht om ieder jaar een begroting, meerjarenraming, jaarverslag en jaarrekening binnen deze Planning & Controlcyclus vast te stellen.

In de begroting wordt het gemeentelijk beleid op hoofdlijnen toegelicht. De plannen zijn beschreven in zeven programma's, waarbij steeds drie vragen centraal staan:

- Wat wil Gouda bereiken?
- Wat gaat de gemeente daarvoor doen?
- Wat gaat het kosten?

Met deze begroting legt het college van burgemeester en wethouders de voor 2024 geplande lasten en baten ter vaststelling aan de gemeenteraad voor. De begroting dient ter ondersteuning van de rol van de raad. In deze rol ligt de nadruk op kaderstelling, controle, sturing op hoofdlijnen, autorisatie en allocatie van middelen. De budgetten voor 2024 worden door het vaststellen van deze begroting door de raad op programmaniveau geautoriseerd. Daarnaast geeft de meerjarenraming de raad een beeld van de verwachtingen ten aanzien van de financiële ontwikkelingen in de drie daaropvolgende jaren.

1.2 Leeswijzer

De brede samenstelling van het gemeentelijk takenpakket maakt het lezen van een gemeentebegroting niet eenvoudig. Deze leeswijzer is bedoeld om de raad daarbij op weg te helpen.

De programmabegroting is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Aanbiedingsnota

Dit onderdeel bevat een samenvatting van de belangrijkste ambities uit de begroting en de financiële positie.

Programma's

Een (beleids-)programma is een samenhangende verzameling van taken, activiteiten en geldmiddelen, wat gericht is op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten. De burgers kunnen de raad aanspreken op de te realiseren prestaties van de programma's in de begroting.

Elk programma gaat in op de eerder aangehaalde drie W-vragen:

- Wat wil Gouda bereiken? (geeft inzicht in de gestelde doelen);
- Wat gaat de gemeente daarvoor doen? (geeft een beschrijving van de doelen en acties);
- Wat gaat het kosten? (bevat een overzicht van lasten, baten en taakvelden).

Ieder programma wordt afgesloten met een overzicht van de verbonden partijen.

Verplichte overzichten

De overzichten Overhead en Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien zijn verplichte onderdelen van de programmabegroting. Het overzicht Overhead is verwerkt in programma 7 Bestuur en organisatie. Op algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien wordt ingegaan in hoofdstuk 3.8 Financiering en algemene dekkingsmiddelen.

Paragrafen

In de paragrafen worden financiële en bedrijfsmatige onderwerpen (van belang voor het inzicht in de financiële positie) gebundeld en per thema gepresenteerd. De volgende paragrafen maken onderdeel uit van de begroting: Lokale heffingen, Risicobeheersing en Weerstandsvermogen, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Investerings, Verbonden partijen en Grondbeleid. Het onderwerp Investerings is toegevoegd om extra inzicht in de verwachte uitgaande geldstroom te creëren; de andere 7 onderwerpen zijn wettelijk verplicht.

Financiële begroting

Dit onderdeel bevat een uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente Gouda. Met onder andere de geprognosticeerde balans in meerjarenperspectief, de meerjarige ontwikkeling van het EMU-saldo en een meerjarig overzicht van baten en lasten. Ook een overzicht van de reserves en voorzieningen en de grondslagen waarop de ramingen zijn gebaseerd, wordt gepresenteerd. De meeste overzichten in dit onderdeel zijn wettelijk voorgeschreven.

In de begroting zijn veel optellingen opgenomen. Voor deze tabellen geldt dat als gevolg van afronding de som der delen kan afwijken van het totaal.

Besluit en bijlagen

De begroting wordt gecompleteerd met enkele bijlagen, waaronder een vertaaltabel met baten en lasten per programma / taakveld.

Verbetering financiële functie

Het verbeteren van de financiële functie heeft prioriteit. Onderdeel van het verbeterprogramma is het verbeteren van de begroting. De onderstaande wijzigingen zijn - onder andere - in de voorliggende begroting doorgevoerd:

- De indicatoren – zoals deze zijn vastgesteld in de Kadernota 2024 – zijn opgenomen in de programmabegroting 2024;
- Bij het onderdeel incidentele baten en lasten zijn de reserve mutaties nader gespecificeerd en toegelicht;
- In de bijlage verbonden partijen is een totaaloverzicht van de gemeentelijke bijdrage aan de gemeenschappelijke regelingen opgenomen;
- In de paragraaf weerstandsvermogen is een top 10 van risico's opgenomen;
- De begroting wordt aangeboden met een oplegnotitie in plaats van een raadsvoorstel. Na uitwerking van de septembercirculaire 2023 wordt een integraal raadsvoorstel - inclusief de effecten van de septembercirculaire - van de begroting opgesteld en aan de raad voorgelegd.

2 Aanbiedingsnota

2.1 Begroting in beeld

Begroting 2024 op hoofdlijnen

Gouda is al 750 jaar een prachtige stad met een rijke historie. Gouda staat er goed voor. Het college wil hierop voortbouwen en de ambities uit het akkoord op hoofdlijnen "Geef Gouda door" waarmaken. Dit betekent nieuwe accenten op duurzaamheid en groen, en een inclusieve en sociale stad. Een goede samenwerking met de gemeenteraad en stad is daarbij essentieel.

24,0 miljoen Economie, werk en onderwijs

Inzet op langjarige triple helix innovatieagenda om de regio Mid-den-Holland aantrekkelijk houden
Vaststellen financiering en Uitvoeringsplan onderwijshuisvesting 2024 - 2028 2e tranche IHP
Hoger bereik laaggeletterden door meer (wijkgericht) taalaanbod
Uitbreiden modulair aanbod Campus Gouda met 2e module bodem en een 3e en 4e module zorg
Terugdringen van de jeugdwerkloosheid met 50 jongeren (periode 2022-2026).

31,2 miljoen Energie en klimaat

Vaststellen van nieuw groenbeleid en bomenbeleid.
Gouwenaren helpen te verduurzamen via het Gouds Isolatieprogramma en Duurzaamheidsfonds.
Voortzetten verduurzaming gemeentelijke gebouwen.
Opstellen kanskaart duurzaam beheer en onderhoud openbare ruimte.
Vaststellen uitvoeringsplanverbetering fysieke toegankelijkheid.

59,5 miljoen Wonen en leefomgeving

Uitvoeren van de Woon(zorg)visie.
Vorm geven aan veranderingen in de Huisvestingsverordening voor wonen.
Uitvoering van het Verkeerscirculatieplan.
Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading.
Een soepele invoering van de Omgevingswet binnen Gouda.

140,1 miljoen Sociaal domein

Ontwikkelen sterke sociale basis om te anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen.
Met Buurt aan Zet samen met bewoners werken aan veerkrachtige buurt.
Uitvoeren van het Gezond Actief Leven Akkoord.
Extra aandacht voor inwoners met gezondheidsachterstanden en in een kwetsbare situatie.
Stabiliseren en waar mogelijk afremmen van de vraag naar Wmo en jeugdhulp.
Intensiever contact met de inwoners die gebruik maken van een maatwerkvoorziening.
De menselijke maat is het uitgangspunt.

34,0 miljoen Bestuur en organisatie

Verder versterken van de samenwerking tussen raad en college.
Implementeren van startnotitieformat op verschillende dossiers.
Strategisch benutten van regionale samenwerkingen en partnerschappen.
Groene Hart op de kaart zetten met het VNG-congres.

11,0 miljoen Leefbaarheid en veiligheid

Afname van ondermijnende criminaliteit.
Daling van het aantal High Impact Crimes en gedigitaliseerde criminaliteit.
Meer handhaving op straat o.a. door de inzet van jeugdboa's.
Een verdere professionalisering van het beleid en de uitvoering rondom (APV) vergunningen.
Voorkomen van polarisatie en radicalisering.

20,5 miljoen Cultuur, sport en recreatie

Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen.
Opstellen uitvoeringsplan voor het waterfonds.
Het merk en imago van Gouda versterken door een strategische aanpak met partners in de stad.
Versterken van het cultureel erfgoed voor een betere borging van waarden.
Innovatie en ontwikkeling een impuls geven aan de vernieuwing van het cultuuraanbod.
Investeren in de mogelijkheden om te sporten en bewegen in de buurt en op school.

Inkomsten & uitgaven

INKOMSTEN

Totale inkomsten: 360,6 mln

UITGAVEN

Totale uitgaven: 358,3 mln

RIJK	Gemeentefonds	€ 212,0 miljoen	1	Sociaal domein	€ 155,6 miljoen	1
	Specifieke uitkeringen	€ 35,7 miljoen	2	Wonen en leefomgeving	€ 55,3 miljoen	2
GEMEENTE	Rioolheffing	€ 19,6 miljoen	3	Bestuur en organisatie	€ 42,4 miljoen	3
	OZB	€ 19,7 miljoen	4	Energie en klimaat	€ 32,7 miljoen	4
	Grondexploitatie	€ 15,3 miljoen	5	Economie, werk en onderwijs	€ 26,1 miljoen	5
	Afvalstoffenheffing	€ 14,1 miljoen	6	Cultuur, sport en recreatie	€ 23,7 miljoen	6
	Huur en erfpacht	€ 9,4 miljoen	7	Leefbaarheid en veiligheid	€ 11,9 miljoen	7
	Overig	€ 21,5 miljoen	8	Fin. en algemene dekkingsmid.	€ 3,8 miljoen	8
	Inzet van reserves	€ 13,2 miljoen	9	Toevoeging aan reserves	€ 6,7 miljoen	9
				10		

SALDO + €2,3 MILJOEN

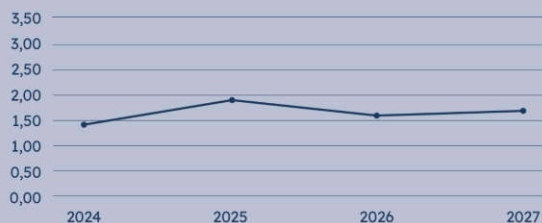
INKOMSTEN € 360,6 MILJOEN

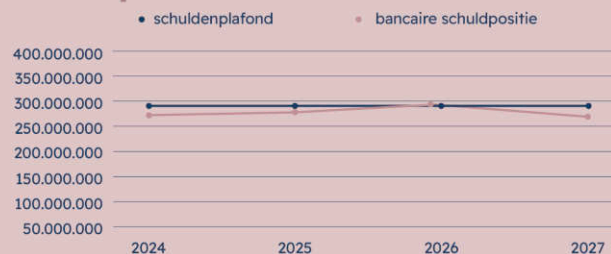
UITGAVEN € 358,3 MILJOEN

Weerstandsratio

Schuldpositie

2.2 Bestuurlijke samenvatting

Gouda is al 750 jaar een prachtige stad met een rijke historie. Gouda staat er goed voor. Het college wil hierop voortbouwen en de ambities uit het akkoord “Geef Gouda door” waarmaken. Een goede samenwerking met de gemeenteraad en stad is daarbij essentieel.

Voor 2024 wordt ingezet op voortzetting van de door dit college geïnitieerde accenten op duurzaamheid en groen, en een inclusieve en sociale stad. Het komend jaar is daarbij vooral een uitvoeringsjaar. Uiteraard in lijn met het bestuursakkoord en de eerder dit jaar met de raad gedeelde Kadernota. Om in 2024 vol in te zetten op de uitvoering worden in deze begroting, in lijn met de motie realisatiekracht, diverse organisatieversterkingen gerealiseerd. De komende periode wordt de exacte realisatiebehoefte verder geanalyseerd en in kaart gebracht voor de raad.

Economie, werk en onderwijs

Het college streeft naar een vitale Goudse economie en een goed ondernemers- en vestigingsklimaat, inclusief een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Daarbij wordt ingezet op een langjarige triple helix innovatieagenda om de economische positie van de regio Midden-Holland aantrekkelijk te houden. Het terugdringen van laaggeletterdheid wordt bereikt door een meer (wijkgericht) taalaanbod. Voor het Integraal Huisvestingsplan wordt in 2024 de 1e fase uitgevoerd en voor de 2e tranche een uitvoeringsplan vastgesteld. Ook wordt vanaf 2024 ingezet op vergroening van schoolpleinen via een daarvoor in te richten subsidieregeling. Het aanbod van Campus Gouda wordt verder uitgebreid met een tweede module bodem en een derde en vierde module zorg. Tot slot wil de gemeente Gouda onder meer via de aanpak ‘jongeren buiten beeld’ komend jaar de jeugdwerkloosheid verminderen.

Energie en klimaat

De ambitie is dat Gouda in 2040 CO₂-neutraal en aardgasvrij is. De gemeente wil de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast verminderen door het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen, het creëren van extra waterberging en uitbreiden van het ecologisch beheer. De biodiversiteit en waterkwaliteit worden verbeterd door verdere uitwerking van het uitvoeringsbeleid biodiversiteit, op basis van de nulmeting biodiversiteit en waterkwaliteit. Door het uitvoeren van het Gouds isolatieprogramma worden bewoners en ondernemers geholpen om energie te besparen. De gemeente geeft daarin het goede voorbeeld door in 2030 tenminste 55% van het gemeentelijk vastgoed te verduurzamen. De aanpak (routekaart) om deze verduurzaming in gemeentelijke gebouwen te realiseren, en in 2040 aardgasvrij en CO₂-neutraal te zijn, wordt uitgevoerd. Tot slot investeert de gemeente integraal en duurzaam in de kwaliteit van de inrichting van de openbare ruimte door het opstellen van een uitvoeringsplan. Met aandacht voor gefaseerde herinrichting van straten en herstel van kwetsbare kademuren.

Wonen en leefomgeving

In Gouda kan iedereen prettig wonen en dat moet zo blijven. Voor een goede bereikbaarheid en woningaanbod voor elke doelgroep voert de gemeente de in 2020 vastgestelde Woon(zorg)visie uit. Samen met partners in de bouw wordt gezocht naar mogelijkheden om snelheid te houden in de bouw van voldoende (betaalbare) woningen. Er wordt ingezet op een duurzame ontsluiting van Westergouwe via een OV-hub en de snelfietsroute Gouda-Rotterdam. De gemeente gaat daarnaast het aantal standplaatsen voor woonwagens uitbreiden, Gouwe Huse mogelijk maken en woonzorgconcepten faciliteren. Met de uitvoering van het Verkeerscirculatieplan creëert de gemeente meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer op bijvoorbeeld de Goudse Houtsingel en de Nieuwe Veerstal. Het parkeerbeleidsplan krijgt een update. Er komt een fietsparkeergarage in de binnenstad, het aantal openbare oplaadpunten voor personenauto's wordt uitgebreid en deelvervoer wordt gestimuleerd. Ook zet het college in op de realisatie van een distributiehuis, gekoppeld aan de zero-emissie ambities. De gemeente streeft daarnaast naar een soepele invoering van de Omgevingswet.

Sociaal domein

Het college heeft de ambitie om passende hulp en ondersteuning beschikbaar en betaalbaar te houden voor Gouvenaars die dit het meest nodig hebben. Daartoe wordt het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) uitgevoerd, samen met ketenpartners. Extra aandacht gaat uit naar inwoners met gezondheidsachterstanden en in een kwetsbare situatie. Met Buurt aan Zet wordt, samen met de bewoners, gewerkt aan een vitale wijk. De gemeente werkt aan een inclusieve en sociale stad, mede door het uitvoeren van de Lokale Inclusie Agenda. Verder wordt ingezet op ondersteuning naar werk van inwoners met een arbeidsbeperking, statushouders en mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Gestreefd wordt naar het stabiliseren en waar mogelijk afremmen van de vraag naar Wmo en jeugdhulp, onder andere door resultaatgerichte indicering. Tot slot wil de gemeente intensiever contact met de inwoners die gebruik maken van een maatwerkvoorziening. De menselijke maat is het uitgangspunt.

Cultuur, sport en recreatie

Gouda is een unieke stad die veel te bieden heeft. Daarom wil de gemeente datgene waar Gouda voor staat verder uitdragen en werken aan versterking van het imago. De gemeente investeert in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen. Leegstand wordt tegengegaan, bijvoorbeeld door het maken van een ontwikkelplan voor Kleiweg-midden. Het cultuurhistorisch profiel van de stad wordt versterkt door te investeren in de cultuurhistorische as en het uitvoering geven aan de herbestemmingsplannen voor het Stadhuis. Het cultureel erfgoed wordt versterkt via het uitwerken van de Historische Lintenvisie en doorontwikkeling van het archeologisch depot. In de geest van Gouda750 wordt een impuls gegeven aan de gemeentelijke evenementen. De gemeente wil daarnaast door innovatie en ontwikkeling het culturaanbod helpen vernieuwen, bijvoorbeeld door het voortzetten en doorontwikkelen van de subsidieregeling Cultuur: Innovatie & Ontwikkeling. Verder wordt een uitvoeringsplan opgesteld voor het waterfonds. Tot slot investeert de gemeente in de mogelijkheden om te sporten en bewegen in de buurt en op school, zodat Gouwenaars dicht bij huis en in de buitenlucht kunnen sporten.

Leefbaarheid en veiligheid

Alle Gouwenaars moeten kunnen wonen en opgroeien in veilige, leefbare buurten en wijken. De gemeente wil daarom de ondermijnende criminaliteit terugdringen. Onder de ondermijningsaanpak vallen ook: drugscriminaliteit, criminele families/netwerken, mensenhandel en arbeidsuitbuiting. De aanpak van het aantal woninginbraken wordt voortgezet in 2024. Daarnaast komt er meer aandacht voor cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit. De gemeente wil meer handhaving op straat en jeugdoverlast en -criminaliteit verminderen, onder andere door de inzet van jeugdboa's. Het beleid en de uitvoering rondom (APV) vergunningen wordt geprofessionaliseerd. Tot slot investeert de gemeente in het voorkomen van polarisatie en radicalisering via bijvoorbeeld het uitvoeren van fenomeenanalyses en de inzet van opbouwwerk.

Bestuur en organisatie

Ontwikkelingen in Gouda zijn van belang voor de omliggende gemeenten in de regio en andersom. Veel van de opgaven waar de gemeente voor staat, kunnen alleen op regionaal niveau worden opgelost. De gemeente streeft naar het versterken van de positionering Groene Hart door als netwerksamenwerking Alphen-Gouda-Woerden (AGW) het VNG-congres in 2024 te hosten in het Groene Hart. Met dit congres wordt, in goede samenwerking met onder meer de (binnenstad)ondernemers, Gouda voor een groot publiek op de kaart gezet. Verder wordt een extra impuls gegeven aan de netwerksamenwerking Alphen-Gouda-Woerden en wordt de capaciteit en de slagkracht van de Regio Midden-Holland vergroot. Met de wijzigingen in de wet Gemeenschappelijke Regelingen wordt gekeken hoe de monitoring en/of sturing kan worden versterkt. Tot slot blijft de gemeente ruimte geven aan burgerinitiatieven, bijvoorbeeld via de GoudApot.

2.3 Financiële samenvatting

Conclusie van de financiële positie

- Het college levert een ontwerp begroting 2024 met een sluitend meerjarenperspectief op.
- In de voorliggende begroting zijn de mutaties zoals opgenomen in de Kadernota 2024 verwerkt.
- De geactualiseerde verhouding tussen risico's en de mogelijkheid om deze te kunnen opvangen vanuit het weerstandsvermogen is "ruim voldoende" voor 2024 - 2027.
- De omvang van het weerstandsvermogen neemt toe van € 25 miljoen in 2024 naar € 31 miljoen in 2027.

Financiële resultaten 2024 -2027

In onderstaande tabel zijn de financiële resultaten opgenomen voor de jaren 2024 tot en met 2027.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Totaal lasten	351.544	355.382	345.304	347.429
Totaal baten	-347.373	-363.047	-347.336	-351.142
Saldo excl. reserves	4.171	-7.665	-2.032	-3.713
Toevoegingen	6.745	6.701	5.695	5.474
Onttrekkingen	-13.180	-6.747	-5.215	-5.669
Saldo inzet reserves	-6.435	-46	481	-195
Gerealiseerd resultaat	-2.264	-7.711	-1.552	-3.907

(+ = nadeel/ last | - = voordeel / baat)

Ontwikkelingen begroting 2024 - 2027

In de onderstaande tabel zijn de ontwikkelingen opgenomen vanaf de meest actuele uitgangspositie van het begrotingsresultaat (raadsbesluiten t/m 28 juni 2023). Hierbij zijn de mutaties per onderdeel toegelicht.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
A. Startbegroting	-3.984	-9.578	-2.989	-455
B. Kadernota	-552	-129	1.915	-3.379
C. Autonome en administratieve ontwikkeling	2.550	2.636	956	1.485
D. Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	-278	-641	-1.433	-1.558
E. Geactualiseerd perspectief	-2.264	-7.711	-1.552	-3.907

(+ = nadeel/ last | - = voordeel / baat)

A. Startbegroting

Dit betreft de startpositie na het vaststellen van raadsbesluiten tot 28 juni 2023.

B. Kadernota 2024

Op 3 juli 2023 is de Kadernota 2024 vastgesteld. De budgettaire verwerking is in de voorliggende begroting 2024 - 2027 verwerkt. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar hoofdstuk 5.3.

C. Autonome en administratieve ontwikkeling

Bij het samenstellen van de programmabegroting 2024 - 2027 zijn er diverse autonome ontwikkelingen. Dit betreft onder andere loon- en prijsontwikkeling, aanpassing van hoeveelheden en administratieve aanpassingen. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar hoofdstuk 5.3.

D. Nieuwe ontwikkelingen/ beleid

Bij het samenstellen van de programmabegroting 2024 - 2027 zijn er diverse keuzes gemaakt en ontwikkelingen verwerkt. In de onderstaande tabel is een specificatie met toelichting van deze aanpassingen opgenomen.

D. Nieuwe ontwikkelingen/ beleid (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
01. Versterken en positioneren cultureel erfgoed	546	369	419	319
02. Toevoeging stelpost motie realisatiekracht	500	500	0	0
03. Sociaal beheer Gouwe Huse verhoging subsidiebudget participatie in de buurt	411	430	430	430
04. Bedrijfsvoering verbetering financiële functie	365	265	0	0
05. Impuls uitvoering evenementenbeleid	300	300	300	300
06. Investering sporten in de buitenruimte formatie verduurzaming vastgoed sport	270	305	204	239
07. Samenwerking AGW en organisatie VNG-congres	166	59	59	59
08. Diverse kleine mutaties	-204	-225	-225	-285
09. Actualisatie inkomsten bouwleges	-350	-350	-350	-350
10. Toevoeging stelpost onderuitputting meerjarenbegroting	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
11. Klimaatgelden	-1.282	-1.293	-1.270	-1.270
Totaal mutaties nieuwe ontwikkelingen / beleid	-278	-640	-1.433	-1.558

(+ = nadeel/ last | - = voordeel / baat)

1. Versterken en positioneren cultureel erfgoed

Ter dekking van de versterking van het taakveld Erfgoed, het borgen van erfgoedwaarden, behoud van karakteristieke panden en een goede omgevingskwaliteit is een structurele impuls op dit gebied noodzakelijk en in de begroting 2024 - 2027 verwerkt.

2. Stelpost motie realisatiekracht

Op 3 juli - tijdens de behandeling van de Kadernota 2024 - is de motie realisatiekracht aangenomen. In deze motie wordt een voorstel gevraagd om opgelopen achterstanden in de realisatie van de Goudse doelen daadkrachtig op te kunnen pakken. Vooruitlopend op de uitkomsten van dit voorstel, wordt in 2024 en 2025 € 500.000 voor uitvoering van deze motie gereserveerd.

3. Sociaal beheer Gouwe Huse | verhoging subsidiebudget participatie in de buurt

De realisatie van de Gouwe Huse staat gepland voor 2024. Om de leefbaarheid van bewoners en omwonenden te waarborgen is de komende 10 jaar sociaal beheer nodig. De kosten hiervoor bedragen € 111.000 in 2024 en € 130.000 per jaar vanaf 2025.

Om verder te bouwen aan een sterke sociale basis voor alle inwoners van Gouda is structureel € 300.000 extra nodig voor de subsidieregeling Participatie in de Buurt. Met het ophogen van het subsidieplafond van 1,4 miljoen naar 1,7 miljoen wordt het mogelijk om meer professionele ondersteuning te financieren die noodzakelijk is om de buurthuizen en buurtservicecentra bruisend te houden. Bruisende ontmoetingsplekken in Gouda dragen bij aan de sociale cohesie en daarmee aan een sterke sociale basis.

4. Bedrijfsvoering | verbetering financiële functie

Voor het programma verbetering financiële functie wordt voor 2 jaar tijdelijke versterking begroot. Daarnaast is er voor het realiseren van meer inzicht in de begroting en het voorbereiden van verdere digitalisering budget nodig in 2024 en 2025.

De gemeente Gouda werkt aan het versterken van de bedrijfsvoering. Een goede bedrijfsvoering is essentieel in een robuuste organisatie om haar opgaves te realiseren. Een robuuste organisatie betekent dat het fundament stevig staat. Een organisatie met voldoende en vakkundige medewerkers. Voor de bekostiging van deze versterking is - onder andere - vanuit de algemene reserve een bijdrage aan de reserve organisatieontwikkeling verwerkt. Deze mutatie is per saldo budgettair neutraal.

5. Impuls uitvoering evenementenbeleid

In lijn met de Kadernota is het nodig extra middelen vrij te maken voor het gemeentelijk evenementenbeleid. In de begroting wordt voor verhoging van gemeentelijke evenementensubsidies en vernieuwing structureel € 300.000 gereserveerd. De raad is hierin meegenomen op 18 september jl. tijdens een bijeenkomst met de raadscommissie bestuur. Het college wil daarnaast incidenteel middelen vrijmaken, gericht op het ondersteunen van de (vrijwilligers)besturen van de evenementen, door in te zetten op onder andere een pilot met het inhuren van een faciliterend evenementenbureau, flankerende veiligheidsmaatregelen en visieontwikkeling met organisatoren. Dit sluit aan bij de wens van de commissie om in te zetten op ontzorging van vrijwilligers.

Deze additionele incidentele inzet werken we, mede op basis van de werksessie met de raad, nog verder uit. Dat wordt vervolgens verwerkt in de bestuursrapportage 2024. Voor de begrotingsbehandeling ontvangt de raad hierover conform toezegging nog een informerend memo.

6. Investering sporten in de buitenruimte | formatie verduurzaming vastgoed sport

Het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving en het creëren van meer sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte, is een belangrijk item in het bestuursakkoord en een speerpunt in het gemeentelijke (sport)beleid. Om daar structureel op in te kunnen zetten, is meer nodig dan de eenmalige financiële impuls van 2023. Daarmee worden mooie projecten gerealiseerd, maar er is behoefte aan meer plekken in de stad. Er wordt nu structureel budget opgenomen in de gemeentelijke begroting. Daarmee kan de komende jaren ingezet worden op een beweegvriendelijke openbare ruimte in Gouda.

Daarnaast is om de verduurzaming van onderwijshuisvesting en sportaccommodaties op te kunnen pakken formatie nodig. Hiermee kan in kaart gebracht worden wat er nodig is om ook het maatschappelijk vastgoed (wat vaak geen eigendom is van de gemeente) te verduurzamen. Tevens is het nodig de eigendoms- en onderhoudsafspraken van sportaccommodaties op orde te brengen. Hiervoor is twee jaar de inzet van een vastgoedjurist nodig.

7. Samenwerking AGW en organisatie VNG-congres

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden (AGW) werken al geruime tijd samen in een netwerkconstructie. De betrokken besturen willen de samenwerking een nieuwe impuls geven, met een focus op de ruimtelijke ontwikkeling van het Groene Hart, economische groei, groen en recreatie. Hiervoor worden, in gezamenlijkheid, 2 formatieplaatsen gecreëerd om de samenwerking op deze gebieden vorm en inhoud te geven. Daarnaast wil de netwerksamenwerking Alphen-Gouda-Woerden (AGW) de positionering van het Groene Hart versterken door in 2024 het VNG-congres te hosten. Het doel is onder meer om het Groene Hart en de drie gemeenten op de kaart zetten. Het is de gelegenheid bij uitstek om enerzijds te laten zien wat de gemeenten te bieden hebben en anderzijds om aandacht te vragen voor de opgaven en uitdagingen waar we in dit gebied voor staan. Het biedt kansen voor het aangaan van nieuwe strategische allianties en samenwerkingen.

8. Diverse kleine mutaties

Dit betreft diverse kleine overige mutaties.

9. Actualisatie inkomsten bouwleges

Op basis van de meerjarenprognose bouwleges, rekening houdend met grote projecten en de invoering van de Wet kwaliteitsborging, zijn de inkomsten bouwleges geactualiseerd.

10. Stelpost onderuitputting meerjarenbegroting

Gelet op de jaarlijkse rekeningresultaten is een structurele stelpost onderuitputting op de meerjarenbegroting opgenomen. De verwachting is dat bij een nadere analyse van de begroting op detailniveau er invulling wordt gevonden voor deze stelpost. Voor deze analyse is er budget opgenomen bij mutatie nr. 4: verbetering financiële functie. In de Kadernota 2025 wordt er gerapporteerd over de voortgang en invulling van deze stelpost.

11. Klimaatgelden

In het Bestuursakkoord is budget beschikbaar gesteld ten behoeve van de uitvoering van de klimaatdoelen, vooruitlopend op de compenserende rijksmiddelen. De rijksmiddelen zijn inmiddels ontvangen, waardoor deze vrijvallen ten gunste van het begrotingsperspectief.

E. Begrotingsresultaten 2024 - 2027

Dit betreft de nieuwe begrotingsresultaten 2024 - 2027 na verwerking van de diverse ontwikkelingen.

Perspectief inclusief tussentijdse raadsvoorstellen

De ontwerp begroting 2024 is samengesteld op basis van de raadsbesluiten t/m 3 juli 2023. Tegelijkertijd met het samenstellen van de programmabegroting zijn er 5 raadsvoorstellen aan de raad aangeboden die een financieel effect hebben op het begrotingsresultaat 2024 - 2027. Deze voorstellen zijn niet verwerkt in de ontwerp begroting 2024. In onderstaand overzicht zijn de raadsvoorstellen opgenomen (onderdeel F t/m J), wat resulteert - indien de raad instemt met de voorstellen - in een herzien actueel begrotingsresultaat (onderdeel K).

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
E. Geactualiseerd perspectief	-2.264	-7.711	-1.552	-3.907
Tussentijdse raadsvoorstellen:				
F. Raadsvoorstel Beheerplan groot- en vervangingsonderhoud openbare ruimte 2023 - 2029 (dossier 7181)	1.971	2.456	2.426	2.800
G. Raadsvoorstel Integraal veiligheidsbeleid (dossier 6827)	200	200	200	200
H. Raadsvoorstel Herbestemming stadhuis: definitief ontwerp (dossier 7486)	217	-143	-143	333
I. Raadsvoorstel Verbetering toegankelijkheid gemeentelijk vastgoed (dossier 7396)	0	-120	-60	0
J. Raadsvoorstel Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (dossier 7485)	-223	-368	148	332
K. Perspectief ná vaststelling raadsvoorstellen	-99	-5.686	1.019	-242

Structureel en incidenteel resultaat

Het onderscheid tussen structurele en incidentele resultaten is van belang voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. In het algemeen geldt dat de gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele lasten raamt in de begroting. Structurele lasten en baten zijn de regel, incidentele lasten en baten zijn de uitzondering.

(bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Resultaat begroting (A)	-2.264	-7.711	-1.552	-3.907
Incidenteel saldo begroting				
Totaal incidentele baten	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0
<i>Saldo van incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves</i>	<i>-7.966</i>	<i>-1.218</i>	<i>-26</i>	<i>-247</i>
Incidenteel saldo (B)	-7.966	-1.218	-26	-247
Structureel saldo begroting				
Totaal structurele baten	-347.373	-363.047	-347.336	-351.142
Totaal structurele lasten	351.544	355.382	345.304	347.429
Saldo	4.171	-7.665	-2.032	-3.713
<i>Saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves</i>	<i>1.530</i>	<i>1.172</i>	<i>506</i>	<i>52</i>
Structureel saldo (A-B)	5.702	-6.493	-1.526	-3.661

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

Ontwikkeling reservepositie

De algemene reserve is een buffer voor de instandhouding van de weerstandscapaciteit en voor het opvangen van incidentele kosten. In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de algemene reserve weergegeven per stand 31 december.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve per (31/12)	27.396	26.539	26.739	26.739
Begrotingsresultaten (31/12)	2.264	7.711	1.552	3.907
Resultaat 2023 conform 2e berap 2023 (afgerond)	-5.000			
Beschikbaar weerstandsvermogen per (31/12)	24.660	34.250	28.291	30.646

Ontwikkeling woonlasten

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de woonlasten weergegeven op basis van een gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Gouda in 2024 van € 319.000. Ter vergelijking zijn de woonlasten van 2023 weergegeven.

Opbrengstsoort (bedragen x € 1)	2024		2023 na amendement		verschil in %	
	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder
ozb eigenaar	269,82		242,65		11,20%	
Afvalstoffenheffing	392,16	392,16	363,05	363,05	8,02%	8,02%
Rioolheffing eigenaar	301,15		258,50		16,50%	
Rioolheffing gebruiker	254,26	254,26	218,25	218,25	16,50%	16,50%
Totaal	1.217,39	646,42	1.082,45	581,30	12,47%	11,20%

Het college vindt het van belang dat de heffingen zo veel mogelijk kostendekkend zijn, maar tegelijkertijd wil het ook de woonlasten acceptabel houden voor onze inwoners. Met name op het terrein van riool ziet het college dat het tarief flink stijgt door onder andere prijsontwikkeling.

Conform de Kadernota 2024 zijn de ozb-inkomsten geïndexeerd met hetzelfde percentage als waarmee de uitgaven stijgen. De stijging van de afvalstoffenheffing van 8% valt percentueel wat lager uit. De rioolheffing stijgt fors met 16,5%. Dit is noodzakelijk om de kosten op het gebied van riool te kunnen dekken. Later dit jaar behandelt de raad het Water en Rioleringsplan (WRP). Het college gaat dan graag in gesprek over de diverse opgaven voor water en riool richting de toekomst en de bijbehorende kosten.

3 Beleidsbegroting: programma's

3.1 Economie, werk en onderwijs

Ambitie

De gemeente Gouda streeft naar een vitale Goudse economie en een goed ondernemers- en vestigingsklimaat, inclusief een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Bedrijven, onderwijs en overheid (triple helix) maken zich sterk voor meer hoger onderwijs in Midden-Holland. Samenwerking zorgt voor innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken in de zorg en bij bodemdaling. De relatie van mens met technologie is daarin de rode draad.

Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen voor alle kinderen op basis-, voortgezet en speciaal (voortgezet) onderwijs in Gouda en sterk onderwijs, waarin wordt samengewerkt om gelijke kansen te creëren. En actief werk maken van het terugdringen van laaggeletterdheid.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Uitvoeren Economische Agenda

Samen met ondernemers en onderwijs gaat de gemeente Gouda aan de slag met de uitvoering van prioriteiten uit de Economische Agenda 2021-2024 en de regionale triple helix innovatieprojectenagenda.

2) Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen

Het realiseren en onderhouden van toekomstbestendige, kostenefficiënte en duurzame schoolgebouwen.

3) Sterk onderwijs en terugdringen laaggeletterdheid

Sterk onderwijs, waarin wordt samengewerkt en kansengelijkheid wordt bevorderd door het beschikken over voldoende basisvaardigheden op het gebied van taal, lezen en rekenen, en in toenemende mate digitale vaardigheden. Daarom wordt ingezet op het terugdringen van laaggeletterdheid.

4) Doorontwikkelen Campus Gouda

Via Campus Gouda hoger onderwijs duurzaam aan Midden-Holland verbinden in samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties.

5) Terugdringen jeugdwerkloosheid

Het terugdringen van de jeugdwerkloosheid in de periode 2022-2026 met 50 personen tot 209 jongeren (februari 2022: 259 jongeren) door een sluitende aanpak.

3.1.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Doelstelling 1: Uitvoeren Economische Agenda

- Inzet op aantrekkelijke werklocaties en slim ruimtegebruik van bedrijventerreinen. Het versterken van het vestigingsklimaat op de bedrijventerreinen Kromme Gouwe en Goudse Poort. Het (laten) vestigen van het juiste bedrijf op de juiste plaats, mede door het clusteren van gelijksoortige bedrijven.
- Uitvoeren van de meerjarige triple helix innovatieagenda. Onderzoeken of deze agenda langjarig voortgezet kan worden, om zo de economische positie van de regio Midden-Holland aantrekkelijk te houden. Dit betreft diverse projecten in de bouwsector en maakindustrie, stadsdistributie en logistiek en Living Labs van Campus Gouda.
- Stimuleren en ondersteunen van (nieuw) ondernemerschap en het ondernemersklimaat in Gouda. Meebouwen aan het netwerk StartUp Gouda, accountmanagement voor bedrijven in Gouda en het organiseren van bijeenkomsten, zoals de Bedrijvendag en het Startersevent.
- Evalueren van de huidige Economische Agenda en opstellen van een nieuw actiegericht programma, dat in 2025 van start kan gaan.

Doelstelling 2: Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen

- Uitvoeren van de 1^e tranche van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020 – 2024 en vaststellen van de 2^e tranche IHP 2025-2029, inclusief visie op de ontwikkeling van Integrale Kindcentra.
- Realiseren van onderwijshuisvesting Internationale Schakelklas (ISK).
- Onderhouden van zes eigen bruikleenscholen, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.
- Vaststellen en uitvoeren van de subsidieregeling voor het vergroenen van schoolpleinen.

Doelstelling 3: Sterk onderwijs en terugdringen laaggeletterdheid

- Samen met het onderwijs uitvoering blijven geven aan de Goudse Onderwijsagenda, in samenhang met het Nationaal Programma Onderwijs en de Goudse Gelijke Kansenagenda.
- Uitvoeren van het lokaal plan van aanpak laaggeletterdheid in Gouda en het aanbod (wijkgericht) uitbreiden.
- Kansen vergroten van kinderen tussen de 12 en 18 jaar oud, die nu het risico lopen op een taalachterstand.
- Bewustzijn en bereik laaggeletterden vergroten via de gemeente (versterken voorbeeldrol): meer signaleren en verwijzen én duidelijker communiceren.
- Doorlopende leerlijn techniek uitbouwen, inclusief rondkrijgen structurele financiering Techniekwerkplaats Gouda.

Doelstelling 4: Doorontwikkelen Campus Gouda

- Onderwijs, zorgorganisaties, bedrijven en gemeenten uit de regio duurzaam binden aan een (fysiek) living lab zorg & technologie.
- Innovatieprogramma living lab bodem & technologie uitvoeren en doorontwikkelen met onderwijs, bedrijven en gemeenten uit de regio.
- Uitbreiden en continueren modulair aanbod Campus Gouda. Er volgt een 2^e module bodem en een 3^e en 4^e module zorg.
- Continueren van samenwerking met provincie en Economic Board Zuid-Holland rondom Human Capital Agenda 2.0 en versterken van de koppeling van de Centra voor Innovatief Vakmanschap (CIV's) met maatschappelijke vraagstukken.

Doelstelling 5: Terugdringen jeugdwerkloosheid

- Via de outreachende aanpak 'jongeren buiten beeld' kwetsbare jongeren (terug) leiden naar school of werk.
- Doorontwikkelen samenwerking met (arbeidsmarkt)partners, zoals het professionaliseren van het Werkcafé.
- Inzetten op structurele voortzetting van projecten en interventies, zoals School@Work, LLokaal Expeditie, Stagefit, scholing- en hulpmiddelenbudget.

3.1.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Natuur en recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland

Een prettige woon- en leefomgeving voor medewerkers is een aspect dat voor bedrijven een belangrijke rol speelt bij de keuze voor een vestigingsplaats. Met haar historische binnenstad en aantrekkelijke omgeving met gevarieerde recreatieve mogelijkheden biedt Gouda deze prettige woon- en leefomgeving. De recreatiegebieden van Groenalliantie Midden-Holland in Gouda en de bredere regio zijn hierin ook van groot belang. Deze gebieden zijn de afgelopen periode verder ontwikkeld, waarbij de Groenalliantie inspeelt op verschillende doelgroepen: actieve recreatie, beleven en gebruiken. Op die manier voegen de recreatiegebieden meerwaarde toe aan het grotere maatschappelijk en economisch perspectief van Gouda.

De Groenalliantie wil ook in 2024 blijven investeren in nieuwe projecten die recreatieve meerwaarde bieden. Dit gebeurt binnen de kaders van het Ontwikkelplan (2021). Groenalliantie wil ook in de komende tijd in de regio Midden-Holland graag het effect van haar eigen handelen vergroten door de samenwerking te zoeken met andere gebiedspartijen en terreinbeheerders afhankelijk van hoe dit zich in relatie tot de provincie Zuid-Holland ontwikkelt. In aanvulling op de eigen gebiedsgerichte investeringen kan het hierbij bijvoorbeeld gaan om een gepaste bijdrage van Groenalliantie aan investeringen van derden in (recreatieve) verbindingen en transferia in en tussen de beheergebieden en hun omgeving. Daarnaast wordt op basis van projecten samenwerking gezocht met gebruikers, gebruikersgroepen, exploitanten, ondernemers en andere terreinbeheerders. In 2024 zet Groenalliantie in op professionele begeleiding en inzet van vrijwilligers, het faciliteren en onderhouden van participatiegroepen en het samenwerken met bewonersplatforms, stichtingen en verenigingen. Ook wordt er een concept voor natuureducatie opgezet.

Grondbank RZG Zuidplas

Door de deelname in de Grondbank heeft Gouda invloed op de regionale woningbouwopgave in relatie tot de woningbouwontwikkelingen van Gouda

Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de marktgelden en toeristenbelasting als algemeen dekkingsmiddel.

3.1.3 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
Uitvoeren Economische Agenda	Aantal vestigingen per sector (Top 5)	2023: Specialistische zakelijke diensten: 1695 Gezondheids- en welzijnszorg: 1155 Bouwnijverheid: 1110 Handel: 1075 Onderwijs: 640	2022: Specialistische zakelijke diensten: 1640 Gezondheids- en welzijnszorg: 1050 Bouwnijverheid: 1075 Handel: 1080 Onderwijs: 605	(CBS, Vestigingen van bedrijven; bedrijfstak, gemeente) https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/81575NED/table
Uitvoeren Economische Agenda	Banen naar sector (Top 5)	2022: Gezondheids- en welzijnszorg: 22,6% Groot- en detailhandel: 14,0% Onderwijs: 10,4% Advisering, onderzoek, special, zakelijke dienstverlening: 10,2% Industrie: 8,5%	2021: Gezondheids- en welzijnszorg: 22,08% Groot- en detailhandel: 15,31% Onderwijs: 11,23% Advisering, onderzoek, special, zakelijke dienstverlening: 10,05% Industrie: 8,61%	(Landelijk InformatieSysteem Arbeidsplaatsen (LISA), bewerkt door gemeente Gouda)
Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen	Energieverbruik onderwijs	2021: 85 TeraJoules	2020: 75 TeraJoules	(Regionale Klimaatmonitor, Energieverbruik naar maatschappelijke sector) https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/publieke-dienstverlening
Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen	CO2-uitstoot onderwijs	2021: 5,36 kton	2020: 4,79 kton	(Regionale Klimaatmonitor, Rapportage CO2-uitstoot) https://klimaatmonitor.databank.nl/content/co2-uitstoot
Terugdringen laaggeletterdheid	Aantal inwoners dat een traject basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) heeft gevolgd	2022: 1083	x	Gemeente Gouda, sociaal domein

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
Doorontwikkelen Campus Gouda	Aantal studenten	2022 - 2023: 110	2021 - 2022: 60	Gemeente Gouda, Campus Gouda
Terugdringen jeugdwerkloosheid	Aantal jongeren zonder werk tot 27 jaar	2022: 268	2021: 296	UWV

3.1.4 Wat gaat het kosten?

3.1.4.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	26.146	26.215	27.461	27.380
Baten	-8.935	-8.281	-8.036	-8.040
Saldo van baten en lasten	17.211	17.934	19.425	19.340
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-305	-48	-47	-45
Gerealiseerd resultaat	16.905	17.886	19.378	19.295

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.1.4.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Startbegroting	16.417	16.213	18.128	18.470
Autonome en administratieve ontwikkeling	-187	998	625	200
Kadernota	279	279	279	279
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	396	396	346	346
Totaal	16.905	17.886	19.378	19.295

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.1.4.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
2.4 Economische havens en waterwegen	1.579	1.699	1.853	1.848
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	215	214	213	212
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	177	177	177	177
3.4 Economische promotie	1.975	1.865	1.712	1.709
4.2 Onderwijshuisvesting	8.488	9.546	11.052	10.969
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.777	4.433	4.418	4.426
Totaal	17.211	17.934	19.425	19.340

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.2 Energie en klimaat

Ambitie

De ambitie is om Gouda duurzaam door te geven aan de volgende generaties. Gouda wil in 2040 CO₂-neutraal zijn en in 2050 moet de leefomgeving bestand zijn tegen klimaatveranderingen.

De gemeente wil zelf het goede voorbeeld geven door extra te investeren in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

Het speerpunt komende periode is verdere vergroening afgestemd op de bodemgesteldheid. Kwalitatief groen met een hoge biodiversiteit maakt de stad leefbaar en aantrekkelijk voor mens en dier. Duurzaamheid gaat over alle beleidsterreinen en is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Er vindt een doorrekening plaats om inzicht in de CO₂-impact te krijgen.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen

Het verminderen van de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast door extra vierkante meters biodivers groen in de stad. Ook het infiltreren, vasthouden en vertraagd afvoeren van water helpt hierbij.

2) Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit

De gemeente zet zich in voor een groener Gouda. Het bestaande groen krijgt gaandeweg meer kwaliteit, met kansen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. De gemeente begint met het verbinden en uitbreiden van groene structuren.

3) Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden

Extra impuls geven aan het verduurzamen van huizen en gebouwen om zoveel mogelijk energie te besparen. Het ontzorgen van inwoners en bedrijven en de opwek van duurzame energie stimuleren.

4) Sneller verduurzamen gemeentelijk vastgoed

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld. In 2030 is tenminste 55% van het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd. In 2030 is tenminste 55% CO₂ gereduceerd. De gemeente neemt ook stappen om de toegankelijkheid van de gemeentelijke gebouwen te verbeteren. Hiertoe dient de uitvoering van de programma's voor verduurzaming en toegankelijkheid van het gemeentelijk vastgoed.

5) Investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte

Integraal en duurzaam investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de inrichting van de openbare ruimte. Ook de inzet voor de aanpak van de problematiek van bodemdaling wordt voortgezet.

3.2.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Er is een keuze gemaakt in de onderwerpen op het gebied van energie en klimaat die hier naar voren komen. De gemeente is bijvoorbeeld ook verantwoordelijk voor taken op het gebied van milieubeleid, de advisering en toetsing van ruimtelijke plannen, beheer en onderhoud en toezicht en handhaving van relevante wet- en regelgeving.

Doelstelling 1: Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen

- Uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen, zoals het toevoegen van infiltratie- en bergingsvoorzieningen en het realiseren van aparte afvoer van riool- en hemelwater.
- Voor het tegengaan van hittestress, droogte en wateroverlast stuurt de gemeente aan op het creëren van extra waterberging, minder steen en meer groen en bomen bij (nieuw)bouw-ontwikkelingen, op schoolpleinen, speelplekken en bij onderhoud- en herinrichtingsprojecten. Ook werkt de gemeente samen met ondernemers, eigenaren en parkmanagement aan het klimaatbestendig inrichten van bedrijventerreinen.
- Uitbreiden van ecologisch beheer op basis van de op te stellen beleidsplannen, bijvoorbeeld ecologisch maaibeheer van bermen en het voortzetten van de aanleg van natuurlijk-vriendelijke oevers.
- Uitvoeren van het Kaderplan Bodemdaling Binnenstad om de grond- en regenwateroverlast in de lage delen van de binnenstad te verminderen. Vaststellen van het bijbehorende monitoringsplan. Hierbij de samenwerking met het nationale Kenniscentrum Bodemdaling & Funderingen benutten voor kennisontwikkeling en informatievoorziening in Gouda over de gevolgen van bodemdaling in combinatie met klimaatverandering.
- Actualiseren en uitvoeren van beleid, zoals het Water- en Rioleringsplan met bijbehorende uitvoeringsagenda, het groenbeleid en bomenbeleid en de subsidieregeling groen-blauwe daken.

Doelstelling 2: Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit

- Verder uitwerken van het uitvoeringsbeleid biodiversiteit, op basis van de uitkomsten van de nulmeting biodiversiteit en waterkwaliteit.
- Het uitvoeren van maatregelen om de biodiversiteit en waterkwaliteit te verbeteren. Hiervoor stuurt de gemeente onder andere op het versterken van de groenstructuur.
- Uitvoeren van het Water- en Rioleringsplan en bijbehorende uitvoeringsagenda. Het actualiseren van het grondwaterbeleid is hier onderdeel van.
- Start met het opstellen van een soortenmanagementplan (SMP) ter ondersteuning van woningisolatie in Gouda.
- Regionale afstemming over het verbeteren van de biodiversiteit.

Doelstelling 3: Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden

- De wijkaanpak aardgasvrij Plaswijck Kern en Middenwillens-West verder brengen. Door het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek naar een warmtenet op basis van aquathermie en intensieve participatie.
- Het Gouds Isolatieprogramma uitvoeren met focus op (koop)woningen met energielabels D, E, F en G en energiearmoede. Dit gebeurt onder meer door de inzet van energiecoaches en energiekussers, witgoedregeling, ontwikkelen blokgewijze aanpak koopwoningen voor volledige verduurzaming (energiekaravaan), collectieve inkoopacties en subsidies om inwoners te ondersteunen en te helpen bij het nemen van maatregelen. Een uitgebreide communicatiecampagne brengt de mogelijkheden onder de aandacht van de doelgroep.
- Het stimuleren van de duurzame opwek met zon op grote en kleine daken en parkeerterreinen.
- Het stringent blijven handhaven van de informatieplicht energiebesparing voor bedrijven en instellingen en de wettelijke eis dat kantoren minimaal energielabel C hebben.
- Het ondersteunen van onder andere maatschappelijke organisaties, energiecoöperaties, gebouweigenaren, kerken, MKB-ondernemers en kleine VvE's bij het verduurzamen van hun gebouwen en opwek van energie, door leningen te verstrekken vanuit het Duurzaamheidsfonds.

Doelstelling 4: Sneller verduurzamen gemeentelijk vastgoed

- Uitvoeren van de aanpak en strategie (routekaart) om in 2030 55% CO₂-reductie te realiseren in gemeentelijke gebouwen en in 2040 aardgasvrij en CO₂-neutraal te zijn. Dit betreft alle gebouwen in eigendom van de gemeente, exclusief de sport- en onderwijsgebouwen. Het Groenhovenbad wordt in het kader van dit programma wel gasloos gemaakt.
- Waar mogelijk zoekt de gemeente synergie met onderhoudsmaatregelen (MJOP) en toegankelijkheidsmaatregelen.

Doelstelling 5: Investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte

- Opstellen van een uitvoeringsplan fysieke toegankelijkheid.
- Opstellen van beleid voor de hoogte (uitgiftepeil) waarop een terrein moet worden aangelegd en gehouden.
- Op basis van het beeldkwaliteitsplan voor de binnenstad, in combinatie met de uitvoering van het Water en Rioleringsplan (WRP) en Groot Onderhoud & Vervangingsonderhoud (GOVO) projecten, zorgt de gemeente voor een gefaseerde herinrichting van straten.
- Het meerjarig en gefaseerd herstellen van kwetsbare kademuren en brugconstructies.
- Opstellen van een kansenkaart voor duurzaam beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dit als onderdeel van het op te stellen duurzaamheidsplan.
- Informeren van inwoners over de kwetsbaarheid van funderingen bij projecten in de openbare ruimte. Met advies en voorlichting helpt de gemeente inwoners op weg bij funderingsonderzoek en -herstel.

3.2.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Omgevingsdienst Midden-Holland (milieudeel)

De ODMH staat de gemeente bij op het gebied van milieu- en duurzaamheidsaspecten. De milieutaken omvatten vergunningverlening, toezicht en handhaving van milieuregels, en advisering, ontwikkeling en uitvoering van milieubeleid. De ODMH toetst daarnaast op milieu- en duurzaamheidsaspecten als bodem, energie en geluid bij ruimtelijke plannen.

Natuur en recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland

Klimaatadaptatie is belangrijk om Gouda toekomstbestendig te maken en de stad leefbaar en aantrekkelijk te houden voor mens en dier. Naast het aanwezige groen in de stad, zijn de omliggende natuur- en recreatiegebieden van de Groenalliantie Midden-Holland hiervoor van groot belang. Deze gebieden dragen bij aan de vermindering van hittestress, geven inwoners van Gouda ruimte om de warme stad voor een paar uur te 'ontvluchten' en te genieten van het groen, en fungeren mee in het totale wateropvangsysteem van de stad. Inwoners van Gouda recreëren onder andere in het Krimpenerhout, het Loetbos, Reeuwijkse Hout, Goudse Hout, 't Weegje, Twaalfmorgen, Oostpolder, Gouwebos en Elfhoeven.

De natuurwaarden en biodiversiteit staan ook in de gebieden van de Groenalliantie onder druk mede door toenemende recreatieve drukte en klimaatverandering. Naast gebiedsgerichte investeringen wil de Groenalliantie in 2024 positief bijdragen aan bredere opgaven als waterkwaliteit, gezondheid, biodiversiteit, de energietransitie en klimaatadaptatie. Zo kunnen de natuur- en recreatiegebieden een bijdrage leveren aan de infiltratie van regenwater en het verhogen van de biodiversiteit. Daarvoor wordt een duurzame balans gezocht tussen natuur en recreatie waarbij het uitgangspunt is dat de natuurwaarden, waterkwaliteit en biodiversiteit toenemen in de komende jaren. In het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 is veel aandacht voor de natuurwaarden, waterkwaliteit en de biodiversiteit. Waar mogelijk gaat de Groenalliantie het beheer meer richten op behoud en ontwikkeling van natuurwaarden en biodiversiteit. Ook wordt er gezocht naar de mogelijkheden om op kleine schaal meer duurzame energie op te wekken. Zo werkt Groenalliantie al aan solar carports op het parkeerterrein bij de Reeuwijkse Hout. Hiermee wil de Groenalliantie een bijdrage leveren aan de realisatie van het Nationale Klimaatakkoord

Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de reinigingsheffingen en de rioolheffingen ter dekking van de kosten van het ophalen en verwerken van afvalstoffen en voor de werking van een adequaat rioolstelsel. Met ingang van 1 januari 2024 treedt de omgevingswet in werking. De heffing en de invordering van milieuleges, die vanaf dat moment geheven mogen worden, wordt verzorgd door de BSGR ter dekking van de kosten voor het in behandeling nemen van de aanvraag en het verstrekken van een dergelijke milieuvergunning.

3.2.3 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen	Genomen maatregelen tegen effecten van klimaatverandering	2022: Nee: 49% Ja, één maatregel: 26% Ja, meerdere maatregelen: 22% Ja, andere maatregelen: 3%	x	(Stadspeiling Gouda, Duurzaamheid en klimaat)
Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen	Maatregelen willen nemen om overlast door hitte en water rondom woning tegen te gaan	2022: Ja, zeker: 41% Ja, misschien: 43% Nee, zeker niet: 15%	x	(Stadspeiling Gouda, Duurzaamheid en klimaat)
Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen	Na een hevige regenbui blijft langer dan 2 uur water in de straat staan	2022: Altijd: 10% Vaak: 12% Soms: 29% Zelden: 24% Nooit: 21%	x	(Stadspeiling Gouda, Duurzaamheid en klimaat)
Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen	Schaduwplekken voor verkoeling tijdens een periode van warm weer	2022: Ja, die zijn er voldoende: 55% Ja, maar de hoeveelheid is beperkt: 31% Nee, die zijn er niet: 8% Weet niet: 6%	x	(Stadspeiling Gouda, Duurzaamheid en klimaat)
Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit	Groenbalans (inclusief percentage voor groen met waarde voor biodiversiteit)	2023: 2.091.640 m2 groen waarvan 89,9% groen met meerwaarde voor biodiversiteit	2021: 2.080.378 m2 groen waarvan 61,0% groen met meerwaarde voor biodiversiteit	Gemeente Gouda, Geovisia
Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden	Hoofdverwarmingsinstallatie woningen (aardgas)	2021: 32.106	2020: 32.269	CBS, Regionale Klimaatmonitor: https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84948NED/
Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden	Gouds IsolatiePlan	Gestart per 1-1-2023, nog geen data beschikbaar.	x	x

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden	Percentage bekende hernieuwbare energie	2021: 3.8%	2020: 3.4%	RVO, Regionale Klimaatmonitor
Sneller verduurzamen gemeentelijk vastgoed	Reductie van de CO2-uitstoot van de gemeentelijke vastgoedportefeuille	2021 11% CO2 reductie	x	Gemeente Gouda, energiemonitor
Investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte	Ik vind mijn buurt goed/slecht onderhouden	2022: Goed onhouden: 19% Redelijk goed onderhouden: 47% Redelijk slecht onderhouden: 24% Slecht onderhouden: 11%	2021: Goed onhouden: 18% Redelijk goed onderhouden: 48% Redelijk slecht onderhouden: 24% Slecht onderhouden: 10%	Stadspelling

3.2.4 Wat gaat het kosten?

3.2.4.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	32.728	34.075	32.990	33.612
Baten	-35.043	-35.021	-34.973	-34.975
Saldo van baten en lasten	-2.315	-946	-1.983	-1.362
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-2.315	-946	-1.983	-1.362

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.2.4.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Startbegroting	-933	-109	-312	-597
Autonome en administratieve ontwikkeling	-130	426	-429	477
Kadernota	27	27	25	25
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	-1.279	-1.291	-1.267	-1.267
Totaal	-2.315	-946	-1.983	-1.362

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.2.4.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
7.2 Riolering	-3.468	-2.093	-3.186	-2.362
7.3 Afval	-1.840	-1.835	-1.800	-2.003
7.4 Milieubeheer	2.993	2.982	3.003	3.003
Totaal	-2.315	-946	-1.983	-1.362

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.3 Wonen en leefomgeving

Ambitie

In Gouda kan iedereen prettig wonen en leven en dat moet zo blijven.

Een goede bereikbaarheid en een goed woningaanbod voor elke doelgroep zijn daarvoor van belang. Er komen nieuwe woningen in Westergouwe, de Spoorzone en andere plekken in de stad. De norm is betaalbaar bouwen, natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen, en aandacht voor duurzame mobiliteit.

De goede bereikbaarheid en centrale ligging zijn een onbetwistbare kracht van Gouda. Om Gouda in de toekomst duurzaam bereikbaar te houden en goed te ontsluiten, wordt het Verkeerscirculatieplan uitgevoerd. Met meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad wordt autoluw. Het omgevingsbeleid biedt duidelijke richting en regelgeving voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Een toekomstbestendige woningvoorraad

Het zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad met aanbod voor elke doelgroep. Door het uitvoeren van de eind 2020 vastgestelde Woon(zorg)visie. Samen met andere betrokken partijen en in samenspraak met de buurt.

2) Actieve sturing op het woningbouwprogramma

Met het programma Versnellen woningbouw stuurt de gemeente op kansrijke ontwikkelingen en transformatie. Zij benut alle instrumenten om te sturen. Als de wetgever nieuwe mogelijkheden introduceert, vertaalt de gemeente deze naar de Goudse situatie.

3) Uitvoeren van het Verkeerscirculatieplan

Met de uitvoering van het VCP creëert de gemeente meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad maakt zij autoluw.

4) Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading

Het blijven inzetten voor meer duurzame mobiliteit en bevoorrading. Faciliteren van de openbare laadinfrastructuur en deelmobiliteit. Bevorderen van het gebruik van schonere en lichtere transportmiddelen. En de komst van een distributiehub.

5) Invoering van de Omgevingswet

Het invoeren van de Omgevingswet zo soepel als mogelijk laten verlopen. Door ervoor te zorgen dat er zo min mogelijk negatieve gevolgen zijn voor de dienstverlening aan bedrijven, organisaties en inwoners.

3.3.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Er is een keuze gemaakt in de onderwerpen op het gebied van wonen en leefomgeving die hier naar voren komen. De gemeente is bijvoorbeeld ook verantwoordelijk voor taken als de begeleiding en toetsing van ruimtelijke plannen, het actualiseren van ruimtelijke kaders en toezicht en handhaving van relevante wet- en regelgeving.

Doelstelling 1: Een toekomstbestendige woningvoorraad

- Zoeken naar optimalisatie in het verdelen van schaarse woonruimte. Daarbij wordt ingespeeld op nieuwe wettelijke mogelijkheden. Als gevolg van de gewijzigde omstandigheden in het woondomein is er een behoefte om met de geactualiseerde Huisvestingsverordening in 2023 een stevigere basis te leggen om schaarse woonruimte in sociale huur en nieuwbouwmiddenhuur effectief te verdelen.
- Opzetten van een nieuw proces voor het verlenen van urgenties. De gemeente heeft lange tijd mandaat verleend aan de woningcorporaties om urgenties af te geven. Deze wijze van uitvoering wordt gewijzigd, waardoor een grotere rol binnen de gemeente wordt belegd.
- Huisvesten van bijzondere doelgroepen. De gemeente streeft naar een woningvoorraad die is toegespitst op mensen die zich in een kwetsbare positie bevinden. Activiteiten zijn het uitvoeren van het Actieplan dakloosheid, het mogelijk maken van Gouwe Huse, het faciliteren van woonzorgconcepten en realisatie van woonruimten voor al dan niet kwetsbare jongeren in de gemeentelijke panden Gildenburg 1 en Winterdijk 10.
- De gemeente gaat uit van natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen en passende duurzame mobiliteit bij nieuwbouw en transformatie. Daarvoor hanteert de gemeente het geactualiseerde programma van eisen dat hoort bij het convenant klimaatadaptief bouwen.
- Het uitbreiden van het aantal standplaatsen voor woonwagens. In lijn met het advies van het College voor de Rechten van de Mens. Hierdoor heeft een jongere generatie bewoners meer kans op een woonplek die aansluit bij deze doelgroep.

Doelstelling 2: Actieve sturing op het woningbouwprogramma

- Het hanteren van een vaste norm bij nieuwbouw: sociale huur (33%) en gereguleerde middeldure huur en betaalbare koop (samen 20%). In Westergouwe geldt dat op eigen gronden wordt gestreefd naar minimaal 33% sociale huur en voor de gronden van de VOF minimaal 20%, mits financieel haalbaar.
- Vastleggen van exploitatietermijnen om betaalbare woningen zo lang mogelijk beschikbaar te houden voor de doelgroep. Inzetten op transformatie van bestaande panden en waar dat mogelijk is benutten we kansen voor flexwoningen. Om sneller nieuwbouwwoningen te kunnen toevoegen dan alleen via traditionele nieuwbouw.
- Samen met partners in de bouw zoeken naar mogelijkheden om snelheid te houden in de bouw van voldoende (betaalbare) woningen. De inzet op betaalbaar wonen en de investeringscapaciteit van woningcorporaties staat onder druk door aanhoudende moeilijke omstandigheden in de bouwsector.
- Het invoeren van een Fonds betaalbaar wonen en implementatie van diverse wetgevingstrajecten om meer regie te nemen op de programmatische invulling van nieuwbouwlocaties. Dit is noodzakelijk als gevolg van de aanhoudende druk op betaalbaar wonen. Ontwikkelaars moeten een bijdrage in het fonds storten als zij niet voldoen aan de norm voor betaalbare woningen.

Doelstelling 3: Uitvoeren van het Verkeerscirculatieplan

- Optimaliseren van verbindingen op basis van het wensbeeld voor fiets, openbaar vervoer en voetgangers van het Verkeerscirculatieplan.
- Inzetten op een duurzame ontsluiting van Westergouwe via een OV-hub.
- Voorbereiden van de realisatie van capaciteitsvergrotende maatregelen op de N207/N457 (Westergouwe), op de Burgemeester Jamessingel/Van Reenensingel (Sporzone) en de kruising Goudkade-Industriestraat.
- Uitvoeren van het Regionaal Verkeers- en Vervoerplan en het programma Verkeersveiligheid.
- Opstellen, vaststellen en uitvoeren van diverse wijkmobiliteitsplannen, passend binnen het Verkeerscirculatieplan.
- Opstellen, vaststellen en uitvoeren van een nieuw Parkeerbeleidsplan.
- Voorbereiden van de realisatie van drie regionale doorfietsroutes, inclusief de ambitieroute Rotterdam-Gouda en het afgeleide stedelijke fietsnetwerk. Realiseren van een inpandige fietsparkeergarage in de binnenstad.
- Voorbereiden en uitvoeren van de herinrichting van diverse wegen conform (het nieuwe) 30 km/u: Koningin Wilhelminaweg, Fluwelensingel, Blekerssingel, Componistenlaan.
- Opstellen van een herinrichtingsplan korte termijn voor de Nieuwe Veerstal. Realiseren van goede oversteeklocaties op de Goudse Houtsingel.
- Realiseren van slimme verkeerslichten op diverse kruispunten met meer prioriteit voor langzame verkeersdeelnemers.

Doelstelling 4: Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading

- Het gestaag uitbreiden van het aantal openbare oplaadpunten voor personenauto's. Ook ontwikkelt de gemeente samen met de andere gemeenten in de regio een nieuwe visie over snelladen en laadmogelijkheden voor andere modaliteiten.
- Stimuleren van de inzet van deelvervoer door het uitvoeren van de Nota Deelvervoer.
- Voorbereiden van de Zero-Emissiezone stadslogistiek (ZES) binnenstad
- In gesprek met ondernemers zet de gemeente in op de vestiging van een distributiehubs als flankerende maatregel voor de invoering van ZES.

Doelstelling 5: Invoering van de Omgevingswet

- Ervaring opdoen met thematische en gebiedsprogramma's via onder andere een Pilot Goverwelle.
- Een start maken met het opbouwen van een gebiedsdekkend omgevingsplan nieuwe stijl.
- De organisatie blijvend opleiden in de nieuwe manier van werken en regelgeving onder de Omgevingswet.
- Monitoring van de effecten van de invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging op lokaal niveau.
- Het vinden van een passende en uitvoerbare werkwijze met de gemeenteraad, onder andere rondom buitenplanse omgevingsactiviteiten (BOPA's).

3.3.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Omgevingsdienst Midden-Holland (BWT-deel)

De afdeling Bouw- en woningtoezicht (BWT) van de ODMH ziet namens de aangesloten gemeenten toe op de veilige bouw en het toegestane gebruik van gronden en bouwwerken. Zij doet dat door vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering op het gebied van bouwregelgeving en ruimtelijke ordening.

Voor 2024 gaat het naar verwachting voor Gouda onder meer om ruim 1000 afhandelingen van aanvragen omgevingsvergunningen en meldingen, 800 toezichtdossiers, ruim 100 juridische procedures en 200 handavingsdossiers. Het jaar 2024 zal ook in het teken staan van alle veranderingen als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. De verwachting is dat dit effect zal hebben op de dienstverlening vanuit de gemeente en ODMH. Inzet is de uitvoering zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Grondbank RZG Zuidplas

Door de deelname in de Grondbank heeft Gouda invloed op de regionale woningbouwopgave in relatie tot de woningbouwontwikkelingen van Gouda. In 2021 is een koopovereenkomst gesloten tussen de Grondbank en de gemeente Zuidplas, strekkende tot de overdracht van haar bezit aan Zuidplas voor de ontwikkeling van het vijfde dorp, waarmee de grondbank per 31-12-2024 zou worden opgeheven. Sindsdien zijn de economische omstandigheden sterk gewijzigd, hetgeen een ongunstig effect heeft op de grondexploitatie van het plangebied. Dat maakt dat Zuidplas niet zonder meer invulling kan en wil geven aan de op haar rustende afnameverplichting en een beroep doet op de uit de koopovereenkomst voortvloeiende ontbindingsmogelijkheid van de koopovereenkomst. De Grondbank bezint zich op de ontstane situatie.

Het is voor Gouda van belang om haar invloed te houden op deze ontwikkeling en blijft streven naar een minimaal kostenneutrale grondexploitatie om te voorkomen dat de Grondbank wordt geconfronteerd met een eventueel tekort, dat voor rekening en risico komt van de betrokken deelnemers.

Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de standplaatsgelden ter dekking van de kosten voor de exploitatie van woonwagenterreinen. De BSGR verzorgt ook de heffing en de invordering van de leges omgevingsvergunning/ fysieke leefomgeving ter dekking van de kosten voor het in behandeling nemen van de aanvraag en het verstrekken van een dergelijke vergunning.

Cyclus N.V.

Zorg dragen voor een schone leefomgeving door het verzamelen van huishoudelijk afval en het verwijderen van zwerfafval op straat. Daarnaast levert cyclus een bijdrage aan de verkeersveiligheid door de gladheidbestrijding op wegen in winterse perioden.

Coöperatie ParkeerService U.A.

Parkeer Service ondersteunt en ontzorgt bij het ontwikkelen, implementeren en uitvoeren van het gemeentelijk parkeerbeleid. Ook draagt zij bij aan het maken van een vertaalslag tussen strategische visies en tactisch parkeerbeleid. Daarnaast geeft de coöperatie adviezen over verordeningen, tarifiering en parkeerexploitaties. Voor Gouda worden diensten en producten geleverd zoals de afgifte van parkeervergunningen, handhaving door middel van een scanauto en het beheer van de parkeerautomaten en de Stationsgarage.

3.3.3 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
Een toekomstbestendige woningvoorraad	Eigendomsvormen, met uitsplitsing naar corporatiehuur, particuliere huur en koop.	2022: Totaal: 34065 (100%) Koopwoningen: 18931 (55,6%) Eigendom woningcorporatie: 10035 (29,5%) Eigendom overige verhuurders: 5071 (14,9%)	2021: Totaal: 33725 Koopwoningen: 18700 (55,4%) Eigendom woningcorporatie: 9978 (29,6%) Eigendom overige verhuurders: 5019 (15%)	(CBS, Voorraad woningen) https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82900NED/
Een toekomstbestendige woningvoorraad	Eigendomsvormen, met uitsplitsing naar middenhuur en betaalbare koop (WOZ-waarde < 325.000)	2021 Koopwoningen: WOZ-waarde €0 < €325.000: 68.8% WOZ-waarde > €325.000: 31.2% 2021 Corporatiehuur: Tot Kwaliteitskortingsgrens: 13.0% Tussen kwaliteitskortingsgrens en aftoppingsgrens: 67.5% Tussen aftoppingsgrens en liberalisatiegrens: 13,7% Boven liberalisatiegrens: 3.6% Onbekend: 2.3%	2020 Koopwoningen: WOZ-waarde €0 < €325.000: 78.8% WOZ-waarde > €325.000: 21.2% 2020 Corporatiehuur: Tot Kwaliteitskortingsgrens: 11,3% Tussen kwaliteitskortingsgrens en aftoppingsgrens: 62,6% Tussen aftoppingsgrens en liberalisatiegrens: 20,1% Boven liberalisatiegrens: 4.0% Onbekend: 2.0%	(CBS/WSW, Lokale Monitor Wonen) https://www.waarstaatje.gemeente.nl/dashboard/dashboard/lokale-monitor-wonen
Actieve sturing op het woningbouwprogramma	Alternatieve woonvormen	2022: 434	2019: 452	Monitor ouderenhuisvesting: https://55plus.datawonen.nl/jive [geclusterde woonvormen]
Actieve sturing op het woningbouwprogramma	Aantal nieuwbouwwoningen en overige toevoegingen (o.a. transformatie)	2022: 424 toegevoegde woningen	2021: 367 toegevoegde woningen	Waarstaatje gemeente.nl / CBS voor historische ontwikkeling, Planregistratie Wonen voor toekomst
Uitvoeren van het Verkeerscirculatieplan	Intensiteiten gemotoriseerd verkeer (stadsbreed)	2022: <90% wegcapaciteit: 74% van de tellingen 90-110% wegcapaciteit: 15% van de tellingen >110% wegcapaciteit: 11% van de tellingen	x	Gemeente Gouda, periodieke verkeersstellingen
Uitvoeren van het Verkeerscirculatieplan	Aantal (ernstige) verkeersslachtoffers	2022: Verkeersongevallen: 369 Gewonden: 149 Doden: 0	2021: Verkeersongevallen: 337 Gewonden: 125 Doden: 1	Geregistreerde verkeersongevallen (Viastat)
Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading	Vervoerwijzekeuze (marktaandeel fiets)	2018 Binnen Gouda: Fiets: 50% Lopen: 27%	x	CBS ODin, Onderzoek Verplaatsingen

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
	en OV)	Auto: 21% OV: 1% Overig: 2% 2017 Van en naar Gouda: Fiets: 14% Lopen: 2% Auto: 67% OV: 14% Overig: 3%		in Nederland
Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading	Laadpalen en waterstof-tankvoorzieningen	2022: 440	2021: 325	RVO, Regionale Klimaatmonitor

3.3.4 Wat gaat het kosten?

3.3.4.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	55.300	62.894	56.375	57.899
Baten	-23.706	-30.505	-22.540	-23.437
Saldo van baten en lasten	31.594	32.389	33.836	34.462
Toevoegingen aan reserves (lasten)	4.858	4.859	4.860	4.839
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-4.905	-3.962	-4.494	-4.949
Gerealiseerd resultaat	31.547	33.286	34.202	34.352

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.3.4.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Startbegroting	31.450	32.129	32.955	33.434
Autonome en administratieve ontwikkeling	467	84	-10	-83
Kadernota	-230	1.178	1.328	1.098
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	-141	-106	-71	-97
Totaal	31.547	33.286	34.202	34.352

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.3.4.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	411	1.171	1.463	1.839
2.1 Verkeer en vervoer	17.869	18.675	19.992	20.641
2.2 Parkeren	708	796	791	786
2.5 Openbaar vervoer	101	100	99	98
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.723	7.232	7.212	6.822
8.1 Ruimtelijke ordening	3.003	3.003	3.003	3.003
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2	2	2	2
8.3 Wonen en bouwen	1.777	1.410	1.274	1.273
Totaal	31.594	32.389	33.836	34.462

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.4 Sociaal domein

Ambitie

De ambitie is een inclusief en sociaal Gouda, waarin iedereen gelijkwaardig is en iedere Gouwenaar mee kan doen. Ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele voorkeur, talent of beperking. Dit betekent dat de gemeente de juiste zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houdt voor Gouwenars die dit nodig hebben. Ook is er meer aandacht voor armoede en schuldhulp.

Om mee te kunnen doen in de samenleving moeten mensen kunnen beschikken over bestaanszekerheid. Daarom worden gezinnen met een laag inkomen die dat nodig hebben ondersteund met specifieke aandacht voor kinderen.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Iedereen kan meedoen in een inclusieve en sociale stad

Een inclusief en sociaal Gouda, waarin iedereen gelijkwaardig is en iedere Gouwenaar mee kan doen. Ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele voorkeur.

2) Inzetten op kansengelijkheid

Het aanpakken van financiële problemen en voorkomen van armoede door het structureel verbeteren van de positie van gezinnen en kinderen.

3) Passende zorg en ondersteuning

Passende zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houden voor Gouwenars die dit het meest nodig hebben.

4) Integrale dienstverlening

De dienstverlening is integraal en gaat uit van de menselijke maat. Dienstverlening wordt continu verbeterd.

3.4.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Doelstelling 1: Iedereen kan meedoen in een inclusieve en sociale stad

- Ontwikkelen sterke sociale basis door te anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen, zoals vergrijzing. Dit draagt bij aan een vitale samenleving met sterkere sociale cohesie. Onder meer door actualisatie van de aanpak Participatie in de buurt.
- In lijn met het landelijke Programma Wonen, Zorg en Ondersteuning voor Ouderen (WOZO) voert de gemeente de regionale woonzorgvisie uit. Hiermee wordt passend wonen mogelijk gemaakt door wooninitiatieven voor kwetsbare inwoners te ontwikkelen, zoals de Gouwe Huse.
- Inzetten op het duurzaam op weg helpen richting werk en het participeren van inwoners. De focus ligt op inwoners met een arbeidsbeperking, statushouders en mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De werkwijze Simpel Switchen wordt versterkt. En door inzet van de taalmeter worden inwoners met een uitkering met taalproblematiek ondersteund.
- Goede ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers. Hierbij ligt de focus op het bevorderen van vrijwilligerswerk en het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties.
- Uitvoeren van de herziene Lokale Inclusie Agenda 2024-2025. Het gemeentelijk vastgoed wordt toegankelijker gemaakt langs de lijnen van het toegankelijkheidsplan.

Doelstelling 2: Inzetten op kansengelijkheid

- Via Buurt aan Zet samen met bewoners werken aan een veerkrachtige buurt.
- Samen met ketenpartners uitvoeren van het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA), gericht op de aanpak van gezondheidsachterstand en kansenongelijkheid. Extra aandacht gaat uit naar inwoners met gezondheidsachterstanden en in een kwetsbare situatie.
- Aandacht voor de aansluiting tussen onderwijs, zorg en gemeentelijk sociaal domein. Onder meer door het bieden van toegankelijke laagdrempelige vormen van huiswerkbegeleiding voor leerlingen uit gezinnen met een laag inkomen.
- Actualisatie van het beleid gericht op preventie en aanpak van schulden en armoede, waarbij onder andere de verbinding wordt gelegd met laaggeletterdheid.

Doelstelling 3: Passende zorg en ondersteuning

- Stabiliseren en waar mogelijk afremmen van de vraag naar Wmo en jeugdhulp. Onder meer door het voortzetten van de samenwerking met huisartsen en onderwijs en het vergroten van de bekendheid van voorliggende voorzieningen.
- In samenwerking met de regio voorbereiden van de inkoop van zorg en ondersteuning jeugdhulp en Wmo, gericht op contractering per 2025.
- In samenwerking met de regio starten met de ontwikkeling van een nieuwe regionale visie jeugdhulp en Wmo.
- In samenwerking met de regio voorbereidingen treffen voor de oprichting en inrichting van een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling voor het Sociaal domein, met duidelijke afspraken over regionale bekostiging.

Doelstelling 4: Integrale dienstverlening

- Dienstverlening aan inwoners en werkgevers wordt continu verbeterd en gemoderniseerd, onder meer door het contact met de inwoners die gebruik maken van een maatwerkvoorziening te intensiveren. Dit vindt plaats in dialoog met en op basis van ervaringen van inwoners. De menselijke maat is het uitgangspunt.
- Actualisatie van het handhavingkader Participatiewet met oog voor de menselijke maat.

3.4.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Promen

Promen voert doelstellingen uit de programmabegroting uit:

Het duurzaam op weg helpen richting werk en het participeren van inwoners: ingezet wordt op bemiddeling en ondersteuning naar werk van inwoners met een arbeidsbeperking, statushouders en mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Hecht (voorheen RDOG)

In Hecht zijn de gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheid en veiligheid samengebracht. Deze taken voert Hecht uit voor de 18 gemeenten van de regio Hollands Midden. Hecht levert met meer dan 1.000 medewerkers en een flexibele schil een bijdrage aan een gezonder Hollands Midden. Alles wat Hecht doet moet leiden tot verbetering van de kwaliteit van het leven, meer positief ervaren gezondheid, meer veiligheid en meer kansen voor inwoners in de regio Hollands Midden. Dat wordt alleen bereikt als Hecht samendoet wat nodig is. Met een open blik en denken in oplossingen met een duidelijk doel voor ogen. Dit is de kern van het handelen van Hecht.

Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

De BSGR verzorgt de afhandeling van kwijtscheldingsverzoeken van de gemeentelijke belastingen (Afvalstoffenheffing, rioolheffing en ozb).

3.4.3 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
Iedereen kan meedoen	Het % inwoners dat zich thuis voelt in Gouda	2022: 80% (eens en helemaal eens)	x	Stadspeiling
Inzetten op kansengelijkheid en preventie	Het aantal totaal aantal uitgegeven Rotterdampassen (waarvan voor volwassenen en kinderen uit doelgroep minima)	2022: 3414 (2375)	2021: 2895 (2419)	Gemeente Rotterdam
Inzetten op kansengelijkheid en preventie	Het % kinderen met gezond gewicht	2022: 73%	2021: 76%	GGD Midden-Holland
Inzetten op kansengelijkheid en preventie	Het aantal verzilverde tegoedbonnen sport en cultuur op de Rotterdampas (2 per pas voor kinderen minima)	2022: 1203	2021: 1235	Gemeente Rotterdam
Passende zorg en ondersteuning	Het relatieve gebruik van aantal kinderen < 18 jaar van maatwerk jeugdhulp	2022: 6,65	x	Gemeente Gouda, Sociaal domein
Passende zorg en ondersteuning	De gemiddelde kosten per cliënt per jaar voor de maatwerkvoorziening Wmo	2022: Hulp bij het huishouden: € 2.321 Begeleiding: € 5.070 Dagbesteding: € 3.793	x	Gemeente Gouda, Sociaal domein
Integrale dienstverlening	Het gemiddeld rapportcijfer voor de dienstverlening van de medewerkers van de gemeente (J, Wmo en weni)	2022: Jeugd: 6,7 Wmo: 7,5 Werk en inkomen: 7,5	x	Client Ervaringsonderzoeken Jeugd, Wmo en werk en inkomen

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
Integrale dienstverlening	Het % inwoners dat weet voor welke hulp ze terecht kunnen bij de gemeente	2022: Hulp bij problemen in gezin of met kinderen : 57% Hulp bij zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen (op leeftijd, ziekte, beperking): 51% Ondersteuning bij verlening mantelzorg: 36% Advies en tegemoetkomingen bij laag inkomen: 56% Ondersteuning bij het vinden en behouden van werk: 45% Hulp om mee te kunnen doen en onder de mensen te komen: 32%	x	Stadspeiling

3.4.4 Wat gaat het kosten?

3.4.4.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	155.591	153.220	149.075	146.126
Baten	-31.422	-31.122	-30.892	-28.265
Saldo van baten en lasten	124.169	122.098	118.183	117.861
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-4.701	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	119.468	122.098	118.183	117.861

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.4.4.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Startbegroting	108.587	108.685	106.047	105.772
Autonome en administratieve ontwikkeling	4.371	6.142	5.746	5.699
Kadernota	5.827	6.648	5.768	5.768
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	683	622	622	622
Totaal	119.468	122.098	118.183	117.861

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.4.4.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	11.307	11.048	11.048	11.087
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	7.813	7.776	6.149	6.149
6.3 Inkomensregelingen	12.091	11.374	11.046	11.096
6.4 WSW en beschermt werk	9.674	9.230	8.807	8.396
6.5 Arbeidsparticipatie	5.288	5.698	5.244	5.244
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.071	2.075	1.195	1.195
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	6.666	7.647	7.667	7.667
6.71b Begeleiding (WMO)	8.009	8.045	8.045	8.045
6.71c Dagbesteding (WMO)	1.853	1.881	1.881	1.881
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	3.978	3.788	3.788	3.788
6.72a Jeugdhulp begeleiding	5.798	5.798	5.798	5.798
6.72b Jeugdzorg behandeling	3.995	3.995	3.995	3.995
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	2.348	2.348	2.348	2.348
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	1.639	1.272	1.272	1.272
6.73a Pleegzorg	1.770	1.770	1.771	1.771
6.73b Gezinsgericht	1.345	1.345	1.346	1.346
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	2.507	2.162	2.162	2.162
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	5.118	5.118	5.118	5.118
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.214	1.214	1.214	1.214
6.74c Gesloten plaatsing	581	581	581	581
6.81a Beschermd wonen (WMO)	17.265	17.271	17.271	17.271
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.749	4.568	4.342	4.342
6.82a Jeugdbescherming	2.270	2.270	2.270	2.270
6.82b Jeugdreclassering	281	281	281	281
7.1 Volksgezondheid	3.501	3.501	3.501	3.501
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	39	39	39	39
Totaal	124.169	122.098	118.183	117.861

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.5 Cultuur, sport en recreatie

Ambitie

Gouda is een bruisende en gezonde stad, waar het prettig wonen, opgroeien en recreëren is. Een stad met een rijk cultureel aanbod waar ruimte is voor verwondering en een unieke beleving.

De gemeente wil het culturele erfgoed van Gouda behouden, versterken en toekomstbestendig maken en haar archeologische verleden zichtbaar maken. Kansen die waterrecreatie biedt voor Gouda, aangrijpen.

Voor een aantrekkelijke en leefbare stad zijn cultuur en kunst een onmiskenbare schakel. Toegankelijkheid, een breed bereik en divers aanbod van kunst en cultuur is daarbij cruciaal.

Gouda moet een gezonde stad zijn met gezonde inwoners. Zowel lichamelijk als geestelijk. Sporten en bewegen moet toegankelijk en dichtbij zijn voor iedere Gouwenaar.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen

Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie. Het versterken van de cultuurhistorische as en in de geest van Gouda750 een impuls geven aan de gemeentelijke evenementen.

2) Het merk Gouda verder versterken en strategisch positioneren

Gouda is een unieke stad die veel te bieden heeft. Daar zijn we trots op. Daarom wil de gemeente datgene waar Gouda voor staat verder uitdragen en werken aan versterking van het imago.

3) Versterken van het cultureel erfgoed in Gouda

Inzetten op het behoud en maatschappelijke benutting van ons cultuurhistorisch erfgoed en stimuleren van onderhoud. Het uitdragen en zichtbaar maken van de geschiedenis van Gouda, ook op archeologisch gebied. Het uitvoering geven aan de herbestemmingsplannen voor het Stadhuis.

4) Ontwikkeling en vernieuwing van de brede culturele sector

Het stimuleren van een vernieuwend, interessant en aansprekend aanbod van kunst en cultuur voor de grote diversiteit aan Gouwenaren en bezoekers van buiten Gouda.

5) Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt

De gemeente wil door de inzet van verschillende instrumenten faciliteren dat het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt toeneemt.

3.5.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Doelstelling 1: Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen

- Monitoren van de leegstandsontwikkeling, waarbij de gemeente oog heeft voor kwetsbare plekken. Prioriteit is Kleiweg-midden, waarvoor samen met vastgoedeigenaren een ontwikkelplan wordt opgesteld.
- Uitvoeren van de activiteiten van de horecavisie en het op te stellen horecaconvenant. Waaronder een vernieuwd sluitingstijdenbeleid, dat bijdraagt aan de balans tussen levendigheid en leefbaarheid in de binnenstad. Met de realisatie van de nieuwe fiets parkeergelegenheid op de Nieuwe Markt accommodeert de gemeente (regionale) bezoekers aan de stad en krijgt het gebied een kwaliteitsimpuls met meer kansen voor lichte horeca en terrasgelegenheid.
- Het opstellen van een uitvoeringsplan voor het Waterfonds op basis van diverse onderzoeken met betrekking tot de intieme vaarroute en de elektrificering van de vaarverbinding Gouda-Reeuwijk.
- Een impuls geven aan de digitaliseringsvaardigheden van binnenstadondernemers, bijvoorbeeld op het gebied van sociale media en zichtbaarheid op andere platforms.
- Het versterken van het cultuurhistorisch profiel van de stad door het investeren in de cultuurhistorische as Museum - Sint Jan - Stadhuis - Waag.

Doelstelling 2: Het merk Gouda verder versterken en strategisch positioneren

- Bouwen aan een gezamenlijk merkverhaal voor Gouda met interne en externe partijen. Via een imago-onderzoek worden de resultaten getoetst. Dit is geen vorm van stadspromotie, maar een strategische aanpak van het merk Gouda. Hiermee wil de gemeente Gouda een sterker imago bereiken en een hogere waardering van bezoekers, bewoners en bedrijven.
- Versterken van de lokale vrijetijdseconomie door het verhogen van de bekendheid, de bestedingen binnenstad en het meerdaags verblijf. Het koersdocument toerisme biedt de kaders voor de aanpak van toerisme waarbij ook duurzaamheid aandacht krijgt. Dit wordt jaarlijks gemonitord.
- In de geest van Gouda 750 werkt de gemeente aan het versterken van de gemeentelijke evenementen door inzet op financiering, subsidies en organisatiekracht. Daarnaast het mede mogelijk maken van een nieuw jaarlijks terugkerend evenement dat zich richt op de opening van het culturele seizoen. Daarmee wordt de energie en het succes van het slotfeest Gouda 750 vastgehouden.

Doelstelling 3: Versterken van het cultureel erfgoed in Gouda

- Versterken van het taakveld erfgoed voor een betere borging van erfgoedwaarden en actueel erfgoedbeleid, zoals het uitwerken van de Historische Lintensie en het actualiseren van de Archeologische Basiskaart.
- Starten met een meerjarig aanwijzingsprogramma gemeentelijke monumenten waarin in ieder geval de categorieën naorlogs erfgoed, militair erfgoed, Post 65 en archeologie zijn opgenomen.
- Verbeteren van de informatievoorziening vanuit de gemeente en proactieve kennisdeling over monumenten en beleid, waardoor monumenteneigenaren beter geïnformeerd zijn over regelgeving en subsidiemogelijkheden.
- Doorontwikkelen van het archeologisch depot en voorbereiden op het publiekstoegankelijk maken van het depot voor inwoners, belangenorganisaties en belangstellenden uit een groter publiek.
- (Afronding en) opvolging evaluatie erfgoed en verduurzaming.
- Opstellen plan van aanpak archeologie Westergouwe.

Doelstelling 4: Ontwikkeling en vernieuwing van de brede culturele sector

- Voortzetten en doorontwikkelen van de subsidieregeling Cultuur: Innovatie & Ontwikkeling. Via deze regeling maakt de gemeente vernieuwende projecten mogelijk van culturele organisaties, amateurverenigingen en individuele makers.
- Via de subsidieregeling Cultuur: Innovatie & Ontwikkeling en de rijksmiddelen voor jeugdcultuur worden ook nieuwe culturele activiteiten voor jeugd en in de wijk mogelijk gemaakt.
- Hanteren van de Fair Practice Code als criterium bij subsidierelaties en in de subsidieregeling Cultuur: Innovatie & Ontwikkeling.
- Een vervolg geven aan de uitkomsten van de nulmeting kunst in openbare ruimte, door onder andere het opstellen van een plan voor collectiebeheer.
- De voorgenomen verduurzaming en verbetering van de toegankelijkheid van Museum Gouda heeft grote invloed op de inhoud, omvang en opslag van de collectie. Op basis van de onderzoeksuitkomsten naar de collectie worden de consequenties hiervan in beeld gebracht, inclusief een toekomstbestendige depotfunctie.
- Inzet op versterking regionale samenwerking, onder andere in het kader van stedelijke cultuurregio's en theaterdelta coalitie in samenwerking met MBO.

Doelstelling 5: Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt

- Opstellen van een Routekaart gemeentelijke binnensportaccommodaties.
- Inzetten op meer beweegaanbod voor de doelgroepen jongeren en ouderen. Door voortzetting van het Volwassenenfonds voor inwoners met een minimuminkomen. In samenwerking met het onderwijs komen tot een structuur waarmee het bewegingsonderwijs op scholen toekomstbestendig (personeel, accommodatie) georganiseerd is.
- Het realiseren van sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte op een aantal plekken in de stad. Om tegemoet te komen aan de toenemende wens van veel inwoners om dicht bij huis, in de buitenlucht, hun sport te beoefenen.
- Opstellen van de nieuwe sportnota. De bestaande nota uit 2017, het Leefstijlakkoord en de in 2021 vastgestelde sportaccommodatienota vormen de basis voor nieuwe kaders in het sportbeleid.
- Onderzoeken van de mogelijkheden om de verduurzamingsopgave voor sportaccommodaties te realiseren.
- Verbeteren financiële robuustheid SPORT•GOUDA en gasloos maken van het Groenhovenbad gekoppeld aan het Verduurzamingsprogramma Gemeentelijk Vastgoed.

3.5.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Natuur en recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland

De natuur- en recreatiegebieden van Groenalliantie maken onderdeel uit van een groter groen recreatief netwerk en zijn van groot recreatief belang voor Gouda en haar directe omgeving. De Groenalliantie werkt aan goed ingerichte en beheerde recreatiegebieden die bijdragen aan een actieve en gezonde samenleving. In de recreatiegebieden is het onder andere mogelijk om te wandelen, fietsen, spelen, sporten, kanoën, varen, vissen, en te genieten van natuur en landschap.

Voor de natuur- en recreatiegebieden van Groenalliantie betekent een groeiende aandacht voor een gezond leven dat er meer ruimte wordt gezocht voor fietsen en wandelen, voor meer avontuurlijke en sportieve vormen van bewegen zoals bootcamp, crossfit, wielrennen, steppen en skaten en voor vormen van bezinning en ontstressen zoals buitenyoga, natuurroutes en mindfulness. Hiermee vergroot de bekendheid van de gebieden en wordt een bezoek aan de gebieden gestimuleerd.

Om de toenemende drukte in de gebieden beter te spreiden, worden in 2024 de mogelijkheden onderzocht om de gebieden uit te breiden. Daarnaast werkt Groenalliantie in 2024 aan het realiseren van gemarkeerde wandelroutes en meer sport- en beweegvoorzieningen. Deze wandelroutes zijn leuk en interessant, maar helpen ook om bezoekersstromen te geleiden. De routes krijgen een thematische invulling. Ook wil de Groenalliantie haar gebieden beter bereikbaar maken voor mensen met een beperking.

Streekarchief Midden-Holland

Het Streekarchief Midden-Holland bewaart conform de Archiefwet de archieven van de besturen en ambtelijke instellingen van de deelnemende gemeenten en organisaties.

Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de haven- en liggelden als algemeen dekkingsmiddel.

SPORT•GOUDA

SPORT•GOUDA is de uitvoerder van het gemeentelijke sportbeleid. Het zorgt voor de instandhouding van het aanbod aan sportvoorzieningen, zoals het Groenhovenbad, gymzalen, sporthallen en sportvelden. Daarnaast stimuleert SPORT•GOUDA actieve sportbeoefening, onder andere door het ondersteunen van sportverenigingen en het organiseren van buitenschoolse activiteiten en sportevenementen

3.5.3 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Aantal personen met een hotelovernachting	2022: 80.652 gasten	2021: 47.474 gasten	Cijfers Toerisme Gouda
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Gemiddelde uitgaven per persoon per bezoek	2022: € 42,00	2021: € 38,40	Cijfers Toerisme Gouda
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Leegstand binnenstad	2023 (april) 9.7%	2022 (oktober) 8.4%	Schouw Gemeente Gouda
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Aantal bezoekers attracties binnenstad (top 5)	2022: 430.236 bezoekers	2021: 179.798 bezoekers	Cijfers Toerisme Gouda
Versterken van het cultureel erfgoed in Gouda	Leegstand van rijksmonumenten	2022: 3 van de 354 = 0,84%	x	(Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed) https://inspectie-oe.databank.nl/jive
Ontwikkeling en herstel van de brede culturele sector	Tevredenheid culturele aanbod in Gouda	2022: Zeer tevreden: 20% Tevreden: 55% Neutraal: 20% Ontevreden: 2% Zeer ontevreden: 1% Weet niet: 3%	x	(Stadspeiling Gouda, Cultuur)
Ontwikkeling en herstel van de brede culturele sector	Percentage inwoners dat (vaak of soms) culturele activiteiten in Gouda bezoekt	2022: Vaak: 13% Soms: 51% Zelden: 24% Nooit: 12% Weet niet: 1%	x	(Stadspeiling Gouda, Cultuur)
Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt	Percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat minimaal één keer per week sport	2022: 55,2%	2020: 50,6%	(Gezondheidsmonitor Volwassenen) https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85563NED
Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt	Percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat voldoet aan de beweegrichtlijnen	2022: 47,7%	2020: 52%	(Gezondheidsmonitor Volwassenen) https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85563NED

3.5.4 Wat gaat het kosten?

3.5.4.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	23.695	23.336	23.007	22.265
Baten	-3.527	-3.473	-3.447	-3.045
Saldo van baten en lasten	20.169	19.864	19.560	19.220
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-50	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	20.119	19.864	19.560	19.220

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.5.4.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Startbegroting	17.955	17.879	17.590	17.355
Autonome en administratieve ontwikkeling	546	544	529	525
Kadernota	472	472	472	472
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	1.146	969	969	869
Totaal	20.119	19.864	19.560	19.220

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.5.4.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
2.3 Recreative havens	494	493	493	492
5.1 Sportbeleid en activering	8.169	7.962	7.912	7.808
5.2 Sportaccommodaties	76	84	101	47
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.731	4.722	4.715	4.634
5.4 Musea	2.956	2.905	2.905	2.905
5.5 Cultureel erfgoed	1.394	1.349	1.085	985
5.6 Media	2.349	2.349	2.349	2.349
Totaal	20.169	19.864	19.560	19.220

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.6 Leefbaarheid en veiligheid

Ambitie

Alle Gouwenars moeten kunnen wonen en opgroeien in veilige, leefbare buurten en wijken. Binnen het programma Leefbaarheid en veiligheid wordt gewerkt aan een breed scala aan onderwerpen. Het gaat hierbij om zowel het voorkomen (preventie) als het bestrijden (repressie) van problemen variërend van ondermijning, drugscriminaliteit, jeugdcriminaliteit en -overlast tot mensenhandel en (woning)inbraken. Veiligheid wordt mede bepaald door de sociale verbondenheid in de buurt en de situatie op straat, waar buurtbewoners elkaar kunnen aanspreken. Voor een effectieve aanpak van veiligheidsvraagstukken is de verbinding en samenwerking met en inzet van tal van partijen in de veiligheidsketen en ook daarbuiten essentieel. Stadstoezicht ondersteunt de uitvoering van het beleid met toezicht en handhaving.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Duurzaam terugdringen van ondermijnende criminaliteit

Criminelen zetten legale middelen in om op illegale wijze geld te verdienen. We willen voorkomen dat de gemeente Gouda criminelen of criminele organisaties bewust of onbewust faciliteert en zij kunnen investeren in de reguliere economie. Onder de ondermijningsaanpak vallen ook de aanpak op: drugscriminaliteit, criminele families/netwerken en mensenhandel.

2) Daling van het totaal aantal High Impact Crimes en het aanpakken van gedigitaliseerde criminaliteit

Het aantal woninginbraken is de afgelopen jaren flink afgenomen. Dit resultaat moet structureel vastgehouden worden. Er is daarnaast een duidelijke verschuiving gaande naar cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit. Het weerbaarder maken van inwoners en ondernemers hiertegen heeft de komende jaren prioriteit.

3) Afname jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

Veel van de veiligheidsvraagstukken in Gouda kunnen hier direct aan gelinkt worden. Snel inspelen op (criminele) trends en ontwikkelingen. Dit door de inzet van verschillende interventies en samen met Stadstoezicht, het Sociaal Domein en andere partners.

4) Een verdere professionalisering van het beleid en de uitvoering rondom vergunningen

Hierbij ligt de focus op gezonde horeca, Bibob-toetsing en evenementenveiligheid. Gestreefd wordt naar een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid.

5) Voorkomen van polarisatie en radicalisering

Een toenemende groep Nederlanders voelt zich onzeker over de toekomst. Er is weinig vertrouwen dat het ook voor hen beter zal worden. Er is bij deze groep sprake van sluimerend onbehagen en onvrede. Een deel keert zich zelfs af van politieke instituties en is gevoelig voor complot denken.

3.6.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Doelstelling 1: Duurzaam terugdringen van ondermijnende criminaliteit

- Intensiveren van de aanpak van ondermijning. Hiervoor worden preventieve en repressieve interventies gericht ingezet, zoals integrale controles op horecaondernemingen, (overlast)panden, bedrijventerreinen, illegale prostitutie en arbeidsuitbuiting.
- Verder verbeteren van de informatiepositie van de gemeente door onder andere een uitbreiding van de uitvoerings- en analysecapaciteit. Hiermee ontstaat een beter beeld van en inzicht in criminele netwerken en kwetsbare branches in Gouda en kan informatiegestuurd gewerkt worden.
- Versterken van de Bibob-coördinatie voor een effectieve en gerichte inzet van de mogelijkheden binnen de Wet Bibob en het hiermee verstevigen van de maatschappelijke weerbaarheid tegen ondermijning binnen gemeente Gouda.
- Regionaal afstemmen over de huidige toepassing van het Bibob-instrument met als aandachtspunt bezinning op de mogelijkheden tot uitbreiding van de inzet van de Wet Bibob. Onder andere om een waterbedeffect te voorkomen en het bevorderen van eerlijke concurrentie en een gezond ondernemersklimaat binnen de regio.
- Voor inzet op (en de ontwikkeling van) handhaving op verschillende beleidsterreinen (ondermijning, jeugd, HIC, vergunningen) en voor het toenemende aantal beroeps- en bezwaarzaken en verzoeken binnen de Wet Open Overheid, wordt de komende jaren geïnvesteerd in een handhavingsjurist.

Doelstelling 2: Daling van het totaal aantal High Impact Crimes en aanpakken gedigitaliseerde criminaliteit

- Doorontwikkelen van de aanpak op gedigitaliseerde criminaliteit en cybercriminaliteit. Het weerbaar maken van de gemeentelijke organisatie. Het voorlichten van ondernemers en inwoners over gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime om zo de cyberweerbaarheid van ondernemers en bewoners te vergroten, waarbij oog is voor de relevante verbonden partijen.
- De aanpak gericht op het structureel verminderen van het aantal woninginbraken en andere vormen van HIC wordt voortgezet, waar nodig kan snel opgeschaald worden.

Doelstelling 3: Afname jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

- Een sluitende aanpak op jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit, waarbij jonge aanwas in (drugs)criminaliteit wordt voorkomen en voor welwillenden een uitweg uit (drugs)criminaliteit wordt geboden. Hiervoor worden preventieve en repressieve interventies ingezet, zoals Dealbreakers, Persoonsgerichte Aanpak Lokaal (PGAL), Alleen Jij bepaalt (AJB) en Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid (IPTA).
- Door het inzetten van jeugdboa's meer in contact komen met de jeugd op de vindplaatsen, ook in de nacht.

Doelstelling 4: Een verdere professionalisering van het beleid en de uitvoering rondom vergunningen

- Positioneren van de Evenementencoördinator, verbinding leggen met de organisatoren en ondernemers in de stad en hen optimaal faciliteren bij (vergunning)aanvragen.
- Onderzocht wordt waar de komende jaren knelpunten kunnen ontstaan voor wat betreft de capaciteit. Met name de capaciteit op vergunningverlening rondom horeca en de juridische kwaliteitszorg is beperkt.
- Versterken van de samenhang en samenwerking met partners zowel in- als extern, in het bijzonder met de collega's van Stadstoezicht.
- De basis op orde brengen op het gebied van beleid en regelgeving. Door te investeren in de professionaliteit en kwaliteit van de dienstverlening.

Doelstelling 5: Voorkomen van polarisatie en radicalisering

- Een fenomeenanalyse wordt uitgevoerd om zicht krijgen op polariserende en radicale fenomenen in Gouda.
- Opbouwwerk wordt ingezet om mensen juist weer met elkaar in contact te laten komen in plaats van dat zij 'afhaken', het structureel versterken van de cohesie in buurten en wijken, het oppikken van signalen van polarisatie in de wijken en dit tegen te gaan.
- Het beleid op de aanpak van radicalisering en extremisme en het tegengaan van polarisatie wordt aangescherpt.
- Inzet op deskundigheidsbevordering en bewustwording ten aanzien van radicalisering en polarisatie binnen de organisatie en externe professionals.
- Het verder versterken van het netwerk, het verkleinen van de voedingsbodem van radicalisering (links, rechts en jihadisme) en het bieden van tegenwicht aan radicalisering.

3.6.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Hecht (voorheen RDOG)

Gezondheidsbescherming, Toezicht en GHOR (GTG); beperkt en/of voorkomt de verspreiding van infectieziekten, draagt onder andere bij aan een veilige omgeving voor kwetsbaren en coördineert, registreert en adviseert over de geneeskundige hulpverlening bij crisisbeheersing.

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)

De Veiligheidsregio Hollands Midden behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van brandweer, geneeskundige hulpverlening bij zware ongevallen, rampen en rampenbestrijding. Daarnaast realiseert het een gecoördineerde inzet van de bij zware ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.

Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

De BSGR verzorgt de heffing en invordering van de leges voor de uitvoering van bijzondere wetten ter dekking van de kosten voor het in behandeling nemen van een aanvraag en het verstrekken van bijvoorbeeld een terrasvergunning of het houden van een evenement.

Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH)

ODMH is één van de partners binnen het veiligheidsdomein. De toezichthouders vanuit de ODMH houden, namens het college van burgemeester en wethouders van Gouda, toezicht op de naleving van milieuregels en voeren het bouw- en woningtoezicht uit. Hierbij wordt gelet op onder andere brandveiligheid. Daarnaast houden zij toezicht op naleving/gebruik van panden conform de bestemmingsplannen.

3.6.3 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
Signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit	Integrale controles	2023: 12	2022: 9	Gemeente Gouda, Team Ondermijning
Signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit	Signalen/casussen in ondermijning	2023 (t/m sept) 87	x	Gemeente Gouda, Team Ondermijning
Daling van het totaal aantal High Impact Crimes	Woninginbraken	2022: 155	2021: 137	Tabellenboek Politie
Daling van het totaal aantal High Impact Crimes	High Impact crime	2022: 487	2021: 430	Tabellenboek Politie
Afname jeugdoverlast	Meldingen overlast jeugd	2022: 480	2021: 491	Tabellenboek Politie
Afname jeugdoverlast	Verwijzingen HALT	2022: 30	2021: 35	Gemeente Gouda, Team Jeugd
Professionalisering vergunningenbeleid	Aan de exploitatievergunningen gerelateerde Bibob-toetsen	2022: 22	2021: 14	Gemeente Gouda, Team Bijzondere Wetten
Professionalisering vergunningenbeleid	Verleende vergunningen voor horeca (exploitatie vergunningen) en evenementen	2022: Exploitatievergunningen: 17 Evenementen vergunningen: 133 Evenementenmeldingen: 100	2021: Exploitatievergunningen: 14 Evenementen vergunningen: 31 Evenementenmeldingen: 3	Gemeente Gouda, Team Bijzondere Wetten
Voorkomen van polarisatie en radicalisering	Netwerkgesprekken	2022: 15	2021: geen i.v.m. Covid-19	Gemeente Gouda, Team Radicalisering & Polarisatie
Voorkomen van polarisatie en radicalisering	Signalen/casussen	2022: 6	x	Gemeente Gouda, Team Radicalisering & Polarisatie

3.6.4 Wat gaat het kosten?

3.6.4.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	11.896	11.757	11.674	11.667
Baten	-150	-150	-150	-150
Saldo van baten en lasten	11.746	11.606	11.524	11.517
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-50	-50	0	0
Gerealiseerd resultaat	11.696	11.556	11.524	11.517

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.6.4.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Startbegroting	10.944	10.809	10.775	10.807
Autonome en administratieve ontwikkeling	696	692	693	653
Kadernota	107	107	107	107
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	-51	-51	-51	-51
Totaal	11.696	11.556	11.524	11.517

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.6.4.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.098	6.098	6.098	6.098
1.2 Openbare orde en veiligheid	5.648	5.509	5.426	5.419
Totaal	11.746	11.606	11.524	11.517

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.7 Bestuur en organisatie

Ambitie

Regio en partnerschappen

Ontwikkelingen in Gouda zijn van belang voor de omliggende gemeenten in de regio en andersom. Veel van de opgaven waar de gemeente voor staat, kunnen alleen op regionaal niveau worden opgelost.

De intensieve samenwerking in de regio Midden-Holland wordt voortgezet. Wederkerigheid is daarbij belangrijk. Huidige samenwerkingsverbanden zijn onder andere samenwerking in de regio Midden-Holland, samenwerking met verschillende steden als Alphen en Woerden, en in verbanden als de G40 en VNG en gemeenschappelijke regelingen.

Met de wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen wordt gezien hoe invulling gegeven kan worden aan de versterking van de controlerende en kaderstellende rol van de gemeenteraad in deze regelingen.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Versterken samenwerking tussen raad en college en binnen de raad

Alle politieke partijen in de Goudse gemeenteraad willen werken aan een vernieuwende vorm van besturen. Met samenwerking wordt bedoeld: de samenwerking tussen raad en college, tussen de leden van de politieke partijen, maar ook binnen de raad tussen de raadsleden. Transparantie en openheid zijn hierbij de basis.

2) Zicht houden op gemeenschappelijke regelingen

Eenduidige invulling van de aanpassingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen.

3) Strategisch inzetten van regionale samenwerking(en) en partnerschappen

Gouda werkt conform het positioneringsdocument regio Midden-Holland. Voor iedere samenwerking worden strategische keuzes gemaakt en een duidelijke inzet voor iedere samenwerking geformuleerd.

4) Ruimte geven aan burgerinitiatieven

Burgers, ondernemers en organisaties kunnen contact opnemen met participatiemedewerkers wanneer zij initiatieven willen ontplooiën of willen reageren op projecten in de openbare ruimte.

3.7.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Doelstelling 1: Versterken samenwerking tussen raad en college en binnen de raad

- Het format van de startnotitie actief implementeren op verschillende dossiers.
- Versterken van de sturing op de langetermijnplanning van de raad door het uitvoeren van een analyse op de huidige werkpraktijk.
- Op verzoek van de raad evalueren van de gemaakte afspraken tussen raad, college, directie en griffie.

Doelstelling 2: Zicht houden op gemeenschappelijke regelingen

- Versterken van de monitoring en/of sturing op basis van de aanpassingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Doelstelling 3: Strategisch inzetten van regionale samenwerking(en) en partnerschappen

- Versterken positionering Groene Hart door als netwerksamenwerking Alphen-Gouda-Woerden (AGW) het VNG-congres in 2024 te hosten in het Groene Hart. Met dit congres worden het Groene Hart en Gouda op de kaart gezet.
- Extra impuls geven aan de netwerksamenwerking Alphen-Gouda-Woerden. De betrokken besturen willen de samenwerking een nieuwe impuls geven. Hiervoor worden, in gezamenlijkheid, twee formatieplaatsen gecreëerd om de samenwerking op deze gebieden vorm en inhoud te geven.
- De capaciteit en de slagkracht van de Regio Midden-Holland vergroten. Door meer in te zetten op de gezamenlijke uitvoering van regionale plannen en het monitoren van uitkomsten is het mogelijk om tot meer publieke waarderealisatie in de uitvoering te komen.
- Strategisch benutten van samenwerkingsverbanden als de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het Stedennetwerk G40 voor belangenbehartiging en de positionering van Gouda.

Doelstelling 4: Ruimte geven aan burgerinitiatieven

- Continueren van de GoudApot en zoeken naar mogelijkheden voor het verbreden van de inzet.
- Invulling geven aan afspraken tussen raad en college over de kaders voor de omgang met burgerinitiatieven, die voortkomen uit het proces op basis van de startnotitie participatie.
- Vaststellen van het bestemmingsplan Verbrede Reikwijdte in het kader van het burgerinitiatief GOUDasfalt.

3.7.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Regio Midden-Holland (RMH)

Om de regio Midden-Holland, met Gouda als centrumgemeente, aantrekkelijk te houden om te wonen, te werken en te recreëren, bouwen we voort op het werk van de afgelopen periode.

We zetten in op:

- Een sterke, veelkleurige en economische regio, waar ruimte is voor innovatie en economische groei.
- Een ontwikkelingsgerichte ruimtelijke ordening met aandacht voor (OV-) bereikbaarheid, klimaat(-adaptatie), biodiversiteit, energietransitie en het water- en bodemsysteem.
- De transitie naar een duurzaam mobiliteitssysteem leidend tot een concurrerende, leefbare en innoverende regio, met schoon en energiezuinig vervoer.
- Stimuleren van circulariteit in de regio en herstel van biodiversiteit

Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de publieksleges ter dekking van de kosten voor de door burgerzaken diverse geleverde diensten.

3.7.3 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Indicator	Data (Laatste Update)	Data (Voorlaatste Update)	Databron
Samenwerking	Vertrouwen in overheid en gezondheidsinstellingen	2022 (november): Landelijke overheid: 29,3% Lokale overheid: 43,3%	2021 (december): Landelijke overheid: 35,3% Lokale overheid: 43,9%	(RISBO, enquête sociale cohesie via Kieskompas) https://www.waarstaatje.gemeente.nl/dashboard/maatschappelijke-en-economische-veerkracht/sociale-cohesie
Gemeenschappelijke regelingen	Percentage jaarrekening gemeenschappelijke regelingen (lasten gemeenschappelijke regelingen/ totaal van lasten)	2022: 7.94% van totaal lasten	2021: 8.32% van totaal lasten	Jaarrekening Gemeente Gouda
Regio en partnerschappen	Aantal samenwerkingsverbanden	2020: 29 samenwerkingsverbanden	x	(Regioatlas) https://www.regioatlas.nl/kaarten#_samenwerkingskaartgouda_1
Ruimte voor burgerinitiatieven	Score voor 'Samenwerking met inwoners', of voor 'gemeente betreft buurt'	Monitoring start per 2024	x	Stadspeiling

3.7.4 Wat gaat het kosten?

3.7.4.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	42.403	39.894	37.883	38.125
Baten	-7.730	-7.853	-8.049	-8.248
Saldo van baten en lasten	34.673	32.041	29.835	29.877
Toevoegingen aan reserves (lasten)	1.887	1.642	635	635
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-3.169	-2.687	-674	-674
Gerealiseerd resultaat	33.391	30.995	29.796	29.839

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.7.4.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Startbegroting	28.587	28.742	28.018	28.052
Autonome en administratieve ontwikkeling	2.205	189	-22	52
Kadernota	2.090	1.764	1.799	1.733
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	509	301	1	1
Totaal	33.391	30.995	29.796	29.839

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.7.4.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
0.1 Bestuur	6.253	6.382	5.867	5.867
0.2 Burgerzaken	1.184	1.143	1.032	916
0.4 Overhead	27.236	24.517	22.936	23.095
Totaal	34.673	32.041	29.835	29.877

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.7.5 Overhead

3.7.5.1 Inleiding

Het BBV schrijft voor dat in het programmaplan een overzicht van de overhead wordt opgenomen. Doordat de overhead in een apart overzicht verantwoord wordt, ontstaat beter inzicht in de directe kosten die de gemeente maakt voor het leveren van haar producten en het halen van haar doelstellingen. Het idee is dat de begroting transparanter wordt en dat de raad beter kan sturen op de kosten van overhead. Daarnaast kan door het hanteren van een eenduidige systematiek een betere vergelijking met andere gemeenten worden gemaakt.

Het BBV geeft de volgende definitie van overhead die de gemeenten moeten hanteren: 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Deze kosten worden verantwoord op het taakveld Overhead. De kosten van personeel (en goederen en diensten) in het primaire proces worden rechtstreeks doorberekend aan de betreffende taakvelden.

Vanwege administratief technische redenen heeft de gemeente ervoor gekozen de overhead in de programmabegroting onderdeel uit te laten maken van programma 7 Bestuur en organisatie.

3.7.5.2 Toelichting op de overhead

Voorbeelden van kosten die tot de overhead worden gerekend zijn de salarislasten van leidinggevenden en van medewerkers van de afdeling financiën. Ook de exploitatielasten van het Huis van de Stad maken deel uit van de overhead.

Om de raad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten te geven, worden de overheadkosten centraal begroot. Voorheen werden deze kosten verdeeld over de programma's en niet apart inzichtelijk gemaakt.

Het saldo van de overheadkosten (inclusief het bedrag dat is toegerekend aan externe kostendragers) komt in 2024 uit op € 27 miljoen en is daarmee 7,69% van de totale lasten (inclusief reserves) van de begroting.

Voor het specificeren van de overheadkosten hanteert de gemeente Gouda een indeling in elf onderdelen.

Onderdeel	Toelichting
Directie	Kosten van de directieleden en de bijbehorende management ondersteuning.
Primair proces	Loonkosten van het personeel die niet direct aan een taakveld kunnen worden toegerekend, zoals alle leidinggevenden in het primaire proces en ondersteuning in het primaire proces (managementassistentes en administratieve medewerkers).
Bestuursondersteuning en Communicatie	Kosten die worden ingezet ten behoeve van de interne en externe communicatie en de bestuursondersteuning.
Concernstaf	Kosten die gemaakt worden ten behoeve van interne controle en advies.
Informatisering en Automatisering	Kosten die gemaakt worden voor het aanschaffen van hardware- en software, licenties, onderhoud, systeem- en netwerk beheer, helpdesk, applicatiebeheer en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Ook vallen hier de telefoonkosten, de kopieerkosten en de kosten van DIV onder. Hiervoor zijn alle automatisering en ICT kosten doorgelopen en indien van toepassing direct toegerekend aan een taakveld. De overgebleven kosten zijn verantwoord onder overhead.
HRM	Kosten die gemaakt worden voor het personeelsbeheer, zoals de salariskosten van de HRM-medewerkers, de kosten van het personeelssysteem, concern brede opleidingskosten en trainingen, werving en selectie, arbodienst, OR, detachering en kosten organisatieontwikkeling.
Huisvesting	Kapitaallasten en onderhoud die betrekking hebben op het Huis van de Stad, alsmede waterverbruik, energiekosten, schoonmaakkosten, beveiliging en het onderhoud binnen het Huis van de Stad.
Facilitaire zaken	Kosten die betrekking hebben op het callcentrum, catering/ kantine, en portokosten.
Financiën	Kosten voor het voeren van de administratie, de planning- en controlfunctie en adviesfunctie op het gebied van financiën, treasury en fiscale zaken.
Inkoop	Kosten die worden gemaakt t.b.v. inkoop, waaronder ondersteuning aanbestedingen, ontwikkelen contractenbank en contractmanagement en de verzekeringen.
Juridische Zaken	Kosten die betrekking hebben op juridische zaken, zoals juridische advieskosten, proceskosten en schadevergoeding.

Toerekening overhead aan heffingen en tarieven

Doordat de overhead sinds de BBV-wijziging op een apart overzicht wordt verantwoord en niet wordt doorbelast aan de producten in het primaire proces, ontstaat een beter inzicht in de directe kosten die de gemeente maakt voor het leveren van haar producten binnen de programma's. Dit betekent niet dat de overhead buiten beschouwing wordt gelaten bij de berekening van de heffingen en tarieven. Deze wordt namelijk extracomptabel (buiten de boekhouding om) berekend ten behoeve van de tariefstelling en om aan te tonen dat de gemeente met deze heffingen geen winst maakt. De toegerekende overhead aan de heffingen en tarieven maken onderdeel uit van de in dit onderdeel gepresenteerde kosten van overhead.

3.7.5.3 Specificatie overhead

De specificatie van de lasten en baten van overhead leidt tot de volgende overzichten.

Exploitatie - Lasten (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Beheer Openbare Ruimte	430	430	280	342
Bestuurs- en Managementondersteuning	2.000	1.883	1.883	1.883
Centraal Juridische Afdeling	817	835	835	746
Concernstaf	860	761	761	761
Cultuur, Vastgoed en Ontwikkeling	2.463	2.471	2.470	2.470
Dienstverlening	1.744	1.742	1.742	1.732
Directie Algemeen	75	295	-986	-1.001
Directie Maatschappelijke Ontwikkeling	159	159	159	159
Directie Ruimtelijke Ontwikkeling	171	171	171	171
Facilitaire Zaken	3.594	3.554	3.552	3.549
Financiën	1.888	1.912	1.647	1.647
Griffie	0	0	0	0
Human Resource Management	4.394	4.070	4.070	4.157
Informatievoorziening en Automatisering	10.686	10.309	10.452	10.602
Inkomen	0	0	0	0
Leerlingzaken	163	94	94	94
Maatschappelijk Beleid	-274	-274	-274	-274
Opgroeien en Start Arbeidsmarkt	155	-105	-105	-105
Programmaorganisatie Control en Info Sociaal Domein	0	0	0	0
Projecten Openbare Ruimte	148	148	148	148
Regionale Werkorganisatie Sociaal Domein in opr.	2.497	884	884	884
Rekenkamer	0	0	0	0
Ruimtelijk Beleid en Advies	224	281	281	281
Services	0	0	0	0
Stadstoezicht	180	194	194	194
Veiligheid en Wijken	246	246	246	198
Werk en Financiën	278	92	65	65
Werk en Participatie	0	0	0	0
Zorg en Ondersteuning	176	200	202	202
Totaal	33.072	30.353	28.772	28.906

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Verdeling van de baten van de overhead over de afdelingen

Exploitatie - Baten (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Beheer Openbare Ruimte	0	0	0	0
Bestuurs- en Managementondersteuning	0	0	0	0
Centraal Juridische Afdeling	-31	-31	-31	-31
Concernstaf	0	0	0	0
Cultuur, Vastgoed en Ontwikkeling	-193	-193	-193	-193
Dienstverlening	0	0	0	0
Directie Algemeen	0	0	0	0
Directie Maatschappelijke Ontwikkeling	0	0	0	0
Directie Ruimtelijke Ontwikkeling	0	0	0	0
Facilitaire Zaken	-449	-449	-449	-424
Financiën	0	0	0	0
Griffie	0	0	0	0
Human Resource Management	0	0	0	0
Informatievoorziening en Automatisering	-3.354	-3.354	-3.354	-3.354
Inkomen	0	0	0	0
Leerlingzaken	0	0	0	0
Maatschappelijk Beleid	-18	-18	-18	-18
Opgroeien en Start Arbeidsmarkt	0	0	0	0
Programmaorganisatie Control en Info Sociaal Domein	0	0	0	0
Projecten Openbare Ruimte	0	0	0	0
Regionale Werkorganisatie Sociaal Domein in opr.	-1.984	-1.984	-1.984	-1.984
Rekenkamer	0	0	0	0
Ruimtelijk Beleid en Advies	0	0	0	0
Services	0	0	0	0
Stadstoezicht	0	0	0	0
Veiligheid en Wijken	-8	-8	-8	-8
Werk en Financiën	0	0	0	0
Werk en Participatie	0	0	0	0
Zorg en Ondersteuning	0	0	0	0
Totaal	-6.036	-6.036	-6.036	-6.011

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.7.5.4 Overheadpercentage

De kosten van overhead kunnen worden uitgedrukt in een percentage. Het BBV schrijft voor dat hiervoor een indicator moet worden opgenomen in de begroting. Deze indicator drukt de totale overheadkosten uit in het percentage van het totaal van de lasten exclusief toevoegingen aan reserves.

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Totale overheadkosten (programma totaal)	33.072	30.353	28.772	28.906
Baten overhead (programma totaal)	-6.036	-6.036	-6.036	-6.011
Totale overhead	27.036	24.317	22.736	22.895
Totale lasten (exclusief toevoegingen aan reserves)	351.544	355.382	345.304	347.429
Berekend overheadpercentage	7,69%	6,84%	6,58%	6,59%

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.8 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Waar staat dit programma voor?

In de zeven programma's van deze begroting zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een programma zijn toe te rekenen. Het betreft de algemene uitkering, algemene belastingen, financiering, onvoorziene uitgaven, stelposten en de vennootschapsbelasting. Deze onderdelen komen aan bod in dit programma.

3.8.1 Inleiding

Algemene dekkingsmiddelen zijn gelden die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Voorbeelden zijn de uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten van gemeentelijke belastingen (zoals ozb, precariobelasting). Binnen de algemene dekkingsmiddelen wordt geen directe koppeling gelegd tussen middelen en doelstellingen. Daarom bevat dit onderdeel van de begroting geen overzicht met indicatoren.

De toelichting is opgebouwd aan de hand van de diverse taakvelden die binnen dit onderdeel worden verantwoord. In lijn met voorgaande jaren worden de volgende algemene dekkingsmiddelen onderscheiden:

- financiering/treasury;
- lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is;
- uitkering(en) uit het gemeentefonds;
- overige baten en lasten.

3.8.2 Toelichting op financiering

Treasury

Op het taakveld treasury worden het renteresultaat en het resultaat op deelnemingen verantwoord.

Het renteresultaat wordt ook wel aangeduid als het saldo van de financieringsfunctie. Dit geeft het saldo weer tussen enerzijds:

- de betaalde rente (last) over de aangegane langlopende leningen en over de aangetrokken kortlopende middelen zoals kasgeld en middelen in rekening-courant en
- de ontvangen rente (baten) over de uitzettingen, zoals deposito's, verstrekte langlopende leningen en beleggingen en anderzijds de rente die wordt doorberekend aan de producten, de investeringen en de grondexploitaties.

Het resultaat op deelnemingen bestaat uit ontvangen dividend van aandelen BNG. Cyclus en Oasen keren geen dividend uit. Naast dividend worden op deze post ook de ontvangen garantiepremies op verstrekte borgstellingen verantwoord.

Tot slot worden de kapitaallasten (rentelasten) voor deelnemingen in het aandelenkapitaal van de Bank Nederlandse Gemeenten, Cyclus N.V. en Oasen hier verantwoord.

Per saldo resteert een voordelig resultaat op het taakveld treasury van ongeveer € 1,6 miljoen in 2024. In de daaropvolgende jaren loopt dit voordelig resultaat wat op met de aantekening dat het rentepercentage waartegen mag worden doorberekend aan producten, investeringen en grondexploitaties op grond van regelgeving wellicht op enig moment moet worden verlaagd. Hierdoor zal het resultaat op taakveld treasury lager worden. Indien dit zich voordoet heeft dit weinig tot geen begrotingsconsequenties omdat dan de producten, de investeringen en de grondexploitaties minder rente doorbelast krijgen.

3.8.3 Toelichting op algemene dekkingsmiddelen

Mutaties reserves

De bij dit onderdeel geraamde onttrekkingen zijn grotendeels een gevolg van de besluitvorming over de aanwending van de reserve sociaal domein en de algemene reserve.

Resultaat van de rekening (baten/lasten)

Dit taakveld toont in feite het begrotingssaldo, na alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Het begrotingssaldo kent het volgende meerjarige verloop.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo	-2.264	-7.711	-1.552	-3.907

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Het saldo wordt administratief technisch in de jaren 2024 - 2027 toegevoegd aan de algemene reserve.

Onroerende zaakbelasting (woningen en niet-woningen)

De ozb is een belasting die gemeenten mogen heffen over woningen en niet-woningen. De ozb maakt onderdeel uit van de groep lokale heffingen (rioolheffing, ozb, afvalstoffenheffing, leges, parkeeropbrengsten, precariobelasting, hondenbelasting, havengelden, staangelden, marktgelden en toeristenbelasting) en genereert voor de gemeente Gouda binnen de lokale heffingen de op een na hoogste belastingopbrengst. De ozb kan worden gesplitst in een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting. De aanslagen ozb worden berekend op basis van de waarde van de onroerende zaken. Deze waardering dient de gemeente uit te voeren op grond van de Wet waardering onroerende zaken.

Het tarief voor de heffing van de ozb wordt jaarlijks gewijzigd. De aanslag ozb wordt berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaken, zoals die op de voet van de Wet WOZ wordt vastgesteld. Voor het jaar 2024 worden de onroerende zaken gewaardeerd naar waardepeildatum 1 januari 2023.

Aan de lastenkant worden kosten geraamd voor het innen van de opgelegde belastingen, de zogenaamde perceptiekosten. Feitelijk zijn dit alle personele en materiële kosten die verband houden met de oplegging, inning, afhandeling van bezwaarschriften en de kosten van de uitvoering van de Wet WOZ.

Parkeerbelastingen

Tot dit taakveld behoren de heffing en invordering van parkeerbelasting, de opbrengsten van parkeerfaciliteiten en de opbrengsten uit boetes. In Gouda zorgen met name het betaalde straatparkeren rondom de binnenstad en de stationsparkeergarage voor jaarlijkse inkomsten.

Overige belastingen

Tot dit taakveld behoren overige gemeentelijke belastingen, zoals de precariobelasting en de hondenbelasting.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De (algemene) uitkering uit het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeente. De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald op basis van objectieve maatstaven zoals bijvoorbeeld het aantal inwoners, het aantal woonruimten en andere sociale en fysieke kenmerken van de gemeente. Naast de algemene uitkering komen uit het gemeentefonds ook decentralisatie-uitkeringen, integratie-uitkeringen en suppletie-uitkeringen, die allemaal hun eigen specifieke basis hebben.

De hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds voor de periode 2024-2027 is gebaseerd op informatie uit de meicirculaire gemeentefonds 2023. De raad heeft de verwerking van deze circulaire vastgesteld via een apart raadsbesluit op 3 juli 2023.

De uitkomsten van de septembercirculaire 2023 worden verwerkt in het raadsvoorstel van de programmabegroting 2024 - 2027.

Overige baten en lasten

Binnen dit taakveld presenteert de gemeente de algemene lasten en baten, de post onvoorziene uitgaven algemeen en de stelposten voor nog toe te wijzen middelen. Binnen dit taakveld staan ook de loonkosten voor bovenformatief personeel dat niet meer aan het werk is en de lasten en baten van gedetacheerd personeel.

Onvoorziene uitgaven

Wettelijk is voorgeschreven dat in de programmabegroting een post voor onvoorziene uitgaven is opgenomen. Er zijn geen voorschriften, of normen, over de omvang hiervan. Het is aan de raad om aan te geven welke omvang hij nodig acht. De raming voor 2024 bedraagt € 151.000. Dit is het totaalbedrag dat beschikbaar is voor alle programma's tezamen, dat onder voorwaarden (onvoorziene, onvermijdbaar, onuitstelbaar) kan worden aangewend. De hoogte van de onvoorziene uitgaven is niet bedoeld om omvangrijke afwijkingen binnen de begroting op te vangen. Daarvoor dient de beschikbare weerstandscapaciteit.

Stelposten

Stelposten zijn posten die wel in de begroting zijn meegenomen voor het algemeen beeld, maar nog niet zijn uitgewerkt of ingevuld. Dit omdat nog niet bekend is hoe de verdeling precies plaatsvindt. Het is wenselijk zo min mogelijk met stelposten te werken.

Binnen de begroting van Gouda zijn de volgende stelposten verwerkt:

- Stelposten loon- en prijscompensatie: de inkomsten uit het gemeentefonds worden weergegeven in zogenaamde lopende prijzen. Dat betekent dat rekening is gehouden met de verwachte toekomstige cumulatieve loon- en prijsstijgingen. Voor de loongevoelige budgetten is in de begroting in 2024 conform de meicirculaire 2023 totaal 4,7% gereserveerd op de stelpost in afwachting van een nieuwe CAO 2024. De prijsgevoelige budgetten zijn aangepast met 3,9% conform de meicirculaire 2023. Voor de jaren 2025 - 2027 is er ieder jaar cumulatief een loonindex van 2,6% en een prijsindex van 1,6% gereserveerd. De indexen worden ieder jaar bij verwerking van de meicirculaire geactualiseerd.
- Stelpost uitbreiding Westergouwe: op basis van eerdere ramingen van de gevolgen van de bouwactiviteiten in Westergouwe voor de opbrengsten ozb en de uitkering uit het gemeentefonds is ook een (stel)post opgenomen ter dekking van hogere lasten voor de gemeente.
- Stelpost taakmutaties uitkering gemeentefonds: de taakmutaties die genoemd worden in circulaire van het gemeentefonds worden in afwachting van nadere inhoudelijke en financiële onderbouwing geraamd op een afzonderlijke post in de begroting.
- Stelpost winterplan: dit betreft een stelpost voor onder andere aanvullende steun aan huishoudens en maatschappelijke organisaties, zoals sportverenigingen, cultuurinstellingen, welzijnsorganisaties en buurthuizen, die door de stijgende energiekosten financieel ernstig in de problemen komen.
- Stelpost ontwikkeling kapitaallasten: dit betreft een stelpost voor de ontwikkeling van kapitaallasten in verband met verwachte stijging van investeringskosten.
- Stelpost motie realisatiekracht: voor de uitvoering van de motie realisatiekracht (aangenomen op 3 juli 2023) is een stelpost opgenomen voor de hieruit mogelijk voortvloeiende kosten.
- Stelpost onderuitputting meerjarenbegroting: dit betreft een structurele stelpost onderuitputting op de meerjarenbegroting. De verwachting is dat bij een nadere analyse van de begroting op detailniveau er invulling wordt gevonden voor deze stelpost. In de Kadernota 2025 wordt er gerapporteerd over de voortgang en invulling van deze stelpost.

Indien de bedragen in onderstaande tabel positief zijn (+), dan betekent dit dat de middelen beschikbaar zijn voor besteding.

Stelposten

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stelposten loon- en prijscompensatie	2.334	5.675	9.245	12.857
Stelpost uitbreiding Westergouwe	98	95	95	95
Stelpost taakmutaties uitkering gemeentefonds	160	-172	-208	-157
Stelpost winterplan	1.500	0	0	0
Stelpost ontwikkeling kapitaallasten	250	250	250	250
Stelpost motie realisatiekracht	500	500	0	0
Stelpost onderuitputting meerjarenbegroting	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal	3.842	5.349	8.382	12.046

In de onderstaande tabel is een nadere specificatie en verloopoverzicht opgenomen van de stelpost loon- en prijscompensatie.

Verloop stelpost loon- en prijscompensatie	2024	2025	2026	2027
Prijscompensatie				
Beschikbaar op stelpost (bruto)	9.830	11.827	13.859	15.926
Af: indexatie inhaalslag Kadernota 2024	-4.567	-4.567	-4.567	-4.567
Af: indexatie begroting 2024	-4.077	-3.989	-3.595	-3.687
Af: indexatie begroting GR-en 2024	-1.186	-1.587	-1.939	-1.835
Beschikbaar op stelpost prijscompensatie (netto)	0	1.684	3.758	5.837
Looncompensatie				
Beschikbaar op stelpost looncompensatie (netto)	2.334	3.991	5.487	7.020
Totaal beschikbaar loon- en prijscompensatie	2.334	5.675	9.245	12.857

Vennootschapsbelasting

Overheden vallen onder de vennootschapsbelastingplicht. Over de winst die zij met ondernemingsactiviteiten hebben behaald, moeten zij vennootschapsbelasting betalen.

De gemeente Gouda verwacht op basis van de huidige cijfers en inzichten dat de activiteiten straatparkeren, parkeergarage en reclame door de ondernemerspoort gaan:

- voor het Straatparkeren kan een vrijstelling worden toegepast, waardoor geen VPB-druk ontstaat;
- voor de parkeergarage en reclame gelden geen vrijstellingen en is de geraamde vennootschapsbelasting € 228.500 voor 2024 en € 690.000 voor de periode 2025-2027.

3.8.4 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de onroerendezaakbelastingen, de hondenbelasting, en de precariobelasting als algemeen dekkingsmiddel.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

BNG stuurt actief op het vergroten van haar maatschappelijke impact. BNG benoemt hiertoe vijf belangrijke doelstellingen waaraan zij wil bijdragen: duurzame steden en gemeenschappen, goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs, betaalbare en duurzame energie, klimaatactie.

Oasen

Oasen is het drinkwaterbedrijf van Midden-Holland; de inwoners van de gemeente Gouda en de bedrijven in Gouda zijn de afnemers. Kernactiviteiten van Oasen zijn het winnen, zuiveren, distribueren en verkopen van drinkwater.

De uitvoering van de taken van Oasen heeft geen directe link met programmadoelstellingen van de gemeente. Er is uiteraard wel sprake van een algemeen belang van goed en betrouwbaar drinkwater.

3.8.5 Wat gaat het opleveren?

3.8.5.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	3.785	3.991	6.838	10.355
Baten	-236.860	-246.642	-239.249	-244.984
Saldo van baten en lasten	-233.074	-242.650	-232.411	-234.628
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	200	200	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-233.074	-242.450	-232.211	-234.628

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.8.5.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Startbegroting	-216.991	-223.925	-216.190	-213.748
Autonome en administratieve ontwikkeling	-5.418	-6.440	-6.176	-6.038
Kadernota	-9.124	-10.604	-7.864	-12.861
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	-1.541	-1.481	-1.981	-1.981
Totaal	-233.074	-242.450	-232.211	-234.628

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.8.5.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit onderdeel van de begroting. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
0.5 Treasury	-1.619	-2.919	-3.033	-3.172
0.61 Ozb woningen	-9.674	-9.834	-9.994	-10.160
0.62 Ozb niet-woningen	-9.438	-9.594	-9.750	-9.912
0.63 Parkeerbelasting	-4.059	-4.058	-4.058	-4.058
0.64 Belastingen overig	-520	-534	-545	-557
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-212.020	-221.555	-213.834	-219.235
0.8 Overige baten en lasten	4.023	5.609	8.643	12.306
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	233	234	160	160
Totaal	-233.074	-242.650	-232.411	-234.628

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

4 Beleidsbegroting: paragrafen

4.1 Lokale heffingen

4.1.1 Inleiding

Lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten.

Heffingssoorten

Er is onderscheid tussen belastingen, rechten en bestemmingsheffingen.

- Belastingen zijn verplichte bijdragen aan de gemeente waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. De opbrengst van de gemeentelijke belastingen gaat naar de algemene middelen.
- Rechten zijn vergoedingen voor kosten die verband houden met een individuele dienst. Een voorbeeld is het verstrekken van een vergunning. De opbrengst mag niet meer dan 100 procent kostendekkend zijn.
- Bestemmingsheffingen zijn vergoedingen die een gemeente vraagt voor het beschikbaar stellen/onderhouden van een collectieve voorziening. De opbrengst mag niet meer dan 100 procent kostendekkend zijn.

Lokale heffingen Gouda

Gouda kent de volgende lokale heffingen.

- Belastingen: ozb, hondenbelasting, toeristenbelasting, parkeerbelasting en precariobelasting.
- Rechten: leges, marktgelden, havengelden, staangelden.
- (Bestemmings)heffingen: rioolheffing, afvalstoffenheffing, reinigingsrechten.

Deze paragraaf geeft informatie over het beleid en de ontwikkeling van de tarieven van de diverse lokale heffingen en de consequenties daarvan voor de inwoners en bedrijven. Ook wordt in deze paragraaf ingegaan op de kostendekking van de leges en diverse gemeentelijke heffingen; de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De consequenties van het beleid voor de belastingverordeningen worden nader uitgewerkt in het belastingvoorstel dat in de raadsvergadering van december wordt behandeld.

De Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland verzorgt voor Gouda de heffing en de invordering van de lokale belastingen en heffingen. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarde voor alle onroerende zaken in onze gemeente. Meer informatie over de BSGR is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen en op de website van de BSGR.

(<https://www.bsgr.nl/>)

Met ingang van 1 januari 2023 verzorgt de Coöperatie ParkeerService U.A. de naheffingsaanslagen van de parkeerbelastingen. Dit was tot en met 2022 ondergebracht bij de BSGR. Meer informatie over de Coöperatie ParkeerService U.A. vindt u op de website van Parkeerservice (<https://www.parkeerservice.nl/>)

4.1.2 Beleid en belangrijkste wijzigingen in 2024

Algemeen

De uitgangspunten voor de tarieven zijn gebaseerd op het Coalitieakkoord 2022-2026. Het streven is om de OZB met niet meer te laten stijgen dan het inflatiepercentage. Daarnaast is het streven om alle huishoudens ervan te laten profiteren als de lokale lasten worden verlaagd.

Tariefontwikkeling

In de kaderbrief 2024 is aangegeven dat de lokale woonlasten en de belastingen/heffingen voor het jaar 2024 worden geïndexeerd op basis van verwachte prijsontwikkeling. De prijsontwikkeling is conform de meicirculaire 2023. Bij het bepalen van de opbrengsten 2024 is daarom rekening gehouden met een inflatiepercentage van 3,9%. (In 2023 betrof dit percentage 2,3%). Daarbovenop is gekozen voor het verwerken van een inflatie inhaalslag (over 2022 en 2023) van 7,3% op de prijsgevoelige budgetten, belastingen en heffingen (met uitzondering van de afvalstoffenheffing en rioolheffing). Dat betekent dat de tarieven worden opgehoogd met 11,2 % (3,9% + 7,3%). De inflatie inhaalslag is uitgesloten voor de tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing. Als gevolg van de gestegen kosten voor het inzamelen van afval, beheer en onderhoud gemeentelijk rioolstelsel en het inflatiepercentage van 3,9% dienen de tarieven voor de afvalstoffen en rioolheffing wel te worden verhoogd.

Woonlasten (lokale lastendruk)

De woonlasten bestaan uit de onroerende zaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De woonlasten worden berekend voor een eigenaar of huurder van een woning die de woning bewoont met meerdere personen.

In 2024 stijgen de woonlasten voor de eigenaar-gebruiker van een woning met een WOZ-waarde van € 319.000 (gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Gouda in 2023) met 12,47%. De woonlasten voor de huurder stijgen in 2024 met 11,20%. Deze stijgingen worden veroorzaakt door het toepassen van de inflatiecorrectie, de extra inflatie inhaalslag die is toegepast en de gestegen kosten voor afvalverzameling en onderhoud en beheer gemeentelijk rioolstelsel.

In het woonlastenoverzicht is uitgegaan van de tarieven 2023 zoals die zijn vastgesteld na aanname van het amendement "verlaging woonlasten" tijdens de Begrotingsraad op 9 november 2022. Het tarief rioolheffing voor de gebruiker kon hierdoor worden verlaagd en de stijging van het tarief afvalstoffenheffing kon worden beperkt.

4.1.3 Beleidsuitgangspunten gemeentelijke heffingen in 2024

Onroerendezaakbelastingen

Onroerendezaakbelastingen worden betaald door eigenaren en/of gebruikers van onroerende zaken zoals woningen, bedrijfspanden en grond. De opbrengsten van de ozb gaan naar de algemene middelen.

De opbrengst van de ozb wordt opgehoogd met 11,2%. Dit is de indexatie 'prijsoverheidsconsumptie' zoals aangegeven in de meicirculaire 2023 van 3,9% en de inflatie inhaalslag van 7,3%. Wat de verhoging van de ozb-opbrengst betekent voor de hoogte van de belastingtarieven is onder andere afhankelijk van de waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen.

De heffingsmaatstaf van de onroerendezaakbelastingen is de WOZ-waarde van de woning/niet-woning. Er wordt belasting geheven naar een percentage van deze vastgestelde WOZ-waarde. De WOZ-waarde wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Zodra de nieuwe WOZ-waarden voor 2024 (waardepeildatum 1 januari 2023) bekend zijn, wordt bij het tarievens voorstel Belastingverordening (na vaststelling van de begroting) het definitieve belastingtarief hierop aangepast.

Voor de objecten die de gemiddelde waardeontwikkeling volgen, stijgt de aanslag ozb 2024 met ongeveer 11,2%.

Reinigingsheffingen

Afvalstoffenheffing is een heffing voor huishoudens waar de gemeente de plicht heeft om huisvuil op te halen. Met de opbrengst wordt de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval bekostigd. Het tarief voor afvalstoffenheffing bestaat per huishouden uit een vast tarief (voor 2024 bepaald op € 346,16) en een variabel tarief. Het variabele deel van de afvalstoffenheffing 2024 is afhankelijk van het aantal maal door huishoudens aangeboden restafval in 2023. Het tarief is € 1,50 per 60 liter restafval. Het aanvragen van kwijschelding is mogelijk. Tevens is er, net als in voorgaande jaren, een mogelijkheid tot vrijstelling indien als gevolg van een medische aandoening sprake is van extra veel afval. Bij de vaststelling van de Verordening Reinigingsheffingen 2024 (raadsbehandeling in december 2023) worden de definitieve tarieven 2024 vastgesteld.

Reinigingsrecht is een heffing voor bedrijven die hun afval bij het huishoudelijk afval mogen aanbieden. Bedrijven mogen afval aanbieden dat qua samenstelling en hoeveelheid vergelijkbaar is met huishoudelijk afval. Het tarief betreft een tarief per aanbieding. Kwijschelding is niet mogelijk.

De reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) worden bepaald op basis van actuele berekeningen van kosten en opbrengsten met als uitgangspunt kostendekkende tarieven. De kosten voor afvalinzameling zijn hoog en zullen ook de komende jaren stijgen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door prijsstijgingen bij Cyclus (een onderneming die het afval inzamelt voor Gouda), een verlaging van de vergoeding voor ingezameld afval, omgekeerd inzamelen (restafval wordt niet aan huis ingezameld, maar wordt door de bewoner zelf weggebracht naar een ondergrondse vuilcontainer) en overdragen van ondergrondse containers van eigen beheer naar Cyclus. In 2023 kon een stijging van het tarief voor afvalstoffenheffing worden beperkt tot € 46,05 als gevolg van het aangenomen amendement "verlaging woonlasten" in de Begrotingsraad van 9 november 2022. In verband met de gestegen kosten is voor 2024 een tariefsverhoging noodzakelijk. Het tarief voor 2024 is € 392,16 (vast tarief € 346,16 + 30 x € 1,50 variabel tarief).

Rioolheffingen

Rioolheffing is een heffing voor huishoudens en bedrijven die water direct of indirect op de gemeentelijke riolering afvoeren. Rioolheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengsten worden dan ook alleen gebruikt om de kosten te dekken die samenhangen met de wettelijke zorgplicht die de gemeente heeft voor de afvoer van afvalwater, de afvoer van regenwater en het beheer van het grondwaterpeil.

De heffing bestaat uit 2 soorten; een eigenaren- en een gebruikersdeel. Eigenaren betalen een vast bedrag per perceel. Gebruikers betalen een bedrag op basis van het aantal kubieke meters water dat vanuit een perceel wordt afgevoerd. Het gebruikersdeel wordt vermeerderd indien meer dan 400m³ water vanuit een perceel wordt afgevoerd. In 2023 is het tarief voor het gebruikersdeel verlaagd naar € 218,25 als gevolg van het aangenomen amendement "verlaging woonlasten" in de Begrotingsraad van 9 november 2022.

De tarieven voor de rioolheffing zijn gebaseerd op het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2019-2023 zoals in maart 2019 door de gemeenteraad vastgesteld. In mei 2023 is in de commissie fysieke leefomgeving gesproken over de evaluatie van het GRP 2019-2023. Inmiddels wordt gewerkt aan een nieuw Water- en Rioleringsplan (WRP). Dit wordt naar verwachting eind 2023 aan de raad aangeboden.

Op basis van het GRP 2019-2023 en rekening houdend met de gestegen kosten worden de tarieven voor 2024 verhoogd met 16,5%.

Marktgeden

Marktgeden worden geheven voor alle week- en dagmarkten in de gemeente. Er zijn tarieven voor een vaste standplaats en een dagplaats. Deze tarieven zijn gedifferentieerd naar een tarief voor de zaterdagmarkt en een tarief voor de dinsdag-, woensdag- of donderdagmarkt. Belastingplichtigen betalen een bedrag op basis van de plaats (m²) die wordt ingenomen. De opbrengsten van deze belasting worden onder andere ingezet voor het onderhoud van de markt. Daarbij valt te denken aan het reinigen van het marktterrein, dagelijks toezicht op de markt door de marktmeester en energie- en watervoorzieningen.

De tarieven van de marktgeden worden opgehoogd met 11,2%.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting is een belasting voor uitbaters van overnachtingsmogelijkheden zoals hotels en bed & breakfast. Er wordt een bedrag per persoon, per overnachting betaald. De opbrengsten van deze belasting worden ingezet voor stadsmarketing en toerisme. Ondernemers ontvangen aan het begin van het jaar een voorlopige aanslag. Deze mag in maandelijkse termijnen worden betaald. De definitieve aanslag volgt na afloop van het belastingjaar.

De tarieven worden opgehoogd met 11,2%.

Precariobelasting

Precariobelasting is een belasting voor personen of bedrijven die voorwerpen hebben onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Voorwerpen waarvoor de gemeente Gouda precariobelasting heft zijn onder andere bouwmaterialen, terrassen, en winkeluitstallingen. De opbrengsten van deze belasting gaan naar de algemene middelen.

De tarieven worden verhoogd met 11,2%.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is een belasting voor houders van honden. Het te betalen bedrag is afhankelijk van het aantal honden. De opbrengsten gaan in de algemene middelen. Een deel van de opbrengst wordt gebruikt als vergoeding voor het beschikbaar stellen van collectieve voorzieningen voor honden (zoals onderhoud van uitrenplekken en het beschikbaar stellen van hondenpoepzakjes). Voor belastingjaar 2024 wordt het tarief verhoogd met 11,2%.

Havengelden

Havengelden worden betaald voor vaartuigen die in gemeentewater aanleggen of verblijven. Het te betalen bedrag is afhankelijk van de duur van het verblijf en de lengte (in strekkende meters) van het vaartuig. De opbrengsten van havengelden worden onder andere gebruikt voor het onderhoud van aanlegsteigers en voorzieningen ten behoeve van de recreatievaart.

De tarieven van de havengelden worden verhoogd met het inflatiepercentage van 11,2%.

Staangelden

Staangeld wordt opgelegd aan de hoofdbewoner van een woonwagen voor het hebben van een standplaats voor een woonwagen. Het te betalen bedrag is afhankelijk van de oppervlakte van de staanplaats.

De staangelden worden verhoogd met het percentage van de maximale jaarlijkse huurverhoging voor woonwagenstandplaatsen van 3,1% (bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/wooning-huren/vraag-en-antwoord/maximale-huurverhoging-2023>).

Leges

Leges zijn vergoedingen voor een product die bij de gemeente wordt aangevraagd of voor een dienst die door de gemeente op verzoek wordt uitgevoerd.

In algemene zin worden de legestarieven verhoogd met het inflatiepercentage van 11,2%. Waarschijnlijk worden enkele nieuwe belastbare feiten opgenomen c.q. bestaande belastbare feiten worden gewijzigd in relatie tot onder meer gewijzigde regelgeving. Enkele tarieven worden aangepast om een betere aansluiting te krijgen tussen tijdsbesteding van de behandeling van de aanvraag en de hoogte van het tarief. Verder zijn gemeentes gebonden aan de door de rijksoverheid vastgestelde maximumtarieven.

De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen treden op 1 januari 2024 in werking. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden gemeenten bevoegd gezag over de bodem. Verschillende taken worden van de provincie overgedragen naar gemeente. Dat heeft juridische en financiële gevolgen. Het heeft dus ook gevolgen voor de legesverordening; bepaalde leges mogen niet meer worden geheven, en er mogen nieuwe tarieven worden geheven. De raad kan er bijvoorbeeld voor kiezen om milieuleges te gaan heffen. Tijdens de raad van 15 juni 2022 is besloten om deze milieuleges te gaan heffen. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2024. De milieuleges worden daarom verwerkt in de legesverordening van 2024. De belastingverordening 2024 wordt in de raadsvergadering van december 2023 aangeboden.

Bij het opmaken van de nieuwe legesverordening 2024 wordt rekening gehouden met de vernieuwde modelverordening leges die de VNG speciaal heeft opgesteld in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

De legesinkomsten voor bouwvergunningen lopen als gevolg van de inwerkingtreding van de Wkb per 1 januari 2024 terug. Ondanks dat de milieuleges met ingang van 2024 onderdeel zijn van de legesverordening is de verwachting dat dit niet leidt tot meer opbrengsten. Daarom zijn de opbrengsten leges ten opzichte van de gewijzigde begroting 2023 naar beneden bijgesteld.

Parkeerbelastingen

Parkeerbelasting wordt betaald voor het parkeren van een voertuig op plaatsen die door het college zijn aangewezen als betaald parkeerplaatsen. Tevens wordt parkeerbelasting geheven voor het verlenen van een parkeervergunning. De opbrengsten gaan in de algemene middelen.

Het kostenelement dat gemeenten in rekening mogen brengen bij de naheffingsaanslag parkeerbelasting is voor 2024 met € 3,80 verhoogd tot € 76,60. Voor dit bedrag geldt dat de opbrengst niet hoger mag zijn dan de kosten die hiervoor worden gemaakt. Sinds 1 april 2022 maakt Gouda gebruik van de scanauto van Parkeerservice. Het handhaven op foutparkeren wordt hiermee eenvoudiger. Het aantal naheffingsaanslagen is door de komst van de scanauto toegenomen en hiermee ook de opbrengst naheffingsaanslagen. Dit leidt er toe dat het bedrag naheffingsaanslag met ingang van 2024 wordt aangepast naar € 56,50.

4.1.4 Overzichten

In deze paragraaf staan de volgende overzichten:

1. overzicht lokale heffingen;
2. overzicht lokale lastendruk eigenaar/gebruiker en huurder.

1. Overzicht lokale heffingen

In het onderstaande overzicht staan de geraamde opbrengsten voor 2024.

Opbrengstsoort (bedragen x € 1.000)	Geraamde opbrengst 2024	Geraamde kwijtschelding 2024	Geraamde opbrengst 2023	Tarieven 2024
Belastingen en heffingen				
ozb-eigenaren woningen	9.974	2	8.946	0,0935%
ozb-eigenaren niet-woningen	5.734	0	5.143	0,3837%
ozb-gebruikers niet-woningen	3.988		3.577	0,3060%
Afvalstoffenheffing	13.152		13.001	392,76
Rioolheffing eigenaren	10.641		9.416	301,15
Rioolheffing gebruikers	8.946		9.498	254,26
Totaal Belastingen en heffingen	52.435	2	49.581	
Overige belastingen				
Hondenbelasting	314		276	90
Parkeerbelasting	4.078		3.801	div
Toeristenbelasting	169		149	0
Precariobelasting	256		225	div
Totaal overige belastingen	4.817	0	4.451	
Rechten				
Leges burgerzaken	1.560		1.010	div
Leges bouwvergunningen	2.752		1.903	div
Leges milieuvergunningen	51		48	div
Leges overig	182		163	div
Marktgeden	144		130	div
Havengelden	131		111	div
Staangelden	86		73	div
Reinigingsrechten	25		25	div
Totaal rechten	4.931	0	3.463	
Totaal Lokale heffingen	62.183	2	57.495	

De geraamde opbrengsten zijn bruto-opbrengsten zonder aftrek van geraamde kwijtscheldingen.

De ozb-tarieven zijn nog gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1 januari 2022 en moeten dus nog worden gecorrigeerd op basis van de hertaxatie met peildatum 1 januari 2023.

De ozb-tarieven van een niet-woning zijn inclusief een opslag van 7% ten behoeve van het Ondernemersfonds Gouda. Het OFG ontvangt jaarlijks een subsidie van 7% van de ozb-inkomsten van niet-woningen van twee jaar daarvoor. In de begroting 2024 is voor deze subsidie een bedrag van € 535.661 opgenomen.

De afvalstoffenheffing is de som van het vaste tarief (€ 347,76) en het variabele tarief op basis van gemiddeld 30 aanbiedingen van 60 liter restafval á € 1,50 (€ 45,00). De geraamde opbrengst afvalstoffenheffing is exclusief de reinigingsrechten bedrijven.

2. Overzicht lokale lastendruk eigenaar/gebruiker en huurder

In onderstaande tabel is de lastendruk in Gouda in het jaar 2024 voor zowel een eigenaar-gebruiker als een huurder aangegeven. Ter vergelijking zijn de cijfers van 2023 toegevoegd. Zoals gebruikelijk in het woonlastenoverzicht worden hierbij de ozb, de afvalstoffenheffing en de riolheffingen betrokken. Verder is als uitgangspunt genomen een meerpersoonshuishouden.

Voor de berekening van de ozb 2024 is uitgegaan van een woning met een WOZ-waarde van € 319.000 (gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Gouda in 2023). De gemiddelde WOZ-waarde voor 2022 is € 276.000. Deze gemiddelde

WOZ-waarde is gebruikt voor de berekening van de ozb 2023. Voor het bepalen van het tarief voor afvalstoffenheffing is uitgegaan van het vaste tarief vermeerderd met 30 aanbiedingen van 60 liter zakken.

De tarieven voor afvalstoffen- en rioolheffing voor belastingjaar 2023 zijn na de begrotingsraad van 2022 éénmalig verlaagd. In het woonlastenoverzicht is uitgegaan van de tarieven zoals vastgesteld ná de begrotingsraad van 9 november 2022.

Opbrengstsoort (bedragen x € 1)	2024		2023 na amendement		verschil in %	
	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder
ozb eigenaar	269,82		242,65		11,20%	
Afvalstoffenheffing	392,16	392,16	363,05	363,05	8,02%	8,02%
Rioolheffing eigenaar	301,15		258,50		16,50%	
Rioolheffing gebruiker	254,26	254,26	218,25	218,25	16,50%	16,50%
Totaal	1.217,39	646,42	1.082,45	581,30	12,47%	11,20%

Kwijtschelding

Personen met een inkomen op bijstandsniveau en zonder vermogen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. In Gouda is kwijtschelding mogelijk voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en onroerendezaakbelastingen. Voor het variabele tarief afvalstoffenheffing is een maximale kwijtschelding van € 75,00 mogelijk.

In de praktijk komt kwijtschelding vooral voor bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

De kwijtscheldingsnorm is 100%.

4.1.5 Kostenonderbouwing tarieven

De gemeente Gouda hanteert bij de vaststelling van de tarieven voor 2024 een kostendeckende tarifiering als uitgangspunt.

Onderstaand zijn de kostprijsonderbouwingen van de tarieven voor leges, afvalstoffenheffing en rioolheffing voor 2024 weergegeven.

Kostenonderbouwing leges tarieven uit legesverordening

In verband met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en de gevolgen voor de legesverordening 2024 wordt de kostendeckendheid onderzocht en geactualiseerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van kostendeckendheid.nl. Dit is een webapplicatie die door een groot aantal gemeenten (meer dan 100) wordt gebruikt. In samenwerking met kostendeckendheid.nl en de diverse deelnemende gemeenten wordt de komende jaren meer onderzoek verricht naar de kostendeckendheid van de leges. Het doel is een hogere kwaliteit van de legesproducten (snellere dienstverlening), meer transparantie en lagere kosten.

* In verband met de komst van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en de gevolgen voor de tarieventabel leges zijn onderstaande tabellen nog niet geactualiseerd. Bij het vaststellen van de legesverordening 2024 en bijbehorende tarieventabel (december 2023) wordt een geactualiseerde kostendeckendheid bijgevoegd.

Titel 1 Algemene dienstverlening

Legesverordening (bedragen x € 1.000)	Totale lasten	Totale baten	Kosten-dekking
1.1 Burgerlijke stand	104	85	81,61%
1.2 Reisdocumenten en NL ID-kaart	288	281	97,25%
1.3 Rijbewijzen	171	165	96,18%
1.4 Verstrekking Basisreg Personen	50	34	68,25%
1.5 Overige Publiekszaken	34	24	72,06%
1.7 Gemeentearchief	0	0	0,00%
1.9 Geluidshinder	0	0	0,00%
1.11 Huisvestingswet	16	0	0,00%
1.13 Verkeer en Vervoer	95	38	39,78%
1.14 Leegstandwet	0	0	61,64%
1.16 Kansspelen	0	0	83,29%
1.17 vervallen	0	0	0,00%
1.18 Diversen	3	1	45,99%
Totaal titel 1	762	628	82,44%

Titel2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Legesverordening (bedragen x € 1.000)	Totale lasten	Totale baten	Kosten-dekking
2.1 Begripsomschrijving	0	0	0,00%
2.2 Vooroverleg / beoordeling conceptaanvraag	40	43	108,16%
2.3 Omgevingsvergunning	2.630	1.908	72,53%
2.4 Vermindering	0	-3	0,00%
2.5 Teruggaaf	0	-0,3	0,00%
2.6 Intrekking Omgevingsvergunning	0	0	0,00%
2.7 Wijziging omgverg agv wijz project	2	1	64,90%
2.8 Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	0	0	0,00%
2.9 Omgevingsvergunningen uit de verordening fysieke leefomgeving	51	40	78,53%
2.10 In deze titel niet benoemde beschikking	3	5	140,72%
Totaal titel 2	2.726	1.993	73,13%

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Legesverordening (bedragen x € 1.000)	Totale lasten	Totale baten	Kosten-dekking
3.1 Horeca	28	31	108,36%
3.2 Organiseren evenementen of markten	75	28	37,11%
3.3 Prostitutiebedrijven	1	1	81,59%
3.4 Winkeltijdenwet	0	0	0,00%
3.5 vergunning ter bescherming van het ondernemersklimaat	0	0	0,00%
3.6. in deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	0	0	0,00%
Totaal titel 3	104	59	56,95%

Recapitulatie

Titel (bedragen x € 1.000)	Lasten taakvelden	Totale lasten	Kosten-dekking
Titel 1	762	628	82,44%
Titel 2	2.726	1.993	73,13%
Titel 3	104	59	56,95%
Totale tarieventabel	3.592	2.681	74,63%

Voor de berekening van de kostendekkendheid is gebruik gemaakt van de 'Handreiking kostentoerekening leges en tarieven' (opgesteld in opdracht van het ministerie van Binnenlandse zaken) en van het kostenmodel van de VNG. Er mogen alleen kosten worden toegerekend die direct met de dienstverlening samenhangen. Alle directe lasten die op de betreffende taakvelden staan worden betrokken in de berekening. Het gaat hierbij om de taakvelden Burgerzaken, Openbare orde en veiligheid, Parkeren, Openbaar groen en (openlucht) recreatie, Milieubeheer en Wonen en bouwen. Directe kosten zijn bijvoorbeeld; kosten voor afdrachten van rijksleges voor rijbewijzen en reisdocumenten, inzet van de medewerkers van de Omgevingsdienst, perceptiekosten (kosten heffen en invorderen) maar ook automatiseringskosten en uren van medewerkers die direct kunnen worden toegerekend aan de betreffende producten.

In de kolom opbrengsten staan de legesinkomsten van de betreffende dienstverlening. Wanneer de opbrengsten worden afgezet tegen de kosten resulteert de kostendekkendheid. Een kostendekkendheid van minder dan 100% betekent dat de geraamde lasten hoger zijn dan de geraamde baten.

In de tabel is per heffing de mate van kostendekkendheid voor het begrotingsjaar aangegeven. Het is van belang dat de totale legesverordening de 100% kostendekkingsnorm niet overschrijdt. De maximale kostendekkendheid van 100% geldt dus niet per tarief. Door kruissubsidiëring binnen titels van de legesverordening is het mogelijk om de 'winst' van bepaalde legesproducten te gebruiken om het 'verlies' op andere producten te dekken.

Uit de tabel blijkt dat de geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale geraamde lasten van de verordening. Dit geldt ook wanneer de drie titels in de legesverordening individueel worden bekeken.

Titel I is voor 82% kostendekkend. Er is weinig ruimte om de tarieven te verhogen omdat de opbrengsten voornamelijk worden veroorzaakt door de paspoorten en rijbewijzen. Deze tarieven zijn momenteel gelijk aan de maximaal toegestane hoogte.

Titel II is voor 73% kostendekkend.

Titel III is voor slechts 56% kostendekkend. Het betreft echter een klein onderdeel van de legesverordening. De kostendekking voor evenementvergunningen is laag. Vanwege de maatschappelijke betekenis ervan is dit bij veel gemeenten niet kostendekkend.

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing 2024

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024
Kosten taakveld afval	11.987
Inkomsten excl. heffingen	937
Netto kosten	11.050
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	0
Kwijtschelding	0
Compensabele BTW	2.102
Totaal kosten	13.152
Opbrengst afvalstoffenheffing	13.152
Dekking	100,0%

Uitgangspunt bij de bepaling van de hoogte van de afvalstoffenheffing 2024 is 100% kostendekking. Alle kosten die op het taakveld Afval staan, worden betrokken bij de berekening van de heffing. Het betreft hier zowel de kosten van afvalinzameling als van afvalverwerking. Daarnaast worden de kapitaallasten van reeds uitgevoerde investeringen (bijvoorbeeld ondergrondse containers) meegenomen. De kosten voor kwijtschelding zijn niet meegenomen als gevolg van het aangenomen amendement "verlaging woonlasten" in de Begrotingsraad van 9 november 2022.

Kostenonderbouwing rioolheffing 2024

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024
Kosten taakveld riolering	16.120
Inkomsten excl. heffingen	0
Netto kosten	16.120
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	0
Kwijtschelding	0
Compensabele BTW	3.468
Totaal kosten	19.588
Opbrengst rioolheffing	19.588
Dekking	100,0%

Voor de berekening van de hoogte van de rioolheffing worden alle lasten verzameld die op het taakveld Riolering staan. Bij Riolering realiseert de gemeente 100% kostendekking. Grote kostencomponent binnen Riolering zijn de kapitaallasten van de historische investeringen (rioolvervanging). Daarnaast vormen de kosten van dagelijks en groot onderhoud ook een belangrijke kostencomponent. De kosten voor kwijtschelding zijn niet meegenomen als gevolg van het aangenomen amendement "verlaging woonlasten" in de Begrotingsraad van 9 november 2022.

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.2.1 Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de ontwikkeling van risico's en daarmee ook in de financiële weerbaarheid van de gemeente. In de kern gaat het om de vraag in welke mate de gemeente in staat is om financiële gevolgen van risico's op te vangen. Deze paragraaf geeft aanvullend de stand van zaken van een zestal financiële kengetallen: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit.

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgesteld volgens het BBV, de nota risicomangement en weerstandsvermogen en de nota reserves en voorzieningen. Daarnaast is gebruik gemaakt van de inzichten die vanuit het ministerie van BZK worden aangereikt (Financiële Regelgeving en Toezicht Decentrale Overheden).

4.2.2 Belangrijkste conclusies

Gemeente Gouda hanteert de volgende financiële uitgangspunten:

- een gezonde weerstandsratio (voldoende reserves)
- een stabiele schuldpositie
- een sluitende meerjarige programmabegroting

De weerstandsratio is 1,4 en kwalificeert als "ruim voldoende". De ratio moet minimaal in een bandbreedte van ≥ 1 en $\leq 1,4$ bevinden. De gemeente beschikt dus over ruim voldoende middelen om onverwachte tegenvallers op te vangen.

De hoge schuldpositie is de afgelopen jaren sterk afgebouwd. Met een hoge schuldpositie is de gemeente relatief kwetsbaarder voor rentestijgingen dan gemeenten met een lagere schuldpositie. De netto schuldquote van de gemeente Gouda zal eind 2024 ongeveer 90% zijn en de jaren daarna aflopen naar ongeveer 89% eind 2027. De waarden liggen ruim onder de signaalwaarde van de VNG van 130%.

De structurele exploitatieruimte laat zien dat vanaf 2025 de structurele lasten (waaronder die samenhangend zijn met de schuldenlast van de gemeente (rente en aflossing)), meerjarig volledig worden gedekt door structurele baten.

4.2.3 Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's.

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit

4.2.3.1 Beschikbaar weerstandsvermogen

Het beschikbaar weerstandsvermogen bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om financiële risico's (niet begrote kosten of tegenvallende opbrengsten) op te vangen. Dit is de som van de algemene reserve en het saldo van het begrotingsresultaat, voor zover dit saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling meerjarig weergegeven. Aangezien het niet zeker is dat de begrote resultaten ook daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden en aangezien de bestemming van het rekeningresultaat voorbehouden is aan de gemeenteraad, kan het beschikbare weerstandsvermogen wijzigen als gevolg van het daadwerkelijk gerealiseerde resultaat en van besluitvorming in de gemeenteraad.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve per (31/12)	27.396	26.539	26.739	26.739
Begrotingsresultaten (31/12)	2.264	7.711	1.552	3.907
Resultaat 2023 conform 2e berap 2023 (afgerond)	-5.000			
Beschikbaar weerstandsvermogen per (31/12)	24.660	34.250	28.291	30.646

Dit leidt tot een beschikbaar weerstandsvermogen van € 24.660.000 in 2024. In de oorspronkelijke meerjarenraming waren al mutaties in de algemene reserve opgenomen. Deze zijn eveneens in de bovenstaande tabel opgenomen per jaar, opdat een meer zuiver beeld van de ontwikkeling van het beschikbaar vermogen wordt weergegeven. Daarnaast zijn de mutaties die worden voorgesteld in deze programmabegroting meegenomen. Uiteindelijk leidt dit tot een beschikbaar weerstandsvermogen van € 30.646.000 in 2027.

4.2.3.2 Benodigd weerstandsvermogen

Het benodigd weerstandsvermogen is een optelsom van alle risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen. Voor het berekenen van het benodigd weerstandsvermogen maakt de gemeente Gouda een onderscheid tussen risico's verbonden aan grondexploitaties en overige risico's. De risico's verbonden aan grondexploitaties worden gekwantificeerd met behulp van de IFLO methode. Daarbij wordt een risico-opslag van 10% gehanteerd met betrekking tot de boekwaarden, de toekomstige opbrengsten en de toekomstige kosten. De overige risico's (going concern) worden gekwantificeerd met behulp van een Monte Carlo simulatie.

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste risico's toegelicht, samengevat in een top 10-overzicht. De risico's zijn gekwantificeerd, waarbij een inschatting is gemaakt van de kans dat de gebeurtenis zou kunnen optreden en de maximaal financiële impact. Belangrijk is dat hier sprake is van inschattingen en de uitkomsten van een kansberekening. De werkelijke uitkomsten zullen hier hoogstwaarschijnlijk in alle gevallen van afwijken.

Naam	Omschrijving	Risico-gebied	Kans-percentage	Maximaal
Haastrechtse brug	<p>De Haastrechtsebrug is een beweegbare brug (type basculebrug) en vormt de verbinding tussen Gouda en de Krimpenerwaard. De brug is gebouwd omstreeks 1954 en kan door het treffen van levensduur verlengend onderhoud nog tot minimaal 2054 goed functioneren. Omdat er diverse problemen zijn moet de brug gerenoveerd worden.</p> <p>Omwille van de zorgvuldigheid worden de eerder uitgevoerde onderzoeken geverifieerd en gevalideerd door een gespecialiseerd ingenieursbureau. Onder andere door het uitvoeren van bureauonderzoek, aanvullend gericht materiaalonderzoek en verificatieberekeningen. Het risico is dat dit kan leiden tot heroverweging van de renovatie waarbij de maatregelen worden opgewaardeerd naar volledige vervanging van de brug.</p>	Beheer Openbare Ruimte	40%	12.000.000
Open einde regeling Jeugd	<p>De Wet Jeugdzorg is een open-einde regeling en kent daardoor geen bestedingsplafond. Hierdoor moet de gemeente ondersteuning blijven leveren aan haar inwoners, ook als het budget voor het betreffende jaar niet toereikend is. De toegang tot jeugdhulp is belegd binnen de gemeente (afdeling OSA). Daarnaast hebben externe verwijzers wettelijke bevoegdheid. Er wordt met lokale en regionale partners samengewerkt, waarbij gemeente Gouda toegang tot maatwerkvoorzieningen levert en optreedt op als financier. De maatwerkvoorzieningen worden regionaal gecontracteerd in de regio Midden-Holland. Daar is ook het contractmanagement belegd.</p> <p>Extra groei, bovenop de geraamde groei, van de jeugdzorguitgaven blijft een risico. Als de zorgvraag hoger ligt dan geraamd is de gemeente wettelijk verplicht deze te leveren.</p>	Jeugdzorg	70%	3.500.000
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	<p>De gemeente heeft de wettelijke taak scholen van adequate huisvesting te voorzien. Een deel van de schoolgebouwen is aan het eind van hun levensduur en voldoet zowel functioneel als technisch niet meer aan de eisen van deze tijd. In 2020 is door de Raad het Uitvoeringsplan Onderwijshuisvesting 2020 - 2024 IHP 1e tranche vastgesteld. Deze is momenteel in uitvoering.</p> <p>Het organiseren en bouwen van veel schoolgebouwen levert een aantal risico's op. Belangrijkste zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het risico dat de implementatie van het IHP-vertraging oploopt als gevolg van onvoorziene omstandigheden. • Het risico van stijgende bouw-, materiaal-, arbeid- en advieskosten door onvoorziene omstandigheden, zoals de oorlog in Oekraïne en de Covid pandemie. <p>Afgelopen jaar heeft de raad daarom een extra bedrag van ruim €8.300.000 toegezegd, waardoor de risico's op verdere overschrijding klein zijn geworden. Wel blijft het zaak om goed te monitoren en te blijven sturen op sober en doelmatige schoolgebouwen.</p> <p>De daadwerkelijke realisatie van het Uitvoeringsplan 1e tranche blijft achter op de oorspronkelijke planning, met name door de tijd die in de voorbereiding is gaan zitten (inregelen van afspraken, processen en omgaan met prijsstijgingen). De verwachting is dat met de tijdige voorbereiding van Uitvoeringsplan 2e tranche (start najaar 2023) op basis van de 'lessons learned' van het Uitvoeringsplan 1e tranche, de uitvoering van de 2e tranche aansluitend plaatsvindt aan de 1e tranche waardoor het huidige realisatietempo doorgaat.</p>	Onderwijs	40%	2.000.000

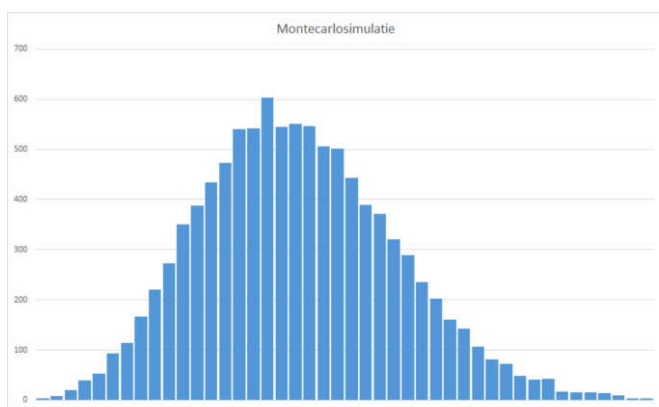

Naam	Omschrijving	Risico-gebied	Kans-percentage	Maximaal
Inflatie	Door de onvoorspelbare inflatie kunnen de prijzen voor afgenomen diensten en producten hoger uitpakken dan verwacht, en meer dan de uitkering uit het Gemeentefonds meestijgt door de loonprijsindexatie.	Financiën	70%	2.500.000
Lagere uitkeringen vanuit het Rijk	<p>Rijk en VNG zijn in 2022 overeengekomen om het volumedeel van het accres in het gemeentefonds voor 2022-2025 vast te zetten. Dit betekent dat de accresstanden voor de jaren 2022 tot en met 2025 voor gemeenten slechts nog zullen wijzigen als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen. Hiermee wordt een eerste belangrijke stap gezet richting een meer stabiele financiering voor gemeenten. Het biedt hen voor de komende jaren zekerheid over hun inkomsten en beschikbare vrije ruimte, ook wanneer de uitgaven van het Rijk achterblijven bij de ramingen.</p> <p>Het kabinet heeft besloten om vanaf 2026 de trap-op-trap-af-systematiek te beëindigen en het accres van het gemeentefonds vast te stellen op € 840 miljoen boven op de stand uit de Miljoenennota 2022. De inkomsten uit het gemeentefonds zullen vanaf dat jaar aanzienlijk lager uitvallen, maar het risico op lagere rijksuitkeringen neemt daardoor af. Hiermee samenhangend is het van belang om op te merken dat Rijk, IPO en VNG in een gezamenlijk proces werken aan een nieuwe financieringssysteem van de medeoverheden vanaf 2026. Ten tijde van het opstellen van de voorliggende jaarstukken ontbreekt een concreet beeld van de mogelijke financiële effecten voor de gemeente.</p>	Financiën	50%	2.500.000
Stijgende Materiaalkosten en krapte op de markt	Risico dat prijzen omhoog gaan voor aanbestedingen of obv. UAV 47 afspraken na aanbesteding (ivm. onvoorspelbaar hoge prijsstijgingen). Veel materialen worden schaarser (en duurder) en veel aanbieders zitten vaak vol. Hier speelt ook de onzekerheid van de situatie in Oekraïne en de stijgende energieprijzen. Prijzen gaan dan omhoog voor lopende en nieuwe beheeraanbestedingen en projectaanbestedingen. Na goedkeuring van het GOVO deze meerkosten daarin zijn opgenomen en het risico daardoor afneemt.	Beheer Openbare Ruimte	60%	1.500.000
Open einde regeling Participatiewet (Pw-budget)	<p>De gemeente ontvangt een BUIG uitkering voor het betalen van bijstandsuitkeringen/uitkeringen Levensonderhoud en voor Loonkostensubsidies. Het betreft een open einde regeling. Het deelbudget voor de uitkeringen wordt toegekend op basis van het zgn. objectieve verdeelmodel (en op basis van de aantallen dak- en thuislozen en instellingsbewoners in voorgaand jaar). Drie momenten van vaststelling budget door het Rijk: voorlopige budget (september jaar t-1), nader voorlopig budget (mei in lopende jaar) en definitief budget (september in lopende jaar). Afhankelijk van de ontwikkeling van de bijstandsvraag en het definitieve budget bestaat een financieel risico.</p> <p>Er is een vangnetuitkering die gemeenten financiële compensatie biedt voor grote(re) tekorten op het budget. Het begrip "grote(re) tekorten" wordt gezien in meerjarig perspectief: er moet een tekort zijn in het lopende jaar én een gecumuleerd tekort van meer dan 7,5% in het lopende jaar en de 2 voorgaande jaren. Gemeenten moeten een tekort tot 7,5% op hun budget voor de Participatiewet zelf opvangen (eigen risico) uit eigen middelen; van 7,5%-12,5% is het risico 50% en bij een hoger tekort dan 12,5% wordt 100% gecompenseerd door het Rijk.</p> <p>Het deelbudget voor loonkostensubsidies wordt (sinds 2022) toegekend op basis van de realisaties in het voorgaande jaar. Financiële risico's bij sterke schommelingen in de inzet van loonkostensubsidies. Ook dit is een open einde regeling, waarbij het macrobudget vooraf wordt vastgesteld/gemaximeerd</p>	Werk en inkomen	70%	1.500.000
Toename beroep op borgstellingen en garanties	Gemeenten staan borg voor de rente- en aflossingsverplichtingen van een aantal organisaties zoals culturele instellingen, voetbalclubs, bibliotheek, etc. Als een partij niet kan voldoen aan de verplichting jegens de bank dan zal de bank de gemeente aanspreken de betalingsverplichting over te nemen of de schuld over te nemen bij een faillissement (afhankelijk van de gevestigde zekerheden). De afgegeven borgstellingen kennen alle een afzonderlijk risicoprofiel. De risico's, zeker die van borgstellingen met een hoog risicoprofiel, worden jaarlijks beoordeeld. Ingeval van onderkende risico's wordt overleg gevoerd met de partij waar borg voor wordt gestaan en met de betreffende bank, dit om te trachten om door middel van tijdige bijsturing het risico voor de gemeente te beperken. In 2023 kwalificeert met name de Cheese Experience als borgstelling met een hoog risicoprofiel.	Treasury	25%	3.000.000

Naam	Omschrijving	Risico-gebied	Kans-percentage	Maximaal
Rampen en crises	<p>Dit risico is de verzameling van alle veiligheidsrisico's: overstromingen, ordeverstoringen, treinongevallen, terrorisme. Hieronder worden per categorie de belangrijkste risico's genoemd.</p> <p>Natuur & Milieu: - Overstromingen (omdat Gouda een laaggelegen gebied is en aan een grote rivier ligt) - Extreme weersomstandigheden (droogte, extreme neerslag, windhozen)</p> <p>Voorzieningen: - Verstoring gasvoorziening - Verstoring elektriciteitsvoorziening - Verstoring drinkwatervoorziening</p> <p>Gebouwde omgeving: - Grote branden - Instorting</p> <p>Vervoer - Spoorvervoerincidenten (vervoer gevaarlijke stoffen) - Wegvervoerincidenten</p> <p>Gezondheid: - Pandemie</p> <p>Publieke veiligheid: - Extreem geweld - Verstoring openbare orde</p>	Openbare Orde en Veiligheid	15%	3.000.000
Informatieveiligheid	<p>Een inbreuk op de informatieveiligheid van de gemeente kan verstrekende gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering en de continuïteit van de primaire gemeentelijke processen. Belangrijkste voorbeeld hiervan is een zogenaamde ransomware aanval (gijzelingssoftware) waarbij criminelen alle gemeentelijke data ontoegankelijk maken (versleutelen). Dit kan leiden tot langere uitval van ICT systemen. Het betalen van losgeld biedt geen garantie op herstel en bovendien wordt hiermee ook een crimineel verdienmodel in stand gehouden.</p> <p>Informatieveiligheid staat en valt met het gedrag van de medewerkers van de gemeente. Een organisatie kan nog zoveel technische maatregelen hebben genomen, onbewust onveilig gedrag van de medewerkers kan veel schade opleveren, denk hierbij aan het niet herkennen van phishing mails, het niet melden van incidenten waar wel adequaat op gereageerd dient te worden om schade tegen te gaan of het kwijtraken van dossiers door het meenemen van informatie buiten de beveiligde zone.</p>	ICT	30%	2.000.000

De toekomstige kasstromen bij grondexploitaties leveren per definitie risico's op. Opbrengsten kunnen tegenvallen, terwijl ook de kosten hoger kunnen uitvallen. Deze risico's kunnen worden gekwantificeerd, waarbij ervan uit wordt gegaan dat er een kans bestaat dat opbrengsten en kosten met 10% tegenvallen. Het benodigd weerstandsvermogen voor grondexploitaties komt dan uit op € 6.402.000.

De Monte Carlo simulatie die is uitgevoerd met betrekking tot de overige procesrisico's (going concern) levert een benodigd weerstandsvermogen op van € 11.294.000. Daarbij wordt het gebruikelijke zekerheidspercentage van 90% gehanteerd.

Het benodigd weerstandsvermogen voor 2024 en verder bedraagt dan bij het opmaken van deze begroting € 17.696.000.

4.2.3.3 Beoordeling ratio weerstandsvermogensontwikkeling weerstandscapaciteit

Door het beschikbaar weerstandsvermogen te delen door het benodigd weerstandsvermogen wordt de ratio weerstandsvermogen van de gemeente verkregen.

In onderstaand tabel is de ontwikkeling meerjarig weergegeven.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Benodigd weerstandsvermogen grondexploitaties	6.402	6.402	6.402	6.402
Benodigd weerstandsvermogen going concern	11.294	11.294	11.294	11.294
Benodigd weerstandsvermogen totaal	17.696	17.696	17.696	17.696

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Beschikbaar weerstandsvermogen	24.660	34.250	28.291	30.646
Benodigd weerstandsvermogen	17.696	17.696	17.696	17.696
Weerstandsratio	1,4	1,9	1,6	1,7

Aangezien de inschatting van het benodigd weerstandsvermogen een momentopname betreft, terwijl het beschikbare weerstandsvermogen meerjarig wordt berekend, rijst de vraag in hoeverre het juist is, om de ratio meerjarig weer te geven. Over een jaar zal het benodigd weerstandsvermogen immers lager zijn, omdat met name de grondexploitaties dan verder zijn gevorderd (met een navenante risicoreductie als gevolg). Overwogen kan worden om in komende begrotingen de ratio enkel voor het begrotingsjaar te presenteren, een werkwijze die in steeds meer gemeenten gevolgd wordt.

Door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen met de benodigde weerstandscapaciteit kan een kwalificatie worden gegeven over de toereikendheid van de weerstandscapaciteit.

Hiervoor wordt onderstaande tabel gehanteerd.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4-2,0	Ruim voldoende
C	1,0-1,4	Voldoende
D	0,8-1,0	Matig
E	0,6-0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De weerstandsratio is een kengetal dat aangeeft in welke mate de gemeente in staat is om risico's op te vangen. Dit kengetal wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit

Het beschikbaar weerstandsvermogen moet minimaal gelijk zijn aan het benodigd weerstandsvermogen om voldoende weerstand te kunnen bieden als de risico's zich daadwerkelijk voordoen.

De weerstandsratio voor Gouda is 1,4. Dit betekent dat de gemeente Gouda ruim voldoende in staat is om risico's op te vangen.

4.2.4 Kengetallen

Het opnemen van financiële kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie. Ook geven de kengetallen meer inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente. Het biedt ook de mogelijkheid om normen te stellen, net als bij de beoordeling van het weerstandsvermogen gebeurt. We relateren de normering zoveel mogelijk aan normen die door de VNG zijn voorgesteld.

In het BBV is bepaald dat gemeenten een basisset van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in de jaarrekening en begroting.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	GTK-richtlijn
Netto schuldquote	71,4%	84,1%	90,4%	89,5%	94,8%	88,9%	< 90% = minst risicovol
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	71,1%	83,8%	90,0%	89,2%	94,5%	88,6%	< 90% = minst risicovol
Solvabiliteitsratio	24,1%	21,6%	24,2%	25,3%	25,5%	27,2%	< 20% = meest risicovol
Structurele exploitatieruimte	7,0%	-0,2%	-1,6%	1,8%	0,4%	1,0%	> 0,0% = minst risicovol
Grondexploitatie	2,0%	5,0%	1,9%	2,1%	0,4%	0,0%	< 10% = minst risicovol
Belastingcapaciteit	119,1%	126,8%	128,9%	128,9%	128,9%	128,9%	> 105% = meest risicovol

4.2.4.1 Toelichting

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

De nettoschuldquote van de gemeente Gouda zal eind 2024 ongeveer 90% zijn en de jaren daarna aflopen naar ongeveer 89% eind 2027. De waarden liggen ruim onder de signaalwaarde van de VNG.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

Solvabiliteitsrisico

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

In de periode 2024 tot en met 2027 neemt de solvabiliteit toe van 24,2% tot 27,2%. De VNG hanteert een signaalwaarde van 20% als minimum.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft inzicht in welke mate de structurele lasten van de gemeente gedekt zijn door structurele baten. Dit is van belang om te beoordelen in welke mate de gemeente in staat is om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage betekent dat incidentele lasten deels uit structurele middelen worden gedekt. Een negatief percentage betekent dat structurele lasten deels uit incidentele baten worden gedekt. De begroting 2024-2027 van de gemeente Gouda laat zien dat de structurele lasten met uitzondering van begrotingsjaar 2024 volledig worden gedekt door structurele baten.

Grondexploitatie

De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren betreft. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

In de periode 2022 tot en met 2027 ligt dit kengetal van de gemeente Gouda "veilig" onder de GTK-norm van 10%.

Belastingcapaciteit

Het kengetal 'belastingcapaciteit' geeft weer hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten voor de burger. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen.

Onder de woonlasten worden verstaan de ozb, rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Een percentage boven de 100% betekent dat de woonlasten per huishouden hoger zijn dan het landelijk gemiddelde. Binnen de gemeente Gouda worden de hoge woonlasten veroorzaakt door het relatief hoge aanslagbedrag voor de rioolheffing, die nodig is om de financiering van de riolering toekomstbestendig te maken.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

4.3.1 Inleiding

De gemeente heeft op haar grondgebied een groot aantal kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, constructies, riolering, water en groen. Investeren in en onderhouden van kapitaalgoederen zijn belangrijk, omdat deze kapitaalgoederen een belangrijke bijdrage leveren aan de uitvoering van de programma's van de begroting, zoals milieu, onderwijs en verkeer. Een aantal van de taken, waarop kapitaalgoederen betrekking hebben, is verplicht. Zo heeft de gemeente een wettelijke plicht rondom riolering en onderhoud van wegen. Ook leggen de kapitaalgoederen een aanzienlijk beslag op de gemeentelijke middelen. Dit geldt niet alleen voor de aanschaf als investering, maar ook voor de jaarlijkse exploitatiekosten die hieruit voortvloeien. Het gaat dan vooral om kosten van rente en afschrijving, kosten van groot en klein onderhoud en beheerskosten. Dit vergt duurzaam onderhoudsbeheer op basis van door de raad vast te stellen beleidskaders waaruit de voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting dienen te worden aangegeven.

In deze paragraaf geven we een dwarsdoorsnede van de meerjarige uitgaven voor het onderhoud. We maken onderscheid in kapitaalgoederen in de openbare ruimte (bijvoorbeeld wegen, openbare verlichting, bruggen, openbaar groen en riolering) en gemeentelijke gebouwen (bijvoorbeeld Huis van de Stad, Schouwburg, Cultuurhuis De Garenspinnerij).

Het onderhoudsbeleid is gebaseerd op de onderstaande nota's die door de raad zijn vastgesteld:

Nota	Datum vaststelling
Uitvoeringsplan 1 ^e tranche IHP 2020-2024	Vastgesteld op 19-02-2020
Verordening Voorzieningen Huisvesting onderwijs gemeente Gouda 2020	Vastgesteld op 19-02-2020
Kadernota Vastgoed 2012	Vastgesteld op 12-12-2012
Nota kwaliteitsplan openbare ruimte (KOR)	Vastgesteld op 03-10-2005, actualisatie in 2018 (ter kennisname) aan de raad aangeboden
Nota lange-termijn-investeringen (LTI)	Vastgesteld op 25-05-2011
Nota beheerplan groot- en vervangingsonderhoud (GoVo)	Eerste versie vastgesteld op 10-11-2012. Jaarlijkse actualisatie en één ker per twee jaar aan de Raad aangeboden. Meest recente versie is in juli 2023 aan de Raad aangeboden.
Klimaatadaptatiestrategie	Vastgesteld op 11-12-2019
Nota verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP)	Vastgesteld op 06-03-2019
Nota Sport en Bewegen	Vastgesteld op 5-7-2017
Nota maatschappelijke voorzieningen Westergouwe	Vastgesteld op 26-05-2021

Omdat de onderhoudsbehoefte per jaar kan verschillen, kunnen de uitgaven ook jaarlijks verschillen. Daarom worden kostenegalatievoorzieningen gebruikt waaraan jaarlijks een bedrag wordt gedoteerd. In een jaar dat er minder wordt uitgegeven dan begroot, groeit de voorziening en de middelen uit de voorziening zijn beschikbaar in een jaar waarin er meer wordt uitgegeven dan wordt toegevoegd aan de voorziening.

4.3.2 Onderwijsgebouwen

4.3.2.1 Beleid

De gemeente is verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Die verantwoordelijkheid vertaalt zich in een zorgplicht voor de huisvesting. De uitvoering van deze zorgplicht is vastgelegd in het Uitvoeringsplan onderwijshuisvesting 2020-2024 1e tranche IHP. De bekostiging voor de onderhoudsreserve voor schoolgebouwen is vanaf 1 januari 2015 geen taak meer voor de gemeente. De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor al het onderhoud aan hun schoolgebouwen. Schoolbesturen ontvangen deze middelen vanaf 2015 rechtstreeks van het Rijk. De gemeente blijft nog wel verantwoordelijk voor nieuwbouw, uitbreiding, medegebruik, eerste inrichting, vandalismeschades en constructiefouten. De gemeentelijke gymnastiekzalen zijn in de dienstverleningsovereenkomst met SPORT•GOUDA ondergebracht. SPORT•GOUDA voert hier het beheer en onderhoud uit. De gemeente stelt jaarlijks een programma Onderwijshuisvesting vast waarin de huisvestings- (en daaraan gerelateerde) aanvragen van de schoolbesturen zijn opgenomen.

4.3.2.2 Financiële middelen

Dagelijks onderhoud

De gemeente is verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud van de zes zogeheten "bruikleenscholen". Gebruik vindt plaats op basis van medegebruiksovereenkomsten. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor al het onderhoud aan hun schoolgebouwen. Hiervoor ontvangen zij een vergoeding van het Rijk. SPORT•GOUDA onderhoudt de gemeentelijke gymnastieklokalen.

De onderhoudsvoorziening voor schoolgebouwen was vanaf 2015 nog bestemd voor meerjarig onderhoud aan bruikleenscholen en gymzalen. Tevens werd het meerjarig onderhoud aan de Burgemeester Martenssingel 15 (vanwege gebruik door de GSG) uit deze voorziening voldaan. In 2019 zijn deze middelen overgeheveld naar de reguliere exploitatie.

Voor het schoolgebouw Burgemeester Martenssingel 15 is in 2020 een herijkte MJOP opgesteld voor de komende jaren. Op 9 november 2022 is middels een raadsvoorstel besloten tot een onderhoudsvoorziening voor dit gebouw.

De jaarlijkse dotatie is afgerond € 86.000. De volgende bestedingen in de periode 2024-2027 zijn geraamd.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	169	252	121	29
Vermeerderingen	86	86	86	86
Verminderingen	2	217	178	8
Stand per 31 december	252	121	29	107

Onderhoudsbudget

Voor het jaar 2024 is in de begroting rekening gehouden met een onderhoudsbudget voor de overige bruikleenscholen van € 173.767.

4.3.3 Gemeentelijke gebouwen en objecten

4.3.3.1 Beleid

Het Meerjarig OnderhoudsPlan (MOP) 2019-2058 is opgesteld op basis van de onderhoudsbehoefte per object. Daarbij hebben er in de loop van de jaren diverse aanpassingen op de uitvoering van de MJOP's plaatsgevonden. Deze zijn met name gedaan op basis van de jaarplannen die jaarlijks per pand worden vastgesteld. Het uit te voeren onderhoud wordt per jaar binnen het beschikbare budget geprioriteerd op basis van de conditie van een pand en de daarmee samenhangende risico's. Hierbij worden werkzaamheden uitgevoerd, maar ook gecombineerd, naar voren gehaald, uitgesteld en/of aangepast. Hiermee wordt een doelmatige en efficiënte wijze van onderhoud gewaarborgd. Door deze aanpassingen in de uitvoering van de MJOP's is er geen directe rekenkundige aansluiting meer tussen de oorspronkelijke MJOP's en de daarop gebaseerde voorzieningen en de werkelijke hoogte van de voorziening. De accountant is van oordeel dat deze aansluiting een voorwaarde is voor het aanhouden van de voorziening. Omdat de aansluiting niet 100% aanwezig is, zijn de onderhoudsvoorzieningen op aanwijzing van de accountant vrijgevalen in de jaarrekening 2022. De saldi van de voorzieningen zijn gestort in een bestemmingsreserve groot onderhoud, teneinde de lopende onderhoudsverplichtingen te kunnen dekken.

In 2023 vindt een nieuwe inventarisatie en inspectie plaats. Na inspectie, actualisatie en analyse van de uitkomsten wordt aan de raad een nieuw MJOP voorgelegd dat gebaseerd is op de gemiddelde behoefte in de jaren 2024-2063. De bestuurlijke besluitvorming is voorzien in het eerste kwartaal van 2024. Na besluitvorming kunnen de vaste dotaties en onttrekkingen aan de onderhoudsvoorzieningen worden hervat. Tot die tijd worden de kosten in de exploitatie opgenomen, en worden deze gedekt door gelijke onttrekkingen uit de bestemmingsreserve. In het kader van de verbetering van de financiële functie wordt een werkwijze geïmplementeerd om ook in de jaren tussen 2 actualisaties de rekenkundige aansluiting tussen de geactualiseerde MJOP's en de hoogte van de voorziening te bewaken.

4.3.3.2 Financiële middelen

Planmatig / groot onderhoud

In 2024 worden uitgaven voor planmatig/groot onderhoud in de exploitatie geboekt en vervolgens worden deze exploitatielasten gedekt door een onttrekking uit de reserve.

De verwachte uitgaven en onttrekkingen voor groot onderhoud gebouwen is als volgt.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	2.415	1.979	1.860	1.742
Vermeerderingen	1.436	1.438	1.439	1.418
Verminderingen	1.872	1.557	1.557	1.557
Stand per 31 december	1.979	1.860	1.742	1.603

Zodra het MJOP 2024-2063 is vastgesteld, wordt de begroting aangepast zodat het groot onderhoud weer via een voorziening kan verlopen.

Dagelijks onderhoud

Voor dagelijks onderhoud (contract- en klachtenonderhoud) is € 227.000 begroot. Het dagelijks onderhoud voor de Schouwburg en het Huis van de Stad wordt via de bestemmingsreserve groot onderhoud afgewikkeld. Investerings van voldoende omvang die levensduurverlengend zijn, worden aangemeld voor het concerninvesteringplan.

4.3.4 Openbare ruimte (wegen, kunstwerken, water en groen)

4.3.4.1 Beleid

Voor het dagelijks beheer van de stad wordt gewerkt met de door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus gebaseerd op de landelijke beeldsystematiek van het CROW.

Gouda stuurt zelf het dagelijks onderhoud van de openbare ruimte aan. Het onderhoud is aanbesteed en gegund aan een aantal marktpartijen. De gemeente controleert de kwaliteit van het uitgevoerde onderhoud door maandelijks op 100 willekeurige punten kwaliteitsmetingen uit te voeren en via dagelijks toezicht op de uitgevoerde werkzaamheden.

Groot onderhoud en vervanging worden uitgevoerd wanneer dit technisch noodzakelijk is op basis van door de raad vastgestelde normen. In het beheerplan is een langetermijn doorkijk gemaakt van de noodzakelijke onderhouds- en vervangingswerkzaamheden met een prognose van de benodigde financiële middelen. De nota Beheerplan Groot onderhoud en vervanging, waarin de staat van de openbare ruimte wordt beschreven met een meerjarige doorkijk, is geactualiseerd en in juli 2023 aan de raad aangeboden. De financiële effecten van dit plan zijn nog niet verwerkt in deze begroting. Deze worden na raadsbesluit als wijziging in de begroting verwerkt. Dit proces volgt een tweejaarlijkse cyclus. Indien de financiële middelen op de middellange termijn niet toereikend zijn, worden keuzes voorgelegd aan de raad.

4.3.4.2 Financiële middelen

Groot onderhoud en vervanging openbaar gebied

De kosten van groot onderhoud komen ten laste van de voorziening Groot Onderhoud Openbare Ruimte. Vanuit de exploitatie vinden dotaties plaats aan deze voorziening. Naast onderhoud vinden investeringen plaats. Alle investeringen moeten geactiveerd worden (investeringsbudgetten in meerdere jaren afschrijven). Daartoe is er een reeks investeringsbudgetten opgenomen met, afhankelijk van de levensduur van de investering, verschillende afschrijvingstermijnen. Voor de totaal beschikbare middelen voor Onderhoud en investeringen Openbare Ruimte (zowel de voorziening groot onderhoud als de investeringsbudgetten) geldt dat de beschikbare middelen zijn afgestemd op de onderhouds- en investeringsbehoefte.

Vervangingsinvesteringen openbare ruimte worden op basis van het beheerplan openbare ruimte geprogrammeerd en komen ten laste van de investeringsbudgetten *Vervangings Investerings Openbare Ruimte*.

In de begroting wordt rekening gehouden met het volgende verloop van deze voorziening groot onderhoud. Daarnaast is een reeks investeringsbudgetten VervangingsInvesterings Openbare Ruimte opgenomen zoals vermeld in de paragraaf investeringen.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Stand 1 januari	5.005	5.028	4.496	3.964
Dotatie	3.641	3.641	3.641	3.641
Uitputting	3.618	4.173	4.173	4.173
Stand 31 december	5.028	4.496	3.964	3.432

Civieltechnische kunstwerken (bruggen, kademuuren, sluisen, tunnels en viaducten)

Naast de investeringsprojecten in het beheerplan openbare ruimte zijn er ook verbeterprojecten voor de openbare ruimte opgenomen in het Concern Investeringsplan (CIP). Dit zijn projecten die afwijken van de criteria van het beheerplan openbare ruimte. Bijvoorbeeld: projecten op basis van het mobiliteitsplan, nieuwe aanleg van ondergrondse afvalcontainers of (her)inrichting van de openbare ruimte naar aanleiding van wijkontwikkelingsprojecten. Ook deze (vervangings)investeringen worden, conform de regeling Besluit begroting en verantwoording, geactiveerd. De benodigde investeringsbudgetten worden opgenomen in het CIP en de meerjaren kapitaallasten worden in de begroting verwerkt.

Herstel zakkende bodem

Door de bodemgesteldheid (veenbodem) behoort de zakkende bodem nog steeds tot de grootste aandachtspunten en kapitaalintensieve beheeronderdelen van Gouda. Bodemdaling zorgt ook dat woningen, bedrijven en instellingen steeds lastiger toegankelijk worden. In gebieden waar geen grootschalig onderhoud staat gepland zorgt dit voor uitdagingen bij het realiseren van de doelstelling om Gouda voor iedereen toegankelijk te houden. De ophoogprojecten worden ook vanuit de voorziening groot onderhoud openbare ruimte betaald. In de rioleringsprojecten worden ook meteen de noodzakelijke ophogingen meegenomen, zodat het gebied weer volledig is opgeknapt.

Dagelijks onderhoud

Voor het uitvoeren van het dagelijks onderhoud zijn de volgende middelen beschikbaar:

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
2.1 Verkeer en vervoer	8.962	8.762	8.762	8.771
2.4 Economische havens en waterwegen	556	556	556	556
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.932	6.376	6.381	5.958

Het dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd door diverse gespecialiseerde marktpartijen waarbij de selectie van partijen via aanbestedingen plaatsvindt.

4.3.5 Riolering

4.3.5.1 Beleid

In maart 2019 is het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2019-2023 (inclusief een doorkijk en planning over de lange termijn) door de gemeenteraad vastgesteld. Met ingang van 2020 zijn er, door de nieuwe financieringssysteem, geen investeringsbudgetten riolering meer opgenomen. Alle lasten worden direct uit de rioolheffing gedekt. De opbouw van de meerjarige kapitaallasten stopt daarmee. Binnen de GRP projecten worden (in het projectgebied) ook de noodzakelijke ophogingen meegenomen en gefinancierd vanuit het GRP. Ook is financiële ruimte gecreëerd voor het uitvoeren van de in december 2019 vastgestelde klimaatadaptatiestrategie om de stad weerbaarder te maken tegen de effecten van klimaatverandering.

In mei 2023 is in de commissie fysieke leefomgeving gesproken over de evaluatie van het GRP 2019-2023. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw Water- en Rioleringsplan (WRP). Dit wordt naar verwachting eind 2023 aan de raad aangeboden.

4.3.5.2 Financiële middelen

Gebaseerd op het GRP 2019 -2023 is de planning voor de jaaruitgaven en de inkomsten voor de komende jaren als volgt:

De voorziening vertoont op totaalniveau een geprognoseerd tekort van ruim € 9 miljoen in 2027. Op dit moment wordt het Water- en RioleringsPlan (WRP) opgesteld. Daarin vindt een actuele financiële doorrekening plaats.

Riolering - totaal voorzieningen Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Stand 1 januari	8.538	777	-794	-8.568
Dotatie	5.853	7.638	6.667	7.567
Uitputting	13.613	9.209	14.441	8.394
Stand 31 december	777	-794	-8.568	-9.396

4.3.6 Sportgebouwen

4.3.6.1 Beleid

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de sporthallen, gymnastieklokalen, het Groenhovenbad en de velden op een aantal sportparken in Gouda. De onderhoudsniveaus zijn vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst tussen gemeente en SPORT•GOUDA. SPORT•GOUDA verzorgt voor de gemeente de uitvoering van het groot en dagelijks onderhoud. Dit gebeurt in nauwe samenspraak met de sportclubs. De sportclubs onderhouden zelf hun eigen accommodaties zoals kleedkamers en kantines. De dienstverleningsovereenkomst met SPORT•GOUDA is in 2022 met een periode van vijf jaar verlengd. Na deze periode kan, op basis van de evaluatie, besloten worden om nogmaals met vijf jaar te verlengen.

4.3.6.2 Financiële middelen

De kosten voor het onderhoud van de binnensportaccommodaties moet SPORT•GOUDA vinden in het lumpsumbedrag dat zij jaarlijks van de gemeente ontvangt voor uitvoering van de dienstverleningsovereenkomst. Investerings in sportvelden staan op de gemeentelijke begroting.

Groot onderhoud

De meerjarenonderhoudsplanningen voor zowel de binnensport als de buitensport worden jaarlijks door SPORT•GOUDA bijgesteld. Grote projecten in 2024 zijn de renovatie van kunstgrasvelden van Jodan Boys (hoofdveld) en sv DONK (veld 2).

Dagelijks onderhoud

Het contractonderhoud (jaarlijkse onderhoudsbeurten van installaties, schilderwerk, servicecontracten) en het klachtenonderhoud maakt deel uit van de meerjarenonderhoudsplannen.

4.4 Financiering

4.4.1 Waarin geeft de paragraaf financiering inzicht?

De paragraaf geeft inzicht in de verwachte ontwikkeling van de financiering op korte, middellange en langere termijn. Deze verwachte ontwikkeling vindt haar grondslag in de volgende gegevens, verwachtingen, het treasury statuut en (wettelijke) kaders:

- De omvang van de verwachte meerjarige financieringsbehoefte
- De omvang van het in het coalitieakkoord 2022 vastgelegde schuldenplafond
- De renteverwachting
- Gedeeltelijk afdekken van toekomstig renterisico
- Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Onder 4.4.2 worden de belangrijkste conclusies uit deze paragraaf financiering samengevat.

De gevolgen voor de operationele financiering zijn hieronder in 4.4.3 uitgewerkt in beleidsvoornemens voor de korte termijn (2024), de middellange termijn (2025-2027) en lange termijn (2028 en verdere jaren). Tevens wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze de bancaire schuld zich naar verwachting meerjarig gaat ontwikkelen en hoe zich dit verhoudt met het schuldenplafond. Ook wordt inzicht gegeven in de verwachte ontwikkeling van de schuldquote.

Het investeringsprogramma leidt er toe dat de komende jaren jaarlijks nieuwe financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Daarover moet rente worden betaald. Vanaf de tweede helft van 2022 is de rente fors gestegen. Hoe de gemeente beleidsmatig al op deze rentestijging heeft geanticipeerd en in de nabije toekomst mee om wil gaan is in deze paragraaf onder 4.4.3.1, 4.4.3.2 en 4.4.4.1 uitgewerkt.

Daarnaast dient in de paragraaf financiering een aantal door het BBV voorgeschreven rapportages te worden opgenomen. Deze zijn onder 4.4.5 opgenomen.

4.4.2 Belangrijkste conclusies uit de paragraaf financiering

De belangrijkste conclusies zijn:

- De renteniveaus zijn vanaf medio 2022 opgelopen;
- Verwacht renteresultaat over 2024 is € 1.4 miljoen positief;
- Meerjarige financiering vindt plaats binnen de wettelijke kaders en het schuldenplafond;
- De netto schuldquote loopt vanaf 2024 wat op maar blijft ruim binnen de normen die de provincie hieraan stelt;
- Uit hoofde van risicobeheersing worden maatregelen genomen ter beheersing van het renterisico op toekomstig aan te trekken financieringsmiddelen.

4.4.3 Beleidsvoornemens

4.4.3.1 Beleidsvoornemens operationele financiering op korte termijn (2024)

Hieronder het verloop van de bancaire financiering:

Omschrijving	Bedrag
Langlopende financiering	€ 252 miljoen
Kortlopende financiering	€ 18 miljoen
Totaal	€ 270 miljoen
Omschrijving	Bedrag
Langlopende financiering	
Omvang op 1 januari 2024	€ 234 miljoen
Contractuele aflossingen 2024	€ -17 miljoen
Oprname langlopende financiering met al in 2021 vastgelegd rentepercentage	€ 10 miljoen
In de tweede helft van 2024 aan te trekken langlopende financiering	€ 25 miljoen
Totaal op 31 december 2024	€ 252 miljoen
Kortlopende financiering	
Omvang op 1 januari 2024	€ 15 miljoen
In 2024 aan te trekken kortlopende financiering	€ 3 miljoen
Totaal op 31 december 2024	€ 18 miljoen

4.4.3.2 Beleidsvoornemens op middellange termijn (2025-2027)

De benodigde omvang van de bancaire financiering wordt naarmate verder in de toekomst wordt gekeken steeds minder betrouwbaar in te schatten. Nu verwachte ontwikkelingen in het investeringsprogramma worden later bijgesteld waardoor het beeld permanent wijzigt.

Op basis van de huidige plannen verwachten we in de jaren 2025, 2026 en 2027 respectievelijk € 25 miljoen, € 25 miljoen en € 7 miljoen aan nieuwe langlopende financiering te zullen moeten aantrekken. Eventueel extra benodigde financiering doen we door middel van kortlopende financiering.

Het renterisico over de in de jaren 2025 en 2026 aan te trekken langlopende financieringsmiddelen is voor een groot gedeelte al in 2022 beheerst door voor het jaar:

- 2025 een tweetal leningen aan te trekken optellend tot € 15 miljoen, die op 1 juli 2025 worden gestort met een vastgelegd rentepercentage van 1,45 % (marktrente nu: 3,50 %)
- 2026 een langlopende geldlening aan te trekken van € 11 miljoen, die op 1 juli 2026 wordt gestort met een vastgesteld rentepercentage van 2,527 % (marktrente nu: 3,50%)

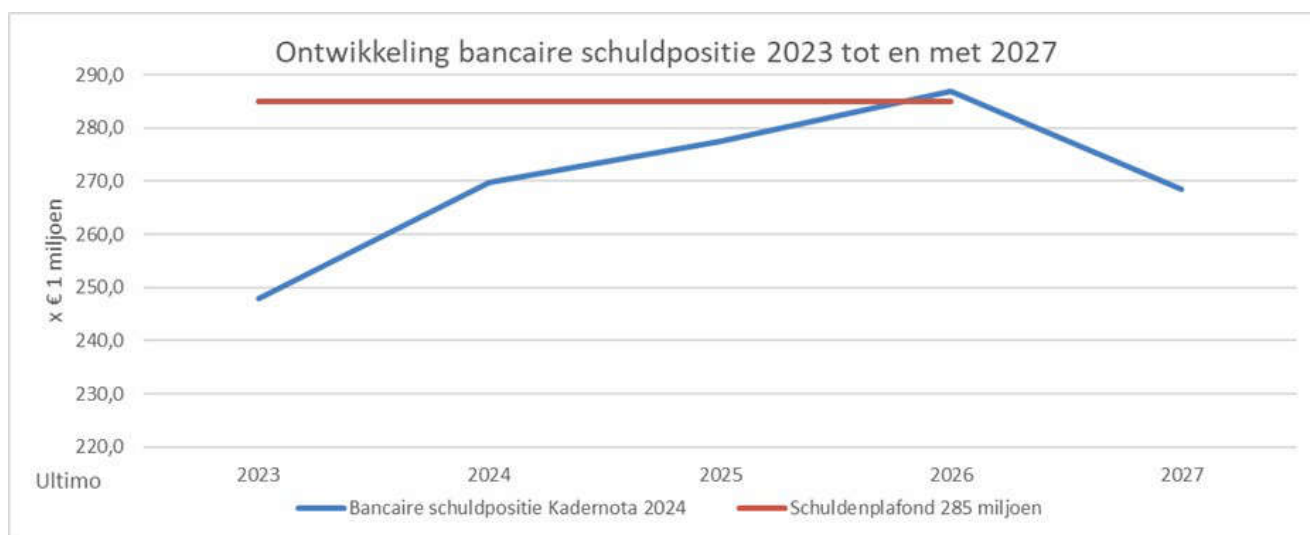
Het beheersen van het renterisico van de in 2025 en 2026 resterende verwachte aan te trekken volumes en het verwachte volume voor 2027 wordt in 2024 nader overwogen.

4.4.3.3 Beleidsvoornemens op langere termijn (>2027)

Op basis van het gemeentelijke investeringsprogramma moeten in de jaren 2028 en verdere jaren structureel langlopende financieringsmiddelen worden aangetrokken. Gegeven de hierboven aangegeven onzekerheden aangevuld met de gevolgen van de verdere ontwikkeling van Westergouwe en de onduidelijkheden rond het kabinetsbeleid op welke wijze gemeenten na 2026 vanuit het gemeentefonds worden gefinancierd, is de omvang van de aan te trekken nieuwe langlopende financieringsmiddelen met slechts een beperkte mate van zekerheid in te schatten. Uitgangspunt nu is dat ingaande 2028 jaarlijks gemiddeld € 15 miljoen aan nieuwe langlopende financiering aangetrokken moet worden. Beheersing van het renterisico van de vanaf 2028 aan te trekken financieringsmiddelen wordt nu nog niet zinvol geacht (zie ook 4.).

4.4.3.4 Meerjarige ontwikkeling bancaire schuld

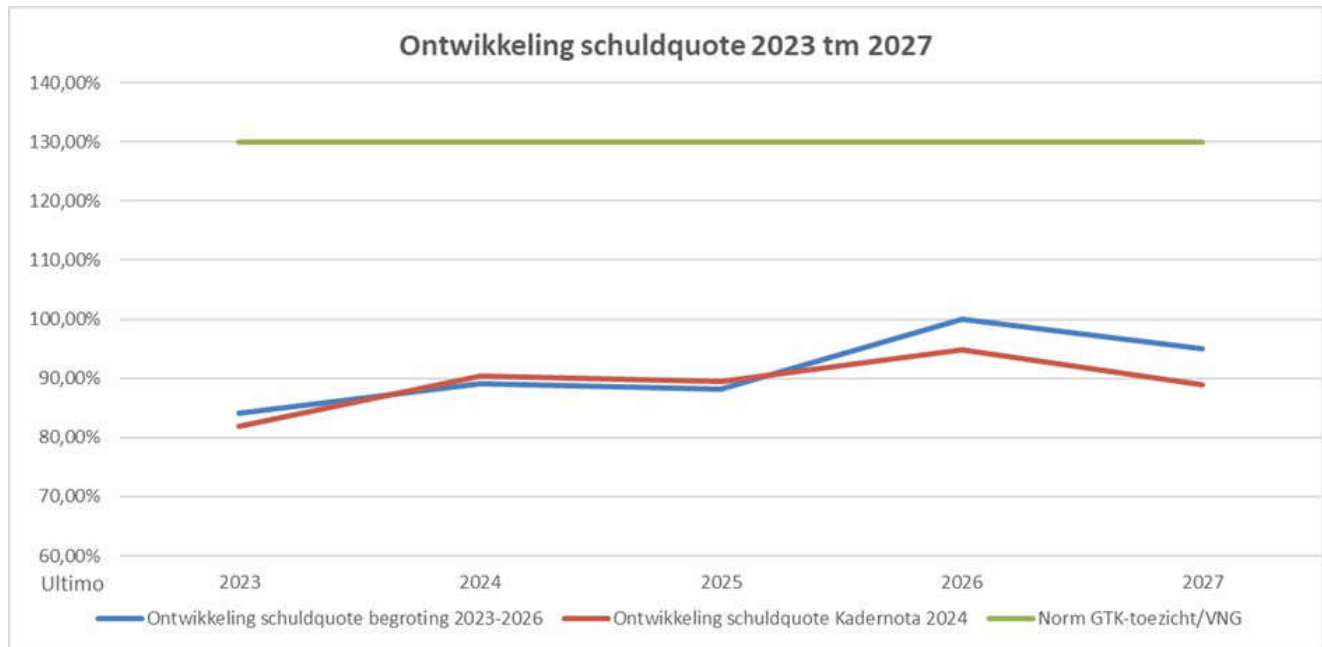
De hierboven onder 4.4.3.1 tot en met 4.4.3.3 vermelde beleidsvoornemens en uitgangspunten leiden tot onderstaande verwachte ontwikkeling van de gemeentelijke bancaire schuldpositie. Tevens is het in het coalitieakkoord 2022 vastgelegde schuldenplafond in de grafiek opgenomen.

4.4.3.5 Meerjarige ontwikkeling schuldquote

In het coalitieakkoord 2023-2026 heeft het college aangegeven de schuldquote te blijven gebruiken als monitoringsinstrument.

In onderstaande grafiek wordt mede op basis van de hierboven onder 4.4.3.1 tot en met 4.4.3.3 vermelde beleidsvoornemens inzicht gegeven in de tot en met ultimo 2027 verwachte ontwikkeling van de schuldquote en de toetsingskaders (GTK) die de provincie Zuid-Holland hanteert. De gemeente blijft goed in de buurt van de als veilig gekwalificeerde norm van 90%. Vanwege het investeringsniveau 2025 en 2026 is te zien dat in die jaren de schuldquote iets oploopt.

4.4.4 Beheersing renterisico

Omdat de gemeente de komende jaren nieuwe financieringsmiddelen moet aantrekken, loopt zij het risico van stijgende rente. Indien dit zich voordoet heeft dit een negatieve invloed op het financieel perspectief. In het treasury statuut van Gouda is vastgelegd dat toekomstig renterisico gedeeltelijk wordt afgedekt.

(bedragen x € 1 miljoen)	2024	2025	2026	2027
Langlopend				
Stand per 1 januari	234	252	259	266
Aflossingen	-17	-18	-18	-18
Nieuwe lening, % al vastgelegd > geen renterisico	10	15	11	0
Nieuwe lening, % nog niet bekend > wel renterisico	25	10	14	7
Stand per 31 december	252	259	266	255

Bij de beleidsvoornemens is uitgewerkt op welke wijze invulling is gegeven aan het beheersen van het renterisico. Tevens is aangegeven dat het resterend renterisico in de jaren 2024 tot en met 2027 vanaf het 4^e kwartaal 2023 nader wordt overwogen. Aan dit laatste ligt de verwachting ten grondslag dat de rentepercentages voor langlopende financiering niet verder zullen oplopen en op termijn iets zullen dalen. Om die reden is ten aanzien van het resterende te beheersen renterisico tot op dit moment geen actie ondernomen.

4.4.5 Voorgescreven rapportages

4.4.5.1 Rente en renteverdeling

Voor de begroting 2024 wordt rekening gehouden met € 6,8 miljoen aan te betalen rentekosten (begroting 2023: € 6,4 miljoen).

Via de methodiek van de renteomslag wordt totaal € 7.7 miljoen aan rentelasten omgeslagen over de activa (programma's en voorzieningen) en daarmee doorbelast aan de taakvelden. **Aan de grondexploitaties wordt € 0,5 miljoen vergoed.**

Het verwachte renteresultaat voor 2024 komt op € 1.4 miljoen (begroting 2023: € 0,7 miljoen). Dit renteresultaat maakt deel uit van het resultaat van het taakveld treasury.

De afwijking van het renteresultaat ten opzichte van 2023 wordt met name veroorzaakt door een lagere doorbelasting aan de grondexploitaties vanwege de afname van de boekwaarden.

Schema rentetoerekening 2024

(bedragen x € 1.000)	
De externe rentelasten voor de korte en lange financiering	6.789
De externe rentebaten	-32
Totaal door te berekenen externe rente	6.757
De rente die aan de grondexploitaties wordt worden doorberekend	-507
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
Totaal rente grondexploitaties en projectfinanciering	-507
Saldo door te berekenen externe rente	6.250
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen die gewaardeerd zijn op contante waarde	0
Totaal rente over eigen vermogen en voorzieningen	0
De geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	6.250
De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toegerekende rente (renteomslag)	7.658
Renteresultaat op het taakveld treasury (- betekent voordelig)	-1.408

Doordat er een verschil is tussen het gehanteerde omslagpercentage en het werkelijke percentage (toegestaan binnen een bandbreedte van -0,5% en 0,5%) ontstaat een renteresultaat.

Het gepresenteerde renteresultaat van € 1,4 miljoen voordelig betekent dat de gehanteerde omslagrente hoger is dan het werkelijke percentage. Er wordt dus meer rente doorberekend dan dat er daadwerkelijk aan rente wordt betaald aan de geldverstrekkers. Het verschil bevindt zich binnen de gestelde bandbreedte.

In de programmabegroting 2024-2027 zijn voor de verschillende renten de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Omslagrente	1,90%	1,90%	1,90%	1,90%
Rente over boekwaarden grondexploitaties	1,95%	1,95%	1,95%	1,95%
Rekenrente in de grondexploitaties	1,95%	1,95%	1,95%	1,95%
Rekenrente aan te trekken kort geld	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%
Rekenrente aan te trekken lang geld	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%

De hoogte van de omslagrente, de rente over de boekwaarden van de grondexploitaties en de hoogte van de rekenrente in de grondexploitaties zijn vastgesteld op basis van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording (BBV) hiervoor stelt.

Ten aanzien van de meerjarige ontwikkeling van de omslagrente bestaat het risico dat deze, als gevolg van de ontwikkeling van de renteniveaus waartegen de gemeente kan lenen, op enig moment naar boven moet worden bijgesteld. Bij de tweede bestuursrapportage van 2024 vindt een nieuwe analyse van de verwachte toekomstige ontwikkeling plaats. Eventuele budgettaire consequenties, mogelijk ook voor het begrotingsjaar 2024 worden verwerkt. De verwachting is overigens dat de 1,9% omslagrente enige jaren kan standhouden.

De rekenrentes voor aan te trekken kort en lang geld zijn afgeleid van de marktverwachtingen zoals deze golden op 7 augustus 2023.

De verwachting is dat zowel de korte als de lange rente in 2024 maar ook voor de wat langere termijn op de huidige niveaus blijven en wellicht iets dalen.

4.4.5.2 Kasgeldlimiet

Om grote fluctuaties in de rentelasten van de gemeente te vermijden is de omvang van de korte financiering door de wet FIDO begrensd op maximaal 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, met een minimum van € 0,3 miljoen. Het is hierbij niet toegestaan meer dan twee kwartalen achtereen de kasgeldlimiet te overschrijden.

Kasgeldlimiet

Omschrijving (bedragen * € 1 miljoen)	Rekening 2022 ultimo	Begroting 2023 gemiddeld	Begroting 2024 1e kwartaal	Begroting 2024 2e kwartaal	Begroting 2024 3e kwartaal	Begroting 2024 4e kwartaal
Begrotingstotaal (primitief)	300	298	324	324	324	324
In procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
Kasgeldlimiet	26	25	32	32	32	32
Gemiddelde kortlopende schuld (-/- = schuld, + = tegoed)	23	-17	-14	-21	-19	-21
Vrije ruimte	49	8	18	11	13	11

Bovenstaande tabel toont aan dat de gemeente Gouda de renterisico's op korte schuld beheerst binnen de daarvoor gestelde wettelijke kaders. Bij een eventuele transactie waarbij korte schuld wordt omgezet in lange schuld, beïnvloedt dit de ruimte onder de limiet positief.

4.4.5.3 Renterisiconorm

Om grote fluctuaties in de rentelasten bij lange financiering te vermijden is door de wet FIDO bepaald dat een gemeente elk jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal mag aflossen. Doel van de norm is dat gemeenten de renterisico's over de jaren spreiden.

Onderstaand de renterisico's met betrekking tot de vaste schuld.

Omschrijving (bedragen * € 1 miljoen)	2024	2025	2026	2027
Grondslag: omvang begroting per 1 januari				
Begrotingstotaal	347	363	347	351
Norm (%)	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	69	73	69	70
Aflossingsverplichtingen op vaste schuld	16	18	18	18
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	53	55	51	52

Bovenstaande tabel geeft aan dat het renterisico op de vaste schuld van de gemeente Gouda in de periode 2024 tot en met 2027 ruim binnen de wettelijk gestelde normen blijft.

4.4.5.4 Kredietrisico

De gemeenteraad heeft als algemeen uitgangspunt vastgesteld dat alleen leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak worden verstrekt. Andere uitzettingen zijn op grond van de Wet Fido niet toegestaan. Eventuele overtollige financiering mag uitsluitend nog worden belegd bij banken die voldoen aan de juiste kredietwaardigheid, de rijksoverheid of medeoverheden.

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus risicoprofiel) van de tegenpartij bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstrekte geldleningen, beleggingen) of uit verleende garanties.

Kredietrisico op verstrekte gelden en borgstellingen

De gemeenteraad heeft als algemeen uitgangspunt vastgesteld dat alleen leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak worden verstrekt. Andere uitzettingen zijn op grond van de Wet Fido niet toegestaan. Eventuele overtollige financiering mag uitsluitend nog worden belegd bij banken die voldoen aan de juiste kredietwaardigheid, de rijksoverheid of medeoverheden.

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus risicoprofiel) van de tegenpartij bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstrekte geldleningen, beleggingen) of uit verleende garanties.

Overzicht kredietrisico op verstrekte gelden en borgstellingen

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027
Publieke taak							
Leningen aan verenigingen, stichtingen en natuurlijke personen	61	43	61	61	61	61	61
Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0	0	0
Prudent beheer							
Financiële instellingen (rating A en hoger)	2.384	2.353	2.353	2.353	2.353	2.353	2.353
Overige (semi-)overheidsinstellingen	0	0	0	0	0	0	0
Overige toegestane instellingen	568	0	0	0	0	0	0
Overige niet toegestane instellingen	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	3.013	2.396	2.414	2.414	2.414	2.414	2.414

De uitzettingen bij financiële instellingen met een rating van A of hoger betreffen met name uitzettingen bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.

Naast het verstrekken van kredieten, verleent de gemeente Gouda uit hoofde van de publieke taak in uitzonderlijke gevallen een borgstelling richting derden (voor een toelichting, zie het onderdeel: Niet uit de balans blijvende verplichtingen uit de jaarstukken).

Het kredietrisico op borgstellingen wordt periodiek gewaardeerd en meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing).

4.4.5.5 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat er onvoldoende middelen zijn om aan directe betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. Dit doet zich voor indien de met BNG Bank overeengekomen kredietlimiet van € 10 miljoen op onze rekening-courant wordt overschreden. Dit risico wordt beheerst door een actief liquiditeitsbeheer dat wordt ondersteund door een permanent onderhouden liquiditeitsplanning met een horizon van ongeveer 2 jaar.

Op basis van onderbouwde voorspellingen van de in- en uitgaande geldstromen kan tijdig actie worden ondernomen om tekorten aan te vullen en overschotten uit te zetten. De liquiditeitsplanning wordt ook ingezet als hulpmiddel om de renterisico's te bepalen en het dagelijks saldo te beheren.

4.5 Investeringsen

4.5.1 Inleiding

Investeringsen leveren een positieve bijdrage aan de fysieke leefomgeving, waardoor de stad voor inwoners, bedrijven en toeristen aantrekkelijk blijft. Daarom blijft het college in de begroting ruimte maken voor zowel investeringen met een economisch als een maatschappelijk nut.

4.5.2 Investeringsrapportage

In de begroting wordt jaarlijks een meerjarige investeringsplanning opgesteld. Met dit instrument wordt de omvang van de investeringsbudgetten en de kapitaallasten vastgesteld. Bij iedere programmabegroting wordt een inschatting van de verwachte operationele, investerings- en financieringskasstromen opgesteld, waardoor liquiditeits- en renterisico's beheersbaar blijven.

De kapitaallasten die uit de investeringen voortvloeien zijn opgenomen in de exploitatielasten. Het totaalbedrag aan investeringen per jaar is als volgt.

Programma (bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Nut	2024	2025	2026	2027
01 Economie, werk en onderwijs	IHP	E	23.610.300	5.592.829	0	241.671
	Maatschappelijke Voorzieningen Westergouwe	E	65.000	85.000	6.414.356	0
02 Energie en klimaat	Rioleringsinvestering uitgaven	H	13.613.328	9.209.331	14.440.721	8.394.076
	Rioleringsinvestering inkomsten	H	-13.613.328	-9.209.331	-14.440.721	-8.394.076
03 Wonen en leefomgeving	Eurotonde	M	3.000.000	0	0	0
	Fietsparkeren (bestuursakkoord)	M	2.100.000	0	0	0
	Haastrechtsebrug	M	2.500.000	0	0	0
	Herinrichting Agnietenstraat	M	358.050	0	0	0
	Herinrichting Sportlaan	M	20.460	219.945	0	0
	Kwaliteitsverhoging binnenstad	M	640.000	345.000	345.000	345.000
	Maatr. Knelpunt.verkeer en VCP	M	4.204.637	2.754.637	2.774.637	2.784.637
	Maatschappelijke Voorzieningen Westergouwe	E	14.987.277	8.487.277	6.560.469	100.874
	Onderhoudsinvesteringen Schouwburg	E	480.700	0	306.475	0
	Sporten in de buitenruimte (bestuursakkoord)	M	250.000	250.000	250.000	250.000
	Stadhuis 2023 (bestuursakkoord)	E	4.215.000	0	0	0
	Toegankelijkheid Openbare Ruimte (bestuursakkoord)	M	1.500.000	1.500.000	1.500.000	0
	Toegankelijkheid Openbare Ruimte 20 jr (bestuursakkoord)	M	2.350.000	0	0	0
	Verduurz Gem.Vastgoed (bestuursakkoord)	E	6.033.333	3.333.333	3.333.333	3.333.333
	Vervanging comp.bestuur Selectief Toegangstelsysteem	E	350.000	0	0	0
	Vervanging Kade- en Walmuren (bestuursakkoord)	M	102.300	2.864.400	0	0
	Vervanging populieren		780.000	780.000	780.000	0
	Vervangings investering Openbare Ruimte	M	7.885.680	8.165.100	7.926.871	7.715.478
	Voetpad door spoorpark	M	779.000	0	0	0
	Vervanging VRI	M	226.904	0	0	0
05 Cultuur, sport en recreatie	Buitensport	E	1.383.000	1.152.000	569.000	251.000
06 Leefbaarheid en veiligheid	Vervanging camera toezicht	E	42.000	44.000	44.000	44.000
	Vervanging zakpalen binnenstad		175.000	0	0	0
07 Bestuur en organisatie	Automatisering	E	695.901	883.261	922.000	1.500.000
	AV middelen	E	0	460.350	450.000	450.000
Totaal			78.734.542	36.917.132	32.176.141	17.015.993

4.6 Bedrijfsvoering

4.6.1 Inleiding

Een goede bedrijfsvoering is essentieel in een robuuste organisatie om haar opgaves te realiseren. Een robuuste organisatie betekent dat het fundament stevig staat. Een organisatie met voldoende en vakkundige medewerkers waar ambtelijk vakmanschap centraal staat. Dit begint met een duidelijke stip aan de horizon: wat kenmerkt de organisatie, wat zijn daarin de belangrijkste waarden en welk gedrag hoort daarbij? Wat is de meest passende inrichting gezien de uitdagingen? Het aantrekken en behouden van medewerkers is een grote uitdaging en vraagt om een goede strategische personeelsplanning. Gemeente Gouda wil een aantrekkelijke werkgever zijn en een leerschool. Andere belangrijke speerpunten zijn het verbeteren van het informatiegestuurd werken en een goed werkende financiële functie. Tot slot is de gemeente Gouda een diverse en inclusieve organisatie en werkgever. Deze speerpunten worden hieronder verder toegelicht.

4.6.2 Wat zijn de belangrijkste prioriteiten

Verbeteren financiële functie

Doel

Het versterken van de financiële functie is en blijft de komende jaren één van de belangrijkste prioriteiten van de gemeente Gouda. Om hier de regie op te voeren, is het programma Verbeteren Financiële Functie (VFF) medio 2021 gestart. In 2024 gaat deze ontwikkeling een nieuwe fase in, waarin de focus ligt op de borging van de verbeterpunten in de reguliere processen.

In 2024 wordt verder gewerkt aan het verbeteren van de financiële functie, met als doel te zorgen dat de financiële processen goed lopen, de administratie betrouwbaar is, de informatievoorziening goed is georganiseerd en het eigenaarschap eenduidig is belegd. Hiermee wordt de financiële functie een drijvende kracht binnen de organisatie. Geruisloos als het goed loopt, zichtbaar wanneer het nodig is.

Activiteiten 2024

- De implementatie en borging van (gewijzigde) kaderstelling voor bedrijfsvoeringonderwerpen;
- Het verder optimaliseren van de Planning & Control cyclus en verbeteringen bij het opstellen van de P&C producten, met specifieke aandacht voor de begroting;
- Het in gebruik nemen van de ontwikkelde financiële rapportages en bedrijfsvoeringdashboards in de reguliere processen en verder ontwikkelen van de financiële informatievoorziening;
- Het verder ontwikkelen van financiële administratie door de administratie en de checks & balances waar nodig te optimaliseren en de periodeafsluiting te implementeren;
- Het investeren in de ontwikkeling en kwaliteit van medewerkers in de financiële functie zodat de dienstverlening aan het bestuur en de gemeente verder wordt verbeterd.

Sturen op realisatie

Doel

Een van de ontwikkelpunten in de organisatie is het versterken van de sturing op realisatie op het gebied van zowel personeelskosten (inclusief inhuur), financiën als resultaten. Het sturen op resultaten versterkt de focus met als doel om doelgerichter en doelmatiger te werken. In 2024 ligt daarbij de focus op het in gebruik nemen en verder ontwikkelen van nieuwe rapportages en dashboards.

Activiteiten 2024

- Het in gebruik nemen en werken met een ontwikkeld dashboard op het gebied van personeelskosten, om de sturing op de personeelskosten te verbeteren;
- Het waar nodig en mogelijk herinrichten van de begroting en verbeteren van ramingen;
- Het in gebruik nemen en werken met een uniforme wijze van rapportage waardoor de verschillende afdelingen periodiek rapporteren over hun resultaten op bovenstaande onderdelen (personeelskosten, overige budgetten en resultaten)

Strategische personeelsplanning

Doel

Het doel van strategische personeelsplanning is het tijdig uitvoeren van acties om de juiste mensen op de juiste plek te krijgen. Het wordt ingezet als instrument voor een optimaal haalbare goede bezetting (kwalitatief, kwantitatief) en zichtbaar te maken waar tekorten ontstaan (en dus meer mensen of kwaliteiten nodig zijn) om de ambities van raad en college waar te maken. Ook ontwikkelingen buiten de organisatie spelen hierin mee. SPP is een cyclisch proces waarin door middel van analyses (kwalitatief & kwantitatief) scenario's geschetst worden. Hiermee kunnen benodigde acties (zoals opleiden, ontwikkelen, doorstroom, instroom) tijdig plaatsvinden om zo in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen, talent te herkennen en (op termijn) de werkdruk te kunnen verminderen. Alle afdelingen/leidinggevenden gebruiken eenzelfde instrument waardoor onderlinge uitwisseling van talenten in de toekomst eenvoudiger wordt.

Activiteiten

- Jaarlijkse cyclus opstarten met de afdelingen die in de pilot hebben meegedaan plus 3-5 nieuwe afdelingen.
- SPP directie(s): talentontwikkeling en -inzet van management.

Digitaal en informatie gestuurd werken

Doel

De ambitie van het programma Slim snel en digitaal (voorheen Geheugen van Gouda) is het optimaliseren van de dienstverlening van de gemeente. Hierbij zijn informatievoorziening en onderliggende techniek randvoorwaardelijke hulpmiddelen. De ambitie om de dienstverlening te verbeteren wordt dan ook gerealiseerd door het op orde brengen van het organisatiegeheugen en door middel van een goed ingerichte informatievoorziening. Het programma gaat daarbij in de basis uit van goed ingerichte digitale processen. Digitale processen levert sturingsinformatie (data) op. Deze stuurinformatie geeft de gemeente veel mogelijkheden om haar processen, programma's en dienstverlening efficiënter in te richten, transparantie te geven over haar handelen, beslissingen op maat te nemen en proactief te kunnen inspelen op de behoeften en uitdagingen in huishoudens, de wijk en de stad. Het doel van "Digitaal en informatie gestuurd werken" is te zorgen voor de volledige digitalisering van de processen van de gemeente, de juiste opslag en archivering, het waarborgen van de kwaliteit van de data en het werken aan ontsluiten en benutten van die data voor bovengenoemde doeleinden.

Activiteiten 2024

- Het verder uitrollen van zaakgericht werken en uitfasering DMS Verseon
- De implementatie van de Wet open overheid
- De implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
- VNG pilot Common Ground MijnZaken
- Pre-depot implementeren
- De kwaliteit en ontsluiting van data verbeteren
- Doorontwikkeling van het data-team
- Realiseren dashboard(s) voor strategische vraagstukken

Gouden Waarden

Doel

De in 2022 ontwikkelde missie en set aan gouden waarden wordt dagelijks doorleefd op de werkvloer. Iedereen die voor de gemeentelijke organisatie werkt kent de missie en gouden waarden en weet hoe deze in het werk worden vertaald. Dit referentiekader geeft elke keer richting aan het gedrag dat nodig is om ons dagelijkse werk te kunnen uitvoeren én vorm te geven aan de maatschappelijke opgaven waar we als gemeente voor staan. Leiderschap is hierbij de hefboom. Leidinggevendens tonen voorbeeldgedrag en het goede gesprek hierover wordt in de directies gevoerd. Teams maken het verschil, ofwel teamleden samen.

Activiteiten 2024

- Inzet MD/leiderschapstraject/ leiderschaps-ontwikkeling. Resultaat: directie, leidinggevendens en senioren dragen de missie en gouden waarden actief uit en tonen voorbeeldgedrag.
- Inzet team ontwikkeling. Resultaat: teamleden werken samen aan realiseren van ambities aan de hand van concrete doelstellingen aansluitend bij missie en gouden waarden.
- Faciliteren in de ontwikkeling persoonlijk leiderschap individuele medewerkers. Resultaat: kernwaarden zijn terug te zien in het gedrag van medewerkers.
- Faciliteren bij het vertalen van de missie en kernwaarden naar ons dagelijkse werk (gedrag en inhoud).

Inclusie en diversiteit

Doel

De gemeente Gouda is een diverse en inclusieve organisatie en werkgever. Dit betekent dat er inclusief leiderschap getoond wordt, het personeelsbestand divers is samengesteld, mensen met een diverse achtergrond zich uitgenodigd voelen om bij de gemeente te komen werken en hier ook graag blijven werken vanwege het inclusieve werkklimaat.

Activiteiten 2024

- Vervolg trainingen onbewuste vooroordelen (voor iedereen)
- Vervolg trainingen inclusief leiderschap (incl. onbewuste vooroordelen en ook voor coördinatoren)
- Vervolg het goede D&I gesprek
- Vervolg meten van D&I neerzetten
- Verder doorontwikkelen inclusief werven organisatiebreed
- Verder doorontwikkelen inclusief communiceren
- Interne activiteiten zo veel mogelijk laten aansluiten op Lokale Inclusie Agenda

Rechtmatigheid

Doel

Met ingang van boekjaar 2023 dient het college een rechtmatigheidsverantwoording af te leggen in de jaarrekening van de gemeente. De accountant toetst de getrouwheid van de verantwoording. Het is vervolgens aan de raad om de rechtmatigheidsverantwoording van het college te beoordelen.

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording stelt eisen aan de interne beheersing van gemeenten. De gemeente Gouda heeft ervoor gekozen om niet alleen te voldoen aan de minimale eisen, maar om de rechtmatigheidsverantwoording aan te grijpen om de interne beheersing te versterken. Door controles aantoonbaar in te bedden in de processen en applicaties worden fouten voorkomen en zijn minder controles achteraf nodig. Deze aanpak van systeemgericht controleren zal de komende jaren ook toegepast worden op verslaggevingsrisico's en operationele risico's.

Activiteiten 2024

- Het opstellen en onderbouwen van de rechtmatigheidsverantwoording over boekjaar 2023 conform verantwoordingsgrens;
- Rapporteren van onrechtmatigheden in de paragraaf bedrijfsvoering in de jaarrekening die boven de rapporteringsgrens uitkomen;
- Het plan voor verbijzonderde interne controle 2024 opstellen en uitvoeren (inclusief inrichten systeemgerichte controles);
- Normenkader wet- en regelgeving 2024 opstellen;
- Het proces voor het continu actueel houden van het normenkader met wet- en regelgeving opstellen en implementeren;
- Het organiseren van bewustwordingssessies en workshops voor management en medewerkers;
- Het optimaliseren van de samenwerking met de externe accountant waar het de financiële rechtmatigheid betreft.

Passende Inrichting

Doel

Een inrichting van de organisatie die passend is bij de complexe opgaves waar de gemeente voor staat. Een wendbare en robuuste organisatie met aandacht voor de kwaliteit van de uitvoering. Zodat het reguliere werk door blijft gaan én nieuwe ambities kunnen worden gerealiseerd.

Activiteiten 2024

- Nieuwe structuur sociaal en ruimtelijk domein; nieuwe afdelingen inrichten;
- Nieuwe rolverdeling Afdelingshoofd, teamleider en inhoudelijk coördinator; bevoegdheden/ autorisaties etc;
- Ontwikkeling naar Gemeenschappelijke Regeling van de Regionale Werkorganisatie (RWO).

4.7 Verbonden partijen

4.7.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners van de gemeente waarin zij een bestuurlijk en een financieel belang heeft en waarin zij daardoor medeverantwoordelijkheid draagt ('mede-eigenaarschap'). Verbonden partijen zijn gevormd omdat samenwerkingsverbanden kansen bieden voor een efficiëntere, effectieve en/of kwalitatief betere uitvoering. Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, NV's en BV's) organisaties zijn.

In deze paragraaf wordt per verbonden partij weergegeven welk bestuurlijk en financieel belang de gemeente in een verbonden partij heeft en worden de actuele beleidsontwikkelingen benoemd.

4.7.2 Belangrijke ontwikkeling 2024

Wijziging wet WGR

Op 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. Deze wijziging heeft als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rollen die gemeenteraden hebben, te versterken. Een aantal wijzigingen is per 1 juli 2022 in werking getreden en een aantal wijzigingen vraagt om een vertaling in de gemeenschappelijke regeling. Deze vertaling moet uiterlijk 1 juli 2024 zijn verwerkt in de gemeenschappelijke regeling.

4.7.3 Belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen

4.7.3.1 Regio Midden Holland

Op 6 februari is het rapport 'Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem Midden-Holland' verschenen. Dit onderzoek van Berenschot en de Rijksuniversiteit Groningen naar het Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem (BRE) van Regio Midden-Holland richt zich op factoren die bijdragen aan het realiseren van publieke waarde in de regio.

Enkele belangrijke uitkomsten zijn dat:

- de regio er op het gebied van de brede welvaart goed voor staat, ook in vergelijking met andere regio's.
- de netwerksamenwerking de afgelopen jaren positieve resultaten heeft behaald in de vorm van beleidsplannen en visies (creatie van indirecte publieke waarde). Dit heeft tot vertrouwen in de regio geleid en tot een samenwerking waarvoor de randvoorwaarden op orde zijn.
- door meer in te zetten op coördinatie, de uitvoering van regionale plannen, het monitoren van uitkomsten en het bijsturen van deze richting het mogelijk is om nu door te pakken en tot meer directe publieke waarde realisatie te komen.
- de samenwerking op basis van het voorgaande op een kantelpunt staat.

Het advies dat voortvloeit uit het rapport is om enerzijds te investeren in het richten van de samenwerking en anderzijds om ook te investeren in het inrichten van de samenwerking.

Het Dagelijks Bestuur herkent zich in de uitkomsten van het rapport en is met beide aanbevelingen aan de slag gegaan. De raden zijn gevraagd om een zienswijze op het BRE-rapport te geven, op basis waarvan het Dagelijks Bestuur in het najaar een voorstel zal doen om de capaciteit en de slagkracht van de regio Midden-Holland te verstevigen.

4.7.3.2 ODMH

Duurzaamheid

Het thema duurzaamheid staat prominent op de agenda bij gemeenten en provincie als gevolg van het VN-Klimaatakkoord van Parijs en de daaruit volgende Klimaatwet en nieuwe EU-afspraken, gericht op het tegengaan van gevaarlijke klimaatverandering. Specifiek voor Gouda geldt daarbij het doel om in 2040 klimaatneutraal te zijn als stad. De ODMH adviseert en ondersteunt gemeenten bij energietransitie, wettelijke taken energiebesparing bij bedrijven, circulaire economie, duurzame mobiliteit en verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 betekent dat er veel verandert. De ODMH levert inbreng bij het opstellen van het gemeentelijke omgevingsplan en de provinciale omgevingsverordening. In de overgangsfase blijft het bestaande beleid en beheer ook deels van toepassing.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden gemeenten bevoegd gezag over de bodem. Verschillende taken worden van de provincie overgedragen naar gemeenten. Dat heeft financiële en juridische gevolgen. De afgelopen jaren is invulling gegeven aan de overdracht van bodemtaken om deze vanaf 1 januari 2024 uit te voeren. Zorgpunt is (het gebrek aan voldoende) overdracht van middelen naar gemeenten voor deze taken.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, treedt - naar verwachting - ook de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. Deze wet verplaatst de toetsing aan de bouwtechnische eisen van een bouwwerk van de gemeente naar een onafhankelijke marktpartij, de zogenoemde kwaliteitsborger. Dit geldt niet direct voor alle bouwwerken, maar gaat in

fases. Onduidelijk is nog wat de wet betekent voor de uitvoering van de handhavende rol van gemeenten bij bouwwerken die qua bouwtechnische toets en bouwtoezicht is overgedragen aan marktpartijen.

Of de Wkb op 1 januari 2024 daadwerkelijk in werking treedt is nog niet geheel zeker. De Eerste Kamer heeft op 11 juli 2023 een motie aangenomen waarin zij de minister vraagt om de invoering van de Wkb uit te stellen. In de motie vraagt een aantal Eerste Kamerleden de minister eerst een aantal knelpunten op te lossen voordat de wet ingevoerd kan worden.

4.7.3.3 Groenalliantie Midden-Holland en omstreken

Groenalliantie behartigt de bovengemeentelijke belangen van het beheer en de ontwikkeling van natuur- en recreatiegebieden voor de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Krimpen aan den IJssel en Waddinxveen. Het primaire belang van Groenalliantie is de bescherming van de belangen van natuur, recreatie en landschap in de natuur- en recreatiegebieden conform de doelstelling in de Gemeenschappelijke regeling. De natuur- en recreatiegebieden van Groenalliantie maken onderdeel uit van een groter groen recreatief netwerk en zijn van groot recreatief belang voor Gouda en haar directe omgeving. In alle gebieden van Groenalliantie Midden-Holland worden verbeteringen en aanvullingen in de recreatieve voorzieningen uitgevoerd. De uitvoeringstaken van de Groenalliantie worden tussen 2019 en 2026 uitgevoerd door samenwerkingspartner Staatsbosbeheer. Dit maakt onderdeel uit van de op 12 december 2018 afgesloten samenwerkingsovereenkomst.

Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 & Uitvoeringsagenda

Eind 2021 is het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 vastgesteld. Groenalliantie zet met het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 de koers uit voor de komende 10 jaar als vervolg op de omvangrijke en succesvolle Kwaliteitsimpuls Groenalliantie. Het Ontwikkelplan (2021) geeft de richting en kaders aan voor het strategisch en tactisch handelen van het bestuur ten aanzien van investeringen, meerjarig beheer, omgang met maatschappelijke vraagstukken en samenwerking met andere partijen (waaronder de horizontale samenwerking met Staatsbosbeheer). Het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 gaat vergezeld van een meerjarige investeringsagenda. De agenda bevat onderzoeken, verkenningen en uitvoerings-/inrichtingsprojecten die invulling geven aan de opgave om de gebieden op het gebied van natuur en recreatie verder te versterken. Groenalliantie geeft hiermee invulling aan de gebiedsopgaven en ontwikkelingsperspectieven. De investeringsagenda kent een looptijd van vijf jaar (2022-2026), maar heeft een dynamisch karakter. Voor de uitvoering van de projecten in de investeringsagenda tot en met 2025 is de aanpak beschreven in het in 2022 vastgestelde programma 'Groen voor Iedereen'.

Duurzame en klimaatadaptieve gebieden

Naast gebiedsgerichte investeringen wil de Groenalliantie in 2024 positief bijdragen aan bredere opgaven als waterkwaliteit, gezondheid, biodiversiteit, de energietransitie en klimaatadaptatie. Zo kunnen de natuur- en recreatiegebieden een bijdrage leveren aan de infiltratie van regenwater en het verhogen van de biodiversiteit. Daarvoor wordt een duurzame balans gezocht tussen natuur en recreatie waarbij het uitgangspunt is dat de natuurwaarden, waterkwaliteit en biodiversiteit toenemen in de komende jaren. In het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 is veel aandacht voor de natuurwaarden, waterkwaliteit en de biodiversiteit. Ook wordt er gezocht naar de mogelijkheden om op kleine schaal meer duurzame energie op te wekken. De opgaven zoals benoemd in het Ontwikkelplan worden opgepakt en samen met gebiedspartners en maatschappelijke partijen uitgewerkt. Door groeiende druk op de gebieden, zeker rond de entreegebieden en in de zomerse maanden, wil Groenalliantie verkennen of uitbreiding van de bestaande gebieden kansrijk is. En daarmee bijdragen aan meer groene natuur- en recreatieruimte.

Uittreden Provincie Zuid-Holland

Het college van gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland (PZH) heeft besloten om per 1 januari 2018 uit diverse recreatieschappen te treden, waaronder Groenalliantie. Volgens de afgesloten uittredingsovereenkomst heeft de provincie voor de jaren 2018-2021 haar bijdrage op het niveau van 2017 gehandhaafd inclusief de toezegging daarna een financiële medeverantwoordelijkheid te houden en daartoe financiële middelen beschikbaar te stellen. Bij uittreding heeft de provincie Zuid-Holland met de schappen individuele afspraken gemaakt over onder meer de voortzetting en hoogte van de financiering. Voor Groenalliantie gaat het tot 2025 om een jaarlijkse afname van 10% van de financiering. Deze afname is opgevangen in de begroting.

Vanaf het jaar 2025 kan Groenalliantie gebruik maken van de nieuwe provinciale beheerregeling. Dat betekent dat voor aangrenzende gebieden van 100 hectare of meer, een maximum bijdrage van maximaal 40% aan beheergelden kan worden aangevraagd. Afhankelijk van het aantal inschrijvers, kan dit percentage omlaag gaan. Deze bijdrage dient elk jaar aangevraagd te worden en kan jaarlijks fluctueren. Daarbij zijn de gebieden van Groenalliantie lang niet altijd groter dan 100 hectare. Dit betekent niet alleen een constante onzekerheid binnen de planning- en controlcyclus maar eveneens administratieve en ambtelijke regeldruk. Groenalliantie heeft dan ook verzocht om deze eis los te laten. Momenteel vinden er op ambtelijk en bestuurlijk niveau gesprekken plaats om bij de provincie te benadrukken dat Groenalliantie met de beheerregeling de huidige kwaliteit van de recreatiegebieden onvoldoende kan borgen. Dit wordt nog verder onderzocht.

De Provincie Zuid-Holland heeft een recreatieperspectief 2030 opgesteld. Daarin staat dat het de verantwoordelijkheid is van de investerende eigenaren om aan de voorkant de extra beheerlasten meerjarig te begroten en te financieren (40%/60%). PZH geeft aan vanuit haar systeemverantwoordelijkheid voor het recreatieve netwerk mee te denken hoe deze toekomstige beheerlasten structureel gefinancierd kunnen worden. In het recreatieperspectief wordt echter niet inhoudelijk

ingegaan op de vraag hoe PZH financiële borging wil bewerkstelligen. Vanuit de schappen is het standpunt dat een dergelijke ambitie moet worden geborgd met een degelijke financieringsparagraaf.

Het bestuur van Groenalliantie is namens de besturen van de andere schappen in overleg met zowel GS als PS van de provincie om te komen tot een aanpassing van de regeling (de voorbereidingen voor een evaluatie door de provincie zijn reeds gestart) voor de schappen en doet dit in nauwe samenwerking met de uitvoeringspartner van de schappen, Staatsbosbeheer. Op dit moment is er naast de beheerregeling nog niet verder aan te geven of en hoe de financiële bijdrage er precies uit gaat zien. De verwachting is dat daar in 2024 meer duidelijkheid over verschaft kan worden.

4.7.3.4 Streekarchief Midden-Holland

Het Streekarchief Midden-Holland zal in 2024, in opdracht van de aangesloten gemeenten, verder gaan met de implementatie van het e-depot. Door middel van een aantal pilotprojecten met de deelnemende gemeenten aan de GR zullen diverse datasets in het e-depot worden opgenomen, zoals videotulen en bouwvergunningen. Daarnaast wil het Streekarchief in 2024 de digitale dienstverlening verbeteren, door de website nog gebruiksvriendelijker te maken, de collectie verder te digitaliseren, en in te zetten op de toepassing van nieuwe technieken om de collectie nog beter toegankelijk te maken.

4.7.3.5 Promen

Met Promen is het 'Hoofdlijnenbesluit 2018-2025' afgesloten. Hiermee is een financiële en juridische knip ingevoerd tussen de GR Promen (uitvoering Sociale Werkvoorziening) en de onderliggende BV die de Participatiewet (PW) dienstverlening uitvoert (GR Prowork). Jaarlijks maakt de gemeente Gouda maatwerkafspraken met Prowork.

Voor de WSW, die wordt uitgevoerd door Promen, stijgt de kostprijs per WSW-fte de komende jaren. Daarnaast neemt het aantal WSW'ers af. Om te voorkomen dat de exploitatietekorten toenemen, zullen, daar waar mogelijk, optimalisaties in de formatie staf en leiding en de overige bedrijfskosten worden doorgevoerd. Beide onderdelen (Promen en ProWork) zorgen ervoor dat – buiten onverwachte wijzigingen in wet- en regelgeving - er geen grote begrotingstekorten te verwachten zijn.

4.7.3.6 Hecht (voorheen RDOG)

www.eengezonderhollandsmidden.nl.

Programma Hecht24. Door de programmatische aanpak binnen Hecht24 zijn veel projectteams in de periode 2020-2023 in staat geweest de beoogde resultaten op te leveren. Dit betekent voor 2024 dat - zoals verwacht - de fase van borging plaats zal vinden. In 2024 staat bovendien het implementeren van de strategie op het gebied van datagedreven werken op de rol. De managers van de Ondersteunende Dienst en van Control en Concernstaf hebben de verantwoordelijkheid van de programmalijntrekkers voor Hecht24 overgenomen. Op deze manier worden de veranderingen optimaal met ontwikkeling in de lijnorganisatie vervlochten. Doel van deze aanpassing is tevens om de effecten van Hecht24 goed te verankeren in de staande organisatie. Deze overheveling van projecten was eerder al gedaan voor aanpassingen op HR, financiën, ICT, huisvesting, kwaliteitssystemen en communicatie. Hecht rapporteert jaarlijks op twee momenten over de voortgang en de resultaten van het programma Hecht24, te weten in de bestuursrapportage en met de jaarstukken.

Control en Concernstaf. Control en concernstaf (CCS) borgt de verantwoordelijkheden van de directie en adviseert en biedt vakspecialistische ondersteuning (onder andere control, inkoop, juridische zaken, privacy, archivering, communicatie) aan de gehele organisatie. Daarnaast is vanuit het programma Hecht24 het eigenaarschap van de verdere vertaalslag van missie en visie en strategische koers hier belegd.

Centraal Ondersteunende Dienst. Voor 2024 ligt de focus op het versterken van de adviserende en regisserende taken naar de overige Resultaat Verantwoordelijke Eenheden (RVE'en) en het optimaal gebruiken en verder uitbreiden van (digitale) faciliteiten voor alle medewerkers. Het vergroten van het adaptieve en innovatieve vermogen binnen heel Hecht staat hierbij centraal. Ook de in 2023 uitgezette koers rond datagedreven werken zal hierbij nadrukkelijk inzet vergen.

Jeugdgezondheidszorg. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) richt zich de komende jaren op passende zorg. Dat wil zeggen: de juiste zorg op de juiste plaats en door de juiste professional. Kwaliteit van zorg gaat voor kwantiteit. Door de 'Gezamenlijk Inschatten Zorgbehoeften' (GIZ) methode is Jeugdgezondheidszorg (JGZ) in staat om adequaat zorg te leveren. Zo stimuleert Hecht de regie over het proces bij ouders en verzorgers. Daarbij wordt gekeken wie de gewenste zorg het best kan bieden, want dat is niet in alle gevallen de JGZ zelf. De JGZ-professional voelt zich wel verantwoordelijk dat benodigde zorg geleverd wordt en organiseert de zorg, maar voert de zorg niet zelf uit als dit niet tot zijn/haar expertise behoort. Met taakverschuiving wordt kritisch gekeken naar de taken van artsen, verpleegkundigen en assistenten. Taken die bijvoorbeeld vroeger werden uitgevoerd door een arts zijn tegenwoordig veel meer op hun plaats bij verpleegkundigen. Hierdoor blijven de functies in beweging en duurzaam uitdagend. Op deze manier verwacht Hecht een interessante werkgever te blijven en een gezond aantrekkingsvermogen op nieuwe professionals te houden.

Gezondheidsbescherming, toezicht en GHOR. Voor Gezondheidsbescherming, Toezicht en GHOR (GTG) is de landelijk inzet op Versterking Infectieziekten Preventie en het beleidsprogramma versterking pandemische paraatheid een belangrijke ontwikkeling. Daarnaast start het traject herijking VISI normering infectieziekte bestrijding. Vanwege

wet- en regelgeving dient de dienstverlening op een aantal punten aangepast te worden. Dit betreft diverse taken (o.a. kwaliteitsstandaarden Seksuele Gezondheid, flexibilisering toezicht, invoering omgevingswet, effecten van klimaatverandering). Een nieuwe Aanvullende Seksuele Gezondheid-regeling wordt ontwikkeld.

Gezondheidsbevordering en onderzoek. Datagedreven werken is een breed gedragen wens van zowel de regio als Hecht. De aandacht gaat hierin speciaal uit naar de manier waarop relevante data op het gebied van Publieke Gezondheid en het Sociaal Domein voor gemeenten wordt ontsloten. Daarnaast is gebleken dat er m.b.t. de mentale gezondheid van zowel jongeren als volwassenen een kwetsbaarheid ligt. Daar willen we in samenspraak met de gemeenten in Hollands Midden extra aandacht aan besteden.

Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH). De landelijke beleidsontwikkelingen van het toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming is mogelijk van invloed op onze werkprocessen en huidige taken. Hecht constateert dat er al lokale en regionale initiatieven worden genomen om op kleine schaal de nodige hervormingen op te starten. Hecht werkt daar zo veel als mogelijk aan mee. In het verlengde daarvan speelt het vraagstuk over het missen van langdurige regie op complexe casuïstiek, onder meer bij huiselijk geweld en kindermishandeling, maar ook bij personen met onbegrepen en onveilig gedrag. Door het ontbreken van deze langdurige regie is het voor de professionals van het ZVH moeilijker om casuïstiek te borgen in een overdracht en daarmee af te sluiten. Indien een vorm van langdurige regie beschikbaar komt in de regio, zal dit van invloed zijn op de uitvoering van de dienstverlening van en de samenwerking met de professionals binnen het ZVH. De decentralisatie van de maatschappelijke zorg kan ook invloed hebben op de werkzaamheden. In ieder geval op een deel van onze doelgroep van kwetsbare personen. De (centrale) opvang in Leiden wordt afgebouwd en gemeenten gaan zelf voorzien in opvangplekken, waar onze professionals nieuwe (werk)afspraken mee zullen moeten maken.

Regionale Ambulancevoorziening (RAV.) De RAV verleent ambulancezorg en verzorgt meldkameractiviteiten in de regio Hollands Midden op basis van de Wet Ambulancezorgvoorzieningen. Het speerpunt binnen de acute zorg is het bieden van goede zorg op het juiste moment door de juiste hulpverlener op de juiste plaats. Zorgcoördinatie en zorgdifferentiatie zijn hier met name op gericht. In 2024 zijn de activiteiten van de RAV gericht op het voortbouwen op deze ontwikkelingen. De versterking van de samenwerking in de acute keten blijft een punt van voortdurende aandacht. Zo levert Hecht RAV Hollands Midden een bijdrage aan het realiseren van de doelen van het Integraal Zorg Akkoord (IZA). Aan gemeenten wordt geen financiële bijdrage gevraagd voor de ambulancezorg, deze dienstverlening wordt gefinancierd vanuit de zorgverzekeringswet.

Coronabestrijding. Momenteel wordt onderzocht op welke wijze de coronabestrijdingsactiviteiten gepositioneerd worden. De richtlijnen van het ministerie van VWS zijn hierin leidend.

4.7.3.7 Grondbank RZG Zuidplas

De Grondbank heeft thans circa 300 ha aan grond en opstallen in eigendom. Deze zijn voor het overgrote deel gelegen binnen de gemeente Zuidplas. De gemeente Gouda neemt voor 6% deel in de Grondbank. In 2021 is een koopovereenkomst gesloten tussen de Grondbank en de gemeente Zuidplas, strekkende tot de overdracht van haar bezit aan Zuidplas voor de ontwikkeling van het vijfde dorp, waarmee de grondbank per 31-12-2024 zou worden opgeheven. Sindsdien zijn de economische omstandigheden echter sterk gewijzigd, hetgeen een ongunstig effect heeft op de grondexploitatie van het plangebied. Belangrijke parameters voor de grondexploitatie, zoals de rente- en bouwkostenontwikkeling, zorgen voor een aanzienlijke verslechtering van het exploitatiesaldo. Deze situatie was niet voorzien. De gemeente Zuidplas acht het daarom niet verantwoord om het bezit van de Grondbank in 2024 over te nemen. Dat maakt dat Zuidplas niet zonder meer invulling kan en wil geven aan de op haar rustende afnameverplichting en een beroep doet op de uit de koopovereenkomst voortvloeiende ontbindingsmogelijkheid van de koopovereenkomst.

De financiële consequenties voor de Grondbank en in het verlengde daarvan voor haar deelnemers zijn op voorhand niet te bepalen. Daarvoor is nadere studie nodig.

Waar tot op heden nog gekoerst werd op de volledige overname van de Grondbank uiterlijk op 1 januari 2025, blijkt dit nu niet haalbaar. Deze datum is relevant omdat de Grondbank een looptijd kent tot 1 januari 2025, dan houdt de Grondbank van rechtswege op te bestaan. Er zal dus een oplossing moeten komen voor de situatie na 2025. Daarvoor worden in de loop van 2024 verschillende scenario's verkend en aan de verschillende leden van de Grondbank ter besluitvorming voorgelegd.

De gemeente Zuidplas werkt een voorstel uit dat ziet op de overname van een deel van het plangebied voor een gefaseerde ontwikkeling. Dit laat onverlet de ambitie en doelstelling om het totale gebied te ontwikkelen zoals in het masterplan is opgenomen. In de loop van 2024 zal de Grondbank zich beraden en een standpunt innemen ten aanzien van de door de gemeente Zuidplas voorgestane gefaseerde overname van de gronden van de Grondbank en daarmee de looptijd van de Grondbank bepalen.

De gemeente Gouda blijft zich vanuit haar rol als deelnemer aan de Grondbank inzetten voor een minimaal kostenneutrale afsluiting van de Grondbank, met inachtneming van de ambities uit het masterplan. Bij de verkenning van de verschillende scenario's voor de periode na 1 januari 2025 zal Gouda hier proactief op sturen.

4.7.3.8 Veiligheidsregio Hollands Midden

De voorbereidingen voor het nieuwe Regionaal Beleidsplan 2024-2027 zijn in volle gang. Ontwikkelingen in de samenleving en het wettelijk stelsel maken dat de opgaven van de veiligheidsregio veranderen en complexer worden. De huidige organisatie is echter slechts beperkt in staat om structureel invulling te geven aan nieuwe opgaven en vragen daarom om extra structurele investeringen. Met de financiële kaders die als uitgangspunt zijn opgenomen in deze ontwerp-Programmabegroting 2024 zijn er geen extra financiële middelen beschikbaar voor de nieuwe ontwikkelingen die op grond van het nieuwe regionaal beleidsplan 2024-2027 noodzakelijk worden geacht. De discussie daarover wil het bestuur van de veiligheidsregio voeren tegelijk met de discussie en besluitvorming over het nieuwe Regionaal Beleidsplan 2024-2027 in het najaar van 2023. Hierbij worden ook de bestuurlijke afspraken over de financiering van de veiligheidsregio (onder andere Cebeon-norm en meerjarig budgetplafond) opnieuw beoordeeld.

Vier opgaven waarop de veiligheidsregio moet worden versterkt in de komende jaren:

Opgave 1 - Wij staan voor onze rol als deskundig partner en adviseur in (fysieke) veiligheid.

- Advisering. Onze advisering is kwalitatief op orde en gebaseerd op actuele kennis en inzichten van nieuwe risicotypen.
- Risicogericht. Het geven van adviezen en het houden van toezicht daar waar wij de grootste impact kunnen maken.
- Netwerk. We hebben afspraken met ons professioneel netwerk van partners (conform partnerprofielen) en breiden dit netwerk verder uit.
- Zelf- en samenredzaamheid. We stimuleren het veiligheidsbewustzijn en vergroten het handelingsperspectief van burgers.

Opgave 2 - Wij bouwen verder aan een moderne en daadkrachtige hulpverlenings- en crisisorganisatie.

- Inrichting crisisorganisatie. Onze hulpverlenings- en crisisorganisatie is ingericht en toegerust om ook nieuwe risico's en incident- en crisistypen het hoofd te kunnen bieden.
- Informatiegestuurde veiligheid. Onze hulpverlenings- en crisisorganisatie heeft de beschikking over relevante en actuele informatie om haar werk goed te kunnen doen.
- Vakbekwaamheid. Onze hulpverlenings- en crisisorganisatie heeft de beschikking over aantoonbaar vakbekwame professionals.
- Maatschappelijke betrokkenheid. Onze hulpverlenings- en crisisorganisatie benut de betrokkenheid en (samen)redzaamheid van burgers.

Opgave 3 - Wij tonen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid.

- Duurzaamheid. Wij werken aan een duurzame organisatie.
- Gezondheid. We zorgen voor een veilige en gezonde werkomgeving.
- Divers, inclusief, gelijkwaardig. We willen een afspiegeling van de samenleving zijn: divers, inclusief en gelijkwaardig.

Opgave 4 - Wij werken aan een wendbare organisatie en omarmen nieuwe werkwijzen.

- Cultuur en leiderschap. Onze cultuur en leiderschap is ingesteld op veranderende en complexere opgaven.
- Werkwijzen. Onze werkwijzen passen bij veranderende en complexere opgaven.
- Solide organisatie. Onze organisatie is ingericht op veranderende en complexere opgaven.

De doelen in het nieuwe beleidsplan worden nader uitgewerkt en geconcretiseerd in het jaarplan 2024. In het jaarplan wordt aangegeven welke activiteiten worden gedaan om de doelen te realiseren. Het jaarplan 2024 wordt in december 2023 vastgesteld.

Voor het opstellen van de ontwerp-Programmabegroting 2024 zijn de volgende financiële kaders toegepast:

De Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden begrotingen 2024.

Jaarlijks opgesteld door de werkgroep financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen. De toegekende prijsindexatie voor 2024 bedraagt 6,4% voor beloning werknemers en 9,0% voor netto materieel. Voor de VRHM betekent dit een (gewogen) indexering van de gemeentelijke bijdragen van **7,32%** t.o.v. 2023.

De nieuwe verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023.

Per 1 januari 2023 is een nieuwe verdeling van het gemeentefonds afgesproken. Dit heeft gevolgen voor de onderlinge verhouding van de bijdragen per gemeente aan de veiligheidsregio. Hierbij zijn er nadeel- en voordeelgemeenten. Voor het totale budget van de veiligheidsregio heeft dit geen gevolgen. De bestuurlijke afspraak is dat middels een nieuwe verdeling in het gemeentefonds (a.g.v. groot onderhoud gemeentefonds of herziening verdeelmodel) deze gevolgen worden verwerkt per nieuwe beleidsplanperiode. Dit is in lijn met het besluit voor het aanpassen van de gemeentelijke bijdragen naar aanleiding van de voorgaande herverdeling van het gemeentefonds (aanpassing per beleidsplanperiode 2019).

Het is noodzakelijk om, in verband met onvermijdelijke uitgaven, de gemeentelijke bijdragen te verhogen zodat het budget van de veiligheidsregio met € 2.5 miljoen toeneemt.

Dit zijn extra financiële middelen die nodig zijn om de huidige taken van de veiligheidsregio te kunnen blijven uitvoeren. Op de eerste plaats uitgaven die reeds worden gedaan (op grond van een bestuursbesluit), maar waarvoor de dekking nog niet structureel geregeld is. Op de tweede plaats kosten die betrekking hebben op nieuwe regelgeving, waaraan ook de veiligheidsregio moet voldoen. Beide kwalificeren zich als autonoom en onvermijdelijk.

Het gaat hierbij dus allereerst om het materialiseren van al eerder benoemde risico's (nieuwe meldkamer, meer opleidingen brandweervrijwilligers) en eerder genomen besluiten (waterwagens / bluswatervoorziening) waarvoor nu een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdragen noodzakelijk is, alsmede onontkoombare kosten bij eigendomsverrijking van brandweerkazernes en informatieveiligheid. Verder gaat het hierbij om nieuwe structurele kosten als gevolg van nieuwe of gewijzigde regelgeving (rechtmatigheidsverantwoording, verduurzaming, taakdifferentiatie), branchestandaarden/-normeringen (formatie 24-uursdienst brandweer, beheer/onderhoud brandweerkazernes) of landelijke afspraken (informatieveiligheid SOC^[1]/CERT^[2]). De veiligheidsregio is gehouden hieraan te voldoen. Door de uitloop van de vervangingsinvesteringen voor veel brandweermaterieel, was er in het afgelopen jaar een (incidentele) onderuitputting van de kapitaalslasten beschikbaar. Door de noodzakelijke vervanging van veel brandweermaterieel is deze onderuitputting niet meer beschikbaar als budget voor de genoemde onvermijdelijke uitgaven. Bovenstaande onvermijdelijke uitgaven worden nader toegelicht bij de betreffende programmataak.

Geleidelijke opbouwende structurele toevoeging in de jaren 2023-2026 aan de rijksbijdrage Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR).

Op 26 augustus 2022 zijn tussen het Rijk en het Veiligheidsberaad bestuurlijke afspraken gemaakt over versterking van de bovenregionale en landelijke crisisbeheersing. Het rijk heeft hiervoor ook extra financiële middelen beschikbaar gesteld die bestemd zijn voor de versterking van de (toekomstige) crisisbeheersing, de informatiepositie en het inrichten van KCR2^[3].

De rijksbijdrage BDuR wordt structureel verhoogd met € 1,4 miljoen in 2023 en deze verhoging loopt op tot € 2,5 miljoen in 2026. Het Rijk geeft hiermee een belangrijke impuls aan het toekomstgericht verder professionaliseren van de crisisbeheersing en het versterken van de informatiepositie van de veiligheidsregio. Hiervoor is een hogere gemeentelijke bijdrage dus niet nodig. Het Rijk geeft hierbij wel aan dat de verhoging van de BDuR nadrukkelijk niet bedoeld is voor het verlagen van de gemeentelijke bijdragen aan de veiligheidsregio en/of het financieren van andere taken van de veiligheidsregio (brandweezorg).

Bovenstaande financiële kaders leiden tot de volgende bijdragen voor 2024:

Bron financiering in 2024 van de Veiligheidsregio Hollands Midden		
Gemeentelijke bijdragen van 18 gemeenten	€ 60.028.216	(86,4%)
Rijksbijdrage (Brede Doeluitkering Rampenbestrijding, BDuR)	€ 6.742.577	(9,7%)
Extra Rijksbijdrage 2024	€ 1.743.641	(2,5%)
Overige baten	€ 1.000.000	(1,4%)
Totaal	€ 69.514.434	(100%)

Veiligheidsregio Hollands Midden wordt als gemeenschappelijke regeling met name gefinancierd door de deelnemende gemeenten (€ 60.0 mln., € 73,13 per inwoner). Daarnaast levert het Rijk door middel van rijksbijdragen (€ 8,5 mln.) een financiële bijdrage. De rijksbijdrage is een specifieke uitkering die door het Ministerie van JenV rechtstreeks aan de veiligheidsregio's wordt uitgekeerd. De regio's ontvangen een bedrag (lumpsum) voor een aanvulling in de bekostiging van de taken op de beleidsterreinen en een extra bedrag bestemd voor de versterking van de (toekomstige) crisisbeheersing, de informatiepositie en het inrichten van KCR2.

Cebeon-norm

De Veiligheidsregio Hollands Midden maakt voor het vaststellen van de gemeentelijke bijdragen gebruik van de objectieve budgetten die gemeenten gehonoreerd krijgen in het gemeentefonds voor het clusteronderdeel Brandweer en Rampenbestrijding (B&R). Het absolute niveau van het objectieve niveau wordt, met een correctie voor gemeentelijke rampenbestrijding, binnen de VRHM de 'Cebeon-norm' genoemd. Jaarlijks verzoekt de VRHM Cebeon (Centrum Beleidsadviserend Onderzoek) een berekening te maken van de regionale verdeelsleutel op basis van de septembercirculaires.

Uit de vergelijking met de Cebeon-norm blijkt dat de bijdrage in 2024 van alle gemeenten ruimschoots, € 6,5 mln., onder de afgesproken Cebeon-norm blijft.

^[1] Security Operations Center

^[2] Computer Emergency Response Team

^[3]KCR2 (Knooppunt Coördinatie Regio's en Rijk) is straks het samenwerkingsplatform dat Veiligheidsregio's, rijkspartners en betrokken crisispartners structureel ondersteunt en versterkt op het vlak van informatiemanagement en coördinatie, in het bijzonder bij incidenten met een bovenregionaal en landelijk karakter.

4.7.3.9 Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland

Algemeen

De gemeente Gouda neemt vanaf de oprichting sinds 1 januari 2011 deel in de gemeenschappelijke regeling BSGR. De BSGR verzorgt namens de gemeente de uitvoering van de Wet WOZ en de heffing en inning van gemeentelijke belastingen.

Deelnemersbijdrage

De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage (deelnemersbijdrage) op basis van de vastgestelde verdeelsleutels zoals aantal objecten, aantal aanslagen en aantal heffingen. De bijdrage voor 2024 is geïndexeerd ten opzichte van 2023. Het percentage is bepaald door de indexatie voor lonen en prijzen op basis van de verwachting prijsoverheidsconsumptie van het CPB in de septembercirculaire. De berekende deelnemersbijdrage is een voorschot. Na afloop van het jaar vindt een afrekening plaats gebaseerd op de doorrekening van de werkelijke cijfers in het kostprijscalculatiemodel (het werkelijk aantal aanslagen, aanslagregels, getaxeerde objecten).

Ontwikkelingen 2024

Als gevolg van externe factoren zullen de kosten voor de uitvoering van de belastingheffing en de waardebeoordeling nog steeds stijgen. Dit in tegenstelling tot de verwachting dat digitalisering en basisregistraties zouden leiden tot meer efficiency en lagere kosten. Het ontbreken van geautomatiseerde terugmeld voorzieningen in meerdere basisregistraties leidt tot meer handwerk en hogere personeelskosten. Ook de zeer hoge eisen die gesteld worden aan beveiliging en privacy binnen de digitalisering is een extra kostenverhogende factor.

Opschaling van het aantal deelnemers aan de BSGR kan kostenvoordelen bieden en kan ook voorzien in de steeds hogere eisen die gesteld worden aan de kwaliteit van de medewerkers. Informatiebeveiliging en privacy bijvoorbeeld vragen om speciale kennis en expertise. Daar tegenover staat de toenemende vergrijzing en het schaarser worden van kennis van lokale belastingen waardoor de mogelijkheden van schaalvergroting onderzocht moeten worden, maar ook de samenwerking tussen belastingorganisaties.

De kosten voor bezwaarafhandeling nemen nog steeds toe als gevolg van de grote hoeveelheid bezwaren die worden ingediend door no cure, no pay-bureaus. Op landelijk niveau is hier aandacht voor gevraagd bij de staatssecretaris. De staatssecretaris is voornemens hier actie op te ondernemen, maar of dat voor 2024 al tot lagere proceskosten gaat leiden is de vraag.

Bovenstaande ontwikkelingen zullen gevolgen hebben voor de kostenontwikkeling, maar ook het voor het dienstverleningsniveau naar inwoners en bedrijven.

4.7.4 Aspecten jaarrekening 2022

4.7.4.1 Algemene aspecten

De gemeente heeft de beschikking over alle vastgestelde jaarrekeningen 2022 van de verbonden partijen inclusief de accountantsverklaringen. In de accountantsverklaringen wordt aandacht besteed aan de continuïteit van de ondernemingen. Per verbonden partij wordt inzicht gegeven in het financieel belang van de gemeente en wordt aandacht besteed aan het financieel risico.

Daarbij is uitgangspunt dat de verbonden partij zelf zorgt voor borging van haar financiële risico's middels een weerstandsvermogen. Dit om te voorkomen dat deelnemende gemeenten in verbonden partijen financiële nadelen moeten bekostigen.

4.7.4.2 Specifieke aspecten

Het BBV en daaruit voortvloeiende richtlijnen geven specifieke voorschriften mee over aspecten inzake verbonden partijen. Voorschrift is dat gemeenten in de paragraaf verbonden partijen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening de visie op en beleid omtrent verbonden partijen opnemen. De visie en het beleid zijn beschreven in de door de raad vastgestelde nota verbonden partijen 2012.

4.7.5 Beleidskader

Het BBV en daaruit voortvloeiende richtlijnen geven specifieke voorschriften mee over aspecten inzake verbonden partijen. Voorschrift is dat gemeenten in de paragraaf verbonden partijen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening de visie op en beleid omtrent verbonden partijen opnemen. De visie en het beleid zijn beschreven in de door de raad vastgestelde nota verbonden partijen.

De aansturing van de verbonden partijen is onderdeel van de verbetering van de financiële functie. Daarnaast wordt de nota verbonden partijen geactualiseerd. De besluitvorming hiervan staat gepland in het 1e kwartaal 2024.

4.7.6 Soort verbonden partijen

Er zijn twee soorten verbonden partijen.

- publiekrechtelijke verbonden partijen;
- privaatrechtelijke verbonden partijen.

4.7.6.1 Publiekrechtelijke verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid; het openbaar lichaam en de bedrijfsvoeringsorganisatie. Geregeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Gouda neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:

1. Regio Midden-Holland;
2. Omgevingsdienst Midden-Holland;
3. Groenalliantie Midden-Holland en omstreken;
4. Streekarchief Midden-Holland;
5. Promen;
6. Grondbank RZG Zuidplas;
7. Regionale dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden;
8. Veiligheidsregio Hollands Midden;
9. Belasting Samenwerking Gouwe Rijnland.

4.7.6.2 Privaatrechtelijke verbonden partijen

Een besloten vennootschap of naamloze vennootschap waarin de gemeente aandelen heeft. Dit is geregeld in het Burgerlijk Wetboek. Ook stichtingen of een (coöperatieve) verenigingen kunnen verbonden partij zijn.

Voor Gouda gaat dit om de volgende partijen:

1. B.V. SPORT•GOUDA;
2. N.V. BNG;
3. Oasen N.V.;
4. N.V. Cyclus;
5. Coöperatieve Parkeerservice U.A..

4.7.7 Lijst verbonden partijen

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is de gemeente verplicht om in de paragraaf Verbonden partijen een overzicht op te nemen, met daarin per verbonden partij:

- doel en openbaar belang;
- wijze van dienen gemeentebelang;
- beleidsvoornemens;
- risico's;
- financiële gegevens.

Totaaloverzicht bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij (bedragen * € 1.000)	Bijdrage 2023	Bijdrage 2024	Bijdrage 2025	Bijdrage 2026	Bijdrage 2027
Regio Midden Holland	134	144	144	144	144
Omgevingsdienst Midden-Holland	3.812	4.265	4.265	4.265	4.265
Groenalliantie	558	587	587	587	587
Streekarchief Midden-Holland	623	661	661	661	661
Promen	9.267	9.170	8.726	8.303	7.892
Hecht	4.772	5.207	5.207	5.207	5.207
RZG Zuidplas Grondbank	0	0	0	0	0
Veiligheidsregio Hollands Midden	4.977	5.599	5.599	5.599	5.599
Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland	1.373	1.622	1.621	1.621	1.621
Totaal bijdrage gemeenschappelijke regelingen	25.516	27.255	26.810	26.387	25.976

4.7.7.1 Gemeenschappelijke regelingen

4.7.7.1.1 Regio Midden Holland

Naam verbonden partij	Regio Midden Holland
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.regiomiddenholland.nl
Programma:	7. Bestuur en organisatie
Taakveld:	0.1 Bestuur
Aard	GR
Deelnemerspercentage	20% (Ieder AB lid heeft 1 stem)
Doel en openbaar belang	Regionale beleidsvorming en strategische belangenbehartiging van de aangesloten gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In het AB zitten twee collegeleden die door de raad benoemd zijn.
Beleidsvoornemens 2024	<p>De samenwerking in de Regio Midden-Holland wordt als netwerk vormgegeven vanuit de vijf Midden-Hollandgemeenten. Op de inhoudelijke programma's geven we uitvoering aan de regionale ambities voor groei, bereikbaarheid en economische vitaliteit.</p> <p>De regionale samenwerking kent vier programma's:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt 2. Verkeer en Vervoer 3. Ruimte en Wonen 4. Duurzaamheid <p>Naast deze programma's is aan de gemeenschappelijke regeling de taak Cultuur toegevoegd. Het betreft de stimulering culturele regionale samenwerking. De activiteiten worden vanuit de subsidieregeling Cultuureducatie met Kwaliteit mogelijk gemaakt separaat van de begroting van de regio.</p> <p>Voor de regionale taken binnen het Sociaal Domein vormt met ingang van 2022 de samenwerkingsovereenkomst Jeugd en Wmo 2022-2024 de basis voor uitvoering van de gemeenschappelijke taken. Het Sociaal Domein is met ingang van 2023 geen apart programma meer binnen de begroting. Wel wordt nog samengewerkt in relatie tot andere tafels, bijvoorbeeld als het gaat over Wonen en Zorg.</p> <p>Lobby en belangenbehartiging van de regio zijn een belangrijk onderdeel van de netwerksamenwerking. Belangenbehartiging vindt plaats vanuit het netwerk. Zowel het dagelijks bestuur als de vier inhoudelijke tafels pakken hierin hun rol.</p>
Risico's	<p>Risico's Op 6 februari 2023 is het rapport 'Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem Midden-Holland' verschenen. Om meer grip te krijgen op 'de regio' en de factoren die bijdragen aan het realiseren van publieke waarde in die regio, doen de Rijksuniversiteit Groningen en Berenschot hier onderzoek naar. Een bevinding is dat het op dit moment onvoldoende lukt om de regionale plannen in directe publieke waardecreatie voor inwoners om te zetten. Op basis van de inhoudelijke opgaven, georganiseerde randvoorwaarden en het draagvlak voor samenwerking is het volgens de onderzoekers nu het moment om aanvullende capaciteit in te zetten op meer samenwerking in de regio. Het uitblijven van de benodigde investeringen in de slagkracht van de regio kan gevolgen hebben voor de publieke waardecreatie.</p>
Bijdrage in 2024	€ 144.185

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 620	€ 540	€ 301
Vreemd vermogen	ultimo	€ 438	€ 586	€ 645
Resultaat		€ 63	€ 78	n.n.b
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.2 Omgevingsdienst Midden-Holland

Naam verbonden partij	
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.odmh.nl
Programma(s)	2. Energie en klimaat 3; Wonen en leefomgeving
Taakveld	7.4 Milieubeheer; 8.3 Wonen en bouwen
Aard	GR
Deelnemerspercentage	17,0% (Stemverhouding op basis van budget € 100.000 = 1 stem)
Doel en openbaar belang	Bijdrage leveren aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In het AB zitten twee collegeleden die door het college zijn aangewezen, waarvan 1 lid zitting heeft in het DB.
Beleidsvoornemens 2024	Nota-VTH is in 2023 voor de komende jaren vastgesteld. In 2024 wordt middels het jaarprogramma 2024 BWT/Milieu hier uitvoering aangegeven.
Risico's	Voor de totstandkoming van de Nota-VTH is een risico-analyse uitgevoerd.
Bijdrage in 2024	€ 4.265.252

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 2.646	€ 2.280	€ 2.280
Vreemd vermogen	ultimo	€ 9.149	€ 9.873	€ 10.225
Resultaat		€ 366	€ 87	n.n.b
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.3 Groenalliantie Midden-Holland en omstreken

Naam verbonden partij	Groenalliantie Midden-Holland en omstreken
Vestigingsplaats	Schiedam
Website	https://www.groenalliantiemiddenholland.nl/
Programma(s)	1.Economie en onderwijs; 2 Energie en klimaat; 5.Cultuur, sport en recreatie;
Taakveld	3.4 Economische promotie; 7.4 Milieubeheer; 5.1 Sportbeleid en activering
Aard	GR
Deelnemerspercentage	20%; 5 deelnemende gemeenten met elk 2 AB-leden; ieder AB lid heeft 1 stem
Doel en openbaar belang	Doel en openbaar belang Het primaire belang van de Groenalliantie is de bescherming van de belangen van natuur, recreatie en landschap. Verantwoordelijk voor het beheer van natuur- recreatiegebieden voor regionale dagrecreatie in Gouda, Bodegraven-Reeuwijk, Waddinxveen, Krimpenerwaard en enkele kleinere gebieden. Daarnaast zorgt de Groenalliantie voor (gebied)ontwikkeling, handhaving en communicatie in de natuur- en recreatiegebieden. Ook is Groenalliantie beheerder en ontwikkelaar van routestructuren in het Groene Hart.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In het AB zitten twee leden die door de raad en het college zijn aangewezen. In het DB 1 lid. In de gebiedsadviescommissies zitten 2 raadsleden.
Beleidsvoornemens 2024	Beleidsvoornemens 2024 Eind 2021 is het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 vastgesteld. Groenalliantie zet met het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 de koers uit voor de komende 10 jaar als vervolg op de omvangrijke en succesvolle Kwaliteitsimpuls Groenalliantie. Het Ontwikkelplan (2021) geeft de richting en kaders aan voor het strategisch en tactisch handelen van het bestuur ten aanzien van investeringen, meerjarig beheer, omgang met maatschappelijke vraagstukken en samenwerking met andere partijen (waaronder de horizontale samenwerking met Staatsbosbeheer). Het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 gaat vergezeld van een meerjarige investeringsagenda. Naast gebiedsgerichte investeringen wil de Groenalliantie in 2024 positief bijdragen aan bredere opgaven als waterkwaliteit, gezondheid, biodiversiteit, de energietransitie en klimaatadaptatie. Door groeiende druk op de gebieden, zeker rond de entreegebieden en in de zomerse maanden wil Groenalliantie verkennen of uitbreiding van de bestaande gebieden kansrijk is. En daarmee bijdragen aan meer groene natuur- en recreatieruimte.
Risico's	Volgens de afgesloten uittredingsovereenkomst heeft de provincie voor de jaren 2018-2021 haar bijdrage op het niveau van 2017 gehandhaafd inclusief de toezegging daarna een financiële medeverantwoordelijkheid te houden en daartoe financiële middelen beschikbaar te stellen. Voor Groenalliantie gaat het tot 2025 om een jaarlijkse afname van 10% van de financiering. Deze afname is opgevangen in de begroting. Daarna is de bijdrage van de provincie onzeker. De 90% voor de jaren 2022-2025 is door middel van gesprekken en een politieke koerswijziging 95% geworden, echter is die extra 5% wel onder bepaalde voorwaarden toegekend. Vanaf het jaar 2025 kan Groenalliantie gebruik maken van de nieuwe provinciale beheerregeling. Momenteel vinden er op ambtelijk en bestuurlijk niveau gesprekken plaats om bij de provincie te benadrukken dat Groenalliantie met de beheerregeling de huidige kwaliteit van de recreatiegebieden onvoldoende kan borgen. Op dit moment is er naast de beheerregeling nog niet verder aan te geven of en hoe de financiële bijdrage er precies uit gaat zien. De verwachting is dat daar in 2024 meer duidelijkheid over verschaft kan worden.
Bijdrage in 2024	€ 586.900 (33%)

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 10.694	€ 10.722	€ 8.238
Vreemd vermogen	ultimo	€ 1.907	€ 2.375	€ 2.177
Resultaat		€ 1.658	€ 200	n.n.b
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.4 Streekarchief Midden-Holland

Naam verbonden partij	Streekarchief Midden-Holland
Vestigingsplaats:	Gouda
Website:	www.samh.nl
Programma(s):	5. Cultuur sport en recreatie
Taalveld(en):	5.5 Cultureel erfgoed
Aard:	GR
Deelnemerspercentage:	20% Ieder AB lid heeft 1 stem
Doel en openbaar belang:	SAMH bewaart conform de Archiefwet de archieven van de besturen en ambtelijke instellingen van de gemeenten Gouda, Krimpenerwaard, Krimpen aan de IJssel, Waddinxveen, Zuidplas en de Omgevingsdienst Midden Holland.

Naam verbonden partij	Streekarchief Midden-Holland
Wijze van dienen van het gemeentebelang:	In het AB zitten twee collegeleden die door de raad benoemd zijn.
Beleidsvoornemens 2024	Een belangrijke ontwikkeling voor het duurzaam opslaan, beschermen en openbaar maken van digitale overheidsinformatie is het e-depot. Het Streekarchief Midden-Holland heeft in 2023 de aanbesteding van een e-depotvoorziening succesvol afgerond. Voor de verdere implementatie van het e-depot (in samenwerking met Preservica) wordt in 2024 met de deelnemende gemeenten van de GR een aantal pilotprojecten opgezet voor het opnemen van diverse datasets, zoals de videotulen van de raadsvergaderingen en de bouwvergunningen. Daarnaast wil het Streekarchief de digitale dienstverlening in 2024 verder verbeteren, door de website nog gebruiksvriendelijker te maken, de collectie verder te digitaliseren, en in te zetten op de toepassing van nieuwe technieken om de collectie nog beter toegankelijk te maken, zoals Handgeschreven Tekst Herkenning, Linked Open Data en het automatisch taggen van namen en plaatsen.
Risico's:	Vanaf 2024 zijn de kosten voor het e-depot structureel in de begroting van het Streekarchief opgenomen, onder het programma Bewaren en Beheren. De kosten per deelnemer zijn daarnaast afzonderlijk inzichtelijk gemaakt in de begroting van het Streekarchief. Voor de verdeelsleutel is vooralsnog gebruik gemaakt van dezelfde verdeelsleutel als voor de papieren archieven, namelijk op basis van inwoneraantal en opgeslagen meters. Gedurende het project e-depotvoorziening dat tot 2026 zal lopen wordt deze verdeelsleutel indien nodig aangepast aan de digitale situatie.
Bijdrage in 2024	€ 661.184

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 290	€ 295	€ 285
Vreemd vermogen	ultimo	€ 294	€ 275	€ 281
Resultaat		€ 10	€ 14	n.n.b
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.5 Promen

Naam verbonden partij	Promen
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.promen.nl
Programma(s)	4. Sociaal domein,
Taakveld	6.4 Begeleide participatie; 6.5 Arbeidsparticipatie
Aard	GR
Deelnemerspercentage	36%
Doel en openbaar belang	Uitvoering geven aan de Wet Sociale Werkvoorziening. Daarnaast het uitvoeren van re-integratieactiviteiten voor werkzoekenden met een Participatiewet-uitkering
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In het DB en AB zit een collegelid dat door het college is aangewezen
Beleidsvoornemens 2024	- het bieden van passend en duurzaam werk aan de brede doelgroep van de Participatiewet (WSW en PW) - het ondersteunen van mensen uit de Participatiewet op weg naar zo regulier mogelijk werk Nadere uitwerking in Ondernemingsplan 2024 en mede afhankelijk van tussenevaluatie Hoofdlijnenbesluit
Risico's	Promen opereert op de commerciële markt door producten en diensten aan derden te leveren. Hierdoor heeft Promen te maken met het normale ondernemersrisico. Door de turbulentie mondiaal en in Nederland nemen deze risico's toe. Door de inflatoire ontwikkelingen en de hoge loonkostenstijgingen c.q. onzekerheid over de werkelijke loon- en prijsstijgingen nemen de risico's op dat vlak ook toe.
Bijdrage in 2024	WSW: € 9.170.000 + PW: ca 300.000 (afhankelijke van maatwerkafspraken)

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 3.766	€ 3.269	€ 3.442
Vreemd vermogen	ultimo	€ 7.778	€ 8.049	€ 6.458
Resultaat		€ -	€ -461	
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.6 Hecht (voorheen RDOG)

Naam verbonden partij	Hecht (voorheen RDOG)
Vestigingsplaats	Leiden
Website	www.rdog.nl
Programma(s)	4. Sociaal domein; 6. Leefbaarheid en veiligheid
Taakveld	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-; 1.2 Openbare orde en veiligheid
Aard	GR
Deelnemerspercentage	8% Aantal stemmen (4) gebaseerd op inwoneraantal

Naam verbonden partij	Hecht (voorheen RDOG)
Doel en openbaar belang	<p>Hecht (voorheen Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg RDOG) bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en veiligheid van de inwoners in onze regio. Alles wat Hecht doet, moet leiden tot verbetering van de kwaliteit van het leven in de regio, tot meer positief ervaren gezondheid, tot meer veiligheid en tot meer kansen. Dit is wat Hecht bijdraagt aan de regio Hollands Midden. De coronacrisis laat het belang van een moderne en wendbare gezondheidsdienst zien. De organisatie heeft de afgelopen jaren bewezen te kunnen inspelen op snel veranderende omstandigheden.</p> <p>In de Hollands Midden zijn de gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheid samengebracht. Dit resulteert in één organisatie met meer dan 1000 medewerkers die vanuit verschillende expertises samen met elkaar en met andere spelers in de keten werken aan gezondheid, veiligheid en kansen voor iedereen.</p>
Wijze van dienen van het gemeentebelang	<p>In het algemeen bestuur zit een lid dat door de raad is aangewezen.</p> <p>Het lid maakt deel uit van het college. Gebruikelijk is dat een collegelid uit Gouda (centrumgemeente) ook lid van het dagelijks bestuur</p>
Beleidsvoornemens 2024:	<p>Beleidsvoornemens 2024 Een aantal belangrijke ontwikkelingen voor gemeenten op het gebied van de publieke gezondheid is het (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Gemeenten spelen hierin een sleutelrol, maar ook binnen Hecht is oog voor de bijdragen hieraan, o.a. door het leveren van kennis en data.</p> <p>Een andere belangrijke ontwikkeling is de verdere uitwerking van het beleidsprogramma pandemische paraatheid. Onderdeel van het programma is de versterking van de basisfuncties van de Hecht, zodat zij beter voorbereid is op toekomstige bestrijdingen. Tevens gaan GGD'en intensiever samenwerken, met als doel een professionele, efficiënte en uniforme uitvoering van de taken binnen de infectieziektebestrijding.</p> <p>In 2020 is het programma Hecht24 (toen nog RDOG2024 geheten) gestart. Het was zaak om te investeren in de organisatie. De ambitie van het programma is dan ook Hecht te ondersteunen om in 2024 een wendbare, moderne en klantgerichte organisatie te zijn. Dat zij kan meebewegen met veranderingen in de maatschappij en met integrale gezondheidsdeskundigheid kan blijven bijdragen aan een gezonder en veiliger Hollands Midden.</p> <p>Zoals verwacht start in 2024 de fase van implementatie en borging. Na de grotere organisatieveranderingen van 2022 en de integrale aanpak van de ICT-infrastructuur (2023) ligt hier de focus in 2024 op. De nadruk zal voornamelijk liggen op het afronden van de invoering van de grote ICT-projecten.</p>
Risico's	<p>Naar aanleiding van het kabinetsbesluit om de beloning in de zorg te verbeteren laten de cao's voor de gezondheidszorg in 2022 en 2023 een sterke verbetering van beloning voor de middengroepen zien. Onze zorgmedewerkers vallen echter onder de Cao SGO. Hoewel het principeakkoord voor de cao SGO een verbetering laat zien, blijft deze nadrukkelijk achter bij de beloning in de zorg. Dit heeft invloed op onze dienstverlening. Vacatures kunnen minder makkelijk worden ingevuld en de doorstroom van medewerkers is fors.</p> <p>Hecht maakt zich daarom zorgen over de aantrekkelijkheid van Hecht als werkgever. Zij ontwikkelt daarom plannen om een aantrekkelijke werkgever te blijven, om daarmee ongewenste uitstroom te voorkomen, de gewenste instroom te bevorderen en de continuïteit van de dienstverlening te blijven waarborgen.</p> <p>Door de toegenomen salariskosten en de te lage FKGR-indexering is Hecht genooddaakt om naast een begrotingswijziging over 2023 ook een begrotingswijziging 2024 in te dienen. Dit leidt tot een hogere gemeentelijke bijdrage om de structurele baten en lasten gelijkmatig op te laten gaan.</p>
Bijdrage in 2024	€ 5.207.000

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 10.012	€ 5.539	€ 4.044
Vreemd vermogen	ultimo	€ 45.292	€ 33.931	€ 45.799
Resultaat		€ 2.068	€ -731	€ -
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.7 Grondbank RZG Zuidplas

Naam verbonden partij	Grondbank RZG Zuidplas
Vestigingsplaats:	Den Haag
Website:	www.ontwikkelingzuidplaspolder.nl
Programma(s):	3. Wonen en leefomgeving
Taalveld(en):	8.3 Wonen en bouwen
Aard:	GR
Deelnemerspercentage:	6% Ieder AB lid heeft 1 stem
Doel en openbaar belang:	<p>In 2011 heeft de Grondbank een gewijzigde opdracht gekregen en functioneert primair als beheer- en gronduitgiftebedrijf. Momenteel bezit de Grondbank ca. 300 ha aan gronden en deze zijn bijna allemaal gelegen in de Zuidplaspolder binnen de gemeente Zuidplas.</p> <p>Haar belangrijkste doelstelling is om de in eigendom zijnde gronden te verkopen in het kader van de gewenste</p>

Naam verbonden partij	Grondbank RZG Zuidplas
	en vastgestelde Zuidplaspolderontwikkelingen.
Wijze van dienen van het gemeentebelang:	In het AB zitten twee collegeleden die door het college zijn aangewezen. Het college van Gouda doet een bindende voordracht voor het DB-lid.
Beleidsvoornemens 2024:	<p>De Grondbank heeft thans ca. 300 ha aan grond en opstallen in eigendom. Deze zijn voor het overgrote deel gelegen binnen de gemeente Zuidplas. De gemeente Gouda neemt voor 6% deel in de Grondbank. In 2021 is een koopovereenkomst gesloten tussen de Grondbank en de gemeente Zuidplas, strekkende tot de overdracht van haar bezit aan Zuidplas voor de ontwikkeling van het vijfde dorp, waarmee de grondbank per 31-12-2024 zou worden opgeheven. Sindsdien zijn de economische omstandigheden echter sterk gewijzigd, hetgeen een ongunstig effect heeft op de grondexploitatie van het plangebied. Belangrijke parameters voor de grondexploitatie, zoals de rente- en bouwkostenontwikkeling, zorgen voor een aanzienlijke verslechtering van het exploitatiesaldo. Deze situatie was niet voorzien. De gemeente Zuidplas acht het daarom niet verantwoord om het bezit van de Grondbank in 2024 over te nemen. Dat maakt dat Zuidplas niet zonder meer invulling kan en wil geven aan de op haar rustende afnameverplichting en een beroep doet op de uit de koopovereenkomst voortvloeiende ontbindingsmogelijkheid van de koopovereenkomst.</p> <p>De financiële consequenties voor de Grondbank en in het verlengde daarvan voor haar deelnemers zijn op voorhand niet te bepalen. Daarvoor is nadere studie nodig.</p> <p>Waar tot op heden nog gekoerst werd op de volledige overname van de Grondbank uiterlijk op 1 januari 2025, blijkt dit nu niet haalbaar. Deze datum is relevant omdat de Grondbank een looptijd kent tot 1 januari 2025, dan houdt de Grondbank van rechtswege op te bestaan. Er zal dus een oplossing moeten komen voor de situatie na 2025. Daarvoor worden in de loop van 2024 verschillende scenario's verkend, daaronder begrepen een gefaseerde overname en ontwikkeling van de gronden, en aan de verschillende leden van de Grondbank ter besluitvorming voorgelegd.</p> <p>Dit laat onverlet de ambitie en doelstelling om het totale gebied te ontwikkelen zoals in het Masterplan is opgenomen. De gemeente Gouda blijft vanuit haar rol van deelnemer aan de Grondbank zich inzetten op een minimaal kostenneutrale afsluiting van de Grondbank, met nachtneming van de ambities uit het masterplan. Bij de verkenning van de verschillende scenario's voor de periode na 1 januari 2025 zal Gouda hier proactief op sturen.</p>
Risico's:	De grondexploitatie van het plangebied kent een negatief saldo. De hoogte daarvan is op dit moment onderwerp van studie. Zodra is komen vast te staan wat de omvang is van het totale financieel risico zal een verliesvoorziening moeten worden ingesteld gelijk aan het aandeel van de deelname van Gouda aan de gemeenschappelijke regeling van 6%.
Bijdrage in 2024	-

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ -	€ -	-
Vreemd vermogen	ultimo	€ 93.599	€ 94.307	-
Resultaat		€ 17.253	n.n.b	-
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.8 Veiligheidsregio Hollands Midden

Naam verbonden partij	Veiligheidsregio Hollands Midden
Vestigingsplaats	Leiden
Website	www.vrhm.nl
Programma(s)	6. Leefbaarheid en veiligheid
Taakveld	1.1 Crisisbeheer & Brandweer
Aard	GR
Deelnemerspercentage	9,3 % Aantal stemmen gebaseerd op inwoneraantal
Doel en openbaar belang	Belangenbehartiging van de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van brandweer, geneeskundige hulpverlening bij zware ongevallen, rampen en rampenbestrijding. Daarnaast aan het realiseren van een gecoördineerde inzet bij zware ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	Het AB wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Beleidsvoornemens 2024:	Eventuele aanpassingen in beleid en uitvoering nav evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (Wvr), Wet publieke gezondheid (Wpg) en coronacrisis; Verdere verkenning van het onderwerp 'digitale ontwricting'; Doorontwikkeling van de taak Bevolkingszorg; Verbetering informatiebeveiliging veiligheidsregio's; Opstellen en vaststellen van Regionaal Beleidsplan 2024-2027
Risico's	Herprioritering van beleidsvoornemens/werkzaamheden als gevolg van bijvoorbeeld het opleven van de coronapandemie, voortdurende opvang van vluchtelingen, hoge energieprijzen en risico's die samenhangen met bovengenoemde beleidsvoornemens.
Bijdrage in 2024	€ 5.599.000

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 6.823	€ 5.659	€ 6.065
Vreemd vermogen	ultimo	€ 41.692	€ 67.394	€ 8.270
Resultaat		€ 1.739	€ -406	€ -
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.9 Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland

Naam verbonden partij	Belastingensamenwerking Gouwe Rijnland
782	Leiden
Website:	www. bsgr.nl
Programma(s):	1 economie, werk en onderwijs ; 2.Energie en klimaat; 3 wonen en leefomgeving; 4. Sociaal Domein ; 5 cultuur, sport en recreatie; 6 leefbaarheid en veiligheid; 7 bestuur en organisatie 8. Financiering en Dekkingsmiddelen
Taakveld(en):	3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (marktgeden) 3.4 economische promotie (toeristenbelasting) 7.2 riolering (rioolheffing) 7.3 Afval (reinigingsheffingen) 7.4 Milieubeheer (milieuleges) 2.1. Verkeer en vervoer (leges kabels en leidingen) 8.3 wonen en bouwen (leges omgevingsvergunning/VFLO) 2.3 recreatieve havens (haven- en liggelden) ; 1,2 openbare orde en veiligheid (leges bijzondere wetten) 0.2 burgerzaken (leges div) 0.61 OZB woningen; 0.62 OZB niet woningen; 0.64 Belastingen overig (hondenbelasting, precariobelasting)
Aard:	GR
Deelnemerspercentage:	9,84% Aantal stemmen gerelateerd aan bijdrage in kalenderjaar
Doel en openbaar belang:	Het verbeteren van de kwaliteit, continuïteit en efficiency door samen te werken bij de uitvoering van de heffing en invordering van lokale belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) .
Wijze van dienen van het gemeentebelang:	In het AB zit een collegelid die door het college benoemd is.
Beleidsvoornemens 2024:	De gemeente houdt de regie over beleidsvoornemens. De gemeente bepaalt zelf de tarieven en het beleid rondom kwijtschelding etc.
Risico's:	De BSGR betreft een uitvoeringsorganisatie. Op grond van de Gemeenschappelijke regeling van de BSGR zijn de deelnemers verplicht er zorg voor te dragen dat de BSGR te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. De deelnemers moeten zelf maatregelen treffen om eventuele risico's af te dekken
Bijdrage in 2024	€ 1.622.310

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 1.286	€ 781	€ 782
Vreemd vermogen	ultimo	€ 6.492	€ 16.205	€ 5.672
Resultaat		€ 431	€ 86	n.n.b
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.2 Overige verbonden partijen

4.7.7.2.1 B.V. Sport.Gouda

Naam verbonden partij	B.V. Sport.Gouda
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.sportpuntgouda.nl
Programma(s)	5. Cultuur, Sport en Recreatie
Taakveld	5.1 Sportbeleid en activering; 5.2 Sportaccommodaties
Aard	BV
Deelnemerspercentage	100% stemrecht als aandeelhouder
Doel en openbaar belang	Het realiseren, beheren en exploiteren van voorzieningen en accommodaties op het gebied van sport, ontspanning en recreatie, zoals het Groenhovenbad, gymzalen, sporthallen en velden. Daarnaast worden voor derden activiteiten uitgevoerd zoals buitenschoolse activiteiten, organisatie en uitvoering van sportevenementen, arrangementen voor bedrijfssporten en advies & consult.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	De AVA wordt vertegenwoordigd door een collegelid. Voor de afgenomen diensten is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten.
Beleidsvoornemens 2024:	In 2024 zet SPORT•GOUDA weer in op haar reguliere activiteiten: onderhoud, verhuur, sportstimulering, verengingsondersteuning. De door de gemeente te actualiseren beleidsvoornemens op het gebied van sport zullen mogelijk invloed hebben op de accenten die binnen SPORT•GOUDA worden gelegd in de uitvoering.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> SPORT•GOUDA zette de afgelopen jaren middelen vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties in om bewegingsonderwijs voor het basisonderwijs te verzorgen. Vanwege door het Rijk doorgevoerde wijzigingen in deze financieringssystematiek mag dat vanaf 2026 niet meer. Het basisonderwijs moet nu op een andere manier haar bewegingsonderwijs gaan organiseren. De wijze waarop omgegaan wordt met btw, is voor de toekomst een punt van aandacht, aangezien er nog geen duidelijkheid is over of de rijksregeling Specifieke Uitkering Stimulering Sport ook na 2023 blijft bestaan. De kans is overigens groot dat de SPUK blijft bestaan. De verwachting is dat de cao-stijging voor 2024 aanzienlijk hoger is dan het percentage waarmee de gemeente het DVO-bedrag verhoogt. Met het per einde 2023 aflopende energiecontract van SPORT•GOUDA, is de verwachting dat de energielasten vanaf 2024 flink hoger uitvallen. Budget voor grote verduurzamingsmaatregelen is momenteel niet in de gemeentelijke meerjarenbegroting opgenomen.
Bijdrage in 2024	€ 6.433.160

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 1.248	€ 1.190	
Vreemd vermogen	ultimo	€ 6.088	€ 4.533	
Resultaat		€ -	-	nnb
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.2.2 N.V. BNG

Naam verbonden partij	N.V. BNG
Vestigingsplaats	Den Haag
Website	www.BNG.nl
Programma(s)	8. Dekkingsmiddelen
Taakveld	0.5 Treasury
Aard	NV
Deelnemerspercentage	0,15%. Er is stemrecht via de aandeelhouder.
Doel en openbaar belang	Het uitvoeren van gespecialiseerde financiële dienstverlening voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang tegen zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger
Wijze van dienen van het gemeentebelang	De gemeente Gouda wordt in de AVA vertegenwoordigd door een collegelid. Voor de afgenomen diensten is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten.
Beleidsvoornemens 2023	BNG Bank streeft naar een rendement op het eigen vermogen van 3,5%. Dit wordt gerealiseerd door het optimaal sturen op enerzijds de omvang van de kredietverstrekking en anderzijds de omvang van de solvabiliteit plichtige omzet. De bank streeft verder naar voldoende toegang tot liquiditeit om kredieten te verstrekken.
Risico's	Onverwachte kredietverliezen en de ontwikkeling van ongerealiseerde marktwaardeveranderingen kunnen de winstverwachting van BNGBank onder druk zetten. Dit kan gevolgen kunnen hebben voor de dividenduitkering over het boekjaar 2022 en verdere jaren.
Bijdrage in 2024	nvt

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 5.062	€ 4.615	n.n.b.
Vreemd vermogen	ultimo	€ 143.995	€ 107.459	n.n.b.
Resultaat		€ 236	€ 300	n.n.b.
Bron		jaarrekening	jaarrekening	Begroting wordt niet opgesteld

4.7.7.2.3 Oasen N.V

Naam verbonden partij	Oasen N.V.
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.oasen.nl
Programma(s)	8. Dekkingsmiddelen
Taakveld	0.8 Overige baten en lasten
Aard	NV
Deelnemerspercentage	9,63% stemrecht als aandeelhouder.
Doel en openbaar belang	Het leveren van drinkwater voor de inwoners van Gouda en een groot aantal andere gemeenten in het Groene Hart.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	De gemeente Gouda wordt in de AVA vertegenwoordigd door een collegelid.
Beleidsvoornemens 2023	In 2022 heeft Oasen de drinkwaterkoers 2030 gepubliceerd. Belangrijkste missie van Oasen is om verrassingsvrij onberispelijk drinkwater te leveren. Nu en in de toekomst moeten klanten blind kunnen vertrouwen op drinkwater uit de kraan. Om deze missie waar te blijven maken wordt vol ingezet op innovatie, een robuuste drinkwaterinfrastructuur en een duurzame bedrijfsvoering. Er wordt slimmer gepland om precies te weten wat er waar en wanneer in de infrastructuur moet gebeuren. Daarnaast wordt ingezet op de productie van duurzaam en circulair drinkwater.
Risico's	De gemeente Gouda heeft geen directe invloed op de door Oasen gehanteerde drinkwatertarieven. Als gevolg van de toenemende inflatie zullen inwoners van Gouda in 2023 worden geconfronteerd met drinkwatertarieven die naar verwachting sneller stijgen dan voorheen uitgangspunt was.
Bijdrage in 2024	nvt

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 122.426	€ 125.600	n.n.b.
Vreemd vermogen	ultimo	€ 188.121	€ 221.955	n.n.b.
Resultaat		€ 5.685	€ 3.174	n.n.b.
Bron		jaarrekening	jaarrekening	Begroting

4.7.7.2.4 N.V. Cyclus

Naam verbonden partij	N.V. Cyclus
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.cyclusnv.nl
Programma(s)	3. Wonen en leefomgeving
Taakveld	5.7 Openbaar groen; 8.3 Wonen en bouwen
Aard	NV
Deelnemerspercentage	Stemrecht als aandeelhouder 23,5 %
Doel en openbaar belang	Advisering en uitvoering afvalbeheer (inzameling, verwerking), reiniging en gladheidsbestrijding. Daarnaast wordt ook informatie en advies gegeven over regionaal en lokaal afvalbeleid. Als zodanig levert zij ook een bijdrage aan een schoon, heel en veilig leefmilieu.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In de AVA vertegenwoordigd een collegelid (portefeuillehouder financiën) de belangen van Gouda als aandeelhouder. Voor de afgenomen diensten zijn dienstverleningsovereenkomsten afgesloten en is de gemeente opdrachtgever.
Beleidsvoornemens 2023	Op basis van de DVO's wordt de prestatie gemonitord. Waar nodig worden aanvullende afspraken gemaakt
Risico's	De recent afgesloten DVO's bieden voor de komende jaren uitvoerings- en financiële zekerheid. De effecten van landelijke nieuwe wet- en regelgeving en marktontwikkelingen kunnen consequenties hebben op de DVO-afspraken en daarmee ook voor Gouda een financiële impact hebben.
Bijdrage in 2024	n.n.b

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 10.342	€ 10.568	€ 10.562
Vreemd vermogen	ultimo	€ 22.406	€ 22.916	€ 22.633
Resultaat		€ 484	€ 225	n.n.b
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.2.5 Coöperatieve Parkeerservice U.A.

Naam verbonden partij	Coöperatieve Parkeerservice u.a.
Vestigingsplaats	-
Website	www. Parkeerservice.nl
Programma(s)	3. Wonen en leefomgeving
Taakveld	2.2 Parkeren
Aard	Coöperatie
Deelnemerspercentage	6,25%
Doel en openbaar belang	ParkeerService ondersteunt gemeenten bij het ontwikkelen, implementeren en uitvoeren van parkeerbeleid.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	De gemeente wordt vertegenwoordigd in de algemene ledenvergadering (ALV).
Beleidsvoornemens 2023	Streven is om te groeien, er wordt niet geanticipeerd op een nieuw lid / nieuwe leden.
Risico's	-
Bijdrage in 2024	€ 1.057.570

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2021	2022	2023
Eigen vermogen	ultimo	€ 2.216	€ 2.025	n.n.b
Vreemd vermogen	ultimo	€ 3.637	€ 5.505	n.n.b
Resultaat		€ -	€ -45	n.n.b
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.8 Grondbeleid

4.8.1 Inleiding

Deze paragraaf bevat:

- Algemene prijs- en marktontwikkelingen;
- Actuele ontwikkelingen rond grondbeleid;
- Actuele ontwikkelingen binnen projecten.

4.8.2 Algemene prijs- en marktontwikkelingen

De prijzen van diverse grondstoffen en basisproducten zijn de afgelopen maanden sterk gestegen. Hiervoor zijn meerdere oorzaken. Belangrijkste oorzaak is de oorlog in Oekraïne, maar ook tegenvallende oogsten door klimaatveranderingen zorgen voor hoge prijzen. De prijzen voor levensmiddelen, brandstoffen en energie stijgen waardoor de inflatie hoog is.

Er worden meerdere instrumenten ingezet om deze inflatie te dempen. De Europese Centrale Bank heeft meerdere malen de rente verhoogd, het kabinet is met een energieplafond gekomen en werkgevers verhogen de lonen. De inflatie vlak hiermee iets af, maar blijft hoog. Hierdoor is Nederland in een milde recessie gekomen.

Dit heeft ook invloed op de vastgoedmarkt. Door de oplopende rente stijgt ook de hypotheekrente. In een periode van 12-18 maanden tijd is de hypotheeklast voor een vergelijkbare woning inmiddels meer dan verdubbeld. Dit zorgt vooral voor een verschuiving in de vraag. Dit lijkt een vorm van krimpflatie: een kleinere woning binnen het budget. Toch accepteert een deel van de woningzoekenden door de gestegen lonen de hogere hypotheeklasten. De woningprijzen blijven hierdoor stijgen. Dit komt vooral door de krapte in de woningmarkt.

Voor huurwoningen is de stijgende rente wel een risico. De bruto aanvangsrendementen stijgen, waardoor er voor geliberaliseerde woningen (sociale huur en middenhuur) minder betaald kan worden voor nieuwe woningen. De woningcorporaties accepteren vanuit de maatschappelijke doelstellingen veelal een lager rendement, maar commerciële partijen dreigen steeds vaker af te haken.

De bouwkosten zijn de afgelopen periode gestegen door de hoge brandstofprijzen en de loonstijging. Hierdoor bestaat het risico dat er steeds vaker bouwprojecten worden stilgelegd. Onder druk van een teruglopende vraag lijken de bouwkosten inmiddels te stabiliseren.

De gemeente is met ontwikkelende partijen in gesprek over de risico's binnen bouwprojecten. Via de financiële (zoals grondprijzen via residueel rekenen), programmatische en juridische sporen wordt geprobeerd om het tempo van de woningbouw op peil te houden.

De invloed op de grondexploitaties is vooralsnog beperkt, maar kan toenemen naarmate de genoemde onzekerheden en prijseffecten langer voortduren. Voor de korte termijn is bij het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2023 uitgegaan van stabiliserende grondprijzen; pas over enkele jaren zullen grondprijzen mogelijk weer inflatoir of boveninflatoir gaan stijgen. Dat is het gevolg van residueel rekenen. De grondexploitaties kennen een korte looptijd en de ontwikkeling vindt gefaseerd plaats, waardoor de invloed van indexen gering is en de flexibiliteit om in te spelen op veranderingen in de woningmarkt groot. In het eerste kwartaal van 2024 vindt de gebruikelijke actualisatie van de grondexploitaties Spoorzone en Westergouwe plaats.

4.8.3 Actuele ontwikkelingen rond grondbeleid

In Gouda wordt de methode van residueel rekenen toegepast. Deze methode houdt maximaal rekening met de actuele marktomstandigheden. In economisch gunstige tijden stijgt de grondwaarde bij een stijging van de VON prijzen. Bij een dalende VON waarde, daalt uiteindelijk de gemiddelde grondwaarde. Deze methode stelt partijen in staat om de productie van woningen op peil te houden en marktconforme waardes te behalen. Wel kan een lagere grondwaarde binnen een project tot lagere projectresultaten (veelal verliezen binnen een project) leiden. Soms kan door het wijzigen van bouwprogramma's, verkleinen van projecten of het slim faseren (uitstellen, versnellen of prioriteiten bijstellen) het resultaat van een project positief worden beïnvloed en/ of de financiële nadelen worden beperkt.

Begin 2023 is de actualisatie van de nota grondbeleid gestart, waarover eind 2023 besluitvorming plaatsvindt.

4.8.4 Actuele ontwikkelingen binnen projecten

Bij de jaarrekening worden de grondexploitaties geactualiseerd. Daarbij worden plannings herzien, indexen geactualiseerd en gerealiseerde kosten en opbrengsten verwerkt. Inhoudelijke beleidskeuzes en/of planscope wijzigingen worden voorafgaand aan de actualisatie afzonderlijk ter besluitvorming aangeboden.

De actualisatie van grondexploitaties geeft per project een resultaat op eindwaarde. Vanuit het voorzichtigheidsbeginsel worden voorzieningen getroffen bij projecten die sluiten met een financieel tekort. Bij positieve grondexploitaties vindt

verplichte tussentijdse winstneming plaats. Bij Westergouwe worden eventuele winsten ingezet om de betaalbaarheid van woningen te vergroten.

Per project volgt een overzicht van de stand van zaken en de geplande activiteiten.

Stationsomgeving Spoorzone

De grondexploitatie wordt begrensd door spoorlijn, Burgemeester Jamessingel, Technolution en Rabobank. In dit gebied liggen twee bouwrijpe kavels. Op de kavel tussen Rabobank en Cinema Gouda is eind 2022 de bouw van 156 sociale huurwoningen gestart, oplevering is eind 2024 voorzien.

De NS heeft een partij gecontracteerd voor de nieuwbouw van een hotel met woningen. Eind 2023 wordt het bestemmingsplan voor de hotelkavel in procedure gebracht. De start van de bouw is voorzien in het jaar 2024.

Westergouwe

Westergouwe is volop in ontwikkeling. Fases 1 en 2 zijn gereed. Fase 3 is nu in aanbouw en deze fase loopt door tot en met 2026. In 2023 wordt gewerkt aan het stedenbouwkundig plan en bestemmingsplan voor Fase 3b. Woningbouw in deze fase is voorzien in 2025-2026.

4.9 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo), is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden. Met deze nieuwe wet is een belangrijke stap gezet naar een opener overheid. Hoofdonderdelen van de Woo zijn: passieve openbaarmaking, actieve openbaarmaking en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Passieve openbaarmaking betekent dat de gemeente op verzoek openbaar maakt (denk aan de oude Wob-verzoeken) en actief betekent dat de gemeente vanuit zichzelf de informatie openbaar maakt. Ook is één van de verplichtingen om in de begroting aandacht te schenken aan de beleidsvoornemens over de uitvoering van de Woo. Deze paragraaf is de invulling van die verplichting.

Start implementatie

In 2023 zijn de gemeentelijke ambities over de actieve openbaarmaking van de Woo vastgesteld. De actieve openbaarmaking verplicht Gouda om in fases 11 informatiecategorieën openbaar te maken. Het is nog niet duidelijk welke fase wanneer openbaar moet zijn. De rijksoverheid maakt dit later bekend. Het college volgt de landelijke fasering. De gemeente publiceert bepaalde informatie ter bevordering van de transparantie over besluitvorming van de gemeente. Maar om deze informatie doorzoekbaar, toegankelijk en privacy-proof openbaar te maken, zijn er technische hulpmiddelen en aanpassingen in het werkproces benodigd. 2024 staat in het teken van het invullen van de randvoorwaarden. Dit houdt in: het optimaliseren van het anonimiseringsproces binnen de bestaande werkprocessen, de inrichting van een publicatie omgeving (Woo-index) en het realiseren van een proces blauwdruk per informatiecategorie. Ook bewustwording in de organisatie maakt onderdeel uit van de implementatie. De verwachting is dat 1 januari 2025 de eerste documenten actief openbaar worden gemaakt. Deze planning is afhankelijk van vereiste landelijke informatie, zoals de definities van de verschillende informatiecategorieën.

De invoering van de wet maakt onderdeel uit van het programma Slim snel en digitaal (voorheen Geheugen van Gouda).

5 Financiële begroting 2024 - 2027

5.1 Inleiding

In de financiële begroting wordt ingegaan op de exploitatie en de balans. Dit met als doel het inzicht in de gemeentelijke financiën te vergroten.

Allereerst worden de actuele uitgangspunten van het financieel beleid toegelicht. Daarna wordt een uitgebreide toelichting op de financiële positie gepresenteerd, waarbij aandacht wordt besteed aan de totstandkoming van het begrotingssaldo, het meerjarenperspectief, de geprognosticeerde balans en het EMU-saldo. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een aantal specificaties (per programma, incidentele baten en lasten, financieringspositie, reserves, voorzieningen en arbeidskosten gerelateerde verplichtingen).

5.2 Financieel beleid en indicatoren

De uitgangspunten voor het financieel kader zijn vastgelegd in het bestuursakkoord "Geef Gouda door" 2022-2026.

De sturing van de financiële positie van de gemeente Gouda wordt langs drie invalshoeken vormgegeven:

1. Voldoende reserves (gezonde weerstandsratio)
2. Een stabiele schuldspositie
3. Een sluitende meerjarige programmabegroting

Realistisch begroten is essentieel. Tegenvallers worden zoveel als mogelijk in het lopende begrotingsjaar met meevallers en/ of binnen de bestaande budgetten opgelost. Incidentele meevallers aan het einde van een jaar worden in eerste instantie toegevoegd aan de algemene reserve. Pas daarna vindt besluitvorming plaats over de toekenning daarvan.

We gaan uit van een weerstandsratio (de verhouding tussen het aanwezige en het beschikbare weerstandsvermogen) in een bandbreedte van ≥ 1 en $\leq 1,4$. We willen over voldoende reserves beschikken om in staat te zijn de gevolgen van de risico's op te vangen.

We zetten de spaaroptie in als de actuele reservepositie niet voldoende is. Als de weerstandratio richting de onderkant van de bandbreedte gaat, kan de optie ook worden ingezet.

Ten aanzien van de programmabegroting 2024-2027 geldt het volgende:

- De weerstandsratio ligt in 2024 op 1,4 en de jaren 2025 - 2027 boven 1,4 en valt daardoor in de klasse 'ruim voldoende'.
- De leningenportefeuille (kortlopende en langlopende aangetrokken geldleningen) bedraagt eind 2024 naar verwachting € 270 miljoen. Dat is € 15 miljoen onder het kaderstellend schuldenplafond van € 285 miljoen.
- Voor de jaren 2024-2027 is er een sluitende meerjarenraming.

5.3 Toelichting ontwikkeling meerjarenperspectief 2024 - 2027

5.3.1 Ontwikkeling van het meerjarenperspectief 2024-2027

De basis voor het meerjarenperspectief 2024-2027 (startbegroting) ligt in de vaststelling van raadsbesluiten tot 28 juni 2023.

Bij het samenstellen van de begroting 2024- 2027 zijn vervolgens de mutaties uit de Kadernota 2024 (raadsbesluit 3 juli 2023) en de financiële effecten van diverse ontwikkelingen en inzichten verwerkt, wat resulteert in een geactualiseerd meerjarenperspectief 2024-2027. Zie daartoe de volgende tabel. Een negatief bedrag betekent een overschot of voordeel. Bij een positief bedrag geldt het omgekeerde.

De in de tabel geschetste ontwikkelingen zijn hierna per onderdeel verder uitgewerkt en toegelicht.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
A. Startbegroting	-3.984	-9.578	-2.989	-455
B. Kadernota	-552	-129	1.915	-3.379
C. Autonome en administratieve ontwikkeling	2.550	2.636	956	1.485
D. Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	-278	-641	-1.433	-1.558
E. Geactualiseerd perspectief	-2.264	-7.711	-1.552	-3.907

(+ = nadeel/ last | - = voordeel/ baat)

Sluitende meerjarenraming 2024-2027

Het perspectief wordt gekenmerkt door een sluitende begroting 2024 en meerjarenraming 2025 - 2027.

Perspectief inclusief raadsvoorstellen ná 3 juli 2023

De ontwerp begroting 2024 is samengesteld op basis van de raadsbesluiten t/m 3 juli 2023. Tegelijkertijd met het samenstellen van de programmabegroting zijn er 5 raadsvoorstellen aan de raad aangeboden die een financieel effect hebben op het begrotingsresultaat 2024 - 2027. Deze voorstellen zijn niet verwerkt in de ontwerp begroting 2024. In onderstaand overzicht zijn de raadsvoorstellen opgenomen (onderdeel F t/m J), wat resulteert - indien de raad instemt met de voorstellen - in een herzien actueel begrotingsresultaat (onderdeel K).

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
E. Geactualiseerd perspectief	-2.264	-7.711	-1.552	-3.907
Tussentijdse raadsvoorstellen:				
F. Raadsvoorstel Beheerplan groot- en vervangingsonderhoud openbare ruimte 2023 - 2029 (dossier 7181)	1.971	2.456	2.426	2.800
G. Raadsvoorstel Integraal veiligheidsbeleid (dossier 6827)	200	200	200	200
H. Raadsvoorstel Herbestemming stadhuis: definitief ontwerp (dossier 7486)	217	-143	-143	333
I. Raadsvoorstel Verbetering toegankelijkheid gemeentelijk vastgoed (dossier 7396)	0	-120	-60	0
J. Raadsvoorstel Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (dossier 7485)	-223	-368	148	332
K. Perspectief ná vaststelling raadsvoorstellen	-99	-5.686	1.019	-242

(+ = nadeel/ last | - = voordeel/ baat)

Sluitende meerjarenraming 2024-2027

Het perspectief wordt (na verwerking van de raadsvoorstellen, onderdeel F t/m J) gekenmerkt door een - met uitzondering van begrotingsjaar 2026 - sluitende begroting en meerjarenraming.

5.3.2 Overzicht Kadernota 2024

In de onderstaande tabel zijn de financiële effecten van de Kadernota 2024 weergegeven.

B. Kadernota (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Algemene financiële ontwikkelingen	771	678	563	784
Wettelijke ontwikkelingen	1.505	1.398	1.398	964
Overige ontwikkelingen	836	596	596	596
Uitkomsten meicirculaire 2023	-3.664	-2.801	-642	-5.723
Totaal Kadernota mutaties	-552	-129	1.915	-3.379

5.3.3 Overzicht autonome en administratieve ontwikkelingen 2024 - 2027

Bij het samenstellen van de programmabegroting 2024 - 2027 zijn er diverse autonome ontwikkelingen. Dit betreft onder andere loon- en prijsontwikkeling, aanpassing van hoeveelheden en administratieve aanpassingen. In dit onderdeel is een specificatie van deze ontwikkelingen opgenomen.

C. Autonome en administratieve ontwikkelingen (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Actualisatie bedrijfsvoeringskosten	407	327	327	327
Actualisatie BUIG budgetten	1.541	1.541	1.541	1.541
Actualisatie kapitaallasten	803	551	136	34
Actualisatie kosten financiering (rente)	458	419	163	33
Actualisatie toerekening aan Grexen	-599	-539	-292	-313
Actualisatie toerekening aan taakveld afval	-279	-282	-284	-286
Actualisatie toerekening aan taakveld riolering	-745	104	-635	264
Correctie budget versterken arbeidsmarkt	0	0	-399	-399
Actualisatie budgetten burgerzaken	204	153	42	-74
Administratieve wijzigingen - budgettair neutraal	0	0	0	0
Diverse kleine mutaties	35	-4	-3	-2
Bijstelling budgetten centrumtaken en regionale werkorganisatie	356	366	359	359
Actualisatie bijdrage gemeenschappelijke regelingen	369	0	0	0
Totaal autonome en administratieve mutaties	2.550	2.636	955	1.485

(+ = nadeel/ last | - = voordeel / baat)

5.3.4 Overzicht nieuwe ontwikkelingen/ beleid 2024 - 2027

Bij het samenstellen van de programmabegroting 2024 - 2027 zijn er diverse keuzes gemaakt en ontwikkelingen verwerkt. In de onderstaande tabel is een specificatie met toelichting van deze aanpassingen opgenomen.

D. Nieuwe ontwikkelingen/ beleid (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
01. Versterken en positioneren cultureel erfgoed	546	369	419	319
02. Toevoeging stelpost motie realisatiekracht	500	500	0	0
03. Sociaal beheer Gouwe Huse verhoging subsidiebudget participatie in de buurt	411	430	430	430
04. Bedrijfsvoering verbetering financiële functie	365	265	0	0
05. Impuls uitvoering evenementenbeleid	300	300	300	300
06. Investering sporten in de buitenruimte formatie verduurzaming vastgoed sport	270	305	204	239
07. Samenwerking AGW en organisatie VNG-congres	166	59	59	59
08. Diverse kleine mutaties	-204	-225	-225	-285
09. Actualisatie inkomsten bouwleges	-350	-350	-350	-350
10. Toevoeging stelpost onderuitputting meerjarenbegroting	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
11. Klimaatgelden	-1.282	-1.293	-1.270	-1.270
Totaal mutaties nieuwe ontwikkelingen / beleid	-278	-640	-1.433	-1.558

(+ = nadeel/ last | - = voordeel / baat)

Toelichting op de mutaties

1. Versterken en positioneren cultureel erfgoed

Ter dekking van de versterking van het taakveld Erfgoed, het borgen van erfgoedwaarden, behoud van karakteristieke panden en een goede omgevingskwaliteit is een structurele impuls op dit gebied noodzakelijk en in de begroting 2024 - 2027 verwerkt.

2. Stelpost motie realisatiekracht

Op 3 juli - tijdens de behandeling van de Kadernota 2024 - is de motie realisatiekracht aangenomen. In deze motie wordt een voorstel gevraagd om opgelopen achterstanden in de realisatie van de Goudse doelen daadkrachtig op te kunnen pakken. Vooruitlopend op de uitkomsten van dit voorstel, wordt in 2024 en 2025, € 500.000 voor uitvoering van deze motie gereserveerd.

3. Sociaal beheer Gouwe Huse | verhoging subsidiebudget participatie in de buurt

De realisatie van de Gouwe Huse staat gepland voor 2024. Om de leefbaarheid van bewoners en omwonenden te waarborgen is de komende 10 jaar sociaal beheer nodig. De kosten hiervoor bedragen € 111.000 in 2024 en € 130.000 per jaar vanaf 2025.

Om verder te bouwen aan een sterke sociale basis voor alle inwoners van Gouda is structureel € 300.000 extra nodig voor de subsidieregeling Participatie in de Buurt. Met het ophogen van het subsidieplafond van 1,4 miljoen naar 1,7 miljoen wordt het mogelijk om meer professionele ondersteuning te financieren die noodzakelijk is om de buurthuizen en buurtservicecentra bruisend te houden. Bruisende ontmoetingsplekken in Gouda dragen bij aan de sociale cohesie en daarmee aan een sterke sociale basis.

4. Bedrijfsvoering | verbetering financiële functie

Voor het programma verbetering financiële functie wordt voor 2 jaar tijdelijke versterking begroot. Daarnaast is er voor het realiseren van meer inzicht in de begroting en het voorbereiden van verdere digitalisering budget nodig in 2024 en 2025.

De gemeente Gouda werkt aan het versterken van de bedrijfsvoering. Een goede bedrijfsvoering is essentieel in een robuuste organisatie om haar opgaves te realiseren. Een robuuste organisatie betekent dat het fundament stevig staat. Een organisatie met voldoende en vakkundige medewerkers. Voor de bekostiging van deze versterking is - onder andere - vanuit de algemene reserve een bijdrage aan de reserve organisatieontwikkeling verwerkt. Deze mutatie is per saldo budgettair neutraal.

5. Impuls uitvoering evenementenbeleid

In lijn met de Kadernota is het nodig extra middelen vrij te maken voor het gemeentelijk evenementenbeleid. In de begroting wordt voor verhoging van gemeentelijke evenementensubsidies en vernieuwing structureel € 300.000 gereserveerd. De raad is hierin meegenomen op 18 september jl. tijdens een bijeenkomst met de raadscommissie bestuur. Het college wil daarnaast incidenteel middelen vrijmaken, gericht op het ondersteunen van de (vrijwilligers)besturen van de evenementen, door in te zetten op onder andere een pilot met het inhuren van een faciliterend evenementenbureau, flankerende veiligheidsmaatregelen en visieontwikkeling met organisatoren. Dit sluit aan bij de wens van de commissie om in te zetten op ontzorging van vrijwilligers.

Deze additionele incidentele inzet werken we, mede op basis van de werksessie met de raad, nog verder uit, en wordt dan verwerkt in de bestuursrapportage 2024. Voor de begrotingsbehandeling ontvangt de raad hierover conform toezegging nog een informeren memo.

6. Investing sporten in de buitenruimte | formatie verduurzaming vastgoed sport

Het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving en het creëren van meer sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte, is een belangrijk item in het bestuursakkoord en een speerpunt in het gemeentelijke (sport)beleid. Om daar structureel op in te kunnen zetten, is meer nodig dan de eenmalige financiële impuls van 2023. Daarmee worden mooie projecten gerealiseerd, maar er is behoefte aan meer plekken in de stad. Er wordt nu structureel budget opgenomen in de gemeentelijke begroting. Daarmee kan de komende jaren ingezet worden op een beweegvriendelijke openbare ruimte in Gouda.

Daarnaast is om de verduurzaming van onderwijshuisvesting en sportaccommodaties op te kunnen pakken formatie nodig. Hiermee kan in kaart gebracht worden wat er nodig is om ook dit maatschappelijk vastgoed (wat vaak eigendom is van de gemeente) te verduurzamen. Tevens is het nodig de eigendoms- en onderhoudsafspraken van sportaccommodaties op orde te brengen. Hiervoor is twee jaar de inzet van een vastgoedjurist nodig.

7. Samenwerking AGW en organisatie VNG-congres

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden (AGW) werken al geruime tijd samen in een netwerkconstructie. De betrokken besturen willen de samenwerking een nieuwe impuls geven, met een focus op de ruimtelijke ontwikkeling van het Groene Hart, economische groei, groen en recreatie. Hiervoor worden, in gezamenlijkheid, 2 formatieplaatsen gecreëerd om de samenwerking op deze gebieden vorm en inhoud te geven. Daarnaast wil de netwerksamenwerking Alphen-Gouda-Woerden (AGW) de positionering van het Groene Hart versterken door in 2024 het VNG-congres te hosten. Het doel is onder meer om het Groene Hart en de drie gemeenten op de kaart zetten. Het is de gelegenheid bij uitstek om enerzijds te laten zien wat de gemeenten te bieden hebben en anderzijds om aandacht te vragen voor de opgaven en uitdagingen waar we in dit gebied voor staan. Het biedt kansen voor het aangaan van nieuwe strategische allianties en samenwerkingen.

8. Diverse kleine mutaties

Dit betreft diverse kleine overige mutaties.

9. Actualisatie inkomsten bouwleges

Op basis van de meerjarenprognose bouwleges, rekening houdend met grote projecten en de invoering van de Wet kwaliteitsborging, zijn de inkomsten bouwleges geactualiseerd.

10. Stelpost onderuitputting meerjarenbegroting

Gelet op de jaarlijkse rekeningresultaten is een structurele stelpost onderuitputting op de meerjarenbegroting opgenomen. De verwachting is dat bij een nadere analyse van de begroting op detailniveau er invulling wordt gevonden voor deze stelpost. Voor deze analyse is er budget opgenomen bij mutatie nr. 4: verbetering financiële functie. In de Kadernota 2025 wordt er gerapporteerd over de voortgang en invulling van deze stelpost.

11. Klimaatgelden

In het Bestuursakkoord is budget beschikbaar gesteld ten behoeve van de uitvoering van de klimaatdoelen, vooruitlopend op de compenserende rijksmiddelen. De rijksmiddelen zijn inmiddels ontvangen, waardoor deze vrijvallen ten gunste van het begrotingsperspectief.

5.3.5 Totaaloverzicht financiële effecten per programma

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Programma 1				
Startbegroting	16.417	16.213	18.128	18.470
Autonome en administratieve ontwikkeling	-187	998	625	200
Kadernota	279	279	279	279
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	396	396	346	346
Saldo programma 1	16.905	17.886	19.378	19.295
Programma 2				
Startbegroting	-933	-109	-312	-597
Autonome en administratieve ontwikkeling	-130	426	-429	477
Kadernota	27	27	25	25
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	-1.279	-1.291	-1.267	-1.267
Saldo programma 2	-2.315	-946	-1.983	-1.362
Programma 3				
Startbegroting	31.450	32.129	32.955	33.434
Autonome en administratieve ontwikkeling	467	84	-10	-83
Kadernota	-230	1.178	1.328	1.098
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	-141	-106	-71	-97
Saldo programma 3	31.547	33.286	34.202	34.352
Programma 4				
Startbegroting	108.587	108.685	106.047	105.772
Autonome en administratieve ontwikkeling	4.371	6.142	5.746	5.699
Kadernota	5.827	6.648	5.768	5.768
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	683	622	622	622
Saldo programma 4	119.468	122.098	118.183	117.861
Programma 5				
Startbegroting	17.955	17.879	17.590	17.355
Autonome en administratieve ontwikkeling	546	544	529	525
Kadernota	472	472	472	472
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	1.146	969	969	869
Saldo programma 5	20.119	19.864	19.560	19.220
Programma 6				
Startbegroting	10.944	10.809	10.775	10.807
Autonome en administratieve ontwikkeling	696	692	693	653
Kadernota	107	107	107	107
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	-51	-51	-51	-51
Saldo programma 6	11.696	11.556	11.524	11.517
Programma 7				
Startbegroting	28.587	28.742	28.018	28.052
Autonome en administratieve ontwikkeling	2.205	189	-22	52
Kadernota	2.090	1.764	1.799	1.733
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	509	301	1	1
Saldo programma 7	33.391	30.995	29.796	29.839
Programma 8				
Startbegroting	-216.991	-223.925	-216.190	-213.748
Autonome en administratieve ontwikkeling	-5.418	-6.440	-6.176	-6.038
Kadernota	-9.124	-10.604	-7.864	-12.861
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	-1.541	-1.481	-1.981	-1.981
Saldo programma 8	-233.074	-242.450	-232.211	-234.628

(+ = nadeel/ last | - = voordeel / baat)

5.3.6 Geprognosticeerde balans

De geprognosticeerde balans geeft inzicht in de meerjarige ontwikkeling van de bezittingen en de schulden van de gemeente.

ACTIVA					
bedragen * € 1.000	01-01-2023	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
VASTE ACTIVA					
Materiele vaste activa	353.413	376.012	398.580	401.164	395.872
Immateriele vaste activa	11.806	11.376	10.946	10.516	10.086
Financiële vaste activa	3.003	3.003	3.003	3.003	3.003
TOTAAL VASTE ACTIVA	368.222	390.391	412.530	414.683	408.962
VLOTTENDE ACTIVA					
Voorraden/ bouwgrond in expl.	27.620	20.425	10.118	11.162	5.560
Voorzieningen grondexploitaties	-4.201	-4.201	-4.201	-4.201	-4.201
Gereed product en handelsgoederen	9	9	9	9	9
Totaal voorraden	23.427	16.232	5.926	6.969	1.367
Uitzettingen	21.000	23.000	23.000	23.000	22.000
Liquide middelen	30	30	30	30	30
Overlopende activa	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	59.457	54.262	43.956	44.999	38.397
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	427.679	444.654	456.485	459.683	447.359

PASSIVA					
bedragen * € 1.000	01-01-2023	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
VASTE PASSIVA					
Algemene reserve	31.604	27.396	26.539	26.739	26.739
Bestemmingsreserves	73.090	79.563	88.130	89.482	93.389
Totaal Eigen Vermogen	104.694	106.958	114.669	116.221	120.128
Voorzieningen	20.137	12.837	11.036	3.151	4.187
Opgenomen langlopende geldleningen	234.123	252.204	259.355	265.948	254.605
Waarborgsommen	42	42	42	42	42
Totaal vreemd vermogen	254.303	265.084	270.433	269.141	258.834
TOTAAL VASTE PASSIVA	358.997	372.042	385.102	385.362	378.962
VLOTTENDE PASSIVA					
Kortlopende schulden:					
Opgenomen kasgeldleningen	11.683	15.612	16.383	19.321	13.397
Banksaldi	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Overige kortlopende schulden	35.000	35.000	33.000	33.000	33.000
Totaal kortlopende schulden	48.683	52.612	51.383	54.321	48.397
Totaal overlopende passiva	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	68.683	72.612	71.383	74.321	68.397
TOTAAL GENERAAL PASSIVA	427.679	444.654	456.485	459.683	447.359

5.3.7 EMU-saldo

Het overzicht van het EMU-saldo is een verplicht onderdeel in de begroting. Samen met de geprognosticeerde balans geeft het inzicht in toekomstige ontwikkelingen van de financieringsbehoefte van de gemeente Gouda.

Omschrijving (Bedragen in € x 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
	Volgens realisatie tot en met sept. 2023, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2024	Volgens jarenraming in begroting 2025	Volgens jarenraming in begroting 2026	Volgens jarenraming in begroting 2027
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	14.061	6.435	46	-481	196
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	81.583	89.622	43.318	44.179	22.827
3. Mutatie voorzieningen	-8.455	-6.698	-1.802	-7.885	-769
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	16.194	-7.734	-10.625	928	-5.738
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-92.171	-82.151	-34.449	-53.473	-17.662

De begroting van Gouda is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. In het BBV, art. 20 is de verplichting vastgelegd dat de gemeenten het geraamde EMU-saldo moeten opnemen in de programmabegroting over het vorig begrotingsjaar, het begrotingsjaar en de drie daarop volgende jaren. Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven met derden van de overheid op transactiebasis in een bepaald jaar. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven wordt dan in een jaar binnenkomt, of dat er geld overgehouden wordt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

In de jaren tot en met 2015 werden er individuele referentiewaarden van het EMU-tekort vastgesteld. Voor 2019-2022 is het jaarlijkse aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden gesteld op 0,4%. Het aandeel van de gemeenten is gesteld op -0,27% van het BBP. Voor 2023 en verder zijn geen cijfers bekend. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort. De gemeente wordt niet beoordeeld op de balans in enig jaar, maar wel op de bijdrage aan het voorkomen van een overheidstekort op langere termijn. Kortom: de gemeente mag niet jaar op jaar veel meer uitgeven dan ontvangen.

5.4 Grondslagen

In dit hoofdstuk staan de financiële uitgangspunten die zijn gebruikt voor het opstellen van de ramingen in de financiële begroting.

In de ramingen voor 2024 is rekening gehouden een loonindexatie van 4,7% en een prijsindexatie van 3,9% conform de meicirculaire 2023. Daarnaast zijn de specifieke zorgbudgetten voor het jaar 2024 geïndexeerd conform het OVA/PPC indexpercentage. Ook is per 2024 een mixpercentage van 80/20 (loon/prijs) toegepast voor de meer loongevoelige budgetten (subsidies).

Voor de jaren erna bedraagt de gereserveerde loonindex 2,6%. De gereserveerd prijsindex voor 2025 t/m 2027 bedraagt 1,6%. De loon- en prijsindex worden elk jaar herijkt en verwerkt conform de uitgebrachte meicirculaire (conform jaar T+1).

Voor de berekening van de financieringslasten in 2024 wordt uitgegaan van:

- de door de budgethouders aangegeven uitputtingsritmes voor kredieten, reserves en voorzieningen;
- (vastgestelde) grondexploitaties die gefinancierd worden afhankelijk van de mogelijkheid/wenselijkheid tot het fixeren van het renterisico in de respectievelijke projecten en/of afhankelijk van het specifieke cashflowverloop;
- rekenrente aan te trekken kort geld van 4,00% in de periode 2024 - 2027;
- rekenrente aan te trekken lang geld van 4,00% in de periode 2024 - 2027;
- een omslagrente van 1,90%;
- rekenrente grondexploitaties 1,95%;
- het ten laste brengen van de rente 'tijdens de bouw' aan de investeringen;
- het concerninvesteringsplan 2024-2027 dat is opgenomen als paragraaf bij deze programmabegroting;
- geraamde dotaties en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen die met deze programmabegroting worden vastgesteld, waarbij het kapitaalbeslag als gevolg van de aanwending van reserves en voorzieningen en investeringen uit het concerninvesteringsplan wordt gefinancierd door middel van langlopende en kortlopende geldleningen.

De ramingen in deze financiële begroting zijn gebaseerd op de bedragen voor 2023 inclusief de 1e bestuursrapportage 2023 en de meicirculaire 2023. Deze bedragen zijn aangevuld met de financiële gevolgen van de ontwikkelingen na het vaststellen van deze bestuursrapportage. Zie daarvoor elders in het hoofdstuk: "Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting".

5.5 Overzicht van baten en lasten

In het onderstaande overzicht worden meerjarig per programma alle lasten, baten en het saldo weergegeven. Ook de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn gespecificeerd per programma. Onderaan het overzicht staat het totaal resultaat wat wordt afgewikkeld ten gunste van de algemene reserve.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Programma 1 lasten	26.146	26.215	27.461	27.380
Programma 2 lasten	32.728	34.075	32.990	33.612
Programma 3 lasten	55.300	62.894	56.375	57.899
Programma 4 lasten	155.591	153.220	149.075	146.126
Programma 5 lasten	23.695	23.336	23.007	22.265
Programma 6 lasten	11.896	11.757	11.674	11.667
Programma 7 lasten	42.403	39.894	37.883	38.125
Programma 8 lasten	3.785	3.991	6.838	10.355
Totaal lasten	351.544	355.382	345.304	347.429
Programma 1 baten	-8.935	-8.281	-8.036	-8.040
Programma 2 baten	-35.043	-35.021	-34.973	-34.975
Programma 3 baten	-23.706	-30.505	-22.540	-23.437
Programma 4 baten	-31.422	-31.122	-30.892	-28.265
Programma 5 baten	-3.527	-3.473	-3.447	-3.045
Programma 6 baten	-150	-150	-150	-150
Programma 7 baten	-7.730	-7.853	-8.049	-8.248
Programma 8 baten	-236.860	-246.642	-239.249	-244.984
Totaal baten	-347.373	-363.047	-347.336	-351.142
Toevoegingen aan reserves P01	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves P02	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves P03	4.858	4.859	4.860	4.839
Toevoegingen aan reserves P04	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves P05	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves P06	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves P07	1.887	1.642	635	635
Toevoegingen aan reserves P08	0	200	200	0
Totaal Toevoegingen reserves	6.745	6.701	5.695	5.474
Onttrekkingen reserves P01	-305	-48	-47	-45
Onttrekkingen reserves P02	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves P03	-4.905	-3.962	-4.494	-4.949
Onttrekkingen reserves P04	-4.701	0	0	0
Onttrekkingen reserves P05	-50	0	0	0
Onttrekkingen reserves P06	-50	-50	0	0
Onttrekkingen reserves P07	-3.169	-2.687	-674	-674
Onttrekkingen reserves P08	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves	-13.180	-6.747	-5.215	-5.669
<i>Saldo mutaties reserves</i>	-6.435	-46	481	-195
Totaal resultaat	-2.264	-7.711	-1.552	-3.907

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

5.6 Incidentele & structurele baten en lasten 2024 - 2027

Artikel 189 van de Gemeentewet schrijft voor dat de raad erop toeziet dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Daarmee wordt bedoeld dat in de begroting de structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Om vast te kunnen stellen dat sprake is van structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel. Daartoe is in de begroting een limitatief overzicht van de incidentele lasten en baten opgenomen en zijn deze per programma inzichtelijk gemaakt. Daarnaast worden toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves vermeld, zowel incidenteel als structureel.

Het overzicht van baten en lasten dient niet alleen voor het horizontale toezicht door de raad, maar is voor de financiële toezichthouder, de provincie Zuid-Holland, een belangrijk overzicht bij de bepaling of de gemeente in aanmerking komt voor het gewenste repressieve toezicht.

In de onderstaande tabel is aangegeven wat het saldo van het totaal van de incidentele baten en de incidentele lasten is in het meerjarenperspectief.

Opbouw en ontwikkeling van het structureel saldo 2024 - 2027

(bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Saldo begroting				
Totaal baten	-347.373	-363.047	-347.336	-351.142
Totaal lasten	351.544	355.382	345.304	347.429
Saldo	4.171	-7.665	-2.032	-3.713
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-6.435	-46	481	-195
Resultaat begroting (A)	-2.264	-7.711	-1.552	-3.907
Incidenteel saldo begroting				
Totaal incidentele baten	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0
Saldo van incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-7.966	-1.218	-26	-247
Incidenteel saldo (B)	-7.966	-1.218	-26	-247
Structureel saldo begroting				
Totaal structurele baten	-347.373	-363.047	-347.336	-351.142
Totaal structurele lasten	351.544	355.382	345.304	347.429
Saldo	4.171	-7.665	-2.032	-3.713
Saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.530	1.172	506	52
Structureel saldo (A-B)	5.702	-6.493	-1.526	-3.661

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Er kan geconcludeerd worden dat in de periode 2025-2027 sprake is van structureel evenwicht.

Specificatie incidentele baten en lasten vanuit de reserves

In de onderstaande tabel zijn de incidentele mutaties vanuit de reserves weergegeven en toegelicht.

Nr.	Programma	Reserve	Soort mutatie	2024	2025	2026	2027
1	8	Algemene Reserve	Toevoeging	0	200	200	0
2	7	Reserve Organisatieontwikkeling	Toevoeging	1.808	1.563	557	557
3	3	Reserve Groot onderhoud vastgoed	Toevoeging	1.436	1.438	1.438	1.417
<i>Totaal incidentele toevoegingen reserves</i>				<i>3.244</i>	<i>3.201</i>	<i>2.195</i>	<i>1.974</i>
4	6	Algemene Reserve	Onttrekking	-50	-50	0	0
5	4	Algemene Reserve	Onttrekking	-1.315	0	0	0
6	4	Algemene Reserve	Onttrekking	-717	0	0	0
7	3	Algemene Reserve	Onttrekking	-70	0	0	0
8	5	Algemene Reserve	Onttrekking	-50	0	0	0
9	4	Algemene Reserve	Onttrekking	-150	0	0	0
10	3	Algemene Reserve	Onttrekking	-405	0	0	0
11	3	Algemene Reserve	Onttrekking	-200	0	0	0
12	8	Algemene Reserve	Onttrekking	-1.252	-1.007	0	0
13	7	Reserve Organisatieontwikkeling	Onttrekking	-1.916	-1.671	-664	-664
14	4	Reserve Maatsch Opvang, vrouwenopv en beschermd wonen	Onttrekking	-2.669	0	0	0
15	3	Reserve versnellen woningb+ (gebieds)transformatie	Onttrekking	-438	-135	0	0
16	1	Reserve Onderwijshuisvesting	Onttrekking	-106	0	0	0
17	3	Reserve Groot onderhoud vastgoed	Onttrekking	-1.872	-1.557	-1.557	-1.557
<i>Totaal incidentele onttrekkingen reserves</i>				<i>-11.211</i>	<i>-4.419</i>	<i>-2.221</i>	<i>-2.221</i>
Saldo incidenteel				-7.966	-1.218	-26	-247
18	3	Reserve afschrijvingslasten vervangingsinv. O.R.	Toevoeging	3.500	3.500	3.500	3.500
<i>Totaal structurele toevoegingen reserves</i>				<i>3.500</i>	<i>3.500</i>	<i>3.500</i>	<i>3.500</i>
19	1	Reserve Revitalisering Goudse Poort	Onttrekking	-49	-48	-47	-45
20	3	Reserve afschrijvingslasten vervangingsinv. O.R.	Onttrekking	-1.921	-2.280	-2.947	-3.403
<i>Totaal structurele onttrekkingen reserves</i>				<i>-1.970</i>	<i>-2.328</i>	<i>-2.994</i>	<i>-3.448</i>
Saldo structureel				1.530	1.172	506	52

Toelichting op de mutaties

Nr.	Toelichting op de mutaties
1	Dit betreft een incidentele toevoeging aan de algemene reserve, het herstellen van een spaaroptie, zoals besloten in de kadernota 2022.
2	Dit betreft de bijdrage aan de reserve organisatie ontwikkeling voor de bekostiging van zowel reeds in gang gezette als toekomstige organisatieontwikkelingen.
3	Bij besluit van de jaarrekening 2022 zijn er 4 voorzieningen vrijgevallen. De vrijgevallen middelen uit de 4 voorzieningen groot onderhoud (gemeentelijke gebouwen en panden, huis van de stad, schouwburg en parkeergarage) zijn opgenomen in een reserve, in afwachting van het opstellen van nieuwe MJOP's voor deze 4 onderwerpen.
4	Dit betreft een budgetoverheveling vanuit de 2e bestuursrapportage 2023: cashflow budget ondermijning 2024-2025.
5	Dit betreft een budgetoverheveling vanuit de 2e bestuursrapportage 2023: project actieplan dakloosheid naar 2024.
6	Dit betreft een budgetoverheveling vanuit de 2e bestuursrapportage 2023: budget parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) naar 2024.
7	Dit betreft een budgetoverheveling vanuit de 2e bestuursrapportage 2023: ontsluiting Westergouwe en goed verhuurderschap naar 2024
8	Dit betreft een budgetoverheveling vanuit de 2e bestuursrapportage 2023: budget archeologie + UNESCO St. Jan naar 2024.
9	Dit betreft een budgetoverheveling vanuit de 2e bestuursrapportage 2023: laaggeletterdheid naar 2024.
10	Dit betreft een budgetoverheveling vanuit de 2e bestuursrapportage 2023: snoeien populieren naar 2024.
11	Dit betreft een budgetoverheveling vanuit de 2e bestuursrapportage 2023: toegankelijkheid naar 2024.
12	Dit betreft een bijdrage aan de reserve organisatieontwikkeling voor de bekostiging van zowel reeds in gang gezette als toekomstige organisatieontwikkelingen.
13	Dit betreft de kosten gerelateerd aan de organisatieontwikkeling.
14	De uitgaven van maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen worden verrekend met de betreffende reserve.
15	Dit betreft budget voor het project versnelling woningbouw.
16	Dit betreft budget voor sloopkosten gerelateerd aan onderwijsgebouwen.
17	Zie toelichting bij nr. 3.
18	Voor het opvangen van kapitaallasten voor investeringen in de openbare ruimte wordt structureel € 3.500.000 toegevoegd aan de betreffende bestemmingsreserve.
19	Dit betreft een structurele onttrekking aan de reserve Goudse poort voor infrastructuur kosten van de Goudse Poort.
20	Voor het opvangen van kapitaallasten voor investeringen in de openbare ruimte vindt een structurele onttrekking plaats aan de bestemmingsreserve afschrijvingslasten openbare ruimte.

5.7 Financiering

De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de toekomstige ontwikkeling van de omvang van de leningenportefeuille (het lange vreemd vermogen). Uit de onderstaande investerings- en financieringsstaat blijken de verwachte financieringstekorten voor de jaren 2024 tot en met 2027. Deze verwachte tekorten zijn gefixeerd op de omvang van de kasgeldlimiet.

Gedetailleerde informatie over financiering, treasury, leningenportefeuille etcetera is opgenomen in de paragraaf financiering binnen deze programmabegroting.

Bedragen * € 1.000	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
INVESTERINGEN				
(Im) materiele vaste activa	387.388	409.526	411.680	405.959
Financiële vaste activa	3.003	3.003	3.003	3.003
Totaal vaste activa	390.391	412.530	414.683	408.962
Onderhanden werk (grexen)	20.425	10.118	11.162	5.560
Totaal vaste activa en OHW	410.816	422.648	425.845	414.522
FINANCIERING				
Eigen vermogen:	106.958	114.669	116.221	120.128
- algemene reserve	27.396	26.539	26.739	26.739
- bestemmingsreserves	79.563	88.130	89.482	93.389
Vreemd vermogen:				
- voorzieningen (*)	17.038	15.237	7.352	8.388
- opgenomen langlopende geldleningen	252.204	259.355	265.948	254.605
- waarborgsommen	42	42	42	42
Totaal financieringsmiddelen	376.243	389.303	389.563	383.163
Financieringstekort (+) of overschot (-)	34.573	33.344	36.282	31.359
* inclusief risicovoorziening(en) grondexploitaties				

5.8 Ontwikkeling en toelichting reserves 2024 - 2027

In dit onderdeel is de ontwikkeling van de reserves (per reserve) opgenomen. Daarnaast zijn de reserves ingedeeld naar structureel / incidenteel.

Als doorontwikkeling en verbetering is het overzicht reserves nader gespecificeerd en toegelicht in hoofdstuk 5.6 Incidentele & structurele baten en lasten 2024 - 2027.

Overzicht structurele reserve mutaties

Programma 1 Reserve revitalisering Goudse Poort

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	890	841	793	746
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	49	48	47	45
Stand per 31 december	841	793	746	701

Wat is het doel (wat willen we bereiken): dekking van structurele kapitaallasten voor infrastructuur in Goudse Poort en het mogelijk maken van (co)financiering bij de Versnellingskamer.

Waarom (argumentatie) instellen: de raad heeft bij het vaststellen van de jaarstukken 2016 besloten om de nog beschikbare incidentele middelen voor de revitalisering van de Goudse Poort te storten in een nieuw te vormen reserve. De subsidie die in 2018 in dit kader van de provincie is ontvangen is aan de reserve toegevoegd.

Programma 3 Reserve afschrijvingslasten vervangingsinvesteringen openbare ruimte

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	16.446	18.026	19.245	19.798
Vermeerderingen	3.500	3.500	3.500	3.500
Verminderingen	1.921	2.281	2.947	3.403
Stand per 31 december	18.026	19.245	19.798	19.895

Wat is het doel (wat willen we bereiken): opvangen van de kapitaallasten van investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Waarom (argumentatie) instellen: door een wijziging van het BBV ingaande 1 januari 2017, moeten de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut verplicht worden geactiveerd. Die investeringen werden tot en met 2016 deels direct ten laste van de Voorziening groot onderhoud openbare ruimte gebracht. De hiermee samenhangende verlaging van de dotatie aan die voorziening wordt toegevoegd aan de Egalisatiereserve openbare ruimte. De Egalisatiereserve wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten met betrekking tot het activeren van voornoemde investeringen.

Raadsbesluit 25/3/2020

Met ingang van 1 januari 2020 wordt de Egalisatiereserve openbare ruimte ingezet ter dekking van de afschrijvingskosten inzake het activeren van investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Verrekening van de rentelasten met deze egalisatiereserve vindt dan niet meer plaats. Ten behoeve van de financiering van de boekwaarde van die investeringen moet de waarde van de Egalisatiereserve per balansdatum daaraan gelijk zijn. In de begroting en jaarrekening 2020 wordt dit gerealiseerd. Indien het bedrag van de gerealiseerde investeringen afwijkt van het daartoe gevoteerde krediet, wordt de onder- dan wel overschrijding verrekend met de dotatie aan de Voorziening groot onderhoud openbare ruimte.

Voorgesteld wordt de naam van de reserve te wijzigen naar: reserve afschrijvingslasten vervangingsinvesteringen openbare ruimte. De verwerking hiervan vindt plaats bij de eerstvolgende tussenrapportage. Op basis van de begrotingsbrief 2020 van de toezichthouder wordt deze reserve niet meer onder de Algemene Reserve geplaatst, maar met ingang van de jaarrekening 2019 als een bestemmingsreserve beschouwd.

Raadsbesluit 11/11/2020

Op 1 juli 2020 heeft de raad de Nota reserves en voorzieningen vastgesteld. Administratief dient het effect daarvan voor onder andere de reserve Afschrijvingslasten vervangingsinvesteringen openbare ruimte, hierna reserve AVOR, nu verwerkt te worden. Bij de verwerking van de nieuwe richtlijnen van de Nota reserves en voorzieningen is gebleken dat het beslispunt bij de Egalisatiereserve openbare ruimte (blz. 12 uit de Nota reserves en voorzieningen) breed interpretabel is, waardoor het risico bestaat dat afgeweken wordt van de bedoeling van deze reserve met de nieuwe naam reserve AVOR. De bedoeling van de reserve AVOR is dat enkel afschrijvingslasten van de reeks Investerings Maatschappelijk Nut Openbare Ruimte 2017-2019 met deze reserve verrekend worden. In de periode 2017-2019 werd voor deze reeks zowel de afschrijvingslasten als de rentelasten onttrokken aan deze reserve. Met ingang van 2020 is een nieuwe reeks investeringen

maatschappelijk nut openbare ruimte, gesplitst naar levensduur (10 jaar / 15 jaar / 20 jaar / 40 jaar), opgenomen. In de nota staat: "Ten behoeve van de financiering van de boekwaarde van die investeringen moet de waarde van de egaliseringsreserve per balansdatum daaraan gelijk zijn." Dit uitgangspunt had betrekking op de investeringsreeks 2017-2019.

Om verwarring te voorkomen wordt aan de raad voorgesteld om bovengenoemde vernieuwde werkwijze omtrent de reserve AVOR vast te stellen en te besluiten dat de relatie tussen boekwaarde investeringen maatschappelijk nut openbare ruimte en de omvang van de reserve (blz. 12 uit de Nota Reserves en Voorzieningen) alleen betrekking had op de investeringsreeks 2017-2019, die in de periode 2017-2019 onderdeel was van de financiële verslaglegging. De koppeling van de boekwaarde met de hoogte van de reserve AVOR wordt voor de reeks investeringen maatschappelijk nut openbare ruimte vanaf 2020 losgelaten en evenals de verrekeningen met de voorziening groot onderhoud openbare ruimte.

Overzicht incidentele reserve mutaties

Programma 1 Reserve onderwijshuisvesting

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	1.811	1.705	1.705	1.705
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	106	0	0	0
Stand per 31 december	1.705	1.705	1.705	1.705

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking toekomstige kapitaallasten

Waarom (argumentatie) instellen: op grond van het raadsbesluit 3 april 2019 is het kader van het IHP vastgesteld. Vanwege de aard en omvang van het financiële risico is besloten een aparte reserve te creëren voor het dekken van de kapitaallasten die voortvloeien uit IHP. Gedurende de looptijd van het IHP kunnen inkomsten die voortkomen uit de verkoop van vrijvallende schoollocaties ten gunste van deze reserve worden afgewikkeld. In het kader van realistisch begroten worden deze inkomsten pas verwerkt nadat ze gerealiseerd zijn. Ook kunnen financiële voordelen vanuit het combinatiegebruik hieraan toegevoegd worden. Intentie is om de reserve in te zetten ter dekking van de kapitaallasten. Dit alles ter beheersing van de omvang van het mogelijke exploitatietekort.

Programma 1 Reserve cofinanciering regionale projecten

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	620	620	620	620
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	620	620	620	620

Wat is het doel (wat willen we bereiken): aanpak regionale projecten die gezamenlijk worden gefinancierd.

Waarom (argumentatie) instellen: deze reserve heeft de raad bij de 2e begrotingswijziging 2017 ingesteld met onder andere de volgende uitgangspunten:

- Binnen de algemene reserve wordt rekening gehouden met dit bedrag door een nieuwe reserve te vormen. Deze blijft meetellen in het weerstandsvermogen.
- De middelen zijn alleen in te zetten als bron voor cofinanciering voor regionale projecten.
- Er vindt geen regionale overheveling van middelen plaats.
- Besluitvorming over al dan niet benutting van dit bedrag is voorbehouden aan het college van B en W van Gouda en voor zover het budgetrecht van de raad van toepassing is: de raad van de gemeente Gouda.
- Besluitvorming kan alleen als er tenminste op hoofdlijnen een projectvoorstel is. Er is geen sprake van 'solidariteit': ieder college / raad beslist zelf over welke bedrag die betreffende gemeente in een regionaal project wil investeren.
- Indien er aan de indiening van projectvoorstellen voor externe financiële middelen een zodanig strakke termijn is verbonden, waardoor de goedkeuring door de raad agenda technisch niet haalbaar is, zullen projectvoorstellen onder voorbehoud van goedkeuring door de raad ingediend worden.
- De beschikbaarheid van dit deel van de algemene reserve zal herzien worden, indien de reserves op een te laag peil dreigen te raken. Op dit moment is daar geen sprake van.

Programma 2 Reserve investeringen afval

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	100	100	100	100
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	100	100	100	100

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Voorkomen fluctuatie tarieven

Waarom (argumentatie) instellen: op basis van de nacalculatie van de compensabele btw in boekjaar 2018 bleek het voordeel voor het begrotingsperspectief van kosten-baten afval hoger dan begroot. Bij vaststelling van de jaarrekening 2018 is besloten dit resultaat te doteren aan de reserve, zodat dit bedrag betrokken kan worden in de berekening van de toekomstige afvalstoffenheffing (bestemmingsreserve).

Programma 2 Reserve investeringen riool

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): voorkomen fluctuaties tarieven.

Waarom (argumentatie) instellen: op basis van de nacalculatie van de compensabele btw in boekjaar 2018 bleek het voordeel voor het begrotingsperspectief van kosten-baten riool hoger dan begroot. Bij vaststelling van de jaarrekening 2018 is besloten dit resultaat te doteren aan de reserve, zodat dit bedrag betrokken kan worden in de berekening van de toekomstige rioolheffing (bestemmingsreserve).

Programma 2 Reserve klimaatfonds

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	5.000	5.000	5.000	5.000
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	5.000	5.000	5.000	5.000

Wat is het doel (wat willen we bereiken): om de ambities om in 2040 een CO₂-vrije stad te zijn richten we een revolverend duurzaamheidsfonds / klimaatfonds op. Als aanvulling op rijks- en provinciale ondersteuningsmiddelen (subsidies en fondsen) ondersteunt een lokaal duurzaamheidsfonds / klimaatfonds bij het waarmaken van deze ambitie.

Programma 2 Reserve klimaat en energie

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	1.748	1.748	1.748	1.748
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	1.748	1.748	1.748	1.748

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Het doel van de reserve is om de financiële middelen die in 2022 beschikbaar zijn gesteld ook meerjarig beschikbaar te houden ten behoeve van klimaatgerelateerde maatregelen. Op basis van separate raadsvoorstellen/ besluiten zullen dotaties/ onttrekkingen aan deze reserve plaatsvinden.

Programma 3 Reserve wijkontwikkeling

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	2.280	2.280	2.280	2.280
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	2.280	2.280	2.280	2.280

Wat is het doel (wat willen we bereiken): dekking van de kosten van wijkontwikkelingsprojecten

Waarom (argumentatie) instellen: het doel van de wijkontwikkeling is om de leefbaarheid in de wijken te verbeteren door het uitvoeren van fysieke projecten in samenspraak met de bewoners. Het gaat daarbij om de herinrichting van de openbare ruimte, maar ook om verbetering van de woningvoorraad. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de twee betrokken woningbouwcorporaties. De kosten en opbrengsten die de gemeente hiervoor maakt worden vanaf 2004 verrekend via de reserve wijkontwikkeling. Jaarlijks wordt aan de hand van het verwachte projectverloop van deze reserve een prognose gemaakt.

Programma 3 Reserve zero-emissie-zone

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	930	930	930	930
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	930	930	930	930

Wat is het doel (wat willen we bereiken): dekking van kosten van een emissie-vrije stadsdistributie.

Waarom (argumentatie) instellen: uitgangspunt is dat in 2025 de binnenstad van Gouda een Zero Emission Stadslogistiek-zone is. Ter dekking van de kosten van onderzoek (samen met ondernemers en andere betrokkenen) en uitvoering is in 2021 deze reserve ingesteld.

Programma 3 Reserve nog uit te voeren werkzaamheden Bolwerk

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	373	373	373	373
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	373	373	373	373

Wat is het doel (wat willen we bereiken): dekking van de kosten van nog uit te voeren civieltechnische werken en bijbehorende plankosten van de voormalige grondexploitatie Bolwerk.

Waarom (argumentatie) instellen: bij de actualisatie van de grondexploitaties in het kader van de jaarrekening 2012 is de grondexploitatie Bolwerk afgesloten. Voor de nog uit te voeren civieltechnische werken in de openbare ruimte en bijbehorende plankosten is een afzonderlijke voorziening gevormd. Deze voorziening moest, vanwege het ontbreken van concrete verplichtingen, in 2016 boekhoudkundig vrijvallen. De resterende middelen zijn toegevoegd aan de nieuwe gelijknamige reserve (raadsbesluit jaarstukken 2016).

Programma 3 Reserve Omgevingswet

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	514	514	514	514
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	514	514	514	514

Wat is het doel (wat willen we bereiken): dekking van kosten gerelateerd aan het opstellen van het Omgevingsplan, onderdeel van de Omgevingswet.

Waarom (argumentatie) instellen: ter dekking van de kosten van het opstellen Omgevingsplan vinden in een tweetal jaren dotaties aan deze reserve plaats.

Programma 3 Reserve versnellen woningbouw en (gebieds)transformatie

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	7.981	7.542	7.407	7.407
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	438	135	0	0
Stand per 31 december	7.542	7.407	7.407	7.407

Wat is het doel (wat willen we bereiken): versnellen van de woningbouw.

Waarom (argumentatie) instellen: de reserve is in 2018 ingesteld bij de vaststelling van de programmabegroting 2019-2022 en vindt zijn basis in het Coalitieakkoord 2018-2022 waar ingezet wordt op de versnelling van de woningbouw en de transformatie van zakelijke panden en gebieden naar woningen.

Programma 3 Reserve parkeren

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	583	583	583	583
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	583	583	583	583

Wat is het doel (wat willen we bereiken): dekking van kosten voor aanleg van parkeerplaatsen, het treffen van parkeerregulerende maatregelen en andere voorzieningen in het kader van het betaald en/of belanghebbenden parkeren.

Waarom (argumentatie) instellen: de toevoeging die betrekking heeft op het batig saldo van de exploitatie van de Stationsgarage komt voort uit het besluit, dat het nadelig resultaat de eerste jaren ten laste van deze reserve kan worden gebracht.

Programma 3 Reserve Groenfonds

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	2.031	2.031	2.031	2.031
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	2.031	2.031	2.031	2.031

Wat is het doel (wat willen we bereiken): realiseren van nieuw groen en water in samenhang met het te realiseren Klimaatadaptatieplan.

Waarom (argumentatie) instellen: met geld uit het Groenfonds kan meer groen komen in de Goudse wijken met het minste groen: Binnenstad, Kadebuurt, Kort Haarlem, Korte Akkeren, Gouda Noord en Goverwelle. Bijvoorbeeld door bestrating of bebouwing om te zetten in groen. Bewonersinitiatieven uit deze wijken kunnen aanspraak maken op een deel van het geld uit het Groenfonds. Middels de aangepaste subsidieverordening is een deel van het budget beschikbaar als subsidie.

Programma 3 Reserve Zuidelijk Stationsgebied

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	644	644	644	644
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	644	644	644	644

Wat is het doel (wat willen we bereiken): dekking van de plankosten.

Waarom (argumentatie) instellen: op 22 juni 2016 heeft de raad besloten met de herontwikkeling Zuidelijk Stationsgebied. Hiervoor is een investeringsbudget en deze reserve ter dekking ingesteld. De reserve spoorse doorsnijdingen en de reserve ketenmobiliteit zijn destijds opgeheven en samengevoegd tot deze reserve. De reserve is eveneens gevoed met de subsidies die reeds voor dit project zijn ontvangen.

Programma 3 Reserve GREX Westergouwe

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken) : de reserve kan in de komende jaren worden ingezet om de ambities van de Raad inzake de GREX Westergouwe te realiseren. De jaarlijkse resultaten in de grex Westergouwe worden ten gunste/ ten laste van deze reserve gebracht.

Waarom (argumentatie) instellen: gezien de opgave van de raad om extra sociale huurwoningen in de GREX Westergouwe te realiseren is voorgesteld om deze reserve in te stellen. De voordelen die zijn ontstaan, zullen weer worden ingezet voor de GREX Westergouwe.

Programma 3 Reserve incidentele herstelacties openbare ruimte

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	2.400	2.400	2.400	2.400
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	2.400	2.400	2.400	2.400

Wat is het doel (wat willen we bereiken): een reserve voor incidentele herstelacties openbare ruimte, ingesteld na aangenomen amendement jaarstukken 2022 (28 juni 2023).

Programma 3 Reserve groot onderhoud vastgoed

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	2.415	1.979	1.860	1.742
Vermeerderingen	1.436	1.438	1.439	1.418
Verminderingen	1.872	1.557	1.557	1.557
Stand per 31 december	1.979	1.860	1.742	1.603

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Het doel van de reserve is het reserveren van de vrijgevallen middelen uit de 4 voorzieningen groot onderhoud (gemeentelijke gebouwen en panden, huis van de stad, schouwburg en parkeergarage), in afwachting van het opstellen van nieuwe MJOP's voor deze 4 onderwerpen.

Programma 4 Reserve maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	6.381	3.711	3.711	3.711
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	2.669	0	0	0
Stand per 31 december	3.711	3.711	3.711	3.711

Wat is het doel (wat willen we bereiken): realisatie maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en maatregelen ter voorkoming van intramurale zorg en versnellen van de uitstroom.

Waarom (argumentatie) instellen: de gemeente Gouda krijgt als centrumgemeente via decentralisatie-uitkeringen van het Rijk middelen voor maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen. Deze middelen worden regionaal ingezet. Eventuele overschotten worden toegevoegd aan deze bestemmingsreserve op grond van het raadsbesluit van 20 juni 2012 resp. 6 juli 2016 (jaarstukken 2015).

Programma 4 Reserve programma vluchtelingenopvang

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	7.389	7.389	7.389	7.389
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	7.389	7.389	7.389	7.389

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Het doel van de reserve is om de financiële middelen die in 2022 beschikbaar zijn gesteld ook meerjarig beschikbaar te houden ten behoeve van uitvoeringsmaatregelen (noodopvang) voor vluchtelingen/ ontheemden. Op basis van separate raadsvoorstellen/ besluiten zullen dotaties/ onttrekkingen aan deze reserve plaatsvinden.

Programma 5 Reserve cultuur- en erfgoedfonds

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	281	281	281	281
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	281	281	281	281

Wat is het doel (wat willen we bereiken): het meerjarig beschikbaar houden van de middelen uit het cultuur- en erfgoedfonds dat als belangrijk instrument geldt voor het gebruik en behoud van Gouds erfgoed.

Waarom (argumentatie) instellen: de reserve is ingesteld bij de 2e begrotingswijziging 2015. Na de vaststelling van de jaarstukken 2019 kan en zal de reserve cultuur- en erfgoedfonds (ook) worden aangewend voor het bekostigen van de festiviteiten en activiteiten in het kader van Gouda 750 jaar in 2022.

Programma 5 Waterfonds

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	1.955	1.955	1.955	1.955
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	1.955	1.955	1.955	1.955

Wat is het doel (wat willen we bereiken): we willen er met het Waterfonds op inzetten om het historisch water in de binnenstad uit te breiden en vaarverbindingen te verbeteren. Daartoe wordt een fonds geïntroduceerd, waarin in 2022 € 1 miljoen wordt gestort. In de toekomst kan het fonds eventueel verder worden aangevuld. Een project dat hiervoor in ieder geval in zicht is, betreft de intieme vaarroute. Ook wordt gekeken naar de verbetering van de vaarverbinding met de Reeuwijkse plassen. Verder kan voor eventuele andere toekomstige maatregelen, worden geput uit de ambities vanuit de Watervisie van de Wateralliantie. Uitgaven uit het fonds dienen plaats te vinden op basis van een door de gemeenteraad vast te stellen kader. Verder dienen de wateralliantie, de ondernemers en bewoners te worden betrokken.

Programma 5 Reserve niet gesprongen explosieven WO2

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	703	703	703	703
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	703	703	703	703

Wat is het doel (wat willen we bereiken): dekking van de kosten van onderzoek naar en het opruimen van niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog.

Waarom (argumentatie) instellen: deze reserve is gevormd door de bijdragen die in het verleden van het Rijk ontvangen zijn in het kader van het opsporen en ruimen van niet-gesprongen explosieven WO2.

Programma 7 Reserve organisatieontwikkeling

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	555	448	340	232
Vermeerderingen	1.808	1.563	557	557
Verminderingen	1.916	1.671	664	664
Stand per 31 december	448	340	232	125

Wat is het doel (wat willen we bereiken): dekking van kosten van reeds in gang gezette en toekomstige organisatieontwikkelingen.

Waarom (argumentatie) instellen: de reserve Organizeontwikkeling is een uitvloeisel van het traject Optima Forma. Voor zover valt na te gaan ligt het besluit Flankerend Beleid uit 2003 hieraan ten grondslag. De huidige werkwijze is, dat in overleg met de directie, jaarlijks de hoogte van de raming van de onttrekking (of toevoeging) bepaald wordt.

Programma 8 Algemene reserve - EXclusief begrotingsresultaten

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	31.604	27.396	26.539	26.739
Vermeerderingen	0	200	200	0
Verminderingen	4.209	1.057	0	0
Stand per 31 december	27.396	26.539	26.739	26.739

Wat is het doel (wat willen we bereiken): het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

Waarom (argumentatie) instellen: de Algemene reserve vormt een vast onderdeel van het weerstandsvermogen en daarmee van de begroting en jaarstukken. Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's.

Overzicht structurele reserve mutaties

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	17.336	18.866	20.038	20.544
Vermeerderingen	3.500	3.500	3.500	3.500
Verminderingen	1.970	2.328	2.994	3.448
Stand per 31 december	18.866	20.038	20.544	20.596

Overzicht incidentele reserve mutaties

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	78.296	70.331	69.113	69.087
Vermeerderingen	3.245	3.201	2.195	1.974
Verminderingen	11.210	4.419	2.221	2.221
Stand per 31 december	70.331	69.113	69.087	68.841

Totaaloverzicht ontwikkeling reserves

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	95.632	89.197	89.151	89.631
Vermeerderingen	6.745	6.701	5.695	5.474
Verminderingen	13.180	6.747	5.215	5.669
Stand per 31 december	89.197	89.151	89.631	89.437

5.9 Ontwikkeling en toelichting voorzieningen 2024 - 2027

Programma 2 Voorziening riolering - totaal

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	8.538	777	-794	-8.568
Vermeerderingen	6.454	7.638	6.667	7.567
Verminderingen	13.613	9.209	14.441	8.394
Stand per 31 december	777	-794	-8.568	-9.396

Wat is het doel (wat willen we bereiken): spaarvoorziening vervangingsinvesteringen rioleringen en tariefseglisatie.

Waarom (argumentatie) instellen: bij de riolering is volledige kostendekking uitgangspunt. Deze voorziening is een spaarvoorziening vervangingsinvesteringen rioleringen met als nevensdoel een meer gespreide lastenontwikkeling (en daarmee tariefontwikkeling). De kosten die gemaakt worden ten behoeve van riolering worden gedekt door inkomsten rioolrechten.

De voorziening vertoont op totaalniveau een geprognosticeerd tekort van ruim € 9 miljoen in 2027. Op dit moment wordt het Water en RioleringsPlan (WRP) opgesteld, daarin zal een actuele financiële doorrekening plaatsvinden.

Programma 2 Voorziening verwerking afvalstoffen

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	180	213	323	514
Vermeerderingen	33	111	190	190
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	213	323	514	704

Wat is het doel (wat willen we bereiken): voorkomen fluctuatie tarieven.

Waarom (argumentatie) instellen: bij de inzameling en verwerking van afvalstoffen is volledige kostendekking uitgangspunt. Deze voorziening is een egalisatievoorziening, waarop geen meerjarig onderhoudsplan van toepassing is. Het uiteindelijke jaarlijkse exploitatieresultaat wordt op nacalculatiebasis bepaald en aan deze voorziening toegevoegd of onttrokken. Een nevensdoel van deze voorziening is het bevorderen van een gelijkmatig tariefverloop bij onregelmatige lasten.

Programma 3 Voorziening deelname grondbank Zuidplas

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): opvangen verschillen waardering gronden.

Waarom (argumentatie) instellen: de RZG Grondbank Zuidplas is opgericht om strategische aankopen te doen in de Zuidplaspolder. De gemeente Gouda neemt voor 6% deel in de grondbank.

Programma 3 Voorziening groot onderhoud openbare ruimte

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	5.005	5.028	4.496	3.964
Vermeerderingen	3.641	3.641	3.641	3.641
Verminderingen	3.618	4.173	4.173	4.173
Stand per 31 december	5.028	4.496	3.964	3.432

Wat is het doel (wat willen we bereiken): egalisatie meerjarenkosten groot onderhoud openbare ruimte.

Waarom (argumentatie) instellen: deze voorziening is bestemd voor de egalisatie van beschikbare middelen ter dekking van de kosten van groot onderhoud van de openbare ruimte (onder meer wegen, kunstwerken, water en groen) zoals is opgenomen in het Beheerplan GOVO.

Programma 3 Voorziening onderhoud stationsgarage

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): nivelleren van uitgaven onderhoud Stationsgarage.

Waarom (argumentatie) instellen: deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van uitgaven van planmatig onderhoud aan de Stationsgarage.

Ontwikkeling jaarrekening 2022: op aanwijzing van de accountant zijn er 4 onderhoudsvoorzieningen vrijgevallen in de jaarrekening 2022. De saldi van de voorzieningen zijn gestort in een bestemmingsreserve groot onderhoud, teneinde de lopende onderhoudsverplichtingen te kunnen dekken. In 2023 vindt een nieuwe inventarisatie en inspectie plaats. Na inspectie, actualisatie en analyse van de uitkomsten wordt aan de raad een nieuwe MJOP voorgelegd dat gebaseerd is op de gemiddelde behoefte in de jaren 2024-2063. Na besluitvorming kunnen de vaste dotaties en onttrekkingen aan de onderhoudsvoorzieningen worden hervat.

Programma 3 Voorziening verhuurdersonderhoud schouwborg

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): nivelleren van uitgaven voor groot onderhoud.

Waarom (argumentatie) instellen: deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van de uitgaven verhuurdersonderhoud aan het schouwborgcomplex gelegen aan de Boeiekade 67. Het meerjarenonderhoudsplan is vastgesteld door het college op 21 januari 2014.

Ontwikkeling jaarrekening 2022: op aanwijzing van de accountant zijn er 4 onderhoudsvoorzieningen vrijgevallen in de jaarrekening 2022. De saldi van de voorzieningen zijn gestort in een bestemmingsreserve groot onderhoud, teneinde de lopende onderhoudsverplichtingen te kunnen dekken. In 2023 vindt een nieuwe inventarisatie en inspectie plaats. Na inspectie, actualisatie en analyse van de uitkomsten wordt aan de raad een nieuwe MJOP voorgelegd dat gebaseerd is op de gemiddelde behoefte in de jaren 2024-2063. Na besluitvorming kunnen de vaste dotaties en onttrekkingen aan de onderhoudsvoorzieningen worden hervat.

Programma 3 Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en objecten

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): nivelleren van uitgaven van planmatig onderhoud.

Waarom (argumentatie) instellen: deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van uitgaven aan planmatig onderhoud aan gemeentelijk pandenbezit. Op 21 januari 2014 is het meerjarenonderhoudsplan vastgesteld door het college.

Ontwikkeling jaarrekening 2022: op aanwijzing van de accountant zijn er 4 onderhoudsvoorzieningen vrijgevallen in de jaarrekening 2022. De saldi van de voorzieningen zijn gestort in een bestemmingsreserve groot onderhoud, teneinde de lopende onderhoudsverplichtingen te kunnen dekken. In 2023 vindt een nieuwe inventarisatie en inspectie plaats. Na inspectie, actualisatie en analyse van de uitkomsten wordt aan de raad een nieuwe MJOP voorgelegd dat gebaseerd is op de gemiddelde behoefte in de jaren 2024-2063. Na besluitvorming kunnen de vaste dotaties en onttrekkingen aan de onderhoudsvoorzieningen worden hervat.

Programma 3 Voorziening afkoopsom onderhoud Steitse Groen

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	38	38	38	38
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	38	38	38	38

Wat is het doel (wat willen we bereiken): bestemming geven aan projectsubsidie.

Waarom (argumentatie) instellen: op deze voorziening is geen meerjarig onderhoudsplan van toepassing. Deze voorziening heeft betrekking op een projectsubsidie die door de gemeente Gouda is ontvangen voor (de afkoop van) het beheer van de ecologische verbinding Steitse Groen voor 12 jaar (2020 tot en met 2031).

Programma 4 Voorziening pijporgel aula begraafplaats

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	52	52	52	52
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	52	52	52	52

Wat is het doel (wat willen we bereiken): bestemming geven aan legaat.

Waarom (argumentatie) instellen: op deze voorziening is geen meerjarig onderhoudsplan van toepassing. Deze voorziening heeft betrekking op een legaat dat door de gemeente Gouda als legataris beheerd wordt. Het legaat dient gebruikt te worden voor de aanschaf en het onderhoud van de pijporgel op de begraafplaats IJsselhof te Gouda. De aanschaf en het onderhoud van dit orgel zal worden uitgevoerd door de beheerder/eigenaar van deze begraafplaats. Op dit moment is niet bekend op welke termijn Yarden deze werkzaamheden gaat uitvoeren. Sinds 2020 maakt Yarden officieel deel uit van Dela en is Dela formeel de beheerder.

Programma 7 Voorziening pensioenaanspraken (voormalig) wethouders

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	5.566	5.888	6.210	6.532
Vermeerderingen	500	500	500	500
Verminderingen	178	178	178	178
Stand per 31 december	5.888	6.210	6.532	6.854

Wat is het doel (wat willen we bereiken): treffen van een voorziening voor het uitbetalen van pensioen aan gewezen wethouders.

Waarom (argumentatie) instellen: in tegenstelling tot deelnemers aan het ABP, vindt voor de Appa geen premieafdracht plaats van de gemeente aan een pensioenfonds. De pensioenen van de wethouders worden gefinancierd uit de begroting van de gemeente Gouda op het moment dat dit pensioen wordt uitbetaald aan betrokkene. Op grond van artikel 44 van het BBV dient een voorziening voor de pensioenaanspraken (voormalig) wethouders te worden gevormd. Ter financiering van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten op (partner)pensioen van (voormalig) wethouders is de voorziening gevormd.

Programma 7 Voorziening onderhoud Huis van de Stad

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): nivelleren van uitgaven onderhoud Huis van de Stad.

Waarom (argumentatie) instellen: deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van uitgaven van planmatig onderhoud aan het Huis van de Stad. De jaarlijkse dotatie aan deze voorziening wordt elk jaar aangewend voor de onderhoudskosten van dit pand, die gebaseerd zijn op de meerjarige technische onderhoudsplanning.

Ontwikkeling jaarrekening 2022: op aanwijzing van de accountant zijn er 4 onderhoudsvoorzieningen vrijgevallen in de jaarrekening 2022. De saldi van de voorzieningen zijn gestort in een bestemmingsreserve groot onderhoud, teneinde de lopende onderhoudsverplichtingen te kunnen dekken. In 2023 vindt een nieuwe inventarisatie en inspectie plaats. Na inspectie, actualisatie en analyse van de uitkomsten wordt aan de raad een nieuwe MJOP voorgelegd dat gebaseerd is op de gemiddelde behoefte in de jaren 2024-2063. Na besluitvorming kunnen de vaste dotaties en onttrekkingen aan de onderhoudsvoorzieningen worden hervat.

Totaal voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	20.137	12.837	11.036	3.151
Vermeerderingen	10.714	11.976	11.084	11.984
Verminderingen	17.412	13.777	18.969	12.753
Stand per 31 december	12.837	11.036	3.151	2.382

5.10 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Overeenkomstig de artikelen 20 en 22 van het BBV dient afzonderlijk aandacht te worden besteed aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Alle bedoelde verplichtingen zijn meerjarig in de exploitatiebegroting verwerkt.

Voor pensioenaanspraken van (voormalig) wethouders is op grond van wettelijke bepalingen een gelijknamige voorziening in gebruik.

6 Bijlagen

6.1 Overzicht taakvelden

Landelijk is bepaald dat in de begroting en jaarrekening een overzicht wordt opgenomen met daarin de baten en lasten per taakveld en de wijze waarop deze zijn verdeeld over de programma's. Deze taakvelden gelden voor alle gemeenten en hierdoor ontstaat vergelijkbaarheid tussen alle gemeenten. De volgende hoofdtaakvelden worden onderscheiden:

Nummer	Omschrijving taakveld
0.	Bestuur en ondersteuning
1.	Veiligheid
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat
3.	Economie
4.	Onderwijs
5.	Sport, cultuur en recreatie
6.	Sociaal domein
7.	Volksgesondheid en milieu
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

De programmabegroting 2024 ingedeeld naar taakvelden ziet er als volgt uit:

Taakvelden: Lasten (bedragen * € 1.000)	Progr.	Jaarrekening 2022	2023 t/m 1e Berap	2024	2025	2026	2027
0.1 Bestuur	7	5.353	5.993	6.314	6.443	5.928	5.928
0.10 Mutaties reserves	8	15.735	19.607	6.745	6.701	5.695	5.474
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	8	30.609	27.336	12.183	15.847	8.125	9.748
0.2 Burgerzaken	7	2.443	2.194	2.816	2.898	2.983	3.091
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	3	3.148	4.499	5.207	5.967	6.259	6.526
0.4 Overhead	7	25.599	28.242	33.272	30.553	28.972	29.106
0.5 Treasury	8	-1.841	-2.263	-1.394	-2.696	-2.812	-2.955
0.61 Ozb woningen	8	235	250	300	300	302	300
0.62 Ozb niet-woningen	8	240	235	283	283	285	283
0.63 Parkeerbelasting	8	172	19	20	20	20	20
0.64 Belastingen overig	8	50	51	50	50	50	50
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	8	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	8	407	3.434	4.294	5.801	8.834	12.498
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	8	183	363	233	234	160	160
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6	5.325	5.440	6.156	6.156	6.156	6.156
1.2 Openbare orde en veiligheid	6	6.015	5.922	5.740	5.600	5.517	5.511
2.1 Verkeer en vervoer	3	16.844	17.121	18.029	18.835	20.152	20.801
2.2 Parkeren	3	1.052	1.446	1.493	1.581	1.575	1.569
2.3 Recreatieve havens	5	435	557	625	624	624	624
2.4 Economische havens en waterwegen	1	1.275	1.938	1.579	1.699	1.853	1.848
2.5 Openbaar vervoer	3	111	109	101	100	99	98
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1	318	905	1.037	415	213	212
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1	242	226	351	351	351	351
3.4 Economische promotie	1	3.957	3.035	2.851	2.745	2.595	2.595
4.2 Onderwijshuisvesting	1	7.842	8.147	8.927	9.947	11.406	11.323
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1	9.830	10.894	11.402	11.058	11.042	11.050
5.1 Sportbeleid en activering	5	6.651	7.960	8.651	8.389	8.314	7.808
5.2 Sportaccommodaties	5	2.767	2.894	2.990	2.998	3.015	2.961
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	5	4.590	4.651	4.731	4.722	4.715	4.634
5.4 Musea	5	2.208	2.781	2.956	2.905	2.905	2.905
5.5 Cultureel erfgoed	5	304	753	1.394	1.349	1.085	985
5.6 Media	5	2.064	2.267	2.349	2.349	2.349	2.349
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	6.484	6.880	7.837	7.345	7.326	6.936
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4	13.334	9.238	12.838	12.580	12.349	11.810
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4	4.460	7.960	7.813	7.776	6.149	6.149
6.3 Inkomensregelingen	4	40.018	36.980	40.336	39.619	39.291	37.291
6.4 WSW en beschut werk	4	9.774	9.621	9.674	9.230	8.807	8.396

Taakvelden: Lasten (bedragen * € 1.000)	Progr.	Jaarrekening 2022	2023 t/m 1e Berap	2024	2025	2026	2027
6.5 Arbeidsparticipatie	4	7.412	7.929	5.588	5.698	5.244	5.244
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	4	3.889	2.341	2.573	2.578	1.698	1.698
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4	16.426	0				
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	4		6.525	6.666	7.647	7.667	7.667
6.71b Begeleiding (WMO)	4		8.008	8.009	8.045	8.045	8.045
6.71c Dagbesteding (WMO)	4		1.528	1.853	1.881	1.881	1.881
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	4		2.237	3.547	3.358	3.358	3.358
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4	28.826	0				
6.72a Jeugdhulp begeleiding	4		5.270	5.798	5.798	5.798	5.798
6.72b Jeugdzorg behandeling	4		3.601	3.995	3.995	3.995	3.995
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	4		2.066	2.348	2.348	2.348	2.348
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	4		4.539	2.392	2.025	2.025	2.025
6.73a Pleegzorg	4		1.544	1.770	1.770	1.771	1.771
6.73b Gezinsgericht	4		1.188	1.345	1.345	1.346	1.346
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	4		1.873	2.507	2.162	2.162	2.162
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	4		4.509	5.118	5.118	5.118	5.118
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	4		1.053	1.214	1.214	1.214	1.214
6.74c Gesloten plaatsing	4		508	581	581	581	581
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	4	19.324	0				
6.81a Beschermd wonen (WMO)	4		16.223	17.590	17.596	17.596	17.596
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	4		6.373	5.749	4.568	4.342	4.342
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	4	4.525	0				
6.82a Jeugdbescherming	4		2.544	2.466	2.466	2.467	2.467
6.82b Jeugdreclassering	4		175	281	281	281	281
7.1 Volksgezondheid	4	2.745	3.212	3.501	3.501	3.501	3.501
7.2 Riolering	2	15.386	16.367	16.120	17.490	16.396	17.220
7.3 Afval	2	9.426	10.981	12.283	12.259	12.269	12.068
7.4 Milieubeheer	2	3.273	4.183	4.326	4.326	4.324	4.324
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	4	48	36	39	39	39	39
8.1 Ruimtelijke ordening	3	4.767	3.051	3.171	3.171	3.171	3.171
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3	12.720	22.380	14.508	21.308	13.344	14.350
8.3 Wonen en bouwen	3	5.548	5.526	4.953	4.587	4.450	4.449
Totaal lasten		362.543	383.455	370.472	377.930	359.124	362.652

Taakvelden: Baten (bedragen * € 1.000)	Progr.	Jaarrekening 2022	2023 t/m 1e Berap	2024	2025	2026	2027
0.1 Bestuur	7	-1.059	-61	-61	-61	-61	-61
0.10 Mutaties reserves	8	-22.061	-27.137	-13.180	-6.747	-5.215	-5.669
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	8	0	-30.007	-9.919	-8.136	-6.573	-5.841
0.2 Burgerzaken	7	-1.122	-1.023	-1.632	-1.755	-1.951	-2.175
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	3	-5.413	-4.314	-4.796	-4.796	-4.796	-4.688
0.4 Overhead	7	-3.573	-4.490	-6.036	-6.036	-6.036	-6.011
0.5 Treasury	8	-530	-202	-225	-223	-221	-217
0.61 Ozb woningen	8	-8.929	-8.946	-9.974	-10.133	-10.296	-10.460
0.62 Ozb niet-woningen	8	-8.207	-8.720	-9.722	-9.877	-10.035	-10.196
0.63 Parkeerbelasting	8	-4.706	-3.851	-4.078	-4.078	-4.077	-4.077
0.64 Belastingen overig	8	-535	-501	-570	-584	-595	-607
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	8	-198.620	-194.986	-212.020	-221.555	-213.834	-219.235
0.8 Overige baten en lasten	8	-2.882	-598	-271	-192	-192	-192
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	8	0	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6	-81	-50	-59	-59	-59	-59
1.2 Openbare orde en veiligheid	6	-283	-79	-91	-91	-91	-91
2.1 Verkeer en vervoer	3	-939	-121	-160	-160	-160	-160

Taakvelden: Baten (bedragen * € 1.000)	Progr.	Jaarrekening 2022	2023 t/m 1e Berap	2024	2025	2026	2027
2.2 Parkeren	3	-692	-690	-785	-784	-784	-783
2.3 Recreatieve havens	5	-101	-111	-131	-131	-131	-131
2.4 Economische havens en waterwegen	1	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	3	0	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1	-80	-687	-822	-201	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1	-139	-157	-174	-174	-174	-174
3.4 Economische promotie	1	-1.701	-788	-876	-880	-883	-886
4.2 Onderwijshuisvesting	1	-515	-433	-439	-401	-354	-354
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1	-7.016	-7.174	-6.625	-6.625	-6.625	-6.625
5.1 Sportbeleid en activering	5	-1.030	0	-482	-427	-402	0
5.2 Sportaccommodaties	5	-2.495	-2.624	-2.914	-2.914	-2.914	-2.914
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	5	-2	0	0	0	0	0
5.4 Musea	5	0	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	5	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	5	0	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	-188	-102	-114	-114	-114	-114
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4	-9.469	-782	-1.531	-1.531	-1.300	-723
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	4	-25.936	-27.473	-28.245	-28.245	-28.245	-26.195
6.4 WSW en beschut werk	4	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	4	-1.598	-498	-300	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	4	0	-453	-503	-503	-503	-503
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4	-1.885	0				
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	4		0	0	0	0	0
6.71b Begeleiding (WMO)	4		0	0	0	0	0
6.71c Dagbesteding (WMO)	4		0	0	0	0	0
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	4		0	431	431	431	431
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4	-485	0				
6.72a Jeugdhulp begeleiding	4		0	0	0	0	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	4		0	0	0	0	0
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	4		0	0	0	0	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	4		0	-753	-753	-753	-753
6.73a Pleegzorg	4		0	0	0	0	0
6.73b Gezinsgericht	4		0	0	0	0	0
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	4		0	0	0	0	0
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	4		0	0	0	0	0
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	4		0	0	0	0	0
6.74c Gesloten plaatsing	4		0	0	0	0	0
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	4	-342	0				
6.81a Beschermd wonen (WMO)	4		-500	-325	-325	-325	-325
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	4		0	0	0	0	0
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	4	-185	0				
6.82a Jeugdbescherming	4		-184	-196	-196	-196	-196
6.82b Jeugdreclassering	4		0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	4	0	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	2	-18.148	-17.696	-19.588	-19.583	-19.583	-19.583
7.3 Afval	2	-11.681	-12.985	-14.123	-14.094	-14.069	-14.071
7.4 Milieubeheer	2	-884	-48	-1.333	-1.344	-1.321	-1.321
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	4	0	0	0	0	0	0
8.1 Ruimtelijke ordening	3	-2.115	-159	-169	-169	-169	-169
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3	-9.993	-22.378	-14.506	-21.306	-13.341	-14.347
8.3 Wonen en bouwen	3	-6.925	-2.449	-3.176	-3.176	-3.176	-3.176
Totaal baten		-362.543	-383.455	-370.472	-377.930	-359.124	-362.652

6.2 Wettelijk voorgeschreven indicatoren

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland
Programma 1	Funcziemenging	%	2022	52,8	53,8
Programma 1	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. 15 t/m 64jr	2022	162	174,1
Programma 1	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2022	1,8	2,1
Programma 1	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2022	65	24
Programma 1	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2021	1,9	1,9

Indicator	Toelichting
Funcziemenging	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
Absoluut verzuim	Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'.
Relatief verzuim	Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken. De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'.
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland
Programma 2	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2021	119	169
Programma 2	Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2021	7,7	33,2

Indicator	Toelichting
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	Het CBS hanteert de volgende definitie: Hernieuwbare elektriciteit is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Hernieuwbare elektriciteit komt uit bronnen die steeds opnieuw worden aangevuld. Kernenergie valt niet onder hernieuwbare elektriciteit.

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland
Programma 3	Gemiddelde WOZ-waarde	x €1.000	2023	323	369
Programma 3	Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2022	13	9,3
Programma 3	Demografische druk	%	2023	71	70,3
Programma 3	Gemeentelijke woonlasten éénpersoons-huishouden	€	2023	1.148	860
Programma 3	Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	€	2023	1.175	942

Indicator	Toelichting
Gemiddelde WOZ-waarde	De WOZ-waarde van alle woningen. Alle verblijfsobjecten in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
Demografische druk	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	Som van de gemiddeld betaalde ozb op basis van de gemiddelde woz-waarde van woningen in de gemeente + reinigingsheffing + rioolheffing minus eventuele heffingskorting.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Som van de gemiddeld betaalde ozb op basis van de gemiddelde woz-waarde van woningen in de gemeente + reinigingsheffing + rioolheffing minus eventuele heffingskorting.

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland
Programma 4	Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2022	799,5	825,4
Programma 4	Jongeren met een delict voor de rechter	%	2021	1	1
Programma 4	Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2021	7	6
Programma 4	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2021	2	2
Programma 4	Netto arbeidsparticipatie	%	2022	72,3	72,2
Programma 4	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	459,8	431,2
Programma 4	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2022	140,6	197,7
Programma 4	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	15,7	13,2
Programma 4	Jongeren met jeugdbescherming	%	2022	1,7	1,2
Programma 4	Jongeren met jeugdreclassering	%	2022	0,4	0,3
Programma 4	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2022	730	700

Indicator	Toelichting
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker
Netto arbeidsparticipatie	Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met jeugdhulp	in percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een

Indicator	Toelichting
	verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB) is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.
Jongeren met jeugdbescherming	in percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.
Jongeren met jeugdreclassering	in percentage van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeen

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland
Programma 5	Niet-sporters	%	2020	49,4	49,2

Indicator	Toelichting
Niet-sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland
Programma 6	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2018	10	12
Programma 6	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2019	13	13
Programma 6	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2020	13	11
Programma 6	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2021	7	8
Programma 6	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2022	6	8
Programma 6	Misdrijven - Gewelddsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2022	5,1	4,6
Programma 6	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2022	7,2	6
Programma 6	Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2022	2,1	2,1
Programma 6	Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2022	3,9	3,9

Indicator	Toelichting
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straft. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straft. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straft. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau

Indicator	Toelichting
	Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
Misdrijven - Gewelddismisdrijven	Het aantal gewelddismisdrijven. Voorbeelden van gewelddismisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
Misdrijven - Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners
Misdrijven - Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland
Programma 7	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2023	n.v.t.	n.n.b.
Programma 7	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2023	n.v.t.	n.n.b.
Programma 7	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2020	€ 702	n.n.b.
Programma 7	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2022	27%	n.n.b.
Programma 7	Overhead	% van totale lasten	2022	6,9%	n.n.b.

Indicator	Toelichting
Formatie	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de gemeente voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. In Gouda is dit niet van toepassing omdat de gemeente niet werkt met het principe van toegestane formatie.
Bezetting	Het geraamde werkelijk aantal fte's van het ambtelijk apparaat van de gemeente dat werkzaam is op peildatum 1 januari van het begrotingsjaar. In Gouda wordt geen raming opgesteld van de werkelijke bezetting voor een begrotingsjaar.
Apparaatskosten	Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur	Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de gemeente in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.
Overhead	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces in verhouding tot het totaal saldo van de lasten (exclusief toevoegingen aan reserves) volgens de begroting.

6.3 Afkortingen

Afkorting	Betekenis
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
Art.	Artikel
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
B.V.	Besloten Vennootschap
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BI	Business Intelligence
Bibob	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporings Ambtenaar
BSGR	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BZK	Binnenlandse Zaken
C02	Koolstofdioxide
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEP	Centraal Economisch Plan
CHE	Christelijke hogeschool Ede
CIP	Concern Investeringsplan
CIV	Centra voor Innovatief Vakmanschap
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden van de Universteit van Groningen
CPB	Centraal Planbureau
D&I	Diversiteit & Inclusie
DB	Dagelijks Bestuur
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DMS	Document Management Systeem
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
E.v.	En volgende
EMU-saldo	Economische Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
Fido	Financiering decentrale overheden
FKGR	Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden
FMI	Funciemengingsindex
FTE	Fulltime-equivalent
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GI	Gecertificeerde Instellingen
GOVO	Groot onderhoud en vervangingsonderhoud
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk rioleringsprogramma
GSG	Goudse Scholengemeenschap
GTK	Gemeenschappelijk financieel toezichtkader
Ha	Hectare
HAVO	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
hbo	Hoger beroepsonderwijs
HR	Human Resource
HRM	Human Resource Management
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IFLO	Inspectie Financiën Lagere Overheden

Afkorting	Betekenis
IHP	Integraal Huisvestingsplan Gouda
IKC	Integraal kindcentrum
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KC	Kindcentrum
kg	Kilogram
m2	Vierkante meter
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
MD	Management Development
MJOP	Meerjarig Onderhoudsplan
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MO	Maatschappelijke opvang
MOG	Meldingen openbaar gebied
NB	Nota bene let wel
NGE	Niet gesprongen explosieven
NV	Naamloze Vennootschap
O.a.	Onder andere
ODMH	Omgevingsdienst Midden-Holland
OER	Opwek van Energie op Rijksvastgoed
OFG	OndernemersFonds Gouda
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OR	Ondernemingsraad
OV	Openbaar vervoer
OZB	Onroerendezaakbelasting
PG	Publieke Gezondheid
PO-bestuur	Primair onderwijs
PSB	Platform Slappe Bodem
PW	Participatiewet
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
RBG	Regionale Belasting Groep
RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
RES	Regionale Energiestrategie
Resp.	Respectievelijk
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMH	Regio Midden-Holland
RVE	Resultaat Verantwoordelijke Eenheid
SAMH	Streekarchief Midden-Holland
SBG	Samenwerkende Binnenstadondernemers Gouda
SiSa	Single information Single audit
SPP	Strategische Personeelsplanning
SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling
T.l.v.	Ten laste van
U.A.	Uitgesloten van Aansprakelijkheid
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VCP	Verkeerscirculatieplan
VFF	Verbeteren Financiële Functie
vGRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VN	Verenigde Naties
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Vrouwenopvang
vo	Voortgezet onderwijs
VON	Vrij op naam
VPB	Vennootschapsbelasting
VRHM	Veiligheidsregio Hollands-Midden
VSV-ers	Voortijdige school- verlaters
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WkB	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Afkorting	Betekenis
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WO2	Tweede Wereldoorlog
WOZ	Waardering onroerende zaken
Wpg	Wet publieke gezondheid
WSP	WerkgeversServicepunt
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
Wvr	Wet veiligheidsregio's
WWB	Wet werk en bijstand
ZVH	Zorg- en Veiligheidshuis

Uitgave: gemeente Gouda

Foto voorkant © Rob Snuverink (haven Mallesluis)
© gemeente Gouda, oktober 2023